

ΑΛΕΞ. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

4

69

ΕΕΣ

Μπαμπάλης (Α)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
569

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
192
ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ
*Αριθ. έγκρ. 124005
*Αποφάσεως 20.10.55

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑ Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4 69 ΕΕΣ
ΑΛΕΞ. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

Μπαμπάλης (Αξ)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

(Αριθ. Έγκρ. απόφασης 124.005/20 - 10 - 1955)

Κατεχωρίσθη εις τὸ εἶδ. βιβλ. δωρεῶν
ὑπ' αὐτ. ἀριθ. 2485, 21/ii/56

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ..
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

009
ΚΠΣ
ΕΤΡΑ
569

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

Τύποις : Ἑλληνικῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρείας, Α. Ε., ἐκμετάλλουσις Ἀλεξ. Φιλοπούλου,
Παπαδιαμαντιοπούλου 44, Ἀθήναι.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Γεωγραφία είναι ή έπιστήμη πού εξετάζει τή γή. Έκείνοι πού άσχο-
λοϋνται μ' αυτή λέγονται γεωγράφοι. Οί άνάγκες τής ζωής έκαμαν τούς
πρώτους άνθρώπους νά εξετάσουν τó φυσικόν τους περιβάλλον. Έπειδή
όμως οί άνάγκες αυτές ήσαν πολλές και συχνές, προσπάθησαν νά βροϋν
τά μέσα τής εύκολωτέρας και συντομωτέρας μεταφορής τους άπό τó ένα
μέρος στο άλλο. Έτσι άρχισε ή πρώτη έρευνα τής γής. Άργότερα παρου-
σιάστησαν πολλοί τολμηροί άνθρωποι, οί όποιοι προσεπάθησαν νά έρευ-
νήσουν τή γή όσο μπορούσαν καλύτερα και έκαναν μακρυνά ταξίδια σέ
ξένους τόπους.

Άνάμεσα σ' αυτούς τήν πρώτη θέση κατέχουν οί άρχαιοί Έλληνες.
Ό πρώτος πού έκανε μεγάλα ταξίδια και έγραψε όσα είδε και άκουσε,
είναι ό Έλλην Ηρόδοτος. Άλλος δέ Έλλην, ό Στράβων, θεωρείται πατέρας
τής Γεωγραφίας, γι' αυτό μπορούμε νά πούμε πώς ή Γεωγραφία είναι έπι-
στήμη Έλληνική. Άλλ' άν ή ανάγκη τής έρεύνης τής γής ήταν μεγάλη
στά παλιά χρόνια, σήμερα είναι πολύ μεγαλύτερη, γιατί και οί άνάγκες
τής ζωής είναι πολύ μεγαλύτερες. Ύστερα, με τήν μεγάλην ανάπτυξιν
τής συγκοινωνίας, κανένας τόπος δέν είναι πιά άπομονωμένος άπό τούς
άλλους και τά συμβαίνοντα σέ μιá χώρα έχουν αντίκτυπον εις τás άλλας.
Γι' αυτό ό άνθρωπος προσπαθει σήμερα νά γνωρίση καλύτερα τή γή πού
κατοικεί. Προσπαθει δηλαδή νά μάθη : τί είναι ή γή ; πώς είναι ; ποιες
χώρες βρίσκονται έπάνω σ' αυτή και τί είδους άνθρωποι κατοικοϋν ; Ά-
κόμη θέλει νά μάθη τά προϊόντα τών διαφόρων χωρών, γιά νά χρησιμο-
ποιήση γιά τás άνάγκας του εκείνα, πού τού χρειάζονται. Ύστερα άπ'
αυτά φαίνεται καθαρά, πώς ή Γεωγραφία είναι άπ' τά καλύτερα μαθή-
ματα και γι' αυτό τά παιδιá πρέπει νά τήν άγαποϋν, και πρό πάντων
τά Έλληνόπουλα, άφοϋ οί πρόγονοί μας ήσαν ιδρυταί τής Γεωγραφίας.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Η Γεωγραφία εξετάζει τήν γήν κατά τρεις τρόπους : α) Τήν θεωρεί ως
οϋράνιον σώμα και εξετάζει τó σχήμα, τó μέγεθος, τás κινήσεις και τήν
σχέσιν της με τά άλλα οϋράνια σώματα και τότε λέγεται Μ α θ η μ α τ ι κ ή

Γεωγραφία. β) Ἐξετάζει τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ὅλα ὅσα βρίσκονται ἐπάνω στὴ γῆ, δηλ. τὰ ὄρη, τὰς πεδιάδας, τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας, τὰς θαλάσσας, τὰ προϊόντα κλπ. καὶ τότε λέγεται Φυσικὴ Γεωγραφία. Καὶ γ) Τὴν θεωρεῖ ὡς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐξετάζει ὅλα ὅσα ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν ἀνθρώπον, δηλ. τὰ κράτη, τὸν πληθυσμὸν, τὴν θρησκείαν, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων, τὰ πολιτεύματα, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ γενικὰ τὸν πολιτισμὸν καὶ τότε λέγεται Πολιτικὴ Γεωγραφία (Ἀνθρωπογεωγραφία).

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΝ

1. Η ΓΗ

Στά παλιά χρόνια οί άνθρωποι επίστευαν ότι ή γή ήταν επίπεδος, ότι τήν περιέβαλλε γύρω-γύρω ή θάλασσα και τήν εκκέπαζε ό ούράνιος θόλος. Μè τò πέρασμα τών αιώνων όμως τò ανθρώπινον πνεύμα, πού είναι πάντοτε ανήσυχον και έρευνητικόν, κατώρθωσε νά κατακτήση όχι μόνον τήν επιφάνειαν τής γής, αλλά και τὰ βάθη τών θαλασσών και τόν άέρα άκόμη. Έτσι σήμερα έχει πλέον άποδειχθή, ότι ή γή μας είναι ένα από τὰ ούράνια σώματα, όπως ό ήλιος και ή σελήνη και τὰ άστρα. Έχει επίσης άποδειχθή ότι δέν στηρίζεται πουθενά, αλλά τήν συγκρατεί εις τò στερέωμα μία τεραστία δύναμις πού λέγεται $\epsilon\lambda\xi\iota\varsigma$ και ότι κινείται διαρκώς.

Από τὰ αναρίθμητα ούράνια σώματα, άλλα είναι μικρά και άλλα μεγάλα. Άλλα έχουν ιδιόν τους φώς και θερμότητα και άλλα όχι. Ό ήλιος, πού τόν βλέπομεν τόσοσ μεγάλον και λαμπρόν, δέν είναι τò μεγαλύτερον άστρον· υπάρχουν άστρα πολύ μεγαλύτερα άπ' αυτόν. Η γή μας πάλιν, πού μάς φαίνεται τόσοσ μεγάλη, είναι από τὰ μικρότερα άστρα. Από τόν ήλιον είναι 1.300.000 φορές μικρότερη και 333.000 ελαφρότερη.

Ίστορία τής γής.

Από τής Έλληνικής αρχαιότητας μέχρι σήμερα, έχουν διατυπωθή πλείστοι θεωρίαι περί τής δημιουργίας τής γής. Καμία όμως εκ τών θεωριών τούτων δέν έχει πλήρως λύσει τò ζήτημα και αί έρευnai συνεχίζονται. Πάντως με τας τελευταίας μεγάλας προόδους τής Άστρονομίας και τής Φυσικής, τò ζήτημα τούτο προήχθη αρκετά. Σήμερα γνωρίζομεν πλέον ότι ή γή μας προήλθεν από τόν ήλιον και συνεπώς άποτελείται από τήν ίδιαν ύλην με αυτόν. Γνωρίζομεν άκόμη ότι ή γή μας μέσα στο σύμπαν δέν είναι παρά ό, τι ένας κόκκος άμμου εις τήν έρημον ή μία σταγόνα μέσα εις τόν ώκεανόν.

Σχήμα τῆς γῆς.

Τὸ σχῆμα τῆς γῆς εἶναι σφαιροειδές, δὲν εἶναι δηλ. τελεία σφαῖρα. Ἄλλὰ εἰς ἄλλα σημεῖα εἶναι ἐξωγκωμένη καὶ εἰς ἄλλα πεπλατυσμένη ὁμοιάζει δηλ. μὲ μανταρίνι. Τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ σχήματος τῆς γῆς τὴν ἐδίδαξαν πρῶτοι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Οἱ σοφοὶ Πυθαγόρας καὶ Παρμενίδης ἀνεκάλυψαν πρῶτοι τὴν σφαιρικότητα τῆς γῆς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ θεωρία των δὲν ἔγινε δεκτὴ, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ἔγινε κοινὴ πίστις καὶ πεποιθήσις. Ἄλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἡ γῆ δὲν στηρίζεται πουθενά, ἀλλ' αἰωρεῖται εἰς τὸ διάστημα, εἶναι γνώμη Ἑλληνική. Τὴν εἰσήγαγε ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ τὴν υἰοθέτησαν οἱ μεταγενέστεροι. Ἄλλὰ πῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδής; Αἱ ἀποδείξεις περὶ τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς εἶναι αἰ ἐξῆς: α) Ὄταν ἓνα πλοῖον ἔρχεται ἀπὸ μακρὰ, δὲν φαίνεται ἀμέσως ὀλόκληρον, ἀλλὰ πρῶτα φαίνεται τὸ ἐπάνω μέρος του (κατάρτια κλπ.) καὶ ὕστερα τὸ κάτω. β) Ὄταν πηγαίνουμε πρὸς ἓνα μέρος, πρῶτα βλέπουμε τὰ ψηλὰ ἀντικείμενα (δένδρα, βουνὰ κλπ.) ὕστερα καὶ τὰ χαμηλὰ. γ) Ὄταν ξεκινήσουμε ἀπὸ ἓνα τόπον καὶ προχωροῦμε ὅλο ἴσια, θὰ ἐπαυέλθωμεν εἰς τὸ ἴδιον μέρος. δ) Ὄταν ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος, δὲν φωτίζει συγχρόνως ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, ἀλλὰ πρῶτα τὰ ἀνατολικώτερα καὶ κατόπιν τὰ δυτικώτερα. ε) Ὄταν γίνεται ἔκλειψις σελήνης, ἡ σκιά τῆς γῆς, ποῦ πέφτει στὴ σελήνη, εἶναι κυκλικὴ καὶ, ὅπως γνωρίζομεν, μόνον τὰ σφαιρικὰ σώματα ρίχνουν κυκλικὴν σκιάν. Τὴν ἀπόδειξιν αὐτὴν τὴν ἐδίδαξε πρῶτος ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης. στ) Ὅσον ἀνεβαίνομεν ψηλότερα, τόσο ὁ ὀρίζων εὐρύνεται καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ὁ ὀρίζων λαμβάνει σχῆμα κυκλικόν.

Ἄλλ' ὅλαι αὐταὶ αἰ ἀποδείξεις μᾶς δείχνουν ἐμέσως τὴν σφαιρικότητα τῆς γῆς. Τὸν Ὀκτώβριον ὅμως τοῦ 1946 ἐπετεύχθη ἡ πειστικώτερα ἀπόδειξις. Ἐπετεύχθη δηλ. ἡ φωτογράφησις τῆς κυρτότητος τῆς γῆς ἀπὸ ὕψους 104 χιλιομέτρων. Ἡ φωτογραφία αὐτὴ περιλαμβάνει μίαν ἔκτασιν γῆς μήκους 1158 χιλιομέτρων τοῦ Ν. Μεξικικοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ φωτογράφησις ἔγινε διὰ πυραύλου ἐφωδιασμένου μὲ συσκευὴν αὐτομάτου λήψεως φωτογραφιῶν. Εἰς τὴν φωτογραφίαν δὲ αὐτὴν φαίνεται καθαρά ἡ κυρτότης τῆς γῆς.

Ἄλλὰ πῶς φαίνεται σφαιροειδὴς ἡ γῆ, ἀφοῦ γνωρίζομεν ὅτι ἔχει ὑψηλὰ ὄρη; Εἶναι τόσο ἰσχυρὰ ἡ γῆ, ὥστε τὰ ὄρη τῆς δὲν ἔμποροῦν νὰ τῆς ἀλλάξουν τὸ σχῆμα, ὅπως τὰ ἐξογκώματα τῆς φλούδας τοῦ πορτοκαλιοῦ δὲν τοῦ ἀλλάζουν τὸ σχῆμα.

Πώς κινείται ή γῆ.

Ἡ γῆ, ὅπως καὶ τ' ἄλλα οὐράνια σώματα, δὲν στηρίζεται πουθενά, ἀλλὰ τὴν συγκρατεῖ εἰς τὸ στερέωμα μία τεραστία δύναμις, ποὺ λέγεται Ἐξις, καὶ κινεῖται διαρκῶς. Ἡ γῆ κάνει δύο κινήσεις, τὴν μίαν γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της, ἀπὸ τὴν Δύσιν εἰς τὴν Ἀνατολήν, εἰς 24 ὥρας καὶ τὴν ἄλλην γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιον, εἰς ἓνα ἔτος. Γιὰ νὰ καταλάβετε πὼς κινεῖται ἡ γῆ γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της, τρυπήσατε ἓνα μανταρίνι μ' ἓνα σύρμα πέρα - πέρα. Ὑστερα περιστρέψατε τὸ μανταρίνι γύρω ἀπὸ τὸ σύρμα. Ὅπως γυρίζει τὸ μανταρίνι γύρω ἀπὸ τὸ σύρμα, ἔτσι γυρίζει καὶ ἡ γῆ γύρω ἀπὸ μιὰ φανταστικὴ γραμμὴ, ποὺ τὴν περνáει πέρα - πέρα. Γιὰ νὰ πάρετε μίαν ἰδέαν τῶν δύο συγχρόνων κινήσεων τῆς γῆς, πετάξτε μία μπάλα· θὰ ἰδῆτε πὼς φέρνει γύρω - γύρω καὶ τρέχει συγχρόνως· ἔτσι γυρίζει καὶ ἡ γῆ. Βέβαια ἐμεῖς δὲν ἀντιλαμβανόμεθα τὰς κινήσεις αὐτάς, γιατί βρισκόμαστε ἐπάνω στὴ γῆ καὶ νομίζουμε πὼς κινοῦνται μόνο τ' ἄλλα οὐράνια σώματα, ὅπως ὅταν βρισκόμαστε μέσα σὲ τραῖνο, ποὺ φεύγει γρήγορα, νομίζουμε πὼς τρέχουν τὰ δένδρα, τὰ σπίτια κλπ. καὶ ὄχι τὸ τραῖνο.

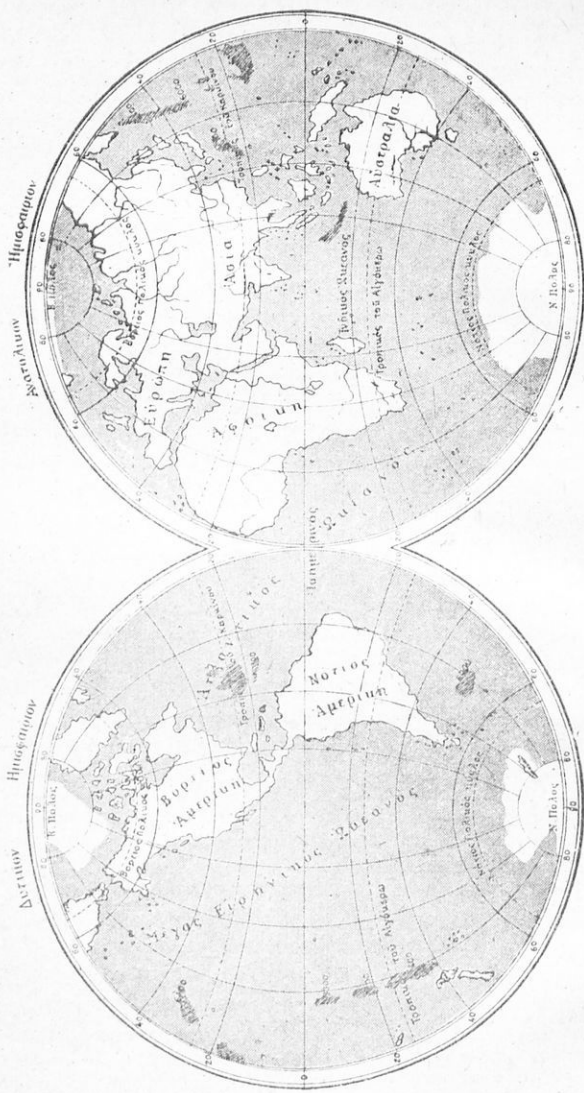
Μέγεθος τῆς γῆς.

Οἱ ἀστρονόμοι, μὲ διάφορα μέσα, ἐμέτρησαν τὴν γῆ καὶ βρῆκαν πὼς ἡ μὲν διάμετρος της εἶναι 12.713.824 μ., ἡ δὲ περιφέρειά της τριπλασία περίπου ἀπὸ τὴν διάμετρον. Βρῆκαν ἀκόμη πὼς ἡ ἀκτίς της, ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὸ πλεον ἐξωγκωμένον μέρος της, εἶναι 6.378.388 μ. καὶ ἀπὸ τοῦ κέντρου της ἔως τοῦ πλεον πεπλατυσμένου μέρους της 6.356.912 μ. Ἡ ἔκτασις της εἶναι 510 ἑκατ. τ. χ. Ὁ ὄγκος της 1.083.320 ἑκατ. κυβ. χιλιόμε. καὶ τὸ βάρος της 6 ἑξάκις ἑκατομ. τόννοι.

Ξηρὰ καὶ θάλασσα.

Ἡ γῆ, πρὶν πάρῃ τὴν σημερινὴν μορφήν της, ὑπέστη πολλὰς μεταβολάς. Ὁ φλοιὸς της ἀλλοῦ ὑψώθηκε πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ ἀλλοῦ χαμήλωσε καὶ σχημάτισε κοιλάματα, ποὺ γέμισαν ἀπὸ νερά. Καὶ ἔτσι παρουσιάζεται μὲ τὴν σημερινὴν μορφήν της τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶναι δυόμισι περίπου φορὰς μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ξηρᾶς. Δηλαδή ἀπὸ τὰ 510 ἑκατ. τ. χ. ποὺ εἶναι ὅλη ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς, ἡ μὲν θάλασσα καλύπτει τὰ 366 ἑκατ. τ. χ., ἡ δὲ ξηρὰ τὰ 144 ἑκατ. τ. χ. περίπου.

Σχ. 1. — Αἱ ἡπείροι καὶ οἱ ὠκεανοὶ τῆς γῆς.

Ἡπειροί .

Ἡ ξηρὰ διαιρεῖται σὲ 6 μεγάλα τμήματα, ποὺ λέγονται ἡ πειροί, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς : ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική, ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Αὐστραλία (Ὁκεανία) καὶ ἡ Ἀνταρκτική. Αἱ τρεῖς πρῶται ἦσαν γνωσταὶ ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια καὶ γι' αὐτὸ λέγονται παλαιὸς κόσμος. Αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς λέγονται νέος κόσμος, γιατί ἀνεκαλύφθησαν στὰ νεώτερα χρόνια. Ἀπ' αὐτὰς τὴν Ἀμερικὴν, ποὺ διαιρεῖται σὲ Βόρειον καὶ Νότιον, ἀνεκάλυψε ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τὸ 1492. Ἡ Ὁκεανία, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδοὺς κατὰ τὸ 1606 μ.Χ. Ἡ δὲ Ἀνταρκτική, ποὺ εἶναι ἀκατοίκητη καὶ εὐρίσκεται κοντὰ στὸν Νότιον Πόλον, ἀνεκαλύφθη τελευταίως. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ἡπείρους, ἐπάνω στὴ γῆ υπάρχουν καὶ πολλὰ νησιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἄλλα εὐρίσκονται κοντὰ στὰς ἡπείρους καὶ ἄλλα εἶναι σκορπισμένα στὴ θάλασσα. Τὸ μεγαλύτερο νησι τῆς γῆς εἶναι ἡ Γροιλανδία, ποὺ εἶναι 8 φορές μεγαλύτερα τῆς Ἑλλάδος.

Μέγεθος τῶν ἡπείρων .

Κατὰ τὴν ἑκτασιν ἡ μεγαλύτερα ἡπειρος εἶναι ἡ Ἀσία καὶ κατόπιν ἔρχονται κατὰ σειρὰν ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Ἀφρική, ἡ Ἀνταρκτική, ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ὁκεανία. Κατὰ δὲ τὸν πληθυσμὸν πρώτη ἔρχεται ἡ Ἀσία, ἀκολουθοῦν κατὰ σειρὰν ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Ὁκεανία. Ἡ Ἀνταρκτικὴ εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ἀκατοίκητη. Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἀνέρχεται εἰς 2.200.000.000 περίπου, ἀναλογοῦν δηλ. εἰς κάθε τ. χ. 15 περίπου ἄνθρωποι. Ὁ παρακάτω πίναξ δείχνει τὴν ἑκτασιν τῶν ἡπείρων εἰς ἑκατομμύρια τ.χ. καὶ τὸν πληθυσμὸν τοὺς εἰς ἑκατ. κατοίκους.

Ἑκτασις	Πληθυσμὸς
Ἀσία 44 ἑκ. τ. χ.	Ἀσία 1200 ἑκ. κ.
Ἀμερικὴ 42 » »	Εὐρώπη 550 » »
Ἀφρική 30 » »	Ἀμερικὴ 290 » »
Ἀνταρκτικὴ 14 » »	Ἀφρική 170 » »
Εὐρώπη 10 » »	Ὁκεανία (Αὐστραλία) 20 » »
Ὁκεανία 9 » »	Ἀνταρκτικὴ 0 » »

Ἡ κατανομή τοῦ πληθυσμοῦ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἐπηρεάζεται πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ κλίμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται καὶ ἡ παραγωγή κάθε τόπου. Ἐκτὸς ὁμως τοῦ κλίματος, μέγανον ρόλον εἰς τὴν κατανομήν τοῦ

πληθυσμῷ ἐπὶ τῆς γῆς παίζουσι καὶ αἱ μεταβολαί, τὰς ὁποίας ἐπέφερε ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῶν προσπαθειῶν του, εἰς τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα ἐκάστης περιοχῆς. Οὕτω π.χ. διὰ τεχνικῶν μέσων ἐπετεύχθη ἡ μετατροπὴ ἀγόνων ἐκτάσεων εἰς καλλιεργησίμους. Ἄλλοῦ πάλιν ὁ ἄνθρωπος, προσελκνύμενος ἀπὸ τὸν φυσικὸν πλοῦτον ἢ ὠθούμενος ἀπὸ στρατηγικοῦ λόγου, ὑπερένικησε τὰς δυσκολίας τοῦ κλίματος καὶ ἐδημιούργησε πόλεις εἰς τόπους, ὅπου χωρὶς τὰ τεχνικὰ μέσα θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κατοικηθῶν. Καθημερινῶς ἐκπονοῦνται σχέδια, διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐρήμου Σαχάρας ἢ διὰ τὴν τῆξιν τῶν πάγων τῆς Ἀνταρκτικῆς. Ἀνεξαρτήτως τοῦ

Σχ. 2.— Ὑπερπόντιοι καὶ ἠπειροί. (Οἱ ἀριθμοὶ δείχνουν τὴν ἑκτασί τους σὲ ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα).

ἂν τὰ σχέδια αὐτὰ θὰ πραγματοποιηθῶν ἢ ὄχι, εἶναι ὅμως χαρακτηριστικὰ τῆς πάλης τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὴν φύσιν, ἡ ὁποία ἔχει ἀρχίσει ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἔχει συντελέσει σημαντικώτατα εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς ὄψεως τῆς γῆς. Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ἡ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν παρουσιάζει πολλὰς ἀναλογίας. Οὕτω ἡ περισσότερο πυκνοκατοικημένη ἠπειρος εἶναι ἡ Εὐρώπη μὲ ἀναλογίαν 75 κατοίκους κατὰ τ.χ., ἀκολουθεῖ ἡ Ἀσία μὲ 41 κατοίκους κατὰ τ.χ., ἡ Ἀφρική 16 κατοίκους κατὰ τ.χ., ἡ Ὠκεανία 1,3 κατοίκους κατὰ τ.χ., Βό-

ρειος Ἀμερική 8 κατοίκους κατὰ τ.χ. καὶ ἡ Νότιος Ἀμερική 5,6 κατοίκους κατὰ τ.χ.

᾽Ωκεανοί .

Ὅπως εἶπαμε, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς γῆς καλύπτεται ἀπὸ θάλασσαν. Ἡ θάλασσα δὲν εἶναι χωρισμένη εἰς τμήματα, ὅπως ἡ ξηρά. Γιὰ εὐκολία τοὺς ὁμοῦς οἱ ἄνθρωποι ἔδωσαν διάφορα ὀνόματα εἰς μεγάλα τμήματά της, ποὺ λέγονται ὠκεανοί. Οἱ ὠκεανοί εἶναι πέντε : ὁ Εἰρηνικός, ὁ Ἀτλαντικός, ὁ Ἰνδικός, ὁ Βόρ. Παγωμένος ἢ Ἀρκτικός καὶ ὁ Νότ. Παγωμένος ἢ Ἀνταρκτικός. Μεγαλύτερος ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Εἰρηνικός ἢ Μέγας ᾽Ωκεανός, ποὺ ἔχει ἑκτασιν 180 ἑκατ. τ.χ. Ἡ ἑκτασίς του δηλαδὴ εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ τὸ 1/3 τῆς γῆς. ᾽Νομάσθηκε Εἰρηνικός ἀπὸ τὸν Πορτογάλον Μαγγελάνον, ποὺ ἦταν ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος ποὺ τὸν διέπλευσε, ἐπειδὴ σ' ὅλο τὸ ταξίδι του δὲν συνήντησε τρικυμῖα. Δεύτερος εἰς ἑκτασιν ἔρχεται ὁ Ἀτλαντικός, ποὺ εἶναι ὁ σπουδαιότερος ἀπ' ὅλους, γιατί συνδέει τὰς πλεον πολιτισμένους χώρας, τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν. Ἔως τὴν ἐποχὴν τοῦ Κολόμβου, οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευαν πὼς ἐκεῖ ἦταν ἡ ἄκρη τῆς γῆς. Πρῶτος αὐτὸς ἐτόλμησε νὰ τὸν διαπλεύσῃ μὲ τὰ μικρὰ του πλοίαρια καὶ ἀπὸ τότε ἔγινε ἡ πιὸ πολυσύχναστη θάλασσα. Ἡ ἑκτασίς του εἶναι 106 ἑκατ. τ.χ. Τρίτος ἔρχεται ὁ Ἰνδικός ᾽Ωκεανός, ποὺ εἶναι μεταξὺ Ἀφρικῆς, Ἰνδιῶν καὶ ᾽Κεανίας καὶ ἔχει ἑκτασιν 75 ἑκατ. τ.χ. Τέλος ἔχομεν τοὺς δύο Παγωμένους, Βόρειον καὶ Νότιον, ποὺ δὲν τοὺς ἔχουν μετρήσει καὶ ποὺ εἶναι ἄχρηστοι εἰς τὴν συγκοινωνίαν, γιατί εἶναι διαρκῶς παγωμένοι. Οἱ ὠκεανοὶ οὗτοι εἶναι ἄλλωστε οὐσιαστικῶς τμήματα τῶν μεγάλων ᾽Ωκεανῶν.

Βάθος τῶν ὠκεανῶν .

Ὅπως ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς δὲν εἶναι ὁμαλή, ἀλλὰ παρουσιάζει ἀλλοῦ βαθουλώματα καὶ ἀλλοῦ ἐξογκώματα, ἔτσι καὶ ἡ θάλασσα ἀλλοῦ εἶναι πιὸ βαθειὰ καὶ ἀλλοῦ πιὸ ρηχὴ. Τὸ μεγαλύτερον βάθος τῆς θαλάσσης εἶναι εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ᾽Ωκεανὸν κοντὰ στὰς Φιλιππίνας νήσους καὶ φθάνει τὰ 10.793 μέτρα. Ἐκεῖ δηλ. θὰ μπορούσε νὰ βυθισθῇ ὀλόκληρον τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς (Ἰμαλαῖα) χωρὶς νὰ φαίνεται καθόλου. Τὸ μεγαλύτερον βάθος στὸν Ἀτλαντικὸν φθάνει τὰ 9.220 μ. κοντὰ στὸ Πόρτο Ρίκο τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ φθάνει στὰ 7.480 μ. κοντὰ στὴν Ἴαβα.

Ἡ ζωὴ στὴ θάλασσα .

Ὅπως ἐπάνω εἰς τὴν ξηρὰν ζοῦν διάφορα ζῶα καὶ φυτὰ, ἔτσι καὶ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν ζοῦν διάφορα ζῶα καὶ φυτὰ, ποὺ λέγονται ὕδρo-

βια, όπως π.χ. τὰ ψάρια είναι ὑδρόβια ζῶα καὶ τὰ φύκια εἶναι ὑδρόβια φυτὰ. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι γνωστά, γιατί ζοῦν κοντὰ στήν παραλία. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ποὺ εἶναι ἄγνωστα, γιατί ζοῦν στὰ βάθη τῆς θαλάσσης. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ φέρνουν μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης. Τὰ κοράλλια π.χ. εἶναι προσκολλημένα εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης καὶ ἐκεῖ πολλαπλασιάζονται καὶ σχηματίζουν βράχους ὀλόκληρους, ποὺ πολλές φορές φθάνουν ὡς τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης καὶ γίνονται νησιά, ποὺ λέγονται κοραλλιογενή νησιά. Ἄλλα τέτοια μικρὰ ζῶα ζοῦν στὴ θάλασσα καὶ ὅταν πεθαίνουν κατακαθίζουν στὸ βυθὸ τῆς καὶ σχηματίζουν ἀπ' τὰ ὄστρακά τους ἕνα παχὺ στρώμα λάσπης. Ἀπὸ τέτοια λάσπη κογχυλιῶν γίνεται ἡ κιμωλία ποὺ γράφομεν.

Τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης.

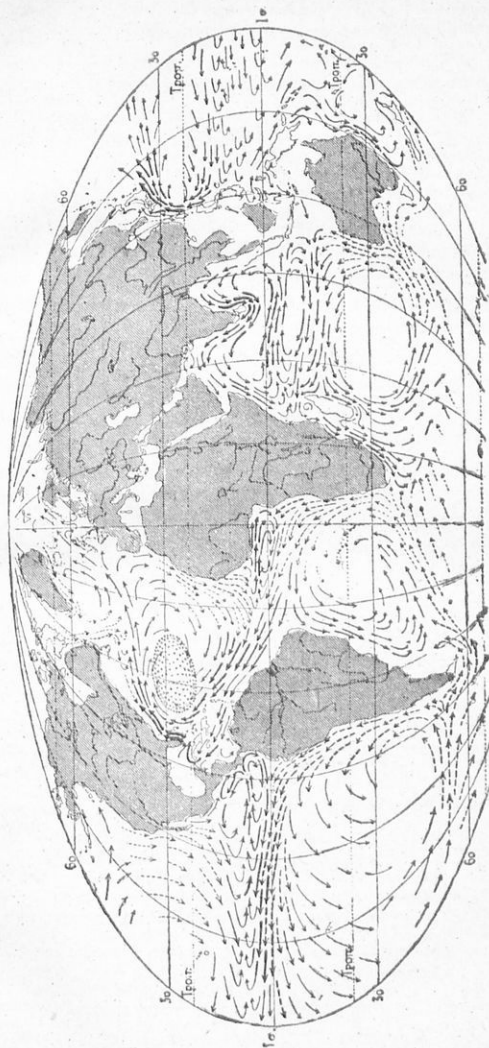
Ὅλοι βέβαια θὰ γνωρίζωμεν πὼς τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης εἶναι ἄλμυρὸ καὶ λίγο πικρὸ. Ἄλμυρὸ εἶναι, γιατί περιέχει ἀρκετὴν ποσότητα ἄλατος. Πικρὸ δέ, γιατί περιέχει θειϊκὴν μαγνησίαν. Περιέχει ἀκόμη καὶ διάφορα ἄλλα μέταλλα, ὅλα διαλυμένα. Σὲ 1.000 ὀκ. θαλασσινοῦ νεροῦ, 26 ὀκ. εἶναι ἄλατι, 8 ὀκ. μαγνησία. Ὑπάρχει ἀκόμη μικρὰ ποσότητα ἀπὸ ἄλλα διαφόρων μετάλλων ἐν διαλύσει. Δὲν εἶναι ὅμως τὸ θαλασσινὸ νερὸ τὸ ἴδιο ἄλμυρὸ εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας, ἀλλὰ ἀλλοῦ περισσότερον καὶ ἀλλοῦ ὀλιγώτερον. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ νεροῦ, τὰ ποτάμια ποὺ χύνονται μέσα, τοὺς πάγους ποὺ λυώνουν καὶ τὰς πολλὰς ἢ λίγας βροχάς. Ἐτσι τὸ νερὸ τῆς Μεσογείου εἶναι ἄλμυρότερον ἀπὸ τὸ νερὸ τῶν ἄλλων θαλασσῶν, γιατί γίνεται μεγάλη ἐξάτμισις καὶ δὲν χύνονται σ' αὐτὴν μεγάλοι ποταμοί, ὅπως εἰς ἄλλας θαλάσσας. Τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης εἶναι καὶ βαρύτερον ἀπὸ τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν, γι' αὐτὸ εὐκολότερα κολυμπᾶει κανεὶς στὴ θάλασσα παρά στὸ ποτάμι.

Κινήσεις τῆς θαλάσσης.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης κινεῖται σχεδὸν διαρκῶς, ἄλλοτε κανονικὰ καὶ ἄλλοτε ἀκανόνιστα. Αἱ κινήσεις τῆς θαλάσσης εἶναι τριῶν εἰδῶν :

α) Κυματισμός. Ὅταν φυσάη ἀέρας, ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ταραζεῖται καὶ σχηματίζει κύματα, ἄλλοτε μεγάλα καὶ ἄλλοτε μικρά. Πιὸ μεγάλα κύματα σχηματίζονται εἰς τὰς ἀκτὰς καὶ εἰς τὰς βαθεῖας θαλάσσας, ποὺ τὸ νερὸ δὲν εἶναι ἄλμυρὸ. Εἰς τὴν Μεσόγειον τὰ κύματα φθάνουν σὲ ὕψος 6 - 8 μέτρων. Ἐνῶ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν 16 - 18 μ.

β) Παλίρροια. Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔλκουν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ προκαλοῦν μίαν κανονικὴν κίνησιν τῆς θαλάσσης, ποὺ λέγεται παλίρροια. Τὰ νερά δηλ. ὑψώνονται καὶ προχωροῦν πρὸς τὴν ἀκτὴν

Σχ. 3. - Θαλάσσια ρεύματα.

καὶ αὐτὸ λέγεται π λ η μ μ ρ ί ς. Ὑστερα χαμηλώνουν καὶ τρέχουν πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ αὐτὸ λέγεται ἄ μ π ω τ ί ς. Ἡ πλημμυρὶς διαρκεῖ 6 ὥρας καὶ 15' καὶ ἄλλας τόσας ἢ ἄμπωτις. Τέτοια παλίρροια γίνονται εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς καὶ εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου (κοντὰ στὴν Χαλκίδα). γ) Θ α λ ἄ σ σ ι α ρ ε ῦ μ α τ α. Μέσα στοὺς ὠκεανούς γίνονται διαρκεῖς μετακινήσεις τοῦ νεροῦ, πού λέγονται θ α λ ἄ σ σ ι α ρ ε ῦ μ α τ α. Τὰ ρεύματα αὐτὰ ὁμοιάζουν σὰν ἀληθινὰ ποτάμια. Αἰτίαι πού προκαλοῦν τὰ θαλάσσια ρεύματα εἶναι οἱ ἄνεμοι, ἡ ἀνισότης τῆς θερμοκρασίας κλπ. Ἡ ἡλιακὴ θερμότης προκαλεῖ ἐξάτμισιν τοῦ νεροῦ, πού βρίσκεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο γίνεται βαρύτερον, κατεβαίνει εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Τότε ὁμως τὰ ψυχρότερα νερά, πού βρίσκονται γύρω, ρέουν πρὸς τὰ ἐκεῖ γιὰ ν' ἀποκαταστήσουν τὴν « ἰσοροπίαν ». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δημιουργεῖται μία διαρκὴς κίνησις (ρεύμα). Ἐκτὸς τῆς αἰτίας αὐτῆς, καὶ οἱ ἄνεμοι ἐπιταχύνουν τὴν κίνησιν τοῦ νεροῦ ἢ ἐπιβραδύνουν τὴν ἐξάτμισίν του. Τὰ ρεύματα εἶναι δύο εἰδῶν : ρ ε ῦ μ α τ α ἐ π ι φ α ν ε ῖ α ς καὶ ρ ε ῦ μ α τ α β ῦ θ ι α (ὑποβρύχια). Τὰ ρεύματα τῆς ἐπιφανείας διακρίνονται εἰς θ ε ρ μ ἄ καὶ ψ υ χ ρ ἄ ρ ε ῦ μ α τ α. Τὰ θερμὰ ρεύματα δημιουργοῦνται εἰς τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ρέουν πρὸς τοὺς Πόλους, τὰ δὲ ψυχρὰ ἀντιθέτως. Τὸ μεγαλύτερον θερμὸν ρεῦμα εἶναι τὸ ρ ε ῦ μ α τ ο ῦ Κ ὀ λ π ο υ (Γκόφλ -στρήμ), τὸ ὁποῖον διέρχεται ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν Β. Ἀμερικὴν, ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἐλ Λαυρεντίου συναντᾷ ψυχρὰ ρεύματα καὶ χωρίζεται σὲ τρία. Τὸ ἕνα διευθύνεται πρὸς τὴν Νορβηγίαν, τὸ ἄλλο φθάνει εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ τρίτον διευθύνεται πρὸς τὰ Ἀζόρας καὶ τὰς Καναρίους νήσους. Ἄλλο σπουδαῖον θερμὸν ρεῦμα εἶναι τὸ Ἰ α π ω ν ι κ ὸ ν (Κ ο ῦ ρ ο Σ ῖ β ο). Αὐτὸ σχηματίζεται εἰς τὸν Εἰρηνικόν, πλησιάζει τὰ παράλια τῆς Ἰαπωνίας καὶ κατόπιν διευθύνεται πρὸς τὰ παράλια τῆς Β. Ἀμερικῆς. Τρίτον θερμὸν ρεῦμα εἶναι τὸ ρεῦμα τοῦ Ἰ σ η μ ε ρ ι ν ο ῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται εἰς τὸν Ἰσημερινὸν καὶ διευθύνεται πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν. Ἀπὸ τὰ ψυχρὰ ρεύματα, τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὸ Π ο λ ι κ ὸ ν, τὸ ὁποῖον ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν Β. Πόλον καὶ διευθύνεται εἰς τὰ ΒΑ. παράλια τῆς Ἀμερικῆς. Ἄν τύχη καὶ συναντηθοῦν δύο θαλάσσια ρεύματα, σχηματίζεται δ ἰ ν η ἢ θ α λ ἄ σ σ ι ο ς σ τ ρ ὀ β ἰ λ ο ς, ἢ θάλασσα δηλ. ὑψώνεται πολὺ καὶ μποροῦν νὰ βυθισθοῦν καὶ μεγάλα ἀκόμη πλοῖα. Τὰ θαλάσσια ρεύματα ἀσκοῦν μεγάλη ἐπίδρασιν στὸ κλίμα ἐνὸς τόπου. Τὰ θερμὰ γλυκαίνουν τὸ κλίμα τῶν παραλίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα περνοῦν, ἐπειδὴ δὲ ἐξατμίζονται γρηγορώτερος, προκαλοῦν καὶ πολλὰς βροχάς. Ἀντιθέτως, τὰ ψυχρὰ ρεύματα προκαλοῦν ξηρασίαν καὶ κάνουν ψυχρότερον τὸ κλίμα τοῦ τόπου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον περνοῦν.

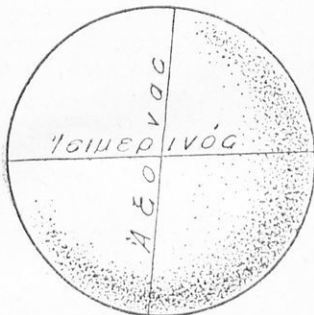
Κύκλοι τῆς γῆς.

α) Ἀξων τῆς γῆς. Λέγεται ἡ νοητὴ γραμμὴ, ἡ ὁποία διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς καὶ καταλήγει εἰς τὴν ἐπιφάνειάν της.

β) Πόλοι τῆς γῆς. Λέγονται τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα καταλήγει ὁ νοητὸς ἄξων τῆς γῆς. Καὶ τὸ μὲν πρὸς Β. λέγεται Βόρειος Πόλος, τὸ δὲ πρὸς Ν. Νότιος Πόλος.

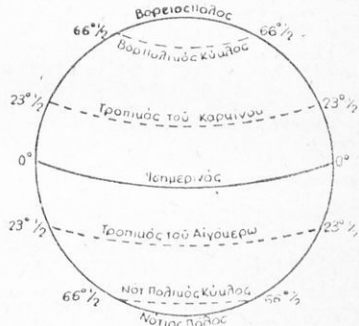
γ) Ἴσημερινός. Λέγεται ὁ μέγιστος κύκλος, ὁ ὁποῖος εἶναι κάθετος πρὸς τὸν ἄξωνα τῆς γῆς καὶ ἀπέχει ἕξ ἴσου ἀπὸ τοὺς Πόλους. Ὁ Ἴσημερινὸς χωρίζει τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νότιον. Τὸ μήκος τοῦ Ἴσημερινοῦ εἶναι 40 ἑκατ. μέτρα περίπου (40.076.594). Λέγεται δὲ Ἴσημερινός, διότι ὅσοι τόποι εὐρίσκονται ἐπάνω εἰς αὐτὸν ἔχουν ἴσην ἡμέραν καὶ ἴσην νύκτα.

δ) Παράλληλοι κύκλοι. Παράλληλα πρὸς τὸν Ἴσημερινὸν μποροῦμε νὰ χαράξωμεν εἰς τὴν γῆινην σφαῖραν ὅσους κύκλους θέλομεν.

Σχ. 4.

Ἡ γῆ μὲ τὸν Ἴσημερινὸ καὶ τοὺς Παράλληλους.

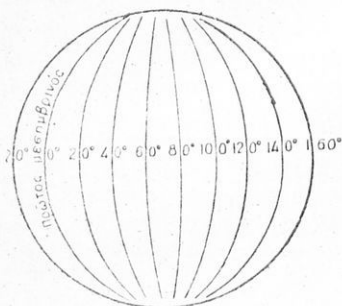

Σχ. 5.

Οἱ κύκλοι αὐτοὶ λέγονται Παράλληλοι. Εἰς τὴν Γεωγραφίαν χρησιμοποιοῦμεν 180 παράλληλους, 90 ἀπὸ τὸν Ἴσημερινὸν ὡς τὸν Βόρειον Πόλον καὶ 90 ἀπὸ τὸν Ἴσημερινὸν ὡς τὸν Νότιον Πόλον. Οἱ σπουδαιότεροι ὅμως εἶναι 4. Οἱ δύο Τροπικοὶ καὶ οἱ δύο Πολικοί. Οἱ Τροπικοὶ ἀπέχουν ἀπὸ τὸν Ἴσημερινὸν 23° καὶ 27' καὶ ὁ μὲν ἕνας εὐρίσκεται εἰς τὸ Βόρειον ἡμισφαίριον καὶ λέγεται Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου ἢ Βόρειος Τροπικὸς, ὁ δὲ ἄλλος εὐρίσκεται εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον καὶ λέγεται Τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω ἢ Νότιος Τροπικὸς. Οἱ δύο αὐτοὶ κύκλοι λέγονται Τροπικοί, διότι, ὅταν ὁ ἥλιος φθά-

στην επάνω τους, δεν προχωρεί άλλο, αλλά γυρίζει (τρέπεται) προς τον Ίσημερινόν. Οί δύο Πολικοί απέχουν από τους Πόλους 23° και 27° και από τον Ίσημερινόν 66° και 33° και ο μὲν ἕνας εὐρίσκεται εἰς τὸ Βόρειον ἡμισφαίριον καὶ λέγεται Βόρειος Πολικός, ὁ δὲ ἄλλος εὐρίσκεται εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον καὶ λέγεται Νότιος Πολικός.

Σχ. 6. — Μεσημβρινοὶ τῆς γῆς.

ε) Μεσημβρινοί. Ἐκτὸς τῶν παραλλήλων, φανταζόμεθα ἐπάνω εἰς τὴν γῆν σφαῖραν καὶ ἄλλους μεγάλους κύκλους, ποὺ εἶναι κάθετοι πρὸς τὸν Ίσημερινόν καὶ περνοῦν ἀπὸ τοὺς Πόλους. Τοὺς κύκλους αὐτοὺς τοὺς λέμε Μεσημβρινοὺς. Λέγονται δὲ Μεσημβρινοί, διότι, ὅταν ὁ ἥλιος εὐρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ ἕνα Μεσημβρινόν, ὄλοι οἱ τόποι ποὺ εὐρίσκονται ἐπάνω σ' αὐτὸν ἔχουν τὴν ἴδια ὥρα μεσημέρι.

Μεσημβρινοὺς μποροῦμε νὰ φέρουμε ὅσους θέλουμε. Κάθε τόπος ἔχει καὶ τὸν μεσημβρινόν του. Ἔχει ὅμως συμφωνηθῆ νὰ λογαριάζεται ὡς πρῶτος Μεσημβρινός, ὁ Μεσημβρινός τοῦ Γκρήνουϊτς. Ἔτσι λέγεται τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Λονδίνου.

Γεωγραφικὸν πλάτος λέγεται ἡ ἀπόστασις ἑνὸς τόπου ἀπὸ τὸν Ίσημερινόν καὶ μετράται εἰς μοίρας. Καὶ ἂν μὲν ὁ τόπος εὐρίσκεται εἰς τὸ Βόρειον ἡμισφαίριον, λέμε πῶς ἔχει τόσων μοιρῶν Βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος, ἂν δὲ εὐρίσκεται εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον, λέμε πῶς ἔχει τόσων μοιρῶν Νότιον γεωγραφικὸν πλάτος. Ἡ Ἀθήνα ἔχει 37° 58' 20" Βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος. (Κοιτάξετε στὸ χάρτη νὰ βρῆτε ποῖα χώρα ἔχει τόσων μοιρῶν Νότιον γεωγραφικὸν πλάτος). Οἱ χάρται συνήθως σημειῶνουν τοὺς παραλλήλους ἀνὰ δέκα, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν Ίσημερινόν ποὺ ἔχει 0°, ἔτσι : 10°, 20°, 30° κλπ.

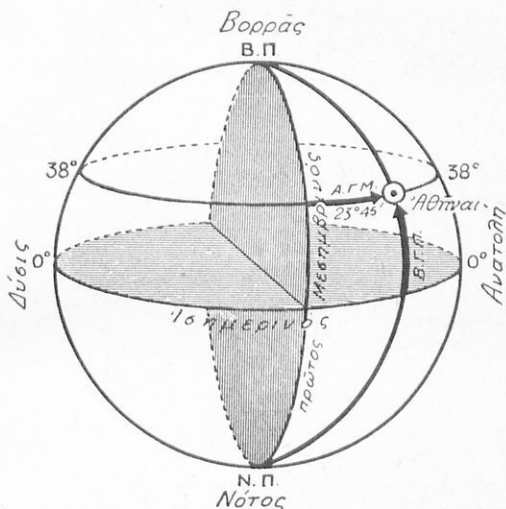
Γεωγραφικὸν μῆκος λέγεται ἡ ἀπόστασις ἑνὸς τόπου ἀπὸ τὸν πρῶτον Μεσημβρινόν καὶ μετράται εἰς μοίρας. Ὁ Μεσημβρινός τοῦ Γκρήνουϊτς χωρίζει τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν, καὶ ὅσοι τόποι εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον, λέμε πῶς ἔχουν ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος, ὅσοι δὲ εὐρίσκονται εἰς τὸ δυτικόν, λέμε πῶς ἔχουν δυτικὸν γεωγραφικὸν μῆκος. Ἡ Ἀθήνα ἔχει 23° 43' ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος. (Βρῆτε

εἰς τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν ποῖα χώρα ἔχει τόσων μοιρῶν δυτικὸν γεωγραφικὸν μῆκος.

Τί μᾶς χρειάζονται οἱ κύκλοι τῆς γῆς.

Ἴσως νὰ σκεφθῆκατε, γιατί τάχα χαράσσουμε αὐτοὺς τοὺς φανταστικοὺς κύκλους ἐπάνω εἰς τὴν γηίνην σφαῖραν; Ὅχι βέβαια διὰ διασκέδασιν.

Οἱ κύκλοι αὐτοὶ μᾶς εἶναι χρησιμώτατοι, γιατί χάρις σ' αὐτοὺς χι-

Σχ. 7. — Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος τῶν Ἀθηνῶν.

λιάδες ναυαγοὶ σώζονται κάθε χρόνο καὶ νὰ πῶς: Ὅταν ἓνα πλοῖον εὐρίσκεται εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ τοῦ συμβῆ κανένα δυστύχημα, στέλνει μὲ τὸν ασύρματον τὸ μήνυμα SOS (σώσατε τὰς ψυχὰς μας) τόσον γεωγραφικὸν πλάτος, τόσον γεωγραφικὸν μῆκος. Ὅσα πλοῖα εὐρίσκονται κοντά, μόλις πάρουν τὸ μήνυμα, σπεύδουν πρὸς βοήθειάν του. Ἄλλὰ πῶς νὰ βροῦν ποῦ βρίσκεται, ποῦ ὁ ὠκεανὸς δὲν ἔχει σημάδια καὶ μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν; Βέβαια ὁ ὠκεανὸς δὲν ἔχει σημάδια, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν κύκλων ποῦ μάθαμε, ἔχουν χωρίσει καὶ τὴν θάλασσαν μέσα εἰς τοὺς χάρτας. Ἄνοιγοντας λοιπὸν τὸν χάρτην του ὁ πλοίαρχος, στρέφει, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς πυξίδος, τὸ πλοῖον του πρὸς

τὸ μέρος τοῦ κινδυνεύοντος πλοίου, δηλ. τόσας μοίρας βόρειο ἢ νότιο γεωγραφικὸ πλάτος ἢ τόσας μοίρας ἀνατολικοῦ ἢ δυτικοῦ γεωγραφικοῦ μήκους, ὅπως ἔλεγε τὸ σήμα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Νὰ εὑρετε εἰς τὸν χάρτην σας τὸ γεωγραφικὸν μήκος τῆς Ν. 'Υόρκης, τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Βερολίνου.

2) Νὰ εὑρετε εἰς τὸν χάρτην σας τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ρώμης καὶ τῆς 'Αλεξανδρείας.

Ζῶναι τῆς γῆς.

Οἱ 4 παράλληλοι κύκλοι, δηλ. οἱ δύο τροπικοὶ καὶ οἱ δύο πολικοὶ, χωρίζουν τὴν γῆν εἰς 5 ζῶνας. Τὴν διακεκαυμένην ἢ τροπικὴν, τὰς δύο εὐκράτους καὶ τὰς δύο κατεψυγμένας ἢ ψυχράς.

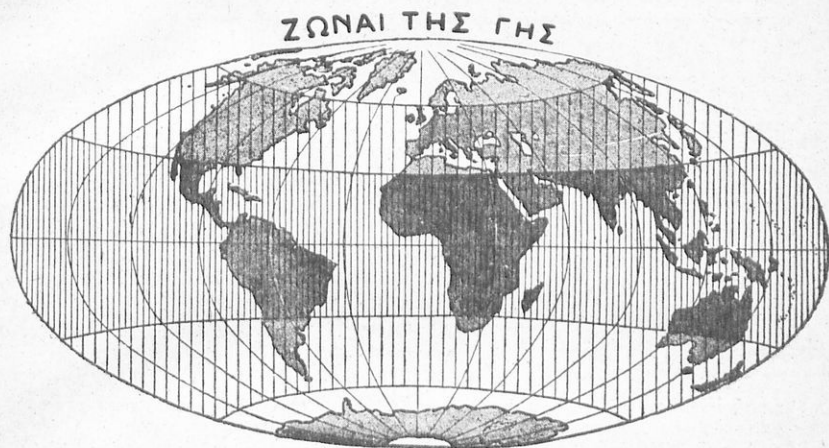
α) Ἡ διακεκαυμένη ἢ τροπικὴ ζώνη πιάνει τὸ τμήμα τῆς γῆς, ποῦ εἶναι ἀπὸ τὸν Βόρ. Τροπικὸν ὡς τὸν Νότ. Τροπικὸν κύκλον καὶ στὴ μέση περνάει ὁ Ἰσημερινός. Ὀνομάζεται ἔτσι, γιατί εἰς τὰς χώρας ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν ζώνην αὐτὴν κάνει πολλὴ ζέστη ὅλο τὸν χρόνον. Αἰτία αὐτοῦ εἶναι τὸ ὅτι αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου πέφτουν καθέτως. Ἡ διακεκαυμένη ζώνη ἔχει πλάτος 5.200 χιλιόμετρα. Στὴ ζώνην αὐτὴν, λόγω τῆς μεγάλης ἐξατμίσεως τοῦ νεροῦ, πέφτουν συχναὶ βροχαί, γι' αὐτὸ ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτάτη. Ἐκεῖ εὐδοκιμοῦν τεράστια φυτὰ καὶ ὑπάρχουν παρθένα δάση (ζοῦγκλες). Στὴ ζώνην αὐτὴν ζοῦν τὰ μεγαλύτερα ἄγρια θηρία, λεοντάρια, τίγρεις, ἐλέφαντες κλπ., καὶ τὰ φοβερώτερα φίδια καὶ ἔντομα.

β) Αἱ εὐκράτοι ζῶναι εἶναι δύο, ἡ βόρειος εὐκράτος, ποῦ ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου ὡς τὸν Βόρειον Πολικὸν κύκλον καὶ ἔχει πλάτος 4.800 χλμ., καὶ ἡ νότιος εὐκράτος, ποῦ ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγώκερω ὡς τὸν Νότιον Πολικὸν καὶ ἔχει τὴν ἴδιαν ἔκτασιν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νοτ. εὐκράτου ζώνης καλύπτεται ἀπὸ θάλασσαν. Αἱ ζῶναι αὗται ὀνομάζονται εὐκράτοι, γιατί δὲν κάνει οὔτε μεγάλη ζέστη οὔτε πολὺ κρύο. Εἰς τὰς χώρας τῶν ζωνῶν αὐτῶν, ὁ ἄνθρωπος ἐργάζεται εὐκολώτερα, γιατί δὲν τὸν βασανίζει οὔτε ἡ φοβερὴ ζέστη οὔτε τὸ τρομερὸ κρύο καὶ γι' αὐτὸ αἱ χῶραι αὗται εἶναι πυκνοκατοικημένα καὶ πιὸ πολιτισμένα. Ἡ πατρίδα μας εὐρίσκεται εἰς τὴν βόρειον εὐκράτον ζώνην.

γ) Ψυχραὶ ζῶναι. Αἱ ζῶναι αὗται ἐκτείνονται ἀπὸ τοὺς Πολικοὺς κύκλους ὡς τοὺς Πόλους· εἶναι δὲ δύο· ἡ βόρειος καὶ ἡ νότιος. Εἰς τὰς ζῶνας αὐτάς ἐπικρατεῖ διαρκὴς χειμῶν. Ἡ θάλασσα εἶναι σχεδὸν πάν-

τοτε παγωμένη. Εἰς τὰς ζώνας αὐτὰς δὲν ὑπάρχει βλάστησις, ἀπὸ δὲ τὰ ζῶα δὲν ζοῦν παρὰ μόνον ἢ λευκὴ ἄρκτος, ἢ φώκη, ἢ φάλαινα καὶ μερικά πουλιά, ποὺ τρέφονται μὲ ψάρια. Κοντὰ στοὺς Πόλους τοὺς 6 μῆνες ὁ ἥλιος δὲν βασιλεῦει καὶ εἶναι διαρκὴς ἡμέρα καὶ τοὺς ἄλλους 6 διαρκὴς νύκτα, ἢ περιφνημὴ π ο λ ι κ ἡ νύκτα. Σκεφθῆτε πόσον τρομερὸν πράγμα εἶναι 6 μῆνες ἀδιάκοπη νύκτα !

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ψυχὴ ζῶσα δὲν ὑπάρχει οὔτε ζῶο οὔτε

Σχ. 8. — Αἱ πέντε ζῶναι τῆς γῆς.

φυτὸ καὶ νεκρικὴ σιγὴ ἐπικρατεῖ παντοῦ. (Γιὰ νὰ καταλάβετε καλύτερα τὶς ζῶνες, κοιτάξτε ἕνα χάρτη τῆς γῆς ἢ μιὰ ὑδρόγειο σφαῖρα).

Αἱ ζῶναι τῆς Γῆς

Ζῶνες	Πλάτος εἰς χλμ.	*Ἐκτασις εἰς τ.χ.
Βόρειος κατεψυγμένη	2.600	25.000.000
Βόρειος εὐκρατος	4.800	128.000.000
Διακεκαυμένη.	5.200	204.000.000
Νότιος εὐκρατος	4.800	128.000.000
Νότιος κατεψυγμένη	2.600	25.000.000

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Νά εϋρετε εις τήν ὑδρόγειον σφαῖραν τοῦ σχολείου σας ποῖα χῶρα εϋρίσκονται εις τήν διακεκαυμένην ζώνην, ποῖα εις τὰς εὐκράτους καὶ ποῖα εις τὰς κατεψυγμένας.
- 2) Νά εϋρετε εις ποῖαν ζώνην εϋρίσκεται ἡ Ἑλλάς καὶ ποῖα ἄλλα χῶρα εϋρίσκονται εις τήν ζώνην αὐτήν.
- 3) Ὑπάρχει διαφορά ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν τῶν διαφόρων ζωνῶν τῆς γῆς μεταξὺ τῶν κατοίκων, καὶ ἂν ὑπάρχει τοῦ ὀφείλεται ;
- 4) Νά φέρετε πληροφορίας διὰ τὴν ζωὴν τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων ζωνῶν τῆς γῆς. Ὑπάρχει ἓνα παιδικὸν βιβλίον τοῦ λέγεται « Αἱ ἑπτὰ μικραὶ ἀδελφαὶ » καὶ εἰς τὸ ὅποιον θὰ εϋρετε πολλὰς σχετικὰς πληροφορίας.

2. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Ἡ ἀτμόσφαιρα λέγεται τὸ στρώμα τοῦ ἀέρος, ποὺ περιβάλλει τὴν γῆν. Τὸ σχῆμα τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ὁμοίον μὲ τὸ σχῆμα τῆς γῆς, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον τμῆμα. Τὸν ἀέρα ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἀτμόσφαιραν δὲν τὸν βλέπομεν, τὸν αἰσθανόμεθα ὅμως ὅταν πνέῃ (φυσᾶ) δυνατὰ. Ὁ ἀέρας εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ζωὴν, χωρὶς αὐτὸν δέ, οὔτε ἄνθρωποι θὰ ὑπῆρχον, οὔτε ζῶα, οὔτε φυτὰ, δηλ. κανένας ζωντανὸς ὄργανισμός.

Συστατικὰ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀτμοσφαιρική ἀέρας ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα ἀέρια ἀνακατεμένα. Τὰ σπουδαιότερα συστατικὰ τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι τὸ ἄζωτον καὶ τὸ ὀξυγόνον. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ μερικά ἄλλα ἀέρια, ὅπως ὑδρογόνον, ὕδρατμοί, διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, ἀργόν, ἥλιον κλπ. Ἡ ἀναλογία τῶν συστατικῶν τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ἡ ἐξῆς : ἄζωτον 78 %, ὀξυγόνον 21 %, ὕδρατμοὶ 1,2 %, διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος 0,93 % κλπ. Εἰς τὸν ἀέρα ἐπίσης αἰωροῦνται πολλὰ μόρια σκόνης καὶ ἄφθονα μικρόβια, ἰδίως εἰς τὸν ἀέρα τῶν πόλεων. Ὁ ἀέρας τῆς ἐξοχῆς εἶναι καθαρώτερος, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μένωμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν ὅσον ἠμποροῦμεν περισσότερον.

Πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπηρεάζει σημαντικὰ τὴν ζωὴν μας, διὰ τοῦτο ὑπάρχει εἰδικὸς κλάδος τῆς ἐπιστήμης, ποὺ ἐξετάζει τὰ διάφορα ἀτμοσφαιρικά φαινόμενα. Πόσον ἀκριβῶς εἶναι τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν γνωρίζομεν. Ὑπολογίζεται πάντως εἰς 500 - 600 χιλίωμ. Οἱ εἰδικοὶ ἐπιστήμονες ἐχώρισαν τὴν ἀτμόσφαιραν εἰς δύο ἐπαλλήλους σφαίρας. Ἡ πρώτη ὀνομάζεται τροπόσφαιρα καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

σης και φθάνει εις ύψος 11 χιλιομ. και ή δευτέρα σ τ ρ α τ ό σ φ α ι ρ α και άρχίζει άμέσως μετά την τροπόσφαιραν. Εις την τροπόσφαιραν συμβαίνουν όλαί αί άτμοσφαιρικοί διαταραχαί, δηλ. άνεμοι, βροχαί, καταγιίδες, σύννεφα κλπ., ενώ εις την στρατόσφαιραν έπικρατεί αίωνία γαλήνη. Τό κατώτερον μάλιστα τμήμα τής τροποσφαίρας, δηλ. από την επιφάνειαν τής θαλάσσης ως εις ύψος 3 - 4.000 μ., συμβαίνουν όλαί αί καιρικά διαταραχαί, διά τοϋτο λέγεται « ζ ώ ν η δ ι α τ α ρ α χ ώ ν ». Εις την ζώνην αυτήν διανέμεται τό μεγαλύτερον μέρος τών ύδρατμών και εις αυτήν σχηματίζονται τά σύννεφα, πού προκαλοϋν τās βροχάς, τό χιόνι κλπ.

Άτμοσφαιρική πίεσις.

Ή άτμόσφαιρα έχει βάρος και έξασκει επί τής γής μίαν τεραστίαν πίεσιν, ή όποία όνομάζεται ά τ μ ο σ φ α ι ρ ι κ ή π ί ε σ ι ς. Διά νά έννοήσωμεν πόσον μεγάλη είναι ή άτμοσφαιρική πίεσις, άρκεί νά ειπωμεν ότι ένας άνθρωπος με κανονικόν άνάστημα δέχεται πίεσιν 17 περίπου τόννων. Ή πίεσις αυτή θα μάς συνέθλιβε, εάν δέν την έξουδετέρωνε ή πίεσις πού άσκούν πρós τά έξω τά ύγρά του όργανισμού μας. Ή άτμοσφαιρική πίεσις μετράται με ειδικά όργανα, πού λέγονται βαρόμετρα.

Θερμοκρασία τής άτμοσφαίρας.

Ή θερμοκρασία τής άτμοσφαίρας ένός τόπου έξαρτάται από την γεωγραφικήν θέσιν. "Άλλην δηλ. θερμοκρασίαν έχει ή άτμόσφαιρα μιās τροπικής χώρας και άλλην ή άτμόσφαιρα μιās χώρας κατεψυγμένης ζώνης. Ήξαρτάται επίσης από τό ύψος τής χώρας επάνω από την επιφάνειαν τής θαλάσσης, από τά θαλάσσια ρεύματα και από την βλάστησιν του τόπου. Ήξαρτάται ακόμη από την ποιότητα του έδάφους, διότι τό άμμώδες π.χ. διατηρεί μεγαλύτεραν θερμοκρασίαν παρά τό έλώδες. "Έχουν παρατηρήσει ότι κάθε 105 μέτρα ύψος, ή θερμοκρασία τής άτμοσφαίρας κατέρχεται κατά ένα βαθμόν. Πώς όμως θερμαίνεται ή άτμόσφαιρα; "Εάν έθερμαίνετο μόνο από τās ήλιακός άκτίνας, τότε θα έπρεπε όσον ύψηλότερα άνεβαίνομεν, τόσοσ μεγαλύτερα νά ήτο ή θερμοκρασία τής άτμοσφαίρας, άφού πλησιάζομεν πρós τόν ήλιον. Συμβαίνει όμως τό αντίθετον. Διατί τάχα; Ή άτμόσφαιρα δέν θερμαίνεται μόνον από τās ήλιακός άκτίνας, αλλά κυρίως από τό έδαφος, εις τό όποιον έγγίζει. Διά τοϋτο, όταν ό άέρας έρχεται από μίαν έρημον, τής όποιός την άμμον καιεί ό ήλιος, είναι θερμός, ενώ, όταν έρχεται από χιονισμένα όρη, είναι ψυχρός. Ή άτμόσφαιρα έχει την ιδιότητα ν' άπορροφά και νά συγκρατή την θερμότητα πού άκτινοβολεί ή γή, συγχρόνως μάς προφυλάσσει και από τό ύπερβολικόν ψύχος

που επικρατεί εις την στρατόσφαιραν. Είναι δηλ. ένα είδος σκεπάσματος, που προφυλάσσει την γήν.

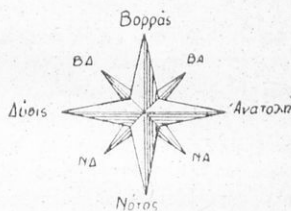
Άνεμοι.

Ἐπειδὴ ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν θερμαίνεται τὸ ἴδιο παντοῦ, γι' αὐτὸ γίνονται ἄνεμοι. Νὰ πῶς γίνεται αὐτό. Εἰς τὰς χώρας πού εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Ἰσημερινόν, ἡ ἀτμόσφαιρα θερμαίνεται πολὺ καὶ ὁ ἀέρας, ὅταν θερμαίνεται, διαστελέεται, γίνεται ἀραιότερος καὶ ἀνεβαίνει ψηλά, ὅπως μάθαμε εἰς τὴν Φυσικὴν Πειραματικὴν. Κοντὰ εἰς τοὺς Πόλους ὅμως ἡ ἀτμόσφαιρα θερμαίνεται ὀλιγώτερον καὶ ὁ ἀέρας τρέχει νὰ καταλάβῃ τὸ κενὸν πού ἄφησε ἐκεῖνος πού ἀνέβηκε ψηλά. Ἔτσι σχηματίζονται ρεύματα ἀέρος, πού ξεκινοῦν ἀπ' τοὺς Πόλους καὶ λέγονται π ο λ ι κ ᾶ καὶ κινοῦνται χαμηλά, καὶ ἄλλα ρεύματα πού ξεκινοῦν ἀπ' τὸν Ἰσημερινόν καὶ λέγονται ἰ σ η μ ε ρ ι ν ᾶ καὶ κινοῦνται ὑψηλότερα. Τὰ ρεύματα αὐτὰ πνέουν διαρκῶς καὶ λέγονται δ ι η ν ε κ ε ἰ ς ἢ ἄ λ η γ ε ἰ ς ἄνεμοι. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς κανονικοὺς, ἔχομεν καὶ τοὺς περιοδικοὺς ἢ ἔ τ η σ ἰ ᾶ ς ἄνεμους, πού πνέουν ὠρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἔτους καὶ πάντοτε πρὸς τὴν ἴδιαν κατεύθυνσιν. Τέτοιοι ἄνεμοι εἶναι ὁ μ ο υ σ ῶ ν εἰς τὸν Εἰρηνικόν, καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὁ χ ο ρ μ α τ ἰ ᾶ ν καὶ ὁ σ ἰ μ ο ῦ ν, πού εἶναι καταστρεπτικοί. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔτησιους ἄνεμους ἔχομεν τὰ περίφημα μ ε λ τ ῆ μ ἰ α, πού φυσοῦν κατὰ διαλείμματα ἀπὸ τὸν Ἰούλιον ὡς τὸν Αὐγούστου καὶ τὸν Σεπτέμβριον καμμιά φορά. Τοὺς ἄνεμους τοὺς μετᾶμε μὲ τὴν ταχύτητά τους κατὰ δευτερόλεπτο. Ἄνεμοι πού τρέχουν 4-6 μέτρα λέγονται μ ἔ τ ρ ἰ ο ἰ, 8-10 ἰ σ χ υ ρ ο ἰ, 15-20 σ φ ο δ ρ ο ἰ, 20-30 μ. θ ὑ ἔ λ λ α ἰ ἢ κ α τ α ἰ γ ἰ δ ε ς καὶ ἐπάνω ἀπὸ 30 μ. λ α ἰ λ α π ε ς, πού κάνουν μεγάλας καταστροφάς. Ὅταν αἱ λαίλαπες κινοῦνται κυκλικά, λέγονται κ υ κ λ ῶ ν ε ς καὶ εἶναι ἐπικίνδυνοι γιὰ τὰ πλοῖα. Τέτοιοι κυκλῶνες σχηματίζονται εἰς τὸν Ἰνδικόν Ὠκεανόν καὶ κάποτε καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Πολλὰς φοράς συμπυκνωμένοι ὕδρατμοὶ κατεβαίνουν ὡς στήλη καὶ κινοῦνται περιστροφικά. Τότε λέγονται σ ἰ φ ω ν ε ς καὶ εἶναι ἐπικίνδυνοι γιὰ τὰ πλοῖα.

Θαλασσία καὶ ἀπόγειος αὔρα.

Ὅταν τὸ καλοκαίρι πᾶμε κοντὰ στὴν παραλία, μᾶς ἔρχεται ἕνα δροσερὸ ἀεράκι πού τὸ λέμε μ π ᾶ τ η· ξέρετε πῶς γίνεται αὐτό; Τὴν ἡμέραν ὁ δυνατὸς ἥλιος ζεσταίνει τὴν γήν καὶ τὸν ἀέρα, πού εἶναι ἐπάνω της. Ὁ ἀέρας αὐτός, ὅταν ζεσταθῇ, γίνεται ἐλαφρότερος καὶ ἀνεβαίνει ψηλά. Ἡ θάλασσα ὅμως δὲν ζεσταίνεται ὅσο ἡ ξηρὰ καὶ συνεπῶς ὁ ἀέρας, πού εἶναι ἐπάνω ἀπ' αὐτήν, εἶναι πιὸ δροσερός. Ὁ ἀέρας λοιπὸν αὐτὸς τρέ-

χει νὰ γεμίση τὸ κενὸν ποὺ ἄφησε ὁ ἀέρας τῆς ξηρᾶς ποὺ ἀνέβηκε ψηλά καὶ ἔτσι νοιώθουμε τὸ δροσερὸ ἐκείνο ἀεράκι ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Εἶπαμε πὼς ἡ θάλασσα ἄργει νὰ ζεσταθῆ, μὰ ὅταν ζεσταθῆ ἄργει καὶ νὰ κρυώσῃ. Ἔτσι ὅταν τὴν νύκτα, ποὺ δὲν ὑπάρχει ἥλιος, κρυώσῃ λίγο ἡ γῆ, ὁ ἀέρας τῆς γίνεται βαρύτερος καὶ κατακάθεται. Τῆς θαλάσσης ὁμως ὁ ἀέρας εἶναι πιὸ ζεστός, γιατί εἶναι κι' αὐτὴ ζεστή, καὶ ἐπομένως ἐλαφρότερος καὶ ἀνεβαίνει. Τότε ὁ ἀέρας τῆς ξηρᾶς τρέχει νὰ καταλάβῃ τὸ κενὸν ποὺ ἀφήνει ὁ θαλασσινὸς ἀέρας κι' ἔτσι γίνεται ἓνα ἄλλο δροσερὸ ἀεράκι, ποὺ φυσάει ἀπὸ τὴν ξηρὰ πρὸς τὴ θάλασσαν καὶ λέγεται ἀπόγειος ἀῦρα. Ἀνάλογα μὲ τὸ σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος, ποὺ μᾶς ἔρχονται οἱ ἄνεμοι, τοὺς ἔχομεν δώσει καὶ διάφορα ὀνόματα. Οὕτω ὀνομάζονται Ἀνατολικὸς (Λεβάντες), Δυτικὸς (Πονέντες), Βορρᾶς (Τραμουντάνα), Νότιος (Ὅστρια), ΝΑ. (Σιρόκος), ΝΔ. (Γαρμπῆς), ΒΑ. (Γραιγος), ΒΔ. (Μαίστρος).

Σχ. 9.— Ἀνεμοδείκτης.

Ἵγρασία.

Ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαιράς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τῶν ὑδρατμῶν ποὺ περιέχει. Τὰ νερὰ τῶν θαλασσῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν ἐξατμίζονται διαρκῶς ἀπὸ τὴν ἡλιακὴν θερμότητα καὶ παράγουν ἀτμούς. Οἱ ἀτμοὶ αὐτοὶ ὅταν ἀναμιχθοῦν μὲ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα λέγονται ὑδρατμοί. Οἱ ὑδρατμοὶ ἀνεβαίνουν ψηλά, παρασύρονται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, σκορπίζονται καὶ γεμίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν. Ὄταν ἡ ἀτμόσφαιρα ἔχῃ πολλοὺς ὑδρατμούς (ἄνω τῶν 80 βαθμῶν), λέγομεν ὅτι εἶναι «κεκορεσμένη» ἢ ὅτι ἔχει μεγάλην ὑγρασίαν. Ὄταν οἱ ὑδρατμοὶ ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν κρυώσουν, γίνονται σύννεφα, ὅταν δὲ τὰ σύννεφα κρυώσουν γίνονται βροχή, χαλάζι, χιόνι. Ὄπου λοιπὸν ὑπάρχει πολλὴ ὑγρασία, ἐκεῖ ὁ οὐρανὸς εἶναι συννεφιασμένος καὶ πύπτουν πολλὰ βροχὰί. Ἐπομένως ὑγρασίαν καὶ πολλὰς βροχὰς ἔχουν αἱ χῶραι ποὺ εὐρίσκονται πλησίον τοῦ Ἰσημεριοῦ καὶ ἔχουν κοντὰ θάλασσαν. Ἐνῶ αἱ χῶραι ποὺ εὐρίσκονται κοντὰ εἰς τοὺς Πόλους, δὲν ἔχουν οὔτε μεγάλην ὑγρασίαν, οὔτε πολλὰς βροχὰς. Ἐκεῖ οἱ ἐλάχιστοι ὑδρατμοὶ κρυώνουν ἀμέσως καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι διαρκῶς σκεπασμένο ἀπὸ χιόνια καὶ πάγους. Ἡ ὑγρασία ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται

ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀνέμων. Ὅταν εἰς μίαν χώραν οἱ ἀνεμοὶ πνέουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν πρὸς τὴν ξηράν, ἡ χώρα αὕτη ἔχει ὑγρασίαν καὶ πολλὰς βροχάς. Ἐνῶ ὅταν οἱ ἀνεμοὶ πνέουν ἀπὸ τὴν ξηράν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἡ χώρα δὲν ἔχει ὑγρασίαν καὶ συνεπῶς οὔτε πολλὰς βροχάς.

3. ΚΛΙΜΑ

Κλίμα ἐνὸς τόπου λέγοντες, ἐννοοῦμεν ὅλα μαζὶ τὰ φαινόμενα τοῦ καιροῦ: δηλ. τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαιρας, τοὺς ἀνέμους, τὰς βροχάς, τὴν ὑγρασίαν ἢ ξηρασίαν κλπ. Τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέσιν του, ἂν δηλ. εἶναι κοντὰ σὲ θάλασσα ἢ μακριὰ, ἀπ' τὸ ὑψόμετρον του, τὰς βροχάς, τὰ ὄρη, τὰ δάση κλπ. Τὸ κλίμα ἔχει πολὺ μεγάλην σημασίαν γιὰ ἕναν τόπον, γιὰτι ἀπ' αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ φυτεία του· ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μεγάλην ἐπίδρασιν τὸ κλίμα. Τὸ κλίμα ἐπιδρᾷ ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τὸ κλίμα λοιπὸν ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἡ παραγωγή του, ὁ πληθυσμὸς του, ἡ οἰκονομικὴ του κατάστασις καὶ ὁ πολιτισμὸς του. Τὸ κλίμα τὸ διακρίνομεν εἰς θερμόν, ψυχρόν, εὐκρατον, ἢ πειρωτικόν, θαλάσσιον ἢ ὠκεάνειον καὶ μεσόγειακόν.

Θερμόν κλίμα ἔχουν αἱ χώραι πού εὐρίσκονται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἡ ζέστη εἶναι πολὺ μεγάλη, αἱ βροχαὶ πολλαὶ καὶ ἡ βλάστησις πλουσία. Οἱ δὲ κάτοικοι τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ εἶναι πολὺ εὐκολή, δὲν ἔχουν μεγάλην διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, διότι δὲν καταβάλλουν καμμίαν προσπάθειαν.

Ψυχρόν κλίμα ἔχουν αἱ χώραι πού εὐρίσκονται εἰς τὰς κατεψυγμένες ζώνας. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἡ βλάστησις εἶναι μικρὴ καὶ ἡ σκληρὴ καὶ βασανισμένη ζωὴ τῶν ὀλίγων κατοίκων τῆς δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ ἀναπτυχθοῦν διανοητικῶς.

Εὐκρατον λέμε τὸ κλίμα πού δὲν εἶναι οὔτε πολὺ θερμόν, οὔτε πολὺ ψυχρόν. Τέτοιο κλίμα ἔχουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ χώραι πού εὐρίσκονται εἰς τὰς ἐκράτους ζώνας. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἡ παραγωγή εἶναι καλὴ καὶ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολη. Γι' αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ὄρεξιν γιὰ ἐργασίαν καὶ εἶναι σωματικῶς καὶ διανοητικῶς ἀνεπτυγμένοι.

Ἡ πειρωτικὸν λέγεται τὸ κλίμα πού εἶναι πολὺ θερμόν καὶ ξηρὸν τὸ καλοκαίρι, καὶ πολὺ ψυχρόν τὸν χειμῶνα. Τέτοιο κλίμα ἔχουν αἱ χώραι πού εὐρίσκονται μακριὰ ἀπ' τὴ θάλασσα. Ἐκεῖ ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας ἀπ' τὸ καλοκαίρι στὸν χειμῶνα εἶναι μεγάλη. Τέτοιο κλίμα ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὰς ἐρήμους, πού τὴν μὲν ἡμέραν κάνει φοβερὴ ζέστη, τὴν δὲ νύκτα οἱ ἄνθρωποι ἀνάβουν φωτιὰς γιὰ νὰ ζεσταθοῦν.

Θαλάσσιον ἢ ὠκεάνειον λέγεται τὸ κλίμα, πού ὁ μὲν χειμῶν εἶναι μαλακός, τὸ δὲ καλοκαίρι δροσερόν. Τέτοιο ὑγρὸν κλίμα ἔχουν τὰ νησιά καὶ τὰ παράλια μέρη τῶν ὠκεανῶν. Γιατὶ ἡ θάλασσα τὸν μὲν χειμῶνα ζεσταίνει τὴν ξηρὰν, τὸ δὲ καλοκαίρι τὴν δροσίζει. Εἰς αὐτὰς τὰς χώρας ἡ διαφορά τῆς θερμοκρασίας ἀπ' τὸ καλοκαίρι εἰς τὸν χειμῶνα δὲν εἶναι μεγάλη.

Μεσογειακόν. Ἡ Μεσόγειος Θάλασσα ἐπιδρᾷ ξεχωριστὰ εἰς τὰς χώρας πού βρέχονται ἀπ' αὐτὴν καὶ τίς κάνει νὰ ἔχουν δικό τους κλίμα, πού λέγεται μεσογειακόν, δηλ. δροσερόν τὸ καλοκαίρι καὶ γλυκὺ τὸν χειμῶνα. Τέτοιο εἶναι καὶ τὸ κλίμα τῆς πατρίδος μας.

Συγκεφαλαίωσις.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Τί εἶναι ἡ Γεωγραφία ; Μὲ πόσους τρόπους ἐξετάζει τὴ γῆ ; Τί ἐξετάζει ἡ Μαθηματικὴ Γεωγραφία ; Τί σχῆμα ἔχει ἡ γῆ ; Τί εἶναι ἄξονας καὶ τί Πόλοι τῆς γῆς ; Ποίαι κινήσεις κάνει ἡ γῆ ; Σὲ πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ γῆ ; Πόσοι εἶναι αἱ ἡπειροὶ ; Τοποθετήσατέ τας κατὰ σειρὰν ἐκτάσεις. Τοποθετήσατέ τας κατὰ σειρὰν πληθυσμοῦ. Ποιαὶ ἀποτελοῦν τὸν Παλαιὸν Κόσμον καὶ ποιαὶ τὸν Νέον ; Πόσοι εἶναι οἱ ὠκεανοὶ ; Ποῖος εἶναι ὁ μεγαλύτερος ; Ποῦ βρίσκεται ὁ καθέννας ; Τί εἶναι Ἰσημερινός ; Πῆς ὅλους τοῦς κύκλους τῆς γῆς ; Τί εἶναι Μεσημβρινοὶ ; Ποῖος εἶναι ὁ σπουδαιότερος ; Τί λέγεται γεωγραφικὸ πλάτος καὶ τί γεωγραφικὸ μῆκος ; Πῶς μετρῶνται ; Πόσοι καὶ ποιαὶ εἶναι αἱ ζῶναι τῆς γῆς ; Τί εἶναι ἀτμόσφαιρα ; Πῶς γίνονται οἱ ἄνεμοι ; Τί εἶναι κλίμα ; Πότε τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸ καὶ πότε ξηρὸ ;

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Κάμε στὴν χαρτογραφία σου τὴ γῆ καὶ χώρισέ την εἰς ζῶνας. Σημείωσε τὸν ἄξονα, τοὺς Πόλους καὶ τὸν Ἰσημερινό της.

Χώρισε τὴ γῆ εἰς δύο ἡμισφαίρια, νότιο καὶ βόρειο. Πῆς σὲ ποῖο εἶναι ἡ Εὐρώπη. Κοίταξε ποιαὶ ἄλλαι χώραι εἶναι εἰς τὸ ἴδιον ἡμισφαίριον.

Ποιαὶ χώραι εἶναι εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον ;

Χώρισε τὴ γῆ σὲ ἀνατολικὸ καὶ δυτικὸ ἡμισφαίριο.

Πῆς ποιαὶ χώραι εἶναι εἰς τὸ ἀνατολικὸν καὶ ποιαὶ εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον.

Μί α σύστασις : Πρὶν ἀρχίσετε τὴν ἐξέτασιν τῆς Πολιτικῆς Γεωγραφίας, φροντίσατε νὰ μάθετε νὰ διαβάζετε καλὰ εἰς τὸν γεωγραφικὸν σας χάρτην καὶ τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν τοῦ σχολείου σας. Νὰ εὐρίσκετε δηλ. τὸ γεωγρ. πλάτος κάθε χώρας, νὰ διακρίνετε τὰ ὄρη, τὰς πεδιάδας, νὰ μαντεύετε τὰ προϊόντα, τὴν συγκοινωνίαν κλπ. Στοιχεῖα δηλ. τὰ ὁποῖα ἔχουν μεγάλην σχέσιν μεταξύ των.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

1. ΑΣΙΑ

Γενική επισκόπησης.

Ἡ Ἀσία εἶναι μίᾳ ἀπέραντῃ χώρα πλουσία καὶ ὁμορφῇ. Πολλὰ παιδάκια θὰ ἔχουν ἀκούσει στὰ παραμύθια γιὰ τὴν χώρα αὐτὴ τῶν θαυμάτων, τῆ μαγεμένη Ἀνατολή. Στὴν ὁμορφῇ αὐτῆ χώρα γεννήθηκαν οἱ ἀρχαιότεροι πολιτισμοὶ καὶ αἱ μεγαλύτεραι θρησκείαι. Ὅταν ἀκόμη αἱ ἄλλαι χώραι ἦσαν ἀπολίτιστοι, ὑπῆρχαν ἐκεῖ μεγάλα κράτη μὲ ἰσχυροὺς βασιλεῖς, ποὺ ζοῦσαν σὲ παραμυθένεια παλάτια, καὶ πόλεις μὲ ἑκατομμύρια κατοίκους. Δικαίως λοιπὸν θεωρεῖται πατρίδα ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ πηγὴ τοῦ πολιτισμοῦ μας.

ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. Ἄν μπορούσαμε νὰ ἰδοῦμε τὴν Ἀσίαν ἀπὸ ἓνα ἀεροπλάνον, θὰ παίρναμε μίαν γενικὴν ἰδέαν γι' αὐτήν. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἡπειρὸς τῆς γῆς. Ἄν χωρίσουμε τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν, ἡ Ἀσία πιάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου καὶ ἀπλώνεται εἰς τρεῖς ζώνας τῆς γῆς. Φαίνεται ἡνωμένη μὲ τὴν Εὐρώπην, γι' αὐτὸ πολλοὶ τὴν θεωροῦν ὡς μίαν ἡπειρὸν **Εὐρασίαν**. Φυσικὰ ὅρια μὲ τὴν Εὐρώπην ἔχει τὰ **Οὐράλια ὄρη** καὶ τὸν **Καύκασον**, νοτιώτερα δὲ τὸν **Εὐξεινον Πόντον**, τὸν **Βόσπορον**, τὸν **Ἑλλησποντον**, τὸ **Αἰγαῖον** καὶ τὴν **Μεσόγειον Θάλασσαν**. Ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν τὴν χωρίζει ἡ διώρυξ τοῦ **Σουέζ** καὶ ἡ **Ἐρυθρὰ Θάλασσα**. Ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν τὴν χωρίζει ὁ **Εἰρηνικός**. Ἡ βορειοανατολικὴ τῆς ὁμως ἄκρῃ πλησιάζει εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν χωρίζεται μὲ τὸν **Βερίγγειον** πορθμὸν. Ἀνάμεσα Ἀσίας καὶ Αὐστραλίας εἶναι τὰ νησιά τῆς **Πολυνησίας**, ὀλόγυρα δὲ λούζεται ἀπὸ τρεῖς ὠκεανούς, τὸν **Εἰρηνικόν**, τὸν **Ἰνδικόν** καὶ τὸν **Βόρ. Παγωμένον**. (Κοιτάξτε εἰς τὸν χάρτην καὶ βρῆτε τὰ ὅριά τῆς).

ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ ἑκτάσις τῆς Ἀσίας μαζί μὲ τὰ νησιά τῆς εἶναι 44 ἑκατομμύρια τ.χ., πιάνει δηλ. τὸ 1)3 τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆρας.

ΕΔΑΦΟΣ. Το έδαφος τής 'Ασίας παρουσιάζει πολλές αντιθέσεις. 'Υπάρχουν δηλ. περιοχαί που είναι χαμηλότεραι και από την έπιφάνειαν τής θαλάσσης, όπως π.χ. η περιοχή του 'Ιορδάνου, που είναι 394 μ. κάτω τής έπιφανείας τής θαλάσσης. 'Επίσης η λίμνη Βαϊκάλη, τής όποιας ό πυθμήν είναι 1.046 μ. κάτω τής έπιφανείας τής θαλάσσης. 'Υπάρχουν όμως και αί μεγαλύτεραι και ύψηλότεραι όροσειραί. Τά 2)3 σχεδόν του έδαφους τής πιάνουν τά όροπέδια. Είς τό έσωτερικόν τής χώρας είναι δύο μεγάλα όροπέδια, τό *άνατολικόν* και τό *δυτικόν*, που συνδέονται μέ τήν όροσειράν του *'Ινδοκοούχ* (6.500 μέτρα).

ΟΡΗ. Τά ύψηλότερα όρη είναι τά 'Ιμαλαία, τών όποιών η ύψηλότερη κορυφή *'Εβερεστ* είναι 8.882 μ. Τό όρος αυτό είναι τό ύψηλότερο τής γής και λέγεται *Στέγη του κόσμου*. 'Ωνομάσθη έτσι από τό όνομα του *'Αγγλου συνταγματάρχου 'Εβερεστ*, που έμέτρησε τό ύψος του τό 1895. 'Αλλα ύψηλά όρη είναι τό *Καρακορούμ* (8.620), *Γκαουρισαγκάρ* (8.580 μ.). 'Αλλα μεγάλα όροσειραί είναι τά *'Αλτάια*, ό *Καύκασος*, ό *Λίβανος*, τό όροπέδιον του *Θιβέτ*, που είναι τό μεγαλύτερον του κόσμου, και τό γνωστό μας *'Αραράτ*. Τό υπόλοιπον 1)3 τής 'Ασίας αποτελείται από βαθύπεδα και πεδιάδας. 'Η μεγαλύτερα είναι η πεδιάς τής *Σιβηρίας*, που είναι και η μεγαλύτερα του κόσμου και καταλαμβάνει όλην σχεδόν τήν *Β. 'Ασίαν*. 'Αλλη μεγάλη πεδιάς είναι τής *Κίνας*, που είναι 4 φορές μεγαλύτερα τής 'Ελλάδος.

ΥΔΑΤΑ - ΒΡΟΧΑΙ. Τά όρη, οί άνεμοι και η θερμοκρασία κανονίζουν τήν κατανομήν τών υδάτων είς τήν χώραν. Γι' αυτό όσες χώρες εύρίσκονται πίσω από τούς όρεινούς τόπους που αναφέραμεν, έχουν πάντοτε ξηρασίαν (*Τουρκεσταν*, *'Αραβική έρημος*), ενώ όσες χώρες είναι προς *Ν.* τών όρέων δέχονται πολλές βροχάς. 'Η περιοχή μάλιστα του *Βεγγαλικού κόλπου* δέχεται τό μεγαλύτερον ποσοστόν τών βροχών σ' όλόκληρη τή γή.

ΕΡΗΜΟΙ. 'Η 'Ασία έχει και έρήμους, στίς όποιες δέν υπάρχει καμμία βλάστησις, ούτε νερό. Αί μεγαλύτεραι είναι η *Γόβη*, η *'Αραβική*, η *Συριακή* και η *'Υπερκασκασία*.

ΠΟΤΑΜΟΙ. 'Η 'Ασία, λόγω τής μεγάλης εκτάσεως και τών πολλών και ύψηλων όρέων τής, έχει πολλούς και μεγάλους ποταμούς. Είς τόν *Βόρ.* Παγωμένον 'Ωκεανόν χύνονται ό *'Οβις*, ό *'Ιενεσέης* και ό *Λένας*, που τόν περισσότερον καιρόν είναι παγωμένοι. Προς ανατολάς και νότον υπάρχουν μεγάλοι ποταμοί, που έχουν πολύ νερό, γιατί εκεί βρέχει συχνότερα. Οί σπουδαιότεροι είναι: ό *Κίτρινος*, ό *Κουανούς* και ό *'Αμούρ*, που χύνονται είς τόν *Ειρηνικόν*. Είς τόν *'Ινδικόν* χύνονται οί ποταμοί *Γάγγης*, *Βραχμαπούτρας*, *'Ινδός*, *Τίγρης* και *Εύφράτης*. 'Αλλοι ποταμοί είναι ό *Σαγγάριος* (τί ξέρετε γι' αυτόν ;), ό *'Ωξος* και ό *'Ιαξάρτης*, που χύνονται στήν

Ἄραλη λίμνη, καὶ ὁ σπουδαιότερος ὄλων, ὁ Ἰορδάνης (τί ξέρετε γι' αὐτόν ;).

ΛΙΜΝΑΙ. Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι τῆς Ἀσίας εἶναι ἡ Ἄραλη, ἡ Βαϊκάλη, ἡ Νεκρά Θάλασσα καὶ ἡ Κασπία, ποὺ εἶναι ἡ μεγαλύτερα τῆς γῆς καὶ λέγεται θάλασσα. Εἶναι τρεῖς φορές μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχει ἀλμυρὸ νερό.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ. Χερσονήσους ἡ Ἀσία ἔχει τὴν Καμπσιάτκα, τὴν Κορέα, τὴν Ἰνδοκίνα, τὸ Ἰνδοστάν, τὸ Ντεκάν, τὴν Ἀραβία καὶ τὴν Μ. Ἀσία.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ ΚΑΙ ΚΟΛΠΟΙ. Εἰς τὸν Βόρ. Παγωμένον Ὠκεανὸν σχηματίζονται οἱ κόλποι τοῦ Ὄβι καὶ τοῦ Ἰενεσέη. Πρὸς τὰ ΝΑ. οἱ κόλποι τοῦ Σιάμ καὶ τοῦ Τογγίνου. Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν σχηματίζονται αἱ θάλασσαι : Ὀχοτσική, Ἰαπωνική, Κιτρίνη καὶ Σινική. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ἡ Ἐρυθρᾶ Θάλασσα, ἡ Ἀραβική καὶ ὁ κόλπος τῆς Βεγγάλης, καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον τὸ Αἰγαῖον, ἡ Προποντίς καὶ ὁ Εὐξείνους.

ΝΗΣΟΙ. Αἱ σπουδαιότεραι νῆσοι τῆς Ἀσίας εἶναι αἱ νῆσοι τῆς Ἰαπωνίας, ἡ Κεϋλάνη, ἡ Φορμόζα, ἡ Σουμάτρα, ἡ Ἰάβα, αἱ Φιλιππῖναι καὶ ἡ Κύπρος.

ΠΟΡΘΟΙ. Πορθμοὺς ἡ Ἀσία ἔχει τὸν Ἑλλησποντον, τὸν Βόσπορον, τῆς Βαλαϊκῆς, τὸν Ὀρμούζιο εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, τὸν Βάβ-ἐλ-Μαντέβ εἰς τὴν Ἐρυθρᾶν Θάλασσαν. Ἐχει ἀκόμη καὶ τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ, ποὺ ἐνώνει τὴν Μεσόγειον μὲ τὴν Ἐρυθρᾶν Θάλασσαν καὶ ἔχει μῆκος 108 χιλ. καὶ πλάτος 20 - 45 μ.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἡ Ἀσία ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν ὡς πέραν ἀπὸ τὸν Β. Πολικὸν κύκλον. Εἶναι λοιπὸν φυσικὸν εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς νὰ ἐπικρατοῦν ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ κλίματα. Ἀπὸ τοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ εὐκράτου καὶ τοῦ πολικοῦ. Εἰς τὰς χώρας δηλ. ποὺ εὐρίσκονται πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ ἐπικρατεῖ τροπικὸν κλίμα, ἐνῶ εἰς τὰς χώρας ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν εὐκράτον ζώνην ἐπικρατεῖ εὐκράτον κλίμα καὶ τέλος εἰς τὰς χώρας ποὺ πλησιάζουν πρὸς τοὺς Πόλους ἐπικρατεῖ ψυχρὸν κλίμα. Αἱ περισσότεραι ὁμως χῶραι τῆς Ἀσίας ἔχουν εὐκράτον κλίμα, γιατί τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἠπείρου αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐκράτον ζώνην. Ἐπειδὴ ἐξ ἄλλου τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἀσίας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν χάρτην, εὐρίσκεται μακρὰν τῆς θαλάσσης, θὰ πρέπει νὰ ἔχη κλίμα ἠπειρωτικόν. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι οἱ ὕδρατμοί, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν θάλασσαν, γίνονται βροχαὶ προτοῦ φθάσουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, ποὺ εὐ-

ρίσκεται μακράν. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν λοιπὸν τῆς Ἀσίας ἐπικρατεῖ ξηρασία καὶ γι' αὐτὸ ἔχουν δημιουργηθῆ ἐκεῖ μεγάλα ἔρημοι (Μογγολία, Τουρκεστάν). Εἰς τὰς χώρας ὅμως τῆς Ἀσίας, ποὺ εὐρίσκονται κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως π.χ. εἰς τὰς Ἰνδίας, Ἰνδοκίναν καὶ Κίναν, αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι, ἀλλὰ πέφτουν περισσότερον τὸ καλοκαίρι, γιατί τότε πνέει ἄνεμος ἀπὸ τῆ ὀρεσερώτερη θάλασσα στὴ ζεστότερη ξηρὰ καὶ οἱ ὕδαρ-
τμοὶ ποὺ φέρνει ἡ θάλασσα γίνονται βροχαί. Ἐκεῖ τὸν χειμῶνα ὁ ἄνεμος πνέει πρὸς τὴν θάλασσαν, ποὺ εἶναι ζεστότερη καὶ ὁ ἄνεμος αὐτός, ἀφοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὴν ξηρὰν, δὲν ἔχει ὕδαρτους, εἶναι δηλ. ξηρὸς καὶ γι' αὐτὸ ἐλαχίστας βροχὰς φέρνει.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας παρουσιάζει πολλὰς ποικιλίας, ἀναλόγως τῆς ζώνης ποὺ βρίσκεται κάθε τόπος. Ἄλλου εἶναι πολὺ θερμὸν, ἄλλου πολὺ ψυχρὸν, ἄλλου ἠπειρωτικὸν καὶ ἄλλου θαλάσσιον. Εἰς μίαν πόλιν τῆς Σιβηρίας, τὴν Βερχογιάνσκ, ἐμετρήθη ἡ χαμηλότερα θερμοκρασία 70° κάτω τοῦ μηδενός. Ἐνῶ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἡ θερμοκρασία φθάνει τοὺς 55° ἄνω τοῦ μηδενός.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ἡ Ἀσία, λόγῳ τοῦ κλίματός της, παρουσιάζει τὴν μεγαλύτεραν ποικιλίαν προϊόντων.

ΦΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Εἰς τὰς βορειοτέρας περιοχὰς, ἐκτὸς ἀπὸ βρῦα καὶ λειχῆνες, τίποτε ἄλλο δὲν γίνεται, λόγῳ τοῦ μεγάλου ψύχους· τὰ μέρη αὐτὰ λέγονται τ ο ὕ ν δ ρ ε ς. Ἡ Κεντρικὴ Ἀσία καὶ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Δυτικῆς καλύπτεται ἀπὸ ἐρήμους, ὅπου ἡ δὲν ὑπάρχει καθόλου βλάστησις ἢ ὑπάρχουν ἀτελῆ φυτὰ, πρὸ παντός χλόη, ἀπέραντες ἐκτάσεις, ποὺ σκεπάζονται μὲ χαμηλὸ χόρτο καὶ λέγονται σ τ έ π π ε ς· ἐκεῖ εὐδοκιμεῖ ἡ κτηνοτροφία. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἀσία ἔχει ἐκτεταμένα λιβάδια καὶ ἡ Νότιος Ἀσία ἔχει μεγάλην βλάστησιν. Ἐνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Ἀσίας εἶναι τὸ ρύζι, ποὺ καλλιεργεῖται εἰς μεγάλας ἐκτάσεις. Στὴ Μ. Ἀσία καλλιεργεῖται ἡ ἐλιά, τὸ ἀμπέλι, τὰ ἑσπεριδοειδῆ, τὸ κριθᾶρι καὶ τὸ καλαμπόκι. Εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπίσης εὐδοκιμοῦν τὰ ἀρωματικά φυτὰ, κανέλλα, πιπέρι, καρνούφυλλον. Παράγει ἀκόμη μπανάνες, ζακχαροκάλαμον, χουρμάδες καὶ ἰνδοκάλαμο (μπαμπού). Φύονται ἐπίσης πολὺτιμα δένδρα, ἀπ' τὰ ὅποια παράγεται τὸ καουτσούκ καὶ ἡ γουταπέρκα. Εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀραβίας παράγεται τὸ λιβάνι καὶ εἰς τὰ παρθένα δάση τῆς Μαλαϊκῆς χερσονήσου ἡ καμφορά. Τέλος παράγει τσαΐ, καφέ, καπνὸ καὶ βαμβάκι.

ΟΡΥΚΤΑ. Ἡ Ἀσία εἶναι πλουσιωτάτη εἰς ὄρυκτά. Ἐξάγει γαιάνθρακας, σίδηρον, πετρέλαιον, χρυσόν, ἄργυρον, κασίτερον καὶ πολυτίμους λίθους.

ΖΩΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. Εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν ζοῦν ἐλάφια, ἀγριογούρουνα, ἀρκουδοὺς, λύκοι καὶ ἀλεπουδοὺς. Ὁ σκίουρος καὶ τὸ κουνάβι ἀφθονοῦν εἰς

Σχ. 10.—Ζῶα, κάτοικοι καὶ προϊόντα τῆς Ἀσίας.

τά δάση τῆς Σιβηρίας. Εἰς τὴν θερμὴν ζώνην ζοῦν ἑλέφαντες, τίγρεις, λέοντες, ρινόκεροι καὶ ὕαινες. Εἰς τοὺς ποταμοὺς ἀφθουοῦν οἱ κροκόδειλοι καὶ εἰς τὰ δάση τῆς ἀφθουοῦν οἱ πίθηκοι. Ἐκτὸς τῶν ἀγρίων ζῶων, ὑπάρχουν καὶ ἀφθοναὶ πουλιὰ μὲ πολὺχρῶμα πτερὰ. Ἄλλὰ καὶ ὠφέλιμα ζῶα ζοῦν πολλὰ εἰς τὴν Ἀσίαν. Τὴν ἀπέραντη Σιβηρία διατρέχουν κοπάδια ταράνδων, καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν τρέφουν καμήλες. Ἐπίσης ζοῦν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν ἴππιοι καὶ ὄνοι. Ὑπάρχουν πολλοὶ ποικιλίαι προβάτων, αἰγῶν, βοδιῶν, βουβάλων, χοίρων, σκύλων καὶ γάτων (οἱ περίφημες γάτες τῆς Ἀγκύρας). Εἰς τὰς Ἰνδίας ὁ ταῦρος θεωρεῖται ἱερὸν ζῶον καὶ κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ· ὁ δὲ ἑλέφας, ἐξημερωμένος, χρησιμοποιεῖται γιὰ μεταφορὰς καὶ εἰς τὸν πόλεμον. Εἰς τὴν Ἀσίαν ζοῦν ἀκόμη πολλὰ δηλητηριώδη ἔρπετά. Τέλος εἰς τὴν Κίνα καὶ τὴν Ἰαπωνίαν καλλιιεργεῖται ὁ μετασοσκώληξ, τοῦ ὁποῦ πατρὶς εἶναι ἡ Κίνα (πῶς μετεφέρθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ; θυμᾶσθε ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν ;).

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ Ἡ βιομηχανία εἰς τὴν Ἀσίαν δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἐν τούτοις κατασκευάζονται ὠρισμένα βιομηχανικὰ προϊόντα λεπτότατα καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν τέχνην, ὅπως π.χ. οἱ τάπητες τῆς Περσίας, τὰ παιδικὰ παιχνίδια τῆς Ἰαπωνίας καὶ διάφορα ἄλλα κομφοτεχνήματα, ποὺ εἶναι ἀπαράμιλλα. Παράγονται ἐπίσης ὑφάσματα, κονσερβὰ, μηχαναὶ, πλοῖα κλπ., δὲν εἶναι ὅμως ἀρκετὰ καὶ δὲν φθάνουν νὰ καλύψουν τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Ἡ Ἀσία εἰσάγει ἀπὸ τὸ Ἐξωτερικὸν ὑφάσματα, φάρμακα, ὠρισμένας μηχανὰς καὶ ἐργαλεῖα, ποὺ δὲν κατασκευάζονται εἰς τὰ ἴδικά της ἐργοστάσια. Ἐξάγει δὲ εἰς τὰς ἄλλας χώρας πολλὰ χρήσιμα προϊόντα ποὺ τῆς περισσεύουν, ὅπως π.χ. πετρέλαιον, μεταξωτὰ, καφέ, τσαΐ, διάφορα μπαχαρικά, ρύζι, βαμβάκι, μαλλιά, δέρματα κλπ. Αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς εἶναι μεγαλύτεραι ἀπὸ τὰς εἰσαγωγάς.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ μερικοὶ, ὅπως οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας καὶ τῶν ἐρήμων, ποὺ ζοῦν νομαδικὴν ζωὴν, ἀλλάζοντες διαρκῶς τόπον διαμονῆς, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν των.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἡ συγκοινωνία τῆς Ἀσίας γίνεταί εἰς μὲν τὰ παράλια μὲ πλοῖα, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν μὲ σιδηρόδρομον, αὐτοκίνητον καὶ ζῶα. Σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ὀλίγαι ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας. Αἱ σπουδαιότεραι εἶναι τοῦ Ὑπερσιβηρικοῦ σιδηροδρόμου, τῆς Περσίας, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἰαπωνίας κλπ. Αὐτοκινήτοδρομοὶ ἐπίσης ὀλίγοι ὑπάρχουν, ἐκτὸς ἐκείνων, ποὺ ἔγιναν τελευταίως διὰ στρατιωτικῶν λόγους (Περσία, Καύκασος). Τελευταίως ἤρχισε νὰ ἐξαπλώνεται καὶ ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία. Εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἀσίας ἡ συγκοινωνία

γίνεται με ζῶα, ἄλογα, καμήλες, ἐλέφαντες καὶ γιὰ κ, ἓνα εἶδος μικροσώμων ζῶων, ποὺ χρησιμοποιοῦν στὸ Θιβέτ καὶ ὁμοιάζουν μὲ πρόβατα.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀσίας ἀνέρχεται σὲ 1.200.000.000 κατοίκους, ὁ μισὸς δηλ. πληθυσμὸς τῆς γῆς. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς κατοίκους ζοῦν φυσικὰ στὸ νότιον, ἀνατολικὸν καὶ νοτιοανατολικὸν μέρος, ὅπου, καθὼς εἶδαμε, ἡ θερμοκρασία εἶναι ἀρκετὴ καὶ τίπτονται πολλὰ βροχαί. Τὰ μέρη αὐτὰ εἶναι εὐφορα καὶ μποροῦν νὰ συντηρήσουν πολλὸν πληθυσμὸν. Αἱ ἀπέραντοι ὅμως χῶραι ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὸ κεντρικόν, τὸ βόρειον καὶ τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς Ἀσίας εἶναι σχεδὸν ἀκατοίκητοι, ἔχουν δηλ. ἐλαχίστους κατοίκους (γιατὶ τάχα ;).

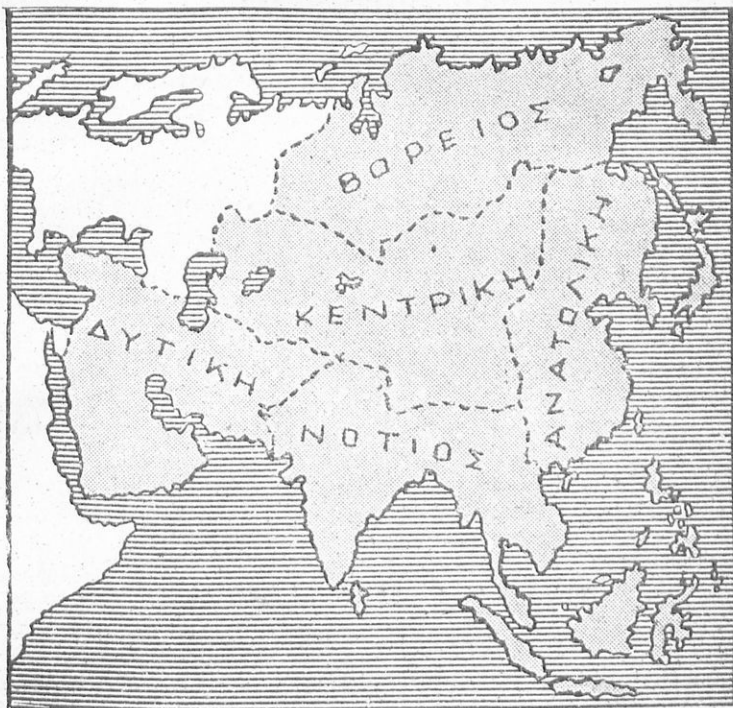
ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. Στὴν Ἀσία εὐρέθησαν σημεῖα τῶν ἀρχαιοτέρων ἀνθρωπίνων συνοικισμῶν, γι' αὐτὸ ἡ Ἀσία θεωρεῖται πατρὶς ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Πολλοὶ λαοὶ κατοίκησαν ἐκεῖ ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια, ἦρθαν εἰς σχέσιν μεταξύ τους καὶ ἀνακατεύθηκαν ἔτσι, ποὺ σήμερα δὲν μπορεῖς νὰ ξεχωρίσης ἀπὸ ποιῆς φυλὲς κατάγονται. Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς Ἀσίας μποροῦν νὰ διαιρεθοῦν εἰς τρεῖς κυρίως φυλὰς : τὴν κίτρινη καὶ τὴν λευκὴ.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. Εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνεπτύχθησαν οἱ παλαιότεροι πολιτισμοί. Οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ Ἀσσυροβαβυλωνιακός, ὁ Ἰνδικὸς καὶ ὁ Κινεζικὸς. Οἱ πολιτισμοὶ αὐτοὶ παρουσιάζουν μίαν στασιμότητα, γιατί μέχρι σήμερα ἀκόμη συναντᾶμε ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τρόπους ζωῆς πρωτογόνους. Ὅταν ἤρχισαν αἱ ἐξερευνήσεις (15ος αἰών), οἱ ἐξερευνηταὶ περιερίζοντο εἰς τὰ παράλια καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἔμενε ἀνεξερευνητόν. Συστηματικὴ ἐξερεύνησις τῆς Ἀσίας ἤρχισε ἀπὸ τότε ποὺ ἔγινε ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ (1889). Ἀλλὰ καὶ τότε πολλοὶ Ἀσιατικοὶ λαοὶ (Ἰάπωνες, Κινέζοι, Τοῦρκοι) ἐπρόβαλαν μεγάλην ἀντίστασιν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ νὰ τὸ καταλάβετε αὐτό, σκεφθῆτε πὼς εἰς τὴν Ἀσίαν ἡ γυναῖκα ἔθεωρεῖτο καὶ θεωρεῖται καὶ σήμερα ἀκόμη εἰς μερικὰς χώρας δούλη τοῦ ἀνδρός. Καὶ ἐχρειάσθη νὰ γίνοντο ἐπαναστάσεις, ὅπως εἰς τὴν Ἰαπωνίαν (1867) καὶ τὴν Τουρκίαν (1922), γιὰ ν' ἀπελευθερωθοῦν αἱ χῶραι αὐταὶ ἀπὸ τὰ βαρεῖα δεσμὰ τοῦ καθυστερημένου Ἀσιατικοῦ πολιτισμοῦ.

ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Ἡ Ἀσία εἶναι πατρίδα ὄλων τῶν θρησκειῶν. Ἐκεῖ ἐγεννήθησαν οἱ ἀρχηγοὶ ὄλων τῶν θρησκειῶν : Μωϋσῆς, Βούδας, Κομφούκιος, Ζωροάστρης καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Χριστός. Πόσοι θρησκεῖαι ἐπικρατοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς. Αἱ σπουδαιότερα πάντως εἶναι ἡ Βουδικὴ, ἡ Βραχμανικὴ, ἡ Μωαμεθανικὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ.

Η ΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ

Ἡ πατρίδα μας ἔχει μὲ τὴν Ἀσίαν πολλοὺς δεσμοὺς παλαιοὺς καὶ νέους. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος, οἱ Περσικοί, ἡ ἔκστρατεία τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ οἱ πόλεμοι τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Τούρκων μὲ τοὺς Ἕλληνας, μᾶς φέρνουν

Σχ. 11.—Χάρτης φυσικῶν περιοχῶν τῆς Ἀσίας.

πολλὰς ἀναμνήσεις. Ἀλλὰ καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις εἶχε ἡ πατρίδα μας μὲ τὴν Ἀσίαν ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια καὶ ἀρκετὰ στοιχεῖα πολιτισμοῦ ἐδώσαμε καὶ ἐπήραμε ἀπὸ τοὺς κατοικοὺς τῆς Ἀσίας. Ἀλλὰ καὶ σήμερον ἔχομε ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία μὲ πολλὰς χώρας τῆς Ἀσίας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Τι είναι οι τσούνδρες· τί οι στέπες· τί οι ζουγκλες ;
- 2) 'Από τί εξαρτάται τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου καὶ τί σχέσιν ἔχει τὸ κλίμα μὲ τὰ προϊόντα του ;
- 3) Ποία είναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς 'Ασίας ;
- 4) Ποία μέρη τῆς 'Ασίας είναι εὐφορα καὶ ποία ὄχι καὶ γιατί ;
- 5) Εἰς ποία μέρη τῆς 'Ασίας είναι ἀνεπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία καὶ γιατί ;

ΦΥΣΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

'Η 'Ασία διαιρεῖται εἰς πέντε φυσικὰς περιοχάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ ἐξῆς: α) Δυτικὴ ἢ Πρόσω 'Ασία, β) Νότιος 'Ασία, γ) 'Ανατολικὴ 'Ασία, δ) Κεντρικὴ 'Ασία καὶ ε) Βόρειος 'Ασία. Κάθε μία ἀπὸ τὰς φυσικὰς αὐτὰς περιοχὰς περιλαμβάνει ὠρισμένην χώραν, πού θὰ ἐξετάσωμεν χωριστά.

Α'. ΔΥΤΙΚΗ ἢ ΠΡΟΣΩ ΑΣΙΑ

'Η Δυτικὴ 'Ασία περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς χώρας: 1) Μικρὰ 'Ασία, 2) 'Αραβία, 3) Συρία, 4) Παλαιστίνη, 5) Μεσοποταμία ('Ιράκ), 6) Περσία, 7) Καύκασος, 8) 'Αφγανιστάν, 9) Βελουχιστάν.

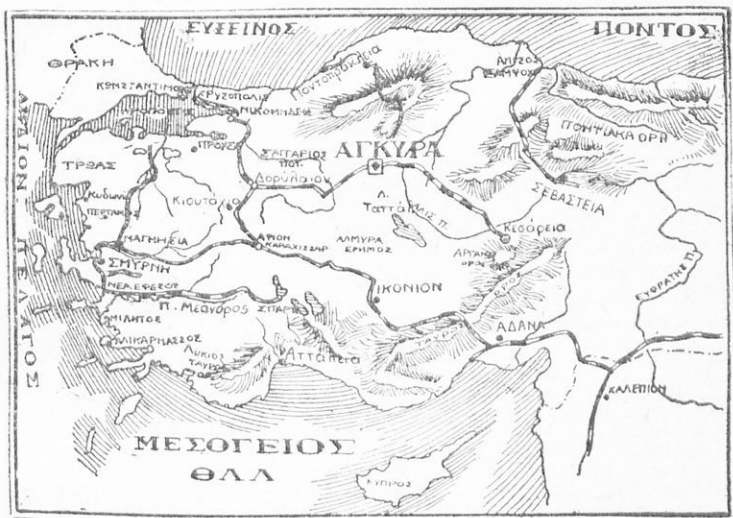
1. ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ('Ασιατικὴ Τουρκία).

'Η χερσόνησος τῆς Μ. 'Ασίας ἀποτελεῖ τὸ τμήμα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, πού εὐρίσκεται ἐπὶ τὴν 'Ασία (τὸ ἄλλο τῆς τμήμα ἀποτελεῖ ἡ 'Ανατολικὴ Θράκη μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν). 'Η χερσόνησος αὐτὴ ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια ὑπῆρξε Ἑλληνικὴ. Θὰ θυμᾶσθε ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, πού ἔγιναν ἀφορμὴ τῶν Περσικῶν πολέμων. Μέχρι τοῦ 1922 αἱ περισσότεραι πόλεις τῆς Μ. 'Ασίας εἶχαν περισσότερους Ἑλληνας κατοίκους παρὰ Τούρκους, ὅπως π.χ. ἡ Σμύρνη, ἡ Πέργαμος, ἡ Πάνορμος, αἱ Κυδωνία κλπ. Στὰ 1922 ὅμως ἔγινε ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ καὶ 1,5 ἑκατομμύριο Ἕλληνες, πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ σφαγοῦν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀκολούθησαν τὸν ὑποχωροῦντα Ἑλληνικὸν στρατὸν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν μητέρα πατρίδα. Σήμερα δὲν ὑπάρχουν πιά ἐκεῖ Ἕλληνες (ἴσως νὰ ὑπάρχουν στὸ σχολεῖο σας παιδιὰ πού οἱ γονεῖς τοὺς κατὰγονται ἀπὸ ἐκεῖ).

ΟΡΙΑ-ΕΚΤΑΣΙΣ. 'Η Μ. 'Ασία βρέχεται ἀπὸ θάλασσα ἀπὸ τρεῖς πλευράς. Πρὸς Δ. ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον, πρὸς Β. ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον, ΒΔ. ἀπὸ τὸν Βόσπορον καὶ τὴν Προποντίδα καὶ νοτιῶς ἀπὸ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν. 'Ανατολικά συνορεύει μὲ τὴν ἄλλην 'Ασίαν. 'Η ἑκτασίς της εἶναι πενταπλασία τῆς Ἑλλάδος (739.000 τ.χ.).

ΕΔΑΦΟΣ. Τὴν Μ. 'Ασίαν διασχίζουν δύο μεγάλα ὄρησειρά, ὁ Ταῦ-

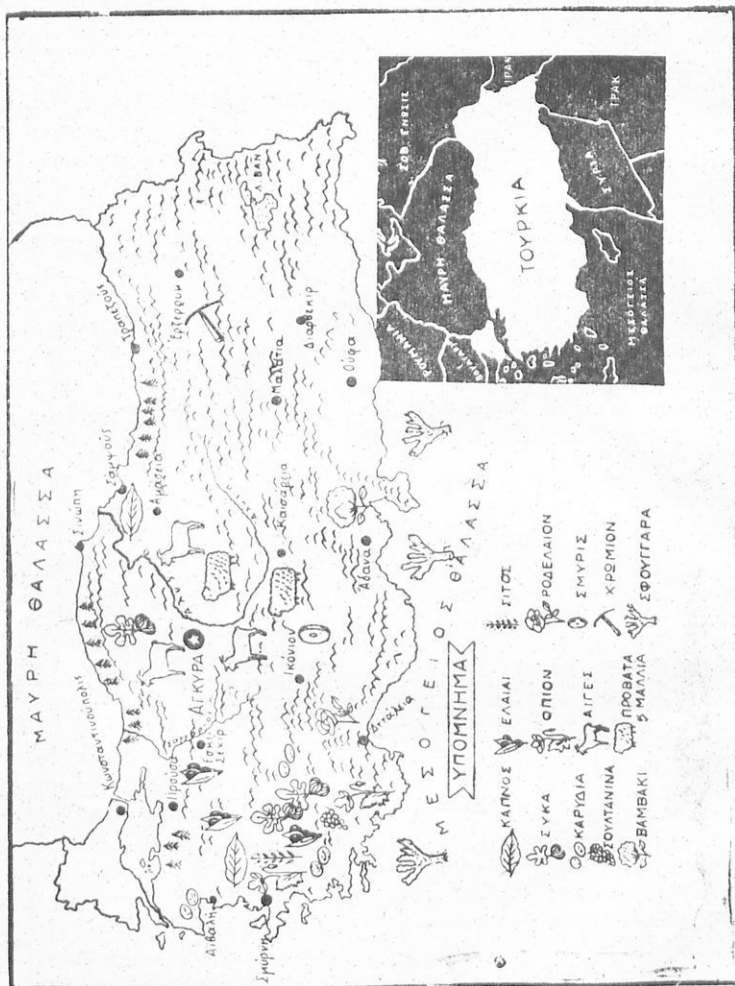
ρος και ὁ Ἀντίταυρος, πού εἶναι διακλαδώσεις τοῦ Ἀραράτ και σχηματίζουν πολλές λοφοσειρές, πού ανάμεσά τους ὑπάρχουν εὐφοροὶ κοιλάδες. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας εἶναι πτωχόν, χωρὶς καθόλου βλάστησιν, μὲ γυμνά ὄρη και ἀγόνους πεδιάδας, πού δὲν παράγουν τίποτε, γιατί εἶναι σκεπασμένες ἀπὸ ἀλμυρὸ χῶμα και δὲν ἔχουν καθόλου νερό. Ἐδῶ εἶναι και ἡ περίφημος Ἀλμυρὰ ἔρημος. Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας εἶναι ξηρὸν και ἀγονον, εἶναι ἡ ἔλλειψις βροχῶν. Συμβαίνει δὲ αὐτό, γιατί οἱ ἄνεμοι, πού ἔρχονται ἀπὸ τὴν θάλασσαν γεμάτοι ὑδρατμούς, συναντοῦν κοντὰ στὴν παραλία ψηλὰ βουνὰ και ρίχνουν ἐκεῖ τὰς βροχὰς των. Γι' αὐτὸ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Σμύρνης και τοῦ Πόντου

Σχ. 12.—Ἀσιατικὴ Τουρκία.

βρέχει συχνὰ και ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτάτη. Αἱ δύο αὐταὶ περιοχαὶ τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι εὐφορώταται και ὁμοιάζουν μὲ τὴν Ἑλλάδα. Τὰ σπουδαιότερα ὄρη τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι ὁ Ὀλυμπος, ὁ Τμῶλος, ὁ Σίπυλος, ἡ Ἴδη, ὁ Ταῦρος και ὁ Ἀντίταυρος.

ΠΟΤΑΜΟΙ. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι ὁ Ἄλυσ, πού πηγάζει ἀπὸ τὸν Ἀντίταυρον και χύνεται εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, και ὁ Σαγγάριος πού χύνεται ἐπίσης εἰς τὸν Εὐξείνιον. Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ἐρμος και ὁ Μαιάνδρος, πού χύνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον, και οἱ Κύδνος και Σάρος, πού χύνονται εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀλε-

Σχ. 13.—Χάρτης τών προϊόντων τής Μ. Άσίας.

ξανδρέττας. Έχει και πολλές λίμνες, αί σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι τοῦ Βάν καὶ ἡ Ἀλμυρά.

Ἡ Μ. Ἀσία ἔχει πολλὰ καὶ ὁμορφα λιμάνια στὸ Αἰγαῖον, ἀπ' τὰ ὁποῖα τὸ σπουδαιότερον εἶναι τῆς Σμύρνης, καὶ πρὸς Νότον τοὺς κόλπους τῆς Ἀλεξανδρέττας καὶ τῆς Ἀτταλείας.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας, ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, εἶναι γλυκὺ καὶ ὁμοιάζει μὲ τὸ ἴδικόν μας. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὁμως ὑπάρχουν καὶ ἄγονες πεδιάδες. Ἐκεῖ

Εἰκ. 14.—Ἡ Ἀγκυρα.

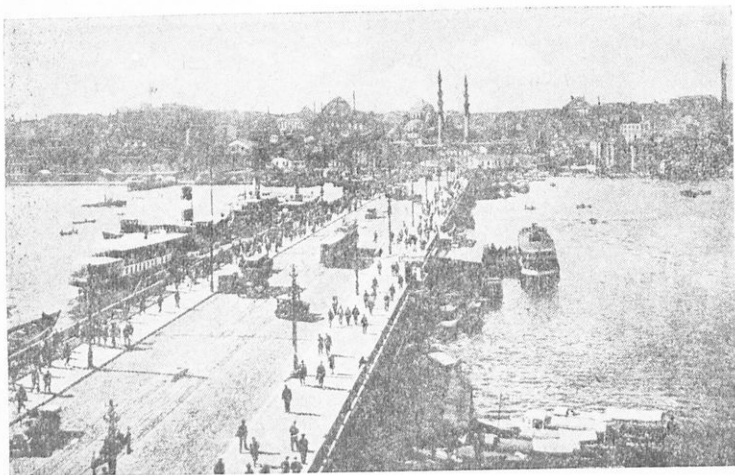
οἱ βροχές εἶναι σπάνιες καὶ τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸν τὸν χειμῶνα καὶ θερμὸν τὸ καλοκαίρι (ἡπειρωτικόν).

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ποὺ τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸν καὶ τὸ κλίμα γλυκὺ, παράγονται τὰ ἴδια προϊόντα ποὺ παράγει καὶ ἡ Ἑλλάς, δηλ. σιτηρὰ, βαμβάκι, κρασί, σταφίδα, σῦκα, ρύζι, καπνὰ, μετὰξι, πορτοκάλια. Αὐτὸ εἶναι τὸ εὐφορώτερον μέρος τῆς Μ. Ἀσίας καὶ παράγει ἄφθονα προϊόντα. (Ὅσων παιδιῶν οἱ γονεῖς κατὰγονται ἀπ' ἐκεῖ, ἄς τοὺς ἐρωτήσουν γιὰ τὸν πλοῦτον τῆς εὐλογημένης αὐτῆς χώρας). Ἀλλὰ καὶ ἡ περιφέρεια τοῦ Πόντου εἶναι εὐφορωτάτη. Ἡ Μ. Ἀσία δηλ. εἰς μὲν τὰ παράλια εἶναι εὐφορωτάτη, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἔχει ἀγόνους ἐκτάσεις, χωρὶς βλάστησιν, μὲ μόνον λίγα πτωχὰ λιβάδια, εἰς τὰ ὁποῖα περιφέρονται νομάδες βοσκοὶ μὲ τὰ πρόβατά τους. Ἐδῶ ζοῦν καὶ αἱ περίφημοι αἴγες τῆς Ἀγκύρας. Ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀγόνους αὐτὰς ἐκτάσεις, ποῦ καὶ ποῦ, ξεπροβάλλει καμμιά καλλιεργημένη περιοχὴ μὲ τρεχούμενα νερά. Τέτοια εἶναι ἡ περιοχὴ τῆς Ἀγκύρας. Ἀκόμη ἡ χώρα ἔχει καὶ πολλὰ ἀνθρακωρυχεῖα.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἐνῶ ἡ ἑκτασις τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι πενταπλασία τῆς Ἑλλάδος, ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶναι μόνον διπλάσιος (18 ἑκατ.), εἶναι

δηλ. άραιοκατοικημένη. Αί σπουδαιότεραι πόλεις είναι ή Σμύρνη, ή Προύσα, ή Πέργαμος, ή Κερασούς, ή Τραπεζοῦς, παλιές Έλληνικές πόλεις. Ή Καισάρεια, πατρίδα του Άγίου Βασιλείου, και ή Άγκυρα, πρωτεύουσα τής Τουρκίας.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οί κάτοικοι άσχολοῦνται κυρίως εις τήν κτηνοτροφίαν και τήν γεωργίαν. Τελευταίως έκαμαν προόδους και εις

Εικ. 15.—Ή γέφυρα του Γαλατά.

τήν βιομηχανίαν, άλλ' ακόμη ύστεροῦν άπό τας Εὐρωπαϊκὰς χώρας.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Έξάγει όλίγα άπό τὰ προϊόντα της και εισάγει πολλά άπό τας ξένας χώρας για τας ανάγκας της. Το έξαγωγικόν έμπόριον καλύπτει τὰ 3/4 του εισαγωγικού.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Εις τὰ παράλια ύπάρχει καλή σιδηροδρομική, άτμοπλοϊκή και αυτοκινητιστική συγκοινωνία. Εις τὸ έσωτερικόν όμως καθυστερεί. Ή πρωτεύουσα συνδέεται με τας σπουδαιότερας πόλεις τής χώρας σιδηροδρομικῶς. Ή Άσιατική Τουρκία έξυπηρετείται και άπό τήν μεγάλην σιδηροδρομικήν γραμμήν τής Βαγδάτης. Το σιδηροδρομικόν δίκτυον τής Άσιατικής Τουρκίας είναι 6.000 χιλιόμετρα (τής Έλλάδος 2.700 χιλιόμετρα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Όπως είπαμε, ή Μ. Άσία είναι τμήμα τής Τουρκικής Δημοκρατίας και άποτελεί τήν Άσιατικήν Τουρκίαν. Οί Τουρ-

κοι ἦσαν ἀνέκαθεν ἄσπρονδοι ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος, γιατί ἦσαν ἀπολίτιστοι καὶ σκληροί. Ἀπὸ τὸ 1922 ὅμως ὁ Κεμάλ προσεπάθησε νὰ τὴν ἐκπολιτίσῃ. Κατήργησαν τὰ κόκκινα φέσια, ἔλλαξαν τὴ γραφὴ τους καὶ ἔκαμαν δημοκρατία. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ μεταβολὴ αὐτὴ δὲν ἔλλαξε καὶ τὴν

Σχ. 16.— Αἴγες Ἀγκύρας.

ψυχὴν τῶν Τούρκων. Διότι, ἐνῶ ἡμεῖς τοὺς φερόμεθα πάντοτε ἀδελφικά, αὐτοὶ εἰς κάθε εὐκαιρίαν δείχνουν τὸ μῖσος τους πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἂν καὶ εἴμεθα σύμμαχοι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τοποθετήσατε τὰ κυριώτερα γεωγραφικὰ στοιχεῖα.
- 2) Νὰ βρῆτε ἀπὸ ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ τῆς Βαγδάτης.
- 3) Νὰ σημειώσατε στὸν χάρτην σας τὴν πορείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.
- 4) Γιατί τὰ προϊόντα τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι ὅμοια μὲ τὰ δικά μας;
- 5) Νὰ θυμηθῆτε ποῖα ἄλλα Ἑλληνικὰ χῶρα εὐρίσκονται ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν.
- 6) Νὰ φέρετε πληροφορίες γιὰ τὴν Μ. Ἀσίαν.

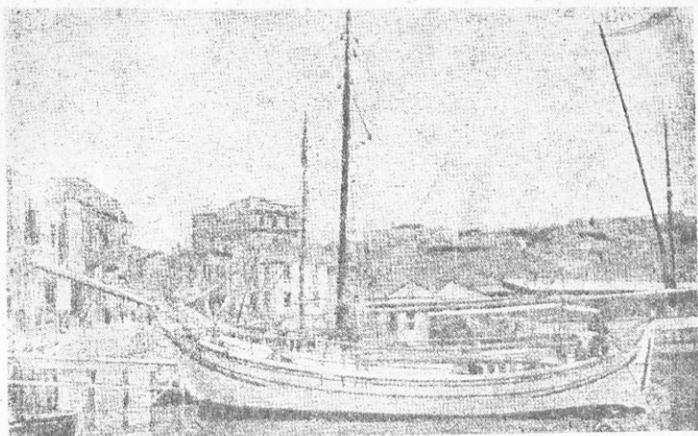
ΝΗΣΟΙ. Κοντά εις τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι πολλοὶ νῆσοι, πού κατοικοῦνται ἀπὸ Ἕλληνας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς γνωστὰς μας νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, κοντὰ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν εἶναι καὶ τὰ Δωδεκάνησα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ πολλὰ χρόνια κατείχαν οἱ Ἴταλοι, τῶρα ὅμως μετὰ τὸν τελευταῖον νικηφόρον πόλεμον παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κοντὰ εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἶναι ἡ Ἴμβρος καὶ ἡ Τένεδος, Ἑλληνικὰ νησιά πού κατέχονται ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Μ. Ἀσίας βρίσκεται ἡ μεγαλὸννησος Κύπρος.

Ἡ Κύπρος εἶναι ἡ μεγαλυτέρα Ἑλληνικὴ νῆσος καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸν Ἰσικὸν κόλπον, ἀπέναντι τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Συρίας. Τὸ ἔδα-

Σχ. 17.—Ἡ Κύπρος.

φος τῆς Κύπρου εἶναι μάλλον πεδινόν. Ἐχει δύο μεγάλα ὄρη, πού ἀπλώνονται ἀπ' τὰ δυτικὰ πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς νήσου. Ἡ μιά λέγεται Κυρηνεΐα (Πενταδάκτυλος) καὶ ἡ ἄλλη, πού εὐρίσκεται νοτιώτερα, ἔχει δύο μεγάλα ὄρη, τὸ Ἄωον (Τρόδος) καὶ τὸ Ὀλυμπον. Ἀνάμεσά τους ἀπλώνεται ἡ πεδιάς τῆς Μεσαριᾶς, τὴν ὁποῖαν διαρρέει ὁ ποταμὸς Πεδιάς. Ὅλη ἡ παραλία τῆς Κύπρου εἶναι μία συνεχῆς πεδιάς, πού εὐρύνεται εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευράν. Πολλὰ μικρὰ ποτάμια κατέρχονται ἀπ' τὶς βουνοπλαγιές καὶ διαρρέουσιν τὰς πεδιάδας. Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Κύπρου εὐρίσκεται ὁ κόλπος τῆς Πεντα-

Εικ. 18. — Ὁ λιμὴν τῆς Λάρισσας.

Εικ. 19. — Ἀμμόχωστος (ναὸς Ἁγ. Σοφίας).

γίας και πρὸς Νότον οἱ κόλποι τῆς Λεμησοῦ, τῆς Λάρνακος καὶ τῆς Ἀμμοχώστου. Ἡ Κύπρος, παρ' ὄλον πού ἔχει πολλοὺς κόλπους, δὲν ἔχει καλὰ φυσικὰ λιμάνια, γι' αὐτὸ οἱ Κύπριοι δὲν εἶναι καλοὶ ναυτικοί, ἀλλὰ γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι εὐκατον. Πρὸ ὄντα παράγει δημητριακὰ, ἐκλεκτὸ κρασί, χαρούπια καὶ πορτοκάλια· ἔχει καὶ ἀρκετὴ κτηνοτροφία, ὀνομαστοὶ δὲ εἶναι οἱ μεγαλόσωμοι ὄνοι τῆς. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι ὅση ἢ μισὴ Πελοπόννησος, ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς 456.000 κάτοικοι, ὅλοι Ἕλληνες, ἐκτὸς ὀλίγων Τούρκων. Πόλεις: Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Λευκωσία, ἀλλὰ πόλεις ἡ Ἀμμόχωστος, ἡ Λάρνακα, ἡ Λεμεσὸς καὶ ἡ Κυρηνεῖα.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Κύπρος εἶναι Ἑλληνική, ἀλλὰ κατέχεται ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Οἱ Κύπριοι ὅμως ἓνα μόνον πόθον ἔχουν, τὴν ἐνωσίν των μετὴν Ἑλλάδα, καὶ συχνὰ διαμαρτύρονται. Τελευταίως ἔχουν ἀρχίσει σκληρὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν κατακτητῶν καὶ τὸ αἷμα τρέχει ποτάμι εἰς τὴν ἡρωϊκὴν μεγαλόνησον. Στὸν ἀγῶνα αὐτὸν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Κύπρου πρωτοστατοῦν τὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια με ἀφάνταστον ἡρωϊσμόν πολεμοῦν τοὺς τυράννους των. Οἱ Ἀγγλοὶ φέρονται σὰν τοὺς χειρότεροισ βαρβάροις. Ὅ,τι καὶ ἂν κάμουν, δὲν θ' ἀργήσῃ ἡ ποθητὴ ἡμέρα πού ἡ μαρτυρικὴ Κύπρος μας θὰ ἐνωθῇ μετὴν μητέρα Ἑλλάδα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Κύπρου καὶ σημειώσατε τὰ κυριώτερα γεωγραφικὰ στοιχεῖα τῆς.
- 2) Νὰ φέρετε πληροφορίας γιὰ τὴν Κύπρον.

2. ΑΡΑΒΙΑ

Ἡ Ἀραβία εἶναι μία χερσόνησος προσκολλημένη εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Ἀσίας, ἡ περισσότερὰ δὲ εἶναι ἔρημος. Συνορεύει πρὸς Δ. μετὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, πρὸς Ν. μετὴν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, πρὸς Α. μετὸν Περσικὸν κόλπον καὶ πρὸς Β. μετὴν Συρίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι 3 ἑκατ. τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς 10.500.000 κάτοικοι.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Ἀραβία περιβάλλεται ἀπὸ ὑψηλὰς ὄροσειράς, πού σὰν τεῖχη γύρω εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς ἐμποδίζουσι τὸν ὑγρὸν ἀέρα τῆς θαλάσσης νὰ πνεύσῃ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Γι' αὐτὸ ἡ μεγάλη ζέστη καὶ ἡ ἔλλειψις βροχῶν ἔχουν μεταβάλλει τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας εἰς μίαν μεγάλην ἔρημον, πού μόνον ὀλίγαι πτωχαὶ βοσκαὶ ὑπάρχουν πού καὶ πού, ὅπου οἱ νομάδες Ἀραβες βόσκουν τὰ πρόβατά τους. Μόνον πρὸς τὰ

παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ὑπάρχουν μερικά κοιλάδες, πού διαρρέονται ἀπὸ χειμάρρους, οἱ ὅποιοι δροσίζουν τὸ ἔδαφος. Εἰς τὰς κοιλάδας αὐτὰς φυτρώνουν δενδρύλλια καὶ χλόη, πού κάνουν καταπράσινα τὰ ὄρενά ἰσιώματα τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία ὠνομάσθηκε

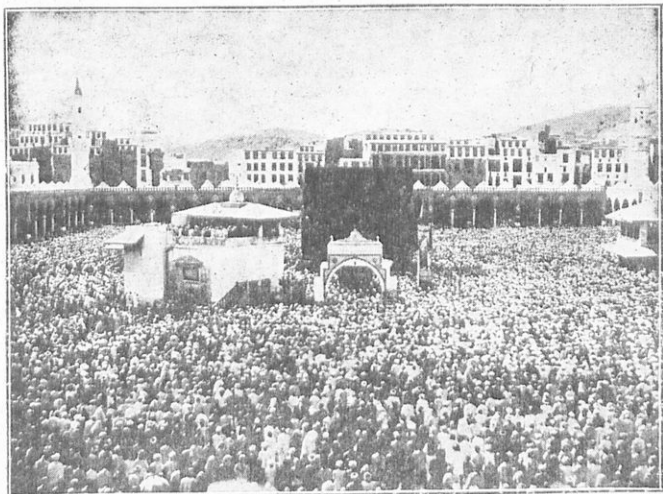

Σχ. 20. — Ἄραβια - Περσία.

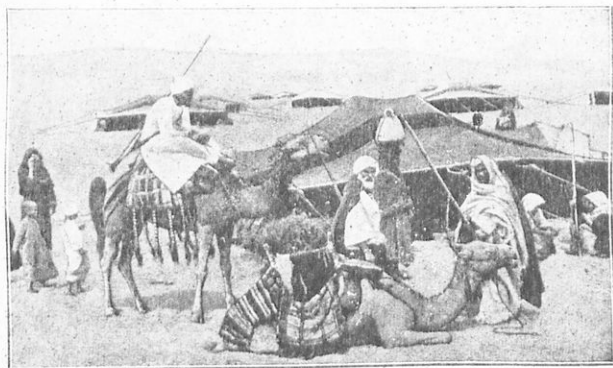
γι' αὐτὸ Εὐδαίμων Ἄραβία. Τὸ ὑπόλοιπον μέρος εἶναι ἔρημος. Αἱ μεγαλύτερα ἔρημοι εἶναι ἡ Νεφούντ καὶ ἡ Ντάνα. Τὴν ἔρημον αὐτὴν οἱ περιγηταὶ τὴν λένε φοβερή. Ὅμοιάζει σάν μιὰ ἀπέραντη βάλασσα ἄμμου μὲ πολλοὺς λόφους, πού φαίνονται σάν κύματα, καὶ οὔτε ποὺ δὲν πετάει γιὰ νὰ διακόψῃ τὴ φοβερὴ σιωπὴ τοῦ θανάτου πού ἐπικρατεῖ.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ἄραβίας εἶναι πολὺ θερμὸν. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη καὶ οἱ ταξιδιώται

πού περνοῦν μὲ τὰ πλοῖα ὑποφέρουν πολὺ· αἱ βροχαὶ εἶναι σπάνιαι καὶ

Εἰκ. 21. — Προσ-νημα Μωαμεθανῶν στὴ Μέκκα.

Εἰκ. 22. — *Αραβες Βεδουῖνοι.

τρέχουmena νερά δὲν ὑπάρχουν. Μερικοὶ μικροὶ χεῖμαρροι, πού τρέχουν πάντοτε, δὲν χύνονται στὴν θάλασσα, ἀλλὰ ἀτ ορροφῶνται ἀπὸ τὴν ἄμ-

μον ἢ ἐξατμίζονται ἀπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον. Γι' αὐτὸ οἱ Ἄραβες ἔχουν μεγάλας δεξαμενὰς καὶ φυλάει βρόχινο νερό.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ἡ Ἀραβία, λόγῳ τοῦ κλίματός της καὶ τῆς ἀνομβρίας, δὲν ἔχει πλουσίαν βλάστησιν. Ἐχει ὅμως εὐγενῆ φυτὰ καὶ πολύτιμα δένδρα, ποὺ τῆς δίνουν μεγάλην πλοῦτον. Εὐδοκιμοῦν πολὺ οἱ φοίνικες, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν 113 εἶδη. Παράγει καφέ (ὁ περίφημος καφὲς τῆς Μόκκας), μπτανάνες, βαλσαμόδενδρο, λιβάνι, ρύζι, σησάμι, ζαχαροκάλαμον, λουλάκι, ἔσπεριδοειδῆ καὶ σῦκα. Ζῶα ζοῦν: πρόβατα, γίδια, βόδια, καμήλες (ὁ πολύτιμος αὐτὸς σύντροφος τῶν Ἀράβων στὴν ἐρημο) καὶ ἄλογα, ποὺ εἶναι τὰ καλύτερα τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν Ἐρυθρᾶν Θάλασσαν ἀλιεύονται μαργαριτέρια, ὑπάρχουν μάλιστα καὶ εἰδικὰ ὄστρακοτροφεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα τρέφονται τὰ εἰδικὰ ἐκεῖνα ὄστρακα, ἀπ' τὰ ὁποῖα βγάζουν τὰ μαργαριτέρια. Κοντὰ εἰς τὴν παραλία τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ὑπάρχουν ὄρυκτά: χαλκός, μόλυβδος, σίδηρος, πολύτιμοι λίθοι καὶ πετρέλαιον. Ἡ Ἀραβία ἦταν φαίνεται στὰ παλιὰ χρόνια πλουσία χώρα, οἱ ἀρχαῖοι μάλιστα Ἕλληνες συγγραφεῖς τὴν ὠνόμαζαν «χώραν τῶν ἀρωμάτων».

Ἡ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΑΡΑΒΙΑ. Οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων ἔχουν μονίμους κατοικίας καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Οἱ Ἄραβες ὅμως ποὺ ζοῦν στὰς ἐρήμους, οἱ λεγόμενοι Βεδουῖνοι, ζοῦν εἰς σκηνὰς καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν ληστείαν. Ζοῦν κατὰ φυλάς καὶ δὲν ὑπακούουν παρὰ στοὺς ἀγραφους νόμους τῆς ἐρήμου. Εἶναι ὑψηλοὶ, εὐγενεῖς, φιλόξενοι καὶ γενναῖοι. Κύριον ἔργον τους εἶναι ὁ πόλεμος. Ἡ τροφή τους εἶναι λιτή. Λίγο ψωμί, χουρμάδες, γάλα καμήλας καὶ ρύζι. Οἱ γυναῖκες εἶναι μελαχροινές, ψηλές καὶ λυγρές.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ἡ Ἀραβία εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ Μωάμεθ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν οἱ δύο ἱερὲς πόλεις τῶν Μωαμεθανῶν Μ έ κ κ α καὶ Μ ε δ ί ν α. Γι' αὐτὸ θεωρεῖται ἱερὰ χώρα καὶ κάθε χρόνο χιλιάδες Μουσουλμάνοι πηγαίνουν ἐκεῖ νὰ προσκυνήσουν.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Οἱ Ἄραβες εἶναι ἀρχαῖος λαὸς καὶ στὰ παλιὰ χρόνια εἶχαν ἀναπτύξει μὲγάλον πολιτισμόν. Ἰδίως εἶχαν προσδεύσει πολὺ στὰ Μαθηματικὰ καὶ τὴν Ἀστρονομίαν. Οἱ ἀριθμοί, ποὺ ἔχομε σήμερα, εἶναι Ἀραβικοί. Μέχρι τοῦ περασμένου αἰῶνος, οἱ Ἄραβες ἠσχολοῦντο μὲ τὸ δουλεμπόριον καὶ τὴν πειρατείαν. Ἡ νοτιοανατολικὴ μάλιστα ἀκτὴ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ὠνομάζετο «Ἀκτὴ τῶν πειρατῶν». Ἀλλὰ τὸ μὲν δουλεμπόριον ἀπηγορεύθη μὲ διεθνεῖς συμβάσεις, ἡ δὲ πειρατεία κατεδιώχθη. Τὸ ἔτος 1816 ὁ Ἄγγλος ναύαρχος Κέρ κατέστρεψε τὸν πειρατικὸν στόλον τῶν Ἀράβων καὶ τὰς βάσεις των καὶ ἔτσι γλύτωσαν οἱ ναυτικοὶ ἀπ' αὐτοῦς.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Οἱ Ἄραβες δὲν κατάρθωσαν ν' ἀποκτή-

σουν ένα κράτος, γιατί ακολουθούν διαφόρους αντιζήλους άρχηγούς που πολεμούν μεταξύ τους. Άλλοτε ή Άραβία ήταν έπαρχία τής Τουρκίας. Τά σπουδαιότερα Άραβικά κράτη είναι: Η Σαουδική Άραβία, ή Υεμένη, τὸ Όμάν, τὸ Κουβαίτ και τὸ προτεκτοράτον τοῦ Άδεν, που κατέχεται ὑπὸ τῶν Άγγλων.

ΠΟΛΕΙΣ. Έχει τὴν Μέκκα και τὴν Μεδίνα, ιερὰς πόλεις τῶν Μωαμεθανῶν, τὴν Μόκκα, πόλιν τοῦ καφέ, και τὶς Τζέδα, Σανά και Χοδέιδα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Η συγκοινωνία στὴν Άραβία εἶναι δύσκολη. Μόνο μία σιδηροδρομική γραμμὴ ὑπάρχει, που συνδέει τὴν Μέκκα με τὴν Δαμασκόν. Εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν ή συγκοινωνία γίνεται με καμήλες.

3. ΣΥΡΙΑ

ΟΡΙΑ. Η Συρία συνορεύει πρὸς Β. με τὴν Τουρκίαν, πρὸς Ν. με τὴν Παλαιστίνην, πρὸς Δ. με τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν και πρὸς Α. με τὸ Ἰράκ.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Η ἑκτασίς της εἶναι 187.000 τ.χ. και ὁ πληθυσμὸς της 3.600.000 κάτοικοι.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τής Συρίας εἶναι μᾶλλον ὀρεινόν. Τά πιὸ μεγάλα ὄρη εἶναι ὁ Λίβανος, ὁ Ἀντιλίβανος και ὁ Ἐρμών. Ποταμοὺς ἔχει τὸν Ὀρόντην.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τής Συρίας εἰς τὰ ὀρεινὰ εἶναι εὐκρατον και ὑγιεινόν και εἰς τὰ πεδινὰ θερμὸν και ὑγρόν.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Η Συρία εἶναι εὐφορος χώρα, παράγει δημητριακά, φοίνικες, φιστίκια, βαμβάκι, καπνὸ και φρούτα. Ἀπὸ τὰ βιομηχανικά προϊόντα παράγει μόνον μεταξωτὰ και ἀπὸ τὰ βιοτεχνικά ὑφάσματα και τάπητες.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα ή Δαμασκὸς (170 χ. κ.), ἔδρα τοῦ ὀρθόδοξου πατριάρχου Ἀντιοχείας, ὀνομαστὴ γιὰ τὰς πεδιάδας της και τοὺς θαυμαστοὺς κήπους της. Ἄλλες πόλεις εἶναι τὸ Χαλέπιον (130 χ.), κτισμένη εἰς μίαν ὄασιν εἰς τὴν εἴσοδον μίς ἐρήμου, και ή Ἀντιόχεια, ἄλλοτε ἔδρα τοῦ Ἑλληνος πατριάρχου.

ΛΑΟΣ. Ὁ λαὸς τής Συρίας εἶναι ἀνάμικτος και ἀποτελεῖται ἀπὸ Σύρους, Ἀραβας, Τούρκους, Ἑλληνας και ἄλλους Εὐρωπαίους. Εἰς τὴν Συρίαν ζῆ και ή περίφημη πολεμική φυλὴ τῶν Δρούσων.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Η συγκοινωνία εἶναι ἄρκετὰ ἀνεπτυγμένη. Γίνεται με σιδηροδρόμους και αὐτοκίνητα.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Η Συρία ἔως τὸ 1920 κατείχετο ἀπὸ τοὺς

Τούρκους και τὸ 1920 κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Γάλλους. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὁμως τοῦ τελευταίου πολέμου (1944) οἱ Γάλλοι ἀπεχώρησαν καὶ ἀπὸ τότε ἡ Συρία εἶναι ἐλεύθερη Δημοκρατία.

4. ΛΙΒΑΝΟΣ

Τὸ μικρὸν κράτος τοῦ Λιβάνου ἰδρύθη μετὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον καὶ πῆρε τ' ὄνομά του ἀπὸ τὸ ὄρος Λίβανος. Ἡ ἔκτασις του εἶναι 10.000 τ.χ. καὶ ἔχει 1.200.000 κατοίκους. Εἶναι Δημοκρατία καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βηρυττὸν (160.000 κατοίκους).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Κάμετε εἰς τὸν χάρτην ἓνα ταξίδι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας.

2) Ἐνας Ἕλλην πηγαίνει εἰς τὴν Συρίαν, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει τὴν γλῶσσαν τῶν Συρίων. Τί πρέπει νὰ κάμη διὰ νὰ τακτοποιήσῃ τὰς ὑποθέσεις του ; Ποίαν ἐπίσκεψιν δὲν πρέπει νὰ παραλείψῃ ;

5. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

ἽΟλοι ἀσφαλῶς ἔχουμε ἀκούσει τὴν Παλαιστίνην, τὴν Ἁγίαν Γῆν, τὴν εὐλογημένην χώραν ποὺ γεννήθηκε ὁ Χριστός. Ἡ Παλαιστίνη γεωγραφικῶς εἶναι ἐνωμένη μετὰ τὴν Συρίαν καὶ πολλοὶ λέγοντες Συρία ἐννοοῦν καὶ τὴν Παλαιστίνην μαζί.

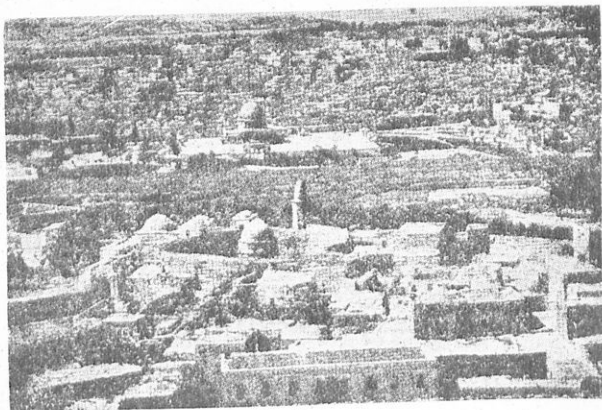
ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΑ. Ἡ Παλαιστίνη εὐρίσκεται εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας καὶ συνορεύει πρὸς Α. καὶ Ν. μετὰ τὴν Ἀραβίαν, πρὸς Β. μετὰ τὴν Συρίαν καὶ πρὸς Δ. βρέχεται ἀπὸ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῆς Παλαιστίνης εἶναι μᾶλλον ὄρεινόν, μετὰ μικρὰς κοιλάδας καὶ πεδιάδας, ποὺ ὁμοιάζουν μετὰ ὄασεις. Τὰ ὄρη τῆς ὁμως εἶναι χαμηλὰ καὶ τὸ ὕψος τους δὲν ξεπερνάει τὰ 1.200 μέτρα. Τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὸ Θ α β ῶ ρ, ὅπου μεταμορφώθηκε ὁ Χριστός, τὸ Κ ἄ ρ μ η λ ο ν, ὁ Ἐ ρ μ ῶ ν καὶ τὸ ὄρος τῶν Ἐ λ α ι ῶ ν. Ποταμοὺς ἔχει τὸν Ἰ ο ρ δ ἄ ν η ν, ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ Χριστός. Ὁ Ἰ ο ρ δ ἄ ν ης περνάει ἀπὸ τὰς λίμνας Ο ὑ λ ἔ χ καὶ Γ ε ν η σ α ρ ἔ τ (Τιβεριάδα ἢ Θάλασσα τῆς Γαλιλαίας), ἡ ὁποία εὐρίσκεται 208 μ. κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ χύνεται εἰς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν. Ἡ λίμνη αὕτη εἶναι 393 μ. κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Τὸ νερὸ τῆς εἶναι ἀλμυρὸ καὶ περιέχει μεγάλην ποσότητα ἁλατος, ποτάσσης καὶ νάφθης, ποὺ κάνουν ἀδύνατη τὴν ζωὴν εἰς κάθε ζωντανὸν ὄργανισμὸν. Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζεται Νεκρὰ Θάλασσα. Λέγεται πῶς ἐκεῖ ἦταν τὰ Σ ὀ δ ο μ α καὶ τὰ Γ ὀ μ ο ρ α.

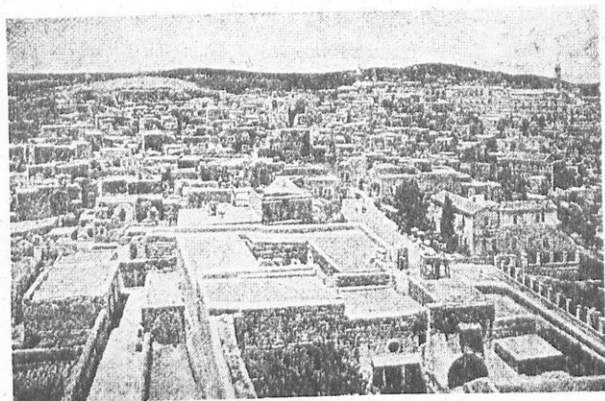
ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς Παλαιστίνης εἶναι περιέργον, ἀλλοῦ βρέχει

καί κάνει εὐφόρους τὰς πεδιάδας καὶ ἄλλοῦ κάνει ξηρασία γιὰ πολὺ καιρὸ.
Ἄλλοτε κάνει ζέστη ἀφόρητη καὶ ἄλλοτε κρύο τσουχτερό.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Παλαιστίνης εἶναι

Εἰκ. 23. — Ἱερουσαλήμ, ἡ Ἱερά πόλις τῶν Χριστιανῶν.

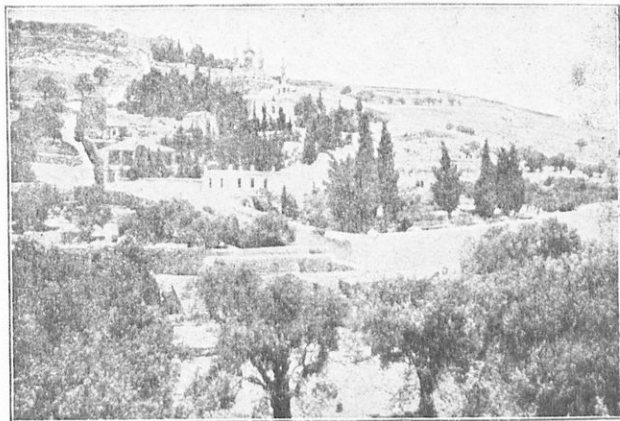
Εἰκ. 24. — Ἄποψις τῆς Βηθλέεμ.

ἐσπεριδοειδῆ (τὰ περίφημα πορτοκάλια τῆς Γιάφας), καπνὸς καὶ ἄρα-
βόσιτος. Κοντὰ στὴ Νεκρὰ Θάλασσα ἔκαμαν ἓνα ἐργοστάσιον ποῦ παράγει

100.000 τόννους ποτάσσα τὸ ἔτος ἀπ' τὸ νερὸ τῆς λίμνης. Κι' ἔτσι ἡ λίμνη αὐτή, ποῦ ἔθεωρεῖτο ἄλλοτε κατάρρα, ἔγινε τῶρα πραγματικὴ εὐλογία καὶ πηγὴ πλοῦτου γιὰ τὴν Παλαιστίνη.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ ἑκτασίς τῆς Παλαιστίνης εἶναι 27.000 τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται εἰς 1.750.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Ἀραβες καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί.

ΠΟΛΕΙΣ. Οἱ σπουδαιότερες εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Ἁγία Πόλις. Ἐχει 70.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Ἑβραῖοι.

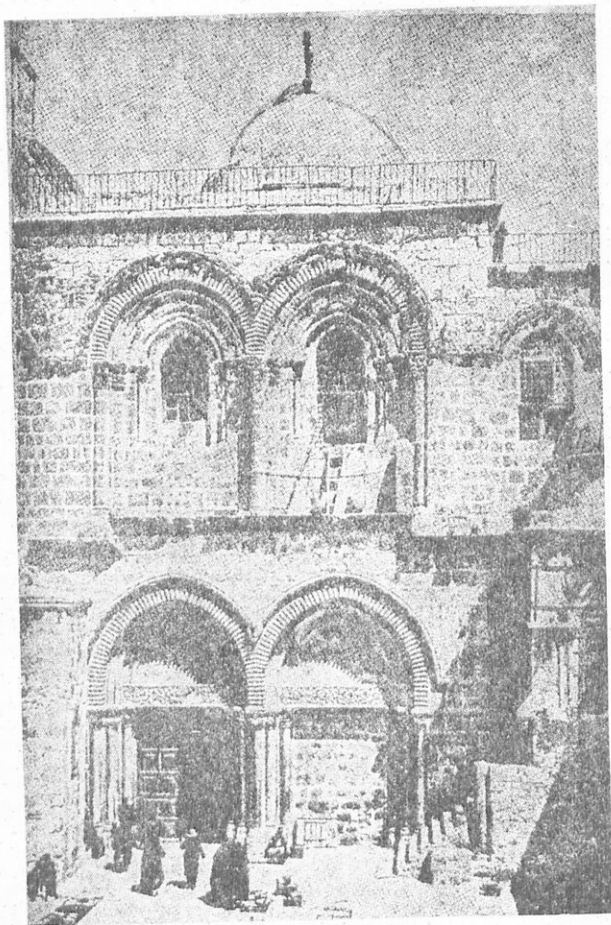
Εἰκ. 25.— Οἱ κήποι τῆς Γεθσημανῆ.

Ἡ Γιάφα, ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸ Τέλ-Ἀβιβ καὶ μερικαὶ ἄλλαι μικραὶ, ἀλλὰ ὀνομασταί: Ναζαρέτ, Ἱεριχώ, Βηθλεέμ. Ὅλες αὐτὲς οἱ πόλεις ἀνήκουν σήμερον εἰς τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ, ὅπως καὶ ἡ μισὴ Ἱερουσαλήμ, ἐνῶ ἡ ἄλλη μισὴ ἀνήκει εἰς τὴν Ἰορδανίαν.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Ἐκεῖ ποῦ ἄλλοτε μόνον μὲ καμήλες ἐταξίδευαν, ὑπάρχουν τῶρα περὶφημοὶ αὐτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικαὶ καὶ ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ περάσῃ σὲ λίγες ὥρες μὲ τὸν σιδηρόδρομον τὴν ἔρημον, ποῦ περιπλανήθηκε ὁ Μωϋσῆς ἐπὶ 40 χρόνια.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ἡ Παλαιστίνη εἶναι γιὰ τοὺς Χριστιανούς ἡ Ἁγία Γῆ, ἐπειδὴ ἐκεῖ γεννήθηκε καὶ δίδαξε ὁ Χριστὸς καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν ὅλα τὰ ἱερά σύμβολα τῆς Θρησκείας μας: ὁ ναὸς τῆς Γεννήσεως, ὁ ναὸς τοῦ Παναγίου

Τάφου κλπ. και κάθε χρόνο τὸ Πάσχα μαζεύονται ἐκεῖ χιλιάδες Χριστιανοί, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν τελετὴ τοῦ Ἁγίου Φωτός, πού κάνει ὁ

Εἰκ. 26. — Ὁ ναὸς τοῦ Παναγίου Τάφου.

Ἑλλην Πατριάρχης, καὶ νὰ πάρουν ἀπ' τὰ χέρια του τὸ Ἅγιον Φῶς καὶ νὰ τὸ μεταφέρουν εἰς τὴν πατρίδα των.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Παλαιστίνη δὲν ἀποτελεῖ σήμερον χωριστὸ κράτος, ἀλλὰ εἶναι χωρισμένη εἰς δύο κράτη, τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ (Ἑβραίων) καὶ τὸ κράτος τῆς Ἰορδανίας. Ὡς τὸ 1918 ἀνῆκε εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἀπὸ τότε μέχρι τοῦ 1948 κατεῖχeto ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους. Τελευταίως ἔφυγαν οἱ Ἄγγλοι καὶ ἰδρύθη ἀμέσως Ἑβραϊκὸν κράτος με πρωτεύουσαν τὸ Τελ Ἀβίβ. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ παραδέχθησαν οἱ Ἀραβες καὶ ἤρχισε πόλεμος μεταξύ Ἀράβων καὶ Ἑβραίων. Τελικῶς οἱ Ἑβραῖοι ἐπέκράτησαν καὶ τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνεξάρτητον. Τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ ἔχει ἔκτασιν 20,850 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 1.500.000 κατοίκους. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι Ἑβραῖοι καὶ κάθε χρόνο γίνονται καὶ περισσότεροι, γιατί οἱ Ἑβραῖοι ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον συγκεντρώνονται ἐκεῖ. Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι ἄγονον καὶ μόνον με σκληρὰν προσπάθειαν καὶ τεχνητὴν ἄρδυσιν κατορθώνουν νὰ παράγουν ὀλίγα προϊόντα. Οἱ Ἑβραῖοι μετανάσται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, με τὸ ἓνα χέρι κρατοῦν τὸ ἄροτρον καὶ με τὸ ἄλλο τὸ ὄπλον, γιὰ νὰ φυλάνη τὸ κράτος των.

ΥΠΕΡΙΟΡΔΑΝΙΑ. Λέγεται ἡ ἐκατέρωθεν τοῦ Ἰορδάνου χώρα. Ἀποτελεῖ χωριστὸν κράτος, με ἔκτασιν 90.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 1.500.000 κατοίκους, κατὰ τὸ πλεῖστον νομάδας Βεδουίνους. Τὸ ἔδαφος της εἶναι ἄγονον ἐξ αἰτίας τῆς ξηρασίας. Τὸ μεγαλύτερον δὲ μέρος της εἶναι ἔρημος. Ἐχει πρωτεύουσα τὸ Ἀ μ μ ἄ ν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Παλαιστίνης καὶ χωρίσατέ του στὰ κράτη, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελεῖται.
- 2) Σημειώσατε στὸν χάρτην τὰ ὄρη, τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας καὶ τὰς πόλεις.
- 3) Νὰ πῆτε ὅτι ξέρετε ἀπὸ τὰ παραπάνω γεωγραφικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν Καινὴν Διαθήκην.
- 4) Ποῖον εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς χώρας;

6. ΙΡΑΚ (Μεσοποταμία)

ΘΕΣΙΣ - ΕΚΤΑΣΙΣ - ΟΡΙΑ. Τὸ Ἰράκ εἶναι μία εὐφορος χώρα, πού εὑρίσκεται ἀνάμεσα σὲ δύο ὀνομαστοὺς ποταμούς, τὸν **Τί γ ρ η τ α** καὶ τὸν **Ε ὑ φ ρ ἄ τ η ν**, καὶ γι' αὐτὸ ὀνομάσθηκε Μεσοποταμία. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 453.000 τ.χ. Συνορεύει δὲ νοτιοδυτικὰ με τὴν Ὑπεριορδανίαν, ΒΔ. με τὴν Συρίαν, Β. με τὴν Τουρκίαν, Α. με τὴν Περσίαν καὶ Ν. με τὴν Ἀραβίαν. (Τί ξέρετε γι' αὐτὴν ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην;)

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Μεσοποταμία εἶναι μία μεγάλη πεδιάς, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἐκτείνεται ΒΔ. Πρὸς Α. καὶ Β. τὴν κόβουν αἱ δύο μεγάλαί ὄροσειραὶ τοῦ **Κ ο υ ρ δ ι σ τ ἄ ν** καὶ τοῦ **Λ ο υ ρ ι σ τ ἄ ν**

καί πρὸς Δ. ἡ ἔρημος τῆς Συρίας. Οἱ δύο μεγάλοι ποταμοί, πού τὴν διαρρέουν, ἐνώνονται κοντὰ στὴ Βαγδάτη κι' ὕστερα χωρίζουν καὶ ξαναπλησιάζουν στὸ Κόρναχ. Ἔτσι χωρίζεται ἡ χώρα σὲ δύο τμήματα : τὴν κυρίως Μεσοποταμίαν πρὸς Β. (ἀρχαία Ἀσσυρία) καὶ τὸ Ἰράκ Ἀραμπί πρὸς Ν. (ἀρχαία Χαλδαία), πού ἔχει εὐφορωτάτην πεδιάδα.

ΚΛΙΜΑ. Τὸν χειμῶνα κάνει τόσο κρύο, πού πολλές φορές παγώνουν τὰ νερά, τὸ καλοκαίρι ὁμως ἡ ζέστη φθάνει 45-50 βαθμούς. Τὴ ζέστη τὴν κάνει ἀφόρητη ἕνας θερμὸς ἀέρας πού φυσάει, ὁ « μόκκο ».

ΠΡΟ-Ϊ-ΟΝΤΑ. Οἱ δύο μεγάλοι ποταμοί πλημμυρίζουν καὶ κάνουν εὐφορωτάτη τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰράκ Ἀραμπί. Ὑπάρχουν δὲ καὶ πολλαὶ τεχνηταὶ διώρυγες ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια, πού μὲ τὴν κανονικὴν ἄρδευσιν τὴν κάνουν γονιμωτάτη. Γι' αὐτὸ ἡ παράδοσις λέει πῶς ἐκεῖ ἦταν ὁ παράδεισος, πού ἐξῆσαν οἱ πρωτόπλαστοι. Ἐξάγονται σιτηρὰ, βαμβάκι καὶ φρούτα, πρὸ πάντων φοίνικες, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν 98 ποικιλίαι. Τὸ σπουδαιότερον ὁμως προϊόν τῆς χώρας εἶναι τὸ πετρέλαιον, πού ἐξάγεται ἀπὸ τὰς πετρελαιοπηγὰς τῆς Μοσούλης, τὸ ὁποῖον μὲ σωλῆνας μεταφέρεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ φορτῶνεται στὰ πλοῖα. Βιομηχανίας : ἔχει ὕφαντουργίαν καὶ ταπητουργίαν.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 4.800.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ λίγοι Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα Βαγδάτη. Ἄλλαι πόλεις : Βασόρα, Μοσούλη, Κερμπέλα.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Τὸ εἰσαγωγικὸν εἶναι μεγαλύτερον τοῦ ἐξαγωγικοῦ. Ἐξάγονται βάμβαξ, τάπητες, δημοτριακά, φοίνικες καὶ εἰσάγονται ζάχαρις, ρύζι, σοδιά, ξυλεία κλπ.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἀραβες καὶ οἱ περισσότεροι νομάδες καὶ ἡμινομάδες, οἱ ὑπόλοιποι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν καὶ ταπητουργίαν.

Εἰκ. 27. — Πῶς περνοῦν τὸν Εὐφράτην.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Είναι ανεπτυγμένη, έχει αρκετά σιδηροδρομικές γραμμές, αυτοκινητοδρόμους και αεροπορικές γραμμές. Έπίσης διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου γίνεται συγκοινωνία διὰ ποταμοπλοίων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Μεσοποταμία εἶναι Βασίλειον. Ἐχει βασιλέα τὸν Φεϋζάλ καὶ εὐρίσκεται εἰς στενὰς σχέσεις μὲ τὴν Ἀγγλίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΣ. Εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια εἶχαν ἀνθήσει οἱ ἀρχαιότεροι πολιτισμοί, τῶν Χαλδαίων, Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων καὶ Σουμερίων. Στὰ ἱερὰ βιβλία πολλὰς φορὰς ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τῆς Βαβυλωνίας (νότιον μέρος τῆς Μεσοποταμίας). Ἐκεῖ ὑπῆρχε ἡ πόλις Β α β υ λ ῶ ν. Μία παράδοσις λέγει πὼς ἐκεῖ εἶχε κτισθῆ ὁ πύργος Β α β έ λ. Τὴν πόλιν αὐτὴν, κατὰ μίαν ἄλλην παράδοσιν, τὴν ἔκτισαν ἐκεῖνοι ποὺ διεσώθησαν ἀπὸ τὸν κατακλυσμόν τοῦ Νῶε. Ἄλλη παράδοσις λέγει πὼς τὴν Βαβυλῶνα τὴν ἔκτισε ὁ Θεὸς τοῦ κυνηγίου Ν ε μ ρ ῶ δ. Ἄλλοι τέλος παραδέχονται πὼς τὴν ἔκτισε ἡ δοξασμένη βασίλισσα Σ ε μ ί ρ α μ ι ς. Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν καὶ ἡ πόλις Οὐρ, πατρίδα τοῦ Ἀβραάμ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς χώρας καὶ σημειώσατε τὰ ὄρια, τοὺς ποταμούς, τὰς πόλεις καὶ τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμάς.
- 2) Τί κλίμα ἔχει ἡ χώρα καὶ γιὰτί;
- 3) Γιατί εἶναι ἀνεπτυγμένη ἡ συγκοινωνία;
- 4) Νὰ φέρετε πληροφορίας γιὰ τὴν Μεσοποταμίαν ἀπὸ τὰ βιβλία σας.
- 5) Νὰ βρῆτε τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς χώρας.

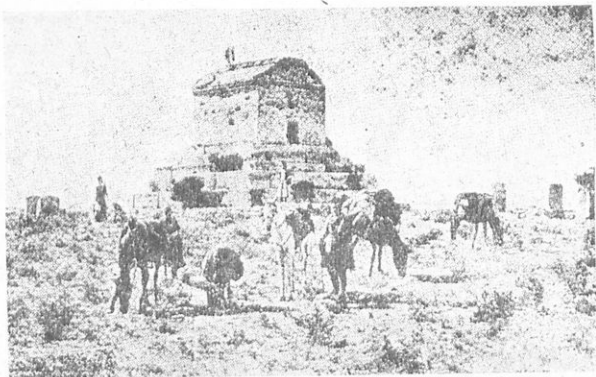
7. ΠΕΡΣΙΑ (Ἰράν)

Τὸ ὄνομα τῆς χώρας αὐτῆς εἶναι πολὺ γνωστὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑπάρχη κανένα Ἑλληνόπουλο, ποὺ νὰ μὴ θυμᾶται ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ποὺ ἐδόξασαν τὴν πατρίδα μας καὶ ἔσωσαν τὸν πολιτισμόν. Ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ἔχει συνδεθῆ τὸ ὄνομα τῆς Περσίας, γιὰτί ἐκ τῆς Περσίας ξεκίνησαν οἱ τρεῖς Μάγοι μὲ τὰ δῶρα.

ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ Περσία συνορεύει πρὸς Β. καὶ ΒΑ. μὲ τὴν Καυκασίαν καὶ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν, πρὸς Α. μὲ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ Βελουχιστάν, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ἀραβικὴν Θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν Μεσοποταμίαν. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι 1.645.000 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Περσία ἀπλώνεται εἰς τὸ ὑψίπεδον τοῦ Ἰράν. Περιβάλλεται ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη, τὰ ὅποια ἐμποδίζουν τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν

τῆς θαλάσσης. Ἡ μισὴ μάλιστα χώρα δὲν ἔμπορῆ νὰ διοχετεύσῃ τὰ νερά τῆς στῆ θάλασσα. Γι' αὐτὸ ἡ Περσία ὁμοιάζει σὰν μία μεγάλη ἔρημος σκεπασμένη μὲ ἀλατοῦχον ἄμμον καὶ γυμνοὺς βράχους, ποὺ διακόπτεται ἀπὸ ὄασεις. Πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπάρχει ἡ μεγάλη Ἄλμυρὰ ἔρημος καὶ πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ ἔρημος Λοῦτ, ἡ ὁποία εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε γιὰ νὰ τὴν διασχίσουν τὰ καραβάνια, στὸ στενότερον μέρος τῆς, χρειάζονται τρεῖς ἡμέρας. Πρὸς Β. εἶναι ἡ ὄροσειρὰ Ἐλπρούζ (5.629 μ.). Μεταξὺ τοῦ ὄρους αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης ἀπλώνεται μία πεδιάς πλάτους 30 χιλ.

Εἰκ. 28. — Ὁ τάφος τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Κύρου.

γεμάτη ἀπὸ φυτείας. Ἄλλα ὄρη ἔχει τὸ Φαρσιστάν, τὸ Λουριστάν καὶ τὸ Κουζιστάν.

ΚΛΙΜΑ. Ἐπειδὴ ἡ Περσία περιβάλλεται ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη καὶ δὲν φουσοῦν ὑγροὶ θαλάσσιοι ἄνεμοι, ἔχει κλίμα ἡπειρωτικὸν καὶ ξηρὸν. Ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας στὸν ἴδιον τόπον κυμαίνεται ἀπὸ 18 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενὸς ὡς 62 βαθμοὺς ἄνω τοῦ μηδενὸς. Τόση δὲ εἶναι ἡ ξηρασία τῆς ἀτμοσφαιρας, ὥστε μετάλλινα ἀντικείμενα, ἐκτεθειμένα στὸ ὑπαιθρον, δὲν σκουριάζουν. Αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγαι καὶ ἀνεπαρκεῖς.

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Ἡ μεγαλύτερα λίμνη εἶναι ἡ Οὐρμία, τῆς ὁποίας τὰ νερά εἶναι ἀλμυρότερα καὶ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης, γι' αὐτὸ δὲν ζοῦν ψάρια. Ἄλλας λίμνας ἔχει τὴν Νίρην καὶ τὴν Νάργκες. Μεγάλους ποταμοὺς δὲν ἔχει, ὁ μεγαλύτερος εἶναι ὁ Καρούν. Ὁ ποταμὸς αὐτὸς εἶναι πλωτὸς καθ' ὅλον τὸ μήκος του, εἰς ἀπόστασιν 86 μιλίων, ἀπὸ τῆς πόλεως Μωχαμεράχ μέχρι τῆς πόλεως Ἀχουάζ. Τὸν

ποταμὸν αὐτὸν ἀνέπλευσε καὶ ὁ ναύαρχος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Νέαρχος.
ΠΡΟ-Ι-ΟΝΤΑ. Παρ' ὅλον πού ἡ Περσία ἔχει ξηρὸν κλίμα καὶ αἱ μεγά-

Εἰκ. 29. — Πλανόδιος πωλητὴς χαλιῶν.

λοι ἐκτάσεις τῆς καλύπτονται ἀπὸ ἄμμου, οἱ Πέρσαι κατάρθρωσαν μὲ τὴν

ἐργατικότητα τους νά τήν κάμουν παραγωγικήν. Ἀπό τὰ παλιά χρόνια ὑπάρχουν τεχνηταί ὑπόγειοι διώρυγες, μέ τὰς ὁποίας μεταφέρουν τὰ νερά εἰς μεγάλας ἀποστάσεις καί ποτίζουν τὰ χωράφια τους. Ἔτσι ἀνέδειξαν τήν Περσίαν εἰς πρώτης τάξεως γεωργικήν χώραν. Παράγει μεγάλας ποσότητας ρυζιοῦ καί βάβυμακος. Παράγει ἐπίσης ὄσπρια, καπνὸν καί ἄφθονα φρούτα. Περίφημοι εἶναι οἱ ἀνθήκηποι τῆς Περσίας καί οἱ δενδρόκηποι μέ τὰ ὄπωροφόρα δένδρα. Εἰς τήν πρωτεύουσαν εὐρίσκεται ὁ ἀνθήκηπος Γ κ ι ο υ λ ι σ τ ἄ ν, πού εἶναι ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους τοῦ κόσμου. Εἶναι γεμάτος ἀνθη ὅλον τὸ ἔτος. Πολύ ἀνεπτυγμένη εἶναι καί ἡ κτηνοτροφία. Τὰ πρόβατα καί αἱ αἴγες τῆς ἔχουν λεπτότατα μαλλιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται οἱ περίφημοι περσικοὶ τάπητες. Ἐχει καί μέγαν ὀρυκτὸν πλοῦτον, σίδηρον, ἄργυρον, χαλκόν. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως προϊόν τῆς εἶναι τὸ πετρέλαιον, πού βγαίνει ἀπὸ τὰς πολλὰς πετρελαιοπηγὰς τῆς. Τὰ Περσικὰ πετρέλαια μέχρι τοῦ 1951 τὰ ἐξεμεταλλεύετο μία Ἀγγλικὴ εἰταιρεία, τώρα τελευταῖα ὅμως οἱ Πέρσαι ἔδωξαν τοὺς Ἀγγλους καί προσπαθοῦν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν μόνοι τους τὰ πετρέλαια καί αἱ σχέσεις τῶν δύο χωρῶν εἶναι τεταμένες. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Περσίας ἀνέρχεται εἰς 17 ἑκατ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰ 5 ἑκατ. εἶναι νομάδες καί ἡμινομάδες.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα Τεχεράνη (400.000). Ἄλλαι πόλεις Ἰσπαχάν, Ταυρίς, Μεσέντ, Σιράζ. Τὸ Ἰσπαχάν εἶναι ἡ πλέον σημαντικὴ πόλις. Μία παροιμία λέγει ὅτι εἶναι « ὁ μισὸς κόσμος ». Φημίζεται διὰ τοὺς ὠραίους τάπητές του.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Προπολεμικῶς τὸ ἐμπόριον τῆς Περσίας παρουσίαζε μεγάλην κίνησιν. Αἱ ἐξαγωγαὶ ἦσαν μεγαλύτεραι τῶν εἰσαγωγῶν. Ἐξήγοντο κυρίως πετρέλαιον, τάπητες, ρύζι, βαμβάκι καί ξηροὶ καρποί. Εἰσήγοντο δὲ βαμβακερὰ ὑφάσματα, ζάκχαρις, σατὰ κλπ. Σήμερον ὅμως ἔχουν περιορισθῆ αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς, λόγῳ τῆς μικρᾶς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πετρελαιοπηγῶν.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Τὸ 1/3 τῶν κατοίκων εἶναι νομάδες καί ἡμινομάδες καί οἱ ὑπόλοιποι ἀσχολοῦνται μέ τήν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, ταπητουργίαν καί τὸ ἐμπόριον.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Μωαμεθανική.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἑλληνική.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Βασιλείον, ὁ βασιλεὺς λέγεται Σάχης.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Ἡ Περσία στὰ παλιά χρόνια ἦταν μέγαν καί ἰσχυρὸν κράτος. Ἐκαμε πολλοὺς πολέμους κατὰ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καί τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. (Τί ξέρετε γι' αὐτούς;). Σήμερα ἡ Περσία εἶναι ἓνα μικρὸν κράτος. Οἱ Πέρσαι εἶναι χαρούμενοι, ἐργατικοί, φιλόξενοι καί ἔχουν ἐμπορικὸν πνεῦμα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Νά κάμετε τὸν χάρτην τῆς Περσίας καὶ νά τοποθετήσετε τὰ κυριώτερα γεωγραφικά στοιχεία.
- 2) Ποία εἶναι ἡ ἑδαφικὴ διαμόρφωσις τῆς χώρας ;
- 3) Τί εἶδους κλίμα ἔχει ἡ χώρα καὶ γιατί ;
- 4) Νά φέρετε πληροφορίας γιὰ τὴν Περσία ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν Βυζαντινὴν Ἱστορίαν.
- 5) Νά συγκρίνετε τὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας μὲ τὴν τῆς Ἑλλάδος.
- 6) Σημειώσατε εἰς τὸν χάρτην τὴν πορείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τὰς πόλεις, ὅπου ἔγιναν μεγάλαι μάχαι.

8. ΚΑΥΚΑΣΙΑ

Καυκασία λέγεται ἡ πρὸς Ν. τοῦ Καυκάσου χώρα. Εὐρίσκεται εἰς τὰ σύνορα Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, μεταξύ τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ Καυκασία χωρίζεται ἀπὸ τὸν Καύκασον εἰς δύο περιοχάς, τὴν Βόρειον ποὺ λέγεται καὶ Προκαυκασία καὶ τὴν Νότιον ποὺ λέγεται Ὑπερκαυκασία. Εἰς τὴν Καυκασίαν ἀναφέρονται πολλοὶ παραδόσεις. Ἐκεῖ ἦταν ἡ θρυλικὴ Κολχίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀργοναῦται. Εἰς τὸν Καύκασον ἦτο δεμένος ὁ Προμηθεύς, γιατί ἔκλεψε τὴν φωτιὰ ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ τὴν ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας ἔχει ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον, γιατί μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐζοῦσαν ἐκεῖ πολλοὶ Ἕλληνες, ποὺ τελευταῖα ἐδιώχθησαν καὶ ἤλθαν στὴν Ἑλλάδα.

ΕΚΤΑΣΙΣ. 195.000 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας πιάνει ὁ Καύκασος, μὲ τὰς διακλαδώσεις του. Ἀπ' αὐτὸν πηγάζουν οἱ ποταμοὶ Κομπάν, Τερέκ, Κούρ καὶ Ἀραξος.

ΚΛΙΜΑ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικόν. Προϊόντα ἔχει ξυλείαν, φρούτα καὶ πετρέλαιον. Εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ πετρελαίου ἔρχεται δευτέρα στὸν κόσμον μετὰ τὴν Ἀμερικὴν.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 12 ἑκατ. κατοίκους.

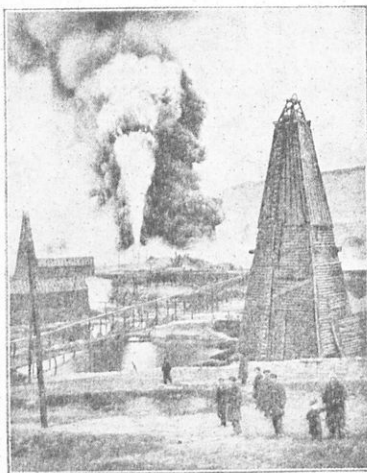
ΠΟΛΕΙΣ ἔχει τὴν Τυφλίδα, Βατούμ, ἔμπορικὸ λιμάνι, καὶ τὸ Βακού, πόλιν τοῦ πετρελαίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Καυκασία ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ διαιρεῖται σὲ τρεῖς δημοκρατίας: τῆς Γεωργίας, τῆς Ἀρμενίας καὶ τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν.

α) Ἡ Γεωργία ἦταν στὰ παλιὰ χρόνια μεγάλο καὶ ἰσχυρὸν κράτος. Ἀπὸ τὸ 1795 ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσίαν. Οἱ Γεωργιανοὶ εἶναι ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὠραῖοι, εὐγενεῖς καὶ γενναῖοι, οἱ δὲ γυναῖκες τους εἶναι ὠ-

ραιότατες. Ἡ σπουδαιότερη πόλις εἶναι ἡ Τυφλίς, με ἀνθοῦσαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον.

β) Ἡ Ἀρμενία ἔχει πολλοὺς δεσμοὺς μετὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐχει μακρὰν ἱστορίαν, ἔθνικόν πολιτισμὸν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν. Δὲν κατῴρθωσε ὅμως νὰ ἀποκτήσῃ ξεχωριστὸν κράτος. Στὰ παλιὰ χρόνια ἐγνώρισε πολλοὺς κατακτητὰς. Ἀπὸ τὸ 1917 ἕνα τμήμα τῆς ἐγίνε δημοκρατία καὶ μπήκε εἰς τὴν Ἑνωσὶ τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν (Ρωσία).

Εἰκ. 30. — Πετρελαιοπηγὲς εἰς τὸ Βακού.

Μερικοὶ Ἀρμένιοι ὅμως δὲν παρεδέχθησαν αὐτὴν τὴν λύσιν καὶ ἐπιμένουν εἰς τὴν Μεγάλην Ἀρμενίαν.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀρμενίας εἶναι ὄρεινόν, τὸ ὑψηλότερον ὄρος εἶναι τὸ Ἀραράτ (τί ξέρετε γι' αὐτό;).

ΚΛΙΜΑ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Κλίμα ψυχρὸν. Προϊόντα δημοητριακά, βαμβάκι, λουλάκι, βιομηχανία χαλκοῦ καὶ ταπήτων.

ΕΚΤΑΣΙΣ-ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΠΟΛΕΙΣ. Ἐκτασίς 39.500 τ.χ. Πληθυσμὸς 1,5 ἑκατ. Πόλεις Ἐριβάν, Ἐρζερούμ, Ταυρίς.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οἱ Ἀρμένιοι εἶναι Χριστιανοὶ (μονοφυσῖται).

Ἐχουν δικὸν τοὺς πατριάρχη, ποὺ μένει στὸ Ἐμιατζίν, ἱερὰν μητρόπολιν τῶν Ἀρμενίων. Ἐκεῖ φυλᾶνε ἕνα ξύλον, ποὺ λένε πὼς εἶναι ἀπὸ τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε, καὶ τὴν αἰχμὴν τῆς λόγχης, μετὰ τὴν ὁποίαν τρυπήθηκε ὁ Χριστός.

γ) Τὸ Ἀζερμπαϊτζάν τὸ μισὸ εἶναι Ρωσικὴ Δημοκρατία καὶ τὸ ἄλλο μισὸ Περσικὴ ἐπαρχία.

9. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Τὸ Ἀφγανιστάν εἶναι χώρα ἡπειρωτικὴ καὶ συνορεύει μετὰ τὴν Περσίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὸ Τουρκεστάν. Ἡ ἔκτασίς του εἶναι 647.000 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Ήρεινόν. Ήρη Ήνδοοκούχ, Κοχι Μπαμπά και Σεφέν Κώχ.

ΠΟΤΑΜΟΙ. Ήξος.

ΚΛΙΜΑ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Κλίμα ήπειρωτικόν. Θερμόν τόν καλοκαίρι και ψυχρόν τόν χειμώνα. Προϊόντα δημητριακά, καπνός, φρούτα, κτηνοτροφία και όρυκτά (σίδηρος, χαλκός, πολύτιμοι λίθοι). Κατασκευάζονται τάπητες και μάλλινα ύφασματα.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Τό εισαγωγικόν είναι μεγαλύτερον του έξαγωγικού. Ήξάγει ήρια, δέρματα και ξυλείαν και εισάγει ύφασματα και διάφορα βιομηχανικά προϊόντα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ήλλιπής και γίνεται με πρωτόγονα μέσα.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ήο πληθυσμός ανέρχεται σε 12 εκατ. κατοίκους.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα Καρούλ. Στήν Καρούλ ήφθασε ό Μ. Ήλέξανδρος στα 329 π.Χ., όταν ήκανε τήν ήκστρατείαν έναντίον τών Περσών. Ήλλες πόλεις Χεράτ, Κανδαχάρ.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Κράτος ανεξάρτητον. Κυβερνάται υπό βασιλείως. Κατά τόν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, τό Ήφγανιστάν, ήπειδή συμπαθοῦσε τήν Γερμανίαν, ήμεινε οὔδέτερον.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Στα παλιά χρόνια ανήκε στην Περσία. Τό 329 π.Χ. τό κατέλαβε ό Μ. Ήλέξανδρος. Στα νεώτερα χρόνια, ως τό 1921, ανήκε στην Ήγγλία. Στα 1921 ήγινε ανεξάρτητον. Ήο βασιλεύς Ήμπντουλάχ, ήπειδή θέλησε νά εισαγάγη εύρωπαϊκάς μεταρρυθμίσεις, ήπροκάλεσε ήπανάστασιν και αναγκάστηκε νά παραιτηθή. Οι Ήφγανοί είναι ρωμαλέοι, με λευκόν δέρμα και σγουρά μαλλιά, αξιοπρεπείς, εύγενείς και ήπερήφανοι.

10. ΒΕΛΟΥΧΙΣΤΑΝ

ΟΡΙΑ. Τό Βελουχιστάν συνορεύει με τās Ήνδίας, τήν Περσίαν, τό Ήφγανιστάν και τήν Ήραβικήν Θάλασσαν. Είναι χώρα όρεινή. Τό μεγαλύτερον μέρος τής χώρας καλύπτεται από τήν ήρημον τής Γερωσίας, πού τήν ήέρασε ό Μ. Ήλέξανδρος γυρίζοντας από τās Ήνδίας.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Τό Βελουχιστάν ήπετελείτο από τό Ήνδικόν Βελουχιστάν (έκτασις 346.000 τ.χ.) και τό Περσικόν Βελουχιστάν (έκτασις 155.000 τ.χ.). Ήπό του 1947 όμως τό μόν πρῶτον ήποτελεί τμήμα του νέου κράτους του Πακιστάν, τό δε δεύτερον ανήκει εις τό Περσικόν κράτος. Τό Βελουχιστάν ήχει περί τό 1 εκατ. κατοίκους, οι περισσότεροι τών όποίων είναι νομάδες ασχολούμενοι με τήν κτηνοτροφίαν. Αί σπουδαιότεραι πόλεις είναι ή Κοέτα επί του Ήνδικού Βελουχιστάν και ή Κελάτ επί του Περσικού.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Δυτικῆς Ἀσίας καὶ τοποθετήσατε εἰς τὴν θέσιν τῆς καθὲ μίαν ἀπὸ τὰς χώρας ποῦ περιλαμβάνει.
- 2) Εἰς ποίαν πόλιν τῆς Κύπρου ἐφονεύθη ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κίμων ;
- 3) Νὰ πῆτε ὅ,τι γνωρίζετε διὰ καθὲ μίαν ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς Παλαιστίνης.
- 4) Πότε εὐρέθη ὁ Τίμιος Σταυρὸς, ποῦ καὶ ὑπὸ τίνος ;
- 5) Πότε ἰδρύθη ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ποῦ καὶ ὑπὸ τίνος ;
- 6) Τί γνωρίζετε διὰ τὴν Μεσοποταμίαν ;
- 7) Νὰ φέρετε πληροφορίας διὰ τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ.
- 8) Νὰ φέρετε πληροφορίας ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν Βυζαντινὴν Ἱστορίαν διὰ τὴν Περσίαν.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

Ἡ Νότιος Ἀσία περιλαμβάνει τὴν Ἰνδικὴν χερσόνησον, τὰς χερσονήσους τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Μαλαϊκῆς, τὴν Ἰνδουήσιαν καὶ τὰς Φιλιππίνας νήσους.

ΙΝΔΙΑΙ

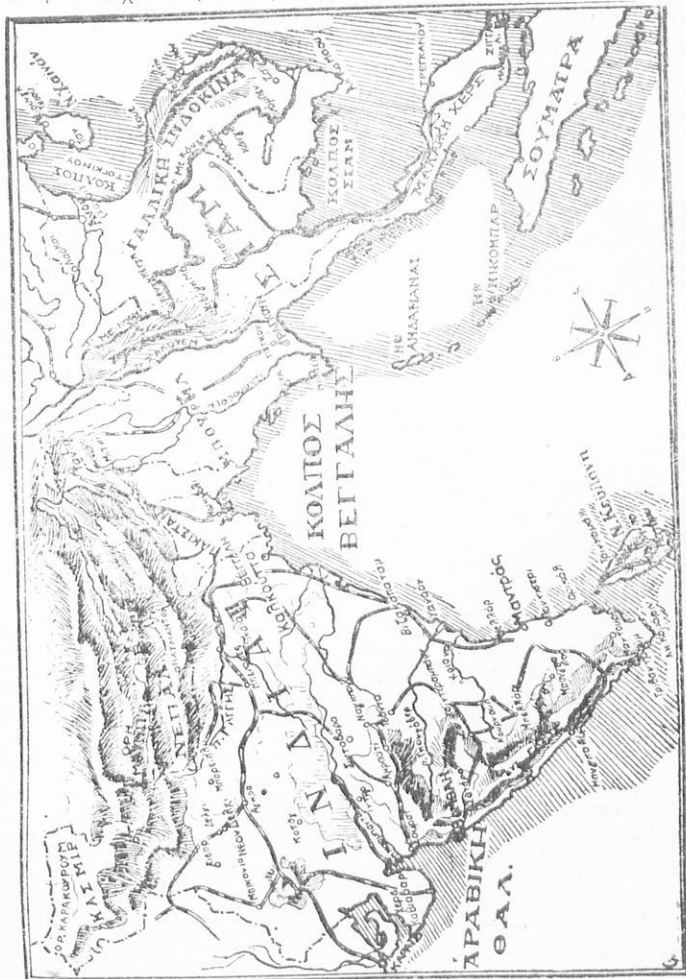
Αἱ Ἰνδίαί εἶναι μία πλουσία καὶ μυστηριώδης χώρα, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχουν γραφῆ πολλὰ βιβλία. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας ἔχουν ξεχωριστὸν ἐνδιαφέρον, γιατί ἐκεῖ σταμάτησε τὴν ἐκστρατείαν του ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι γνωστὴ μὲ διάφορα ὀνόματα : Ἰνδία, Ἰνδοστάν, Ἰνδικὴ κλπ. Ὄνομάσθηκε ἔτσι ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ἰνδὸν ποῦ τὴν διαρρέει.

ΘΕΣΙΣ - ΕΚΤΑΣΙΣ - ΟΡΙΑ. Εἶναι μία μεγάλη χερσόνησος, ποῦ ὁμοιάζει μὲ τρίγωνον, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν βᾶσις στηρίζεται εἰς τὴν ὄροσειρὰν τῶν Ἰμαλαίων, ἡ δὲ κορυφὴ του εἰσχωρεῖ εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, μεταξὺ τῆς Ἀραβικῆς Θαλάσσης καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου.

Ὄρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ τῆς Κίνας, πρὸς ΒΑ. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ Α. τοῦ Σιάμ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. περιβρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου καὶ συνορευεῖ μὲ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὴν Περσίαν. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 4 ἑκατ. τ.χ. περίπου. Εἰς ἔκτασιν εἶναι ἡ τρίτη χώρα τοῦ κόσμου, μετὰ τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Κίναν.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῶν Ἰνδιῶν μπορεῖ νὰ διαιρεθῆ εἰς τρία μῆματα : α) Τὸ βόρειον μέρος τῶν Ἰνδιῶν, τὸ ὁποῖον καλύπτεται ἀπὸ τὰς ἀπεράντους καὶ ἀποτόμους ὄροσειρὰς τῶν Ἰμαλαίων, ποῦ ἔχουν μῆκος 2.400 καὶ πλάτος 250 χιλ. Τὰ Ἰμαλαία εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς καὶ γι' αὐτὸ τὰ ὀνομάζουν καὶ Στέγην τοῦ κόσμου. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῶν Ἰμαλαίων, τὸ Ἐβερεστ, ὕψους 8.882 μ., εἶναι τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς γῆς καὶ ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς Ἰθαγενεῖς Τσόμο

Λούκμα, πού σημαίνει μητέρα τῶν θεῶν τῆς χώρας. Εἰς τὴν κορυφὴν αὐτὴν δὲν εἶχε πατήσει ἀνθρώπινο πόδι καὶ πολλοὶ ἐξερευνηταὶ καὶ μάρ-

Σχ. 31. - Ἡ Μεσημβρινή Ἀσία.

τυρες τῆς ἐπιστήμης εἶχον κατακρημιοσθῆ εἰς τὰ ἀπύθμενα βάραθρα, προσπαθοῦντες νὰ τὴν ἐξερευνήσουν. Μόλις τὸ 1953 μίᾳ τολμηρᾷ Ἀγγλικῇ

άποστολή υπό τον συνταγματάρχη Χίλλαρυ κατώρθωσε να επιτύχει το μέγα αυτό κατόρθωμα και το γεγονός έωρτάσθη από τους έπιστήμονες. Τά Ίμαλαία έχουν πολλές διακλαδώσεις προς άνατολάς και δυσμάς, προστατεύουν τά σύνορα τών Ίνδιών ως άδιαπέραστα τείχη. Αί σπουδαιότερα είναι αί έξής : Καρακορούμ, Ίνδοκούχ, Γκαουρισαγκάρ κλπ. β) Τόν δεύτερον έδαφικόν σχηματισμόν άποτελούν αί προς Ν. τών Ίμαλαίων εκτεινόμενοι μεγάλοι πεδιάδες, αί όποιαι φθάνουν ως τó Άφγανιστάν και τήν Άραβικήν Θάλασσαν. Τó τμήμα αυτό είναι βαθύπεδον και ονομάζεται Ίνδοστάν, έσχηματίσθη δέ από τās έπιχωματώσεις τών μεγάλων ποταμών που τó διαρρέουν και οι όποιοι πηγάζουν από τά Ίμαλαία. γ) Τόν τρίτον έδαφικόν σχηματισμόν άποτελεί μία χερσονήσος γνωστή μέ τó όνομα Δεκάν και είναι ένα ύψιπεδον, του όποιου τó ύψος κυμαίνεται από 600 - 1000 μέτρα. Τó μεγαλύτερον μέρος τών Ίνδιών είναι πεδινόν και εύφορον, μόνο στα δυτικά τών Ίνδιών υπάρχουν έκτάσεις, εις τās όποιās φυτρώνει μόνο λίγο χορτάρι (στέππες), και άλλαι τελείως άγονοι (έρημοι).

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Οί μεγαλύτεροι ποταμοί είναι ό Ίνδός και ό Γάγγης, που πηγάζουν από τά Ίμαλαία και χύνονται ό μόν πρώτος εις τήν Άραβικήν Θάλασσαν, ό δε δεύτερος εις τόν κόλπον τής Βεγγάλης. Ένας από τούς παραποτάμους του Ίνδου είναι ό Ύφασις, όπου έσταμάτησε τήν έκστρατείαν του ό Μ. Άλέξανδρος. Ο Γάγγης θεωρείται ιερός ποταμός και χιλιάδες Ίνδοί συγκεντρώνονται κάθε χρόνο για νά λουσθούν στα νερά του. Ο Γάγγης είναι πλωτός και, όταν πλημμυρίζει, σκεπάζει όλόκληρη τήν πεδιάδα και τήν κάνει πολύ εύφορη. Τελευταίως μάλιστα έχουν κατασκευασθεί πολλai διώρυγες, που διοχετεύουν κανονικά τά ύδατα και έχουν κάμει τήν πεδιάδα αληθινό ποτιστικό περιβόλι. Άλλοι ποταμοί είναι ό Βραχμαπούτρας, ό Ίραβάντι και άλλοι. Αί σπουδαιότερα λιμναί είναι ή Νάϊνι, ή Σριναγκάρ και άλλαι.

ΚΛΙΜΑ. Τó κλίμα είναι ποικίλον. Στο Β. μέρος επικρατεί τó ήπειρωτικόν και στο Ν. τó ωκεάνειον. Άλλοϋ πέφτουν άφθονοι βροχαί και άλλοϋ λίγαι. Έπίδρασιν στο κλίμα άσκοϋν και οι μουσώνες, όπως είπαμε εις προηγούμενον μάθημα.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ. Η βλάστησις τών Ίνδιών είναι πλουσία. Σε κανένα άλλο μέρος τής γής δέν εύρίσκει κανεις τόσα πολλά και μεγάλα δένδρα. Χαρακτηριστικόν τών Ίνδιών είναι οι περίφημες ζοϋγκλες, για τās όποιās έχουν γραφή πολλά βιβλία. Είναι δε οι ζοϋγκλες άπάτητα παρθένα δάση από λογής - λογής δένδρα και καλύπτουν τά 13 εκατοστά όλης τής έπιφανείας τών Ίνδιών. Μέσα στις ζοϋγκλες ζοϋν όλων τών ειδών τά άγρια θηρία, λέοντες, τίγρεις, πάνθηρες, έλέφαντες,

ρινόκεροι, πίθηκοι κλπ. Ζούν επίσης άφθονα πουλιά με ωραία πτερά, όπως παγώνια, παπαγάλλοι και άλλα. Ζούν ακόμη πολλά δηλητηριώδη έρπετά και έντομα. Τά τελευταία χρόνια μερικοί τολμηροί άνθρωποι κατάρθωσαν να πάρουν κινηματογραφικές ταινίες, που μές ειουν μιá ιδέα τής ζούγκλας.

ΠΡΟ-Ϊ-ΟΝΤΑ. 'Η χώρα παράγει άφθονα γεωργικά προϊόντα. Τά κυριώτερα είναι : ρύζι, βαμβάκι, σιτάρι, ζακχαροκάλαμο, τσαί, καφές, λουλάκι, καουτσούκ, λινάρι, λαχανικά και φρούτα. Έχει και μεγάλην κτη-

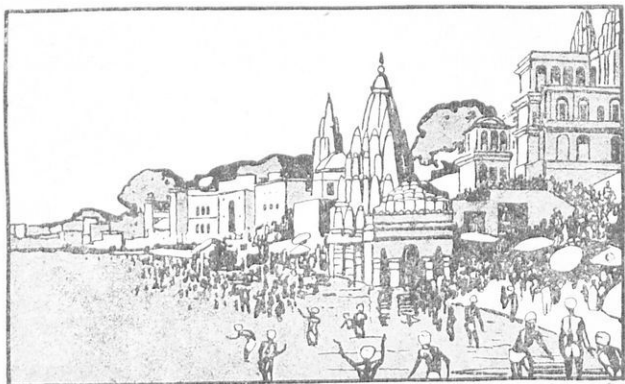

Εικ. 32. — Γόητες φιδιών.

νοτροφίαν ίππων, βοδιών, προβάτων και καμήλων. Όνομασται είναι αί αίγες του Κασμίρ, με τά μακρτά και λεπτότατα μάλλιά τους, από τά όποια γίνονται τά περίφημα κασμήρια. 'Η βιομηχανία δέν είναι πολύ ανεπτυγμένη. Αί σπουδαιότεραι βιομηχανίαί είναι ή βαμβακουργία, ή μεταξοβιομηχανία και ή ταπητουργία. Όρυκτά έχει λιθάνθρακες, πετρέλαιον, χρυσόν και πολυτίμους λίθους, ιδίως ρουμπίνια.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Ό λαός τών 'Ινδιών άσχολείται κυρίως με την γεωργίαν. Μερικαί περιοχαί είναι τόσοσ εύφοροι, ώστε τό ίδιο χωράφι παράγει προϊόντα δύο φορές τό έτος. Υπάρχουν όμως και

περιοχαί τῶν ὁποίων τὸ ἔδαφος ἔχει ἐξαντληθῆ ἀπὸ τὴν διαρκῆ καλλιέρ-

Σχ. 33. — Ἡ Ἱερὰ πόλις Μπεναρές.

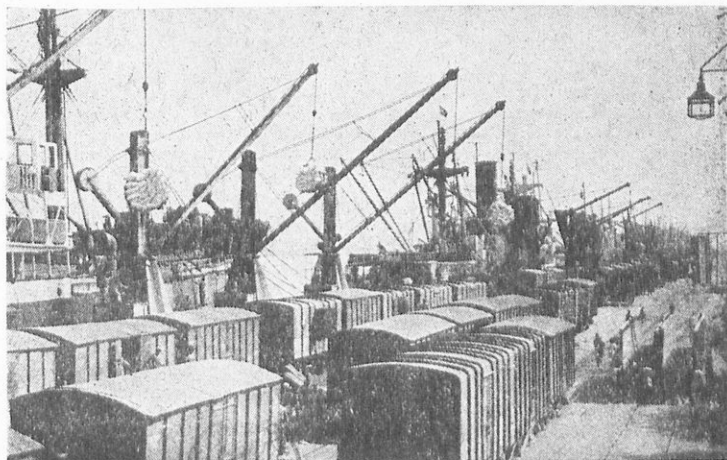

Σχ. 34. — Ὁ Βούδας.

γειαν καί, ἥ ἐπειδὴ [οἱ] κάτοι-
κοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον ἀμόρφωτοι καὶ δὲν
γνωρίζουν νὰ χρησιμοποιοῦν
λιπάσματα, ἔχουν μικρὰν πα-
ραγωγὴν καὶ γι' αὐτὸ εἶναι
πτωχοὶ καὶ ζοῦν εἰς μεγάλην
ἀθλιότητα. Εἰς τὰς στέππας
ἔχει ἀναπτυχθῆ πολὺ ἡ κτη-
νοτροφία. Εἰς τὰς Ἰνδίας,
ὅπως μάθαμε, δὲν ὑπάρχει
ἀξιόλογος βιομηχανία, παρὰ
μόνον εἰς τὰς πόλεις, διὰ
τοῦτο χωρικοὶ μὲ πρωτόγονα
μέσα γνέθουν τὸ βαμβάκι καὶ
ὑφαίνουν μόνοι των τὰ ὑφά-
σματα πού φοροῦν. Μόνοι
των ἐπίσης κατασκευάζουν τὰ
πρωτόγονα ἐργαλεῖα, πού
χρησιμοποιοῦν εἰς τὰς γεωρ-
γικὰς των ἐργασίας.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Προπολεμι-

κῶς τὸ ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν ἦτο ζωηρότατον. Τὸ ἐξαγωγικὸν δὲ ἦτο μεγαλύτερον τοῦ εἰσαγωγικοῦ. Ἐξήγοντο κυρίως βαμβάκι, σιτηρὰ, τσαΐ, μαλλιά, μέταλλα κλπ. καὶ εἰσήγοντο μηχαναὶ, ζάκχαρις, ἔλαια, χάρτης κλπ. Τὸ ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν μετὰ τὰς ξένας χώρας χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν ἀρχαιωτάτων χρόνων. Πρῶτοι οἱ Φοῖνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι διεξήγον τὸ ἐμπόριον. Ἀργότερον οἱ Ἕλληνες, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἐμπορεύοντο μετὰ τῶν Ἰνδιῶν. Μετὰ τὴν

Εἰκ. 35. — Καράτσι : Φόρτωση σίτου καὶ ὀρυζῆς.

παρακμῆν τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κράτους, παρήκμασε καὶ τὸ ἐμπόριον. Στὰ νεώτερα χρόνια πρῶτος ἀνοιξε τὴν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἰνδίας ὁ περίφημος θαλασσοπόρος Βάσκο ντὲ Γκάμα. Ἀργότερα ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ προήγαγε πολὺ τὸ ἐμπόριον μετὰ τῶν Ἰνδιῶν.

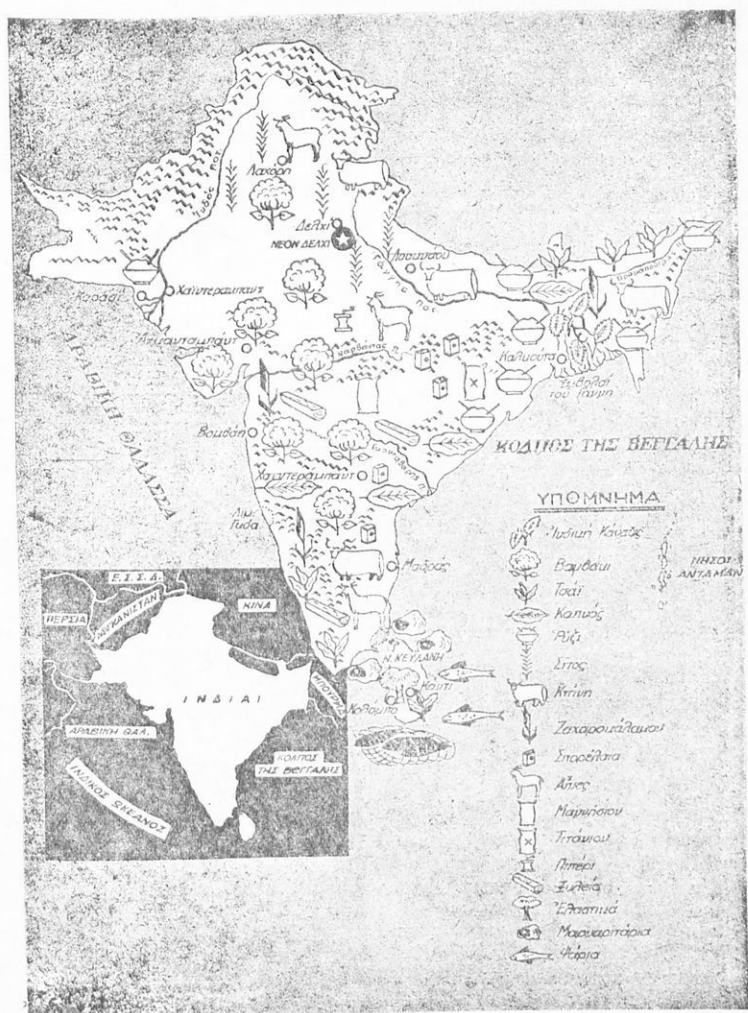
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἀναλόγως μετὰ τὴν ἑκτασιν καὶ τὰ προϊόντα τους, αἱ Ἰνδία δὲν ἔχουν πολὺ ἀνεπτυγμένην συγκοινωνίαν. Ὑπάρχουν ὀλίγοι σιδηρόδρομοι καὶ ἐμπορικοὶ δρόμοι. Μετὰ τὸν ἄλλον κόσμον ἡ χώρα ἐπικοινωνεῖ κυρίως διὰ θαλάσσης, διὰ τῶν λιμένων τῆς Καλκούτας, τῆς Βομβάης, τοῦ Καράτσι, τοῦ Ραγκούν καὶ τοῦ Μαδράς. Στὴν περιοχὴ τῶν Ἰμαλαίων ἡ συγκοινωνία γίνεται μετὰ γιὰ κ, ἕνα εἶδος ζῶων μετὰ μακρὺ καὶ πυκνὸ τρίχωμα, κάτι μετὰξὺ βοδιοῦ καὶ προβάτου. Εἶναι τὸ μόνον ζῶον ποὺ μπορεῖ νὰ κινηθῆ ἑκεῖ.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ λαὸς τῶν Ἰνδιῶν εἶναι ἄθροισμα διαφόρων φυλῶν, ἀνέρχεται δὲ σὲ 400 ἑκατομμύρια. Οἱ Ἰνδοὶ διαίρουνται σὲ τάξεις, κάστες, αἱ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι : οἱ Β ρ α χ μ ᾶ ν ε ς (ιερεῖς),

Εἰκ. 36. — Κορυφαὶ τῶν Ἰμαλαίων.

ἀνωτέρα τάξις πού ἔχει πολλὰ προνόμια, καὶ ἡ κάστα τῶν Παριῶν αὐτὴ εἶναι ἡ κατωτέρα τάξις καὶ οἱ ἀνήκοντες σ' αὐτὴν εἶναι δοῦλοι τῶν ἄλλων. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἰνδιῶν ἀπὸ τὸν Ἀγγλικὸν ζυγόν, ἡ Ἰνδικὴ κυβέρνησις προσπαθεῖ νὰ καταργήσῃ τὰς διαφορὰς αὐτάς.

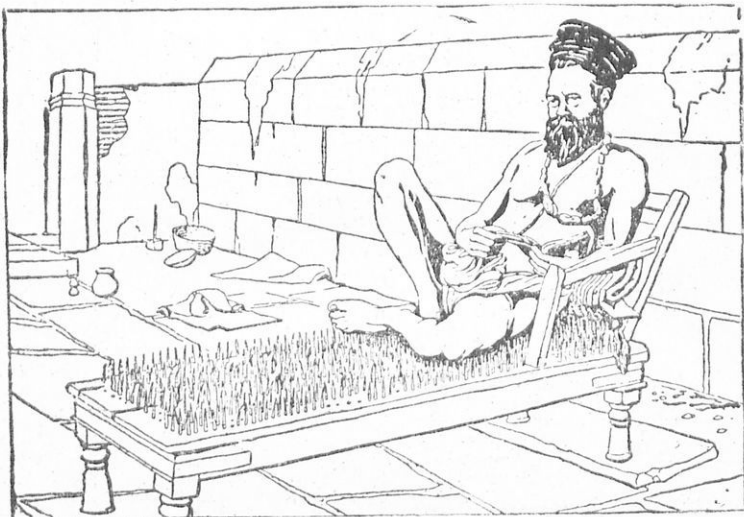

Σχ. 37. — Χάρτης των προϊόντων των Ίνδιων.

ΠΟΛΕΙΣ. Αί σπουδαιότεραι πόλεις τῶν Ἰνδιῶν εἶναι αἱ ἑξῆς : Δελχί, Βομβάη, Καλκούτα, Ραγκούν, Καράτσι, Μαδρὰς καὶ ἄλλαι.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οἱ Ἰνδοὶ ἀνήκουν εἰς διαφόρους θρησκείας. Εἶναι Βουδισταί, Μωεμαθανοί, Βραχμανισταί κλπ. Οἱ χριστιανοὶ εἶναι λίγοι.

Ο ΛΑΟΣ. Οἱ Ἰνδοὶ ἔχουν περίεργα ἥθη καὶ ἔθιμα, ποῦ εἶναι ριζωμένα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἐμποδίζουσι τὴν πρόοδόν του. Μερικὰ ἀπ' τὰ

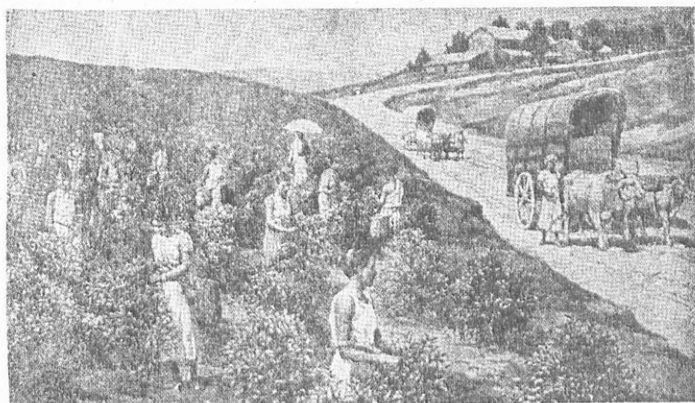
Σχ. 38. — Ἰνδὸς φακίρης.

περίεργα αὐτὰ ἔθιμα εἶναι τὰ ἑξῆς : Οἱ Ἰνδοὶ πιστεύουν ὅτι μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πηγαίνει σὲ κάποιο ζῶον, γι' αὐτὸ ὑπάρχουν ἀσυλαστὰ ὅποια περιποιοῦνται μὲ ἐξαιρετικὰς φροντίδας βόδια, ἄλογα, πιθήκους, παγώνια κλπ. Ἄλλο τρομερὸ ἔθιμο τῶν Ἰνδῶν ἦταν τὸ ὅτι ἡ χήρα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, ἐρρίχνετο στὴ φωτιά, γιὰτὶ ἔθεωρεῖτο ἀτιμία νὰ ζήσει μετὰ τὸν θάνατόν του. Εὐτυχῶς τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ ἔθιμον κοντεύει νὰ ἐκλείψῃ. Ἄλλο χαρακτηριστικὸν τῶν Ἰνδῶν εἶναι οἱ περίφημοι φακίρα, ποῦ ἐπιβάλλουν στὸ σῶμα τους σκληρὰ βασανιστήρια, γιὰ νὰ κερδίσουν τὴν ἀθανασίαν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Αἱ Ἰνδία ἦσαν ἀποικία Ἀγγλικὴ καὶ διοικεῖτο ὑπὸ ἀντιβασιλείως διὰ τῶν ἐντοπιῶν ἀρχόντων, τῶν Μαχα-

ρ ά γ ι ά δ ω ν, πού είναι πλουσιώτατοι και ζούν σέ παραμυθένια παλάτια. Τò 1947 όμως απέχωρήσαν οί "Αγγλοι και αί "Ινδία χωρίσθησαν σέ δύο ανεξάρτητα κράτη, τò κράτος τών "Ινδιών και τò κράτος τού Πακιστάν. Τò κράτος τών "Ινδιών έχει έκτασιν 2.954.000 τ.χ. και πληθυσμόν 338 εκατ. και πρωτεύουσαν τò Δ ε λ χ ί. Τò δε Πακιστάν έχει έκτασιν 935.000 τ.χ. και πληθυσμόν 72.000.000 και πρωτεύουσαν τò Κ α ρ ά τ σ ι. Είς τò κράτος τών "Ινδιών κατοικοῦν οί Βουδισταί και οί Βραχμανισταί και είς τò κράτος τού Πακιστάν οί Μωαμεθανοί. Είς τὰς "Ινδίας εύρίσκεται και τò μικρόν κράτος τού Μπουτάν, πού έχει έκτασιν 46.000 τ.χ. και πληθυσμόν 300.000 κατ.

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ. Κοντά είς τὰς "Ινδίας είναι πολλὰ νήσοι, αί

Εικ. 39. — Συλλογή τσαγιού στήν Κεϋλάνη.

σπουδαιότεραι τών όποίων είναι αί έξής: α) 'Η Κ ε υ λ ά ν η. Τò όμορφο αυτό νησί, πού οί "Ινδοί τò όνομάζουν « σμαράγδι πού κρέμεται από τò στήθος τού "Ινδικού "Ωκεανού », φαίνεται σάν συνέχεια τής "Ινδικής χερσονήσου, από τήν όποίαν χωρίζεται μέ μιá σειρά σκοπέλων πού λέγονται Γ έ φ υ ρ α τ ο υ 'Α δ ά μ. Έχει έκτασιν 66.000 τ.χ. και 5,5 εκατ. κατοίκους. Στην Κεϋλάνη βρίσκεται τò όρος τού 'Α δ ά μ, στήν κορυφή τού όποιου ύπάρχει μιá κοιλόττητα πού μοιάζει σάν άχνάρι ανθρώπου. Και οί μέν Βουδισταί πιστεύουν πώς έκεί έπάτησεν ό Β ο υ δ α ς, οί Βραχμάνες ότι έπάτησε ό Σ ί β α ς και οί χριστιανοί πώς έπάτησε ό 'Α π ό σ τ ο λ ο ς Θ ω μ ά ς.

ΚΛΙΜΑ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν. Παράγει καφέ, κακάο, τσάι, κανέλλα καὶ ρύζι.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτ. Κολόμπο. Κατεῖχεται πρῶτα ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, τῶρα ὅμως ἔγινε ἀνεξάρτητος.

β) Τὰ νησιά τῶν Λακκαβιδῶν καὶ τῶν Μαλβιδῶν. Αὐτὰ εἶναι χιλιάδες κοραλλιογενῆ νησιά, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάχιστα κατοικοῦνται.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῶν Ἰνδιῶν, χωρίσατέ τον εἰς τὰ κράτη ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται, τοποθετήσατε τὰ κυριώτερα γεωγραφικὰ στοιχεῖα.
- 2) Σημειώσατε εἰς τὸν χάρτην τὴν πορείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τὸ σημεῖον ὅπου ἐσταμάτησε.
- 3) Προσπαθήσατε νὰ βρῆτε τί εἶδους κλίμα ἐπικρατεῖ εἰς κάθε περιοχὴν τῶν Ἰνδιῶν.
- 4) Φέρετε πληροφορίας γιὰ τὰς Ἰνδίας καὶ εἰκόνας.

ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Ἡ Ἰνδοκίνα εἶναι χερσόνησος καὶ εὐρίσκεται ἀνατολικά τῶν Ἰνδιῶν, λέγεται δὲ ἔτσι γιατί εὐρίσκεται μεταξύ Ἰνδιῶν καὶ Κίνας.

Εἰκ. 40. — Ἰνδοκινέζοι καλλιεργοῦν τὸ ρύζι.

ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σινικῆς Θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης καὶ τῶν Ἰνδιῶν. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 2.221.000 τ.χ. Εἶναι δηλ. τετραπλάσια τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Ἰνδοκίνα ἔχει πολλὰς ὄροσειράς, αἱ ὁποῖαι εἶναι διακλαδώσεις τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Θιβέτ· αἱ σπουδαιότεραι εἶναι ἡ ὄροσειρὰ Ἀρακὰν καὶ τὰ ὄρη Σάιν. Εἶναι δηλ. ἓνα ὄροπέδιον ὑψηλὸν μὲ βα-

θείας κοιλάδας, τὰς ὁποίας διαρρέουν μεγάλοι ποταμοί, οἱ ὅποιοι τρέχουν πρὸς τὰ νότια καὶ πολλὰς φορὰς πλημμυρίζουν τὰς πεδιάδας καὶ κάνουν εὐφορον τὴν χώραν. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ἰ ρ α β ἄ δ η ς, ὁ Μ ε ν ἄ μ καὶ ὁ Μ ε γ κ ὁ κ. Ἡ μεγαλύτερα λίμνη εἶναι ἡ Μ ε γ ἄ λ η Λ ἰ μ ν η (Τουλὲ - Σάπ).

ΚΛΙΜΑ. Εἰς τὰ βόρεια τὸ κλίμα τῆς Ἰνδοκίνας εἶναι μέτριον, μᾶλλον ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινόν. Ἐνῶ στὰ νότια, πού βρίσκονται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, τὸ κλίμα εἶναι πολὺ θερμὸν (τροπικόν). Καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν οἱ μουσῶνες ἄσκοῦν τὴν ἐπίδρασίν τους.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ὑπάρχουν ἄφθονα νερά, ἡ βλάστησις εἶναι πλουσία. Ὑπάρχουν πολλὰ καὶ μεγάλα δένδρα (ζουγκλες), ὅπου ζοῦν ἄγρια ζῶα κλπ. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς εἶναι τὸ ρύζι (ἔρχεται τετάρτη στὴν παραγωγή ρυζιοῦ, ἀπὸ τὰς χώρας τοῦ κόσμου). Ἄλλα προϊόντα ἔχει τὸ ζακχαροκάλαμον, ἰνδοκάλαμον (μπαμπού), βαμβάκι, τσάϊ, κανέλλα, γαρύφαλλο, πιπέρι, μοσχοκάρυδο, καουτσούκ, γουταπέρκα, ξυλείαν καὶ σόγιαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κάνουν ψωμί. Ἀπὸ τὰ ὄρυκτὰ ἐξάγει ἄνθρακα, χαλκόν, σίδηρον καὶ ἀδάμαντα.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν καὶ ἐλάχιστα εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη ὑπάρχουν ὅμως εἰς τὸ ἐσωτερικόν μερικαὶ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ καὶ ἀμαξιτοὶ δρόμοι καὶ εἰς τὰ παράλια ἀτμοπλοϊκὴ συγκοινωνία.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. 47 ἑκατ., οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς διαφόρους φυλάς: Μογγόλοι, Κινέζοι, Ἰνδοί, Μαλαῖοι καὶ Ἰνδονήσιοι.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Εἰς τὴν Ἰνδοκίναν ἐπικρατοῦν 4 θρησκείαι: Βουδισμός, Κομφουκισμός, Ταοῖσμός καὶ Χριστιανισμός.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Ἰνδοκίνα δὲν ἀποτελεῖ ἓνα κράτος· τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους καὶ μόνον ἓνα τμήμα τῆς ἀποτελεῖ τὰ ἀνεξάρτητα κράτη τοῦ Σι ἄ μ καὶ τῆς Βιρμανίας.

α) Σι ἄ μ. Τὸ βασιλεῖον τοῦ Σιάμ εὐρίσκεται εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἰνδοκίναν καὶ συνορεύει μὲ τὴν Γαλλικὴν Ἰνδοκίναν, τὴν Βιρμανίαν καὶ τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ τὴν Μαλαϊκὴν χερσόνησον.

ΕΚΤΑΣΙΣ - ΚΛΙΜΑ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Κλίμα θερμόν. Προϊόντα: ρύζι, καφέ, καπνός, ζακχαροκάλαμον, βαμβάκι, πιπέρι, λουλάκι, ναυπηγήσιμος ξυλεία, ἔβενος, μπαμποῦ καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Οἱ ἐλέφαντες χρησιμοποιοῦνται ὅπως εἰς ἡμᾶς τὰ ἄλογα. Ἡ ἑκτασίς τῆς ἀνέρχεται εἰς 513.000 τ. χ.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς του εἶναι 12 ἑκατομμύρια. Πρωτεύουσα Β α ν γ κ ὁ κ, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Βουδισμός.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Ἀπόλυτος μοναρχία.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑΜ. Ἡ λέξις Σιάμ σημαίνει μέγας. Οἱ ἰθαγενεῖς ὀνομάζουν τὴν χώραν τους Μορράγγ Θαί (χώρα τῶν ἐλευθέρων). Εἰς τὰ 1657 ἕνας Ἕλλην ἐκ Κεφαλληνίας, ὁ Κωνσταντῖνος Γεράκης,

Εἰκ. 41. — Ὁ Κεφαλλῆν Κ. Γεράκης, πού ἐχρημάτισε πρωθυπουργὸς τοῦ Σιάμ.

κατώρθωσε νὰ γίνῃ πρωθυπουργὸς καὶ ἀντιβασιλεὺς τοῦ Σιάμ καὶ συνεννοήθηκε μὲ τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκο 14ο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔστειλε ὀλίγον στρατόν. Ἐπειδὴ ὁμως ἠθέλησε νὰ εἰσαγάγῃ νεωτερισμούς, οἱ κάτοικοι ἐπανεστάτησαν καὶ ἔσφαξαν τὸν Γεράκη καὶ τοὺς Γάλλους.

β) Βιρμανία (ἡ Μπούρμα). Ἐχει ἑκτασιν 605.227 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 17 ἑκατ. Πρωτεύουσα Ραγκοὺν, τὸ μεγαλύτερο λιμάνι ἐξαγωγῆς ρυζιοῦ. Πλουσία χώρα, παράγει ρύζι, σιτηρὰ, ζακχαροκάλαμον, βαμβάκι, καπνὸν, ξυλείαν, πετρέλαιον καὶ γαιάνθρακας. Ἡ Βιρμανία ἀνῆκε εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ μόλις τὸ 1947 ἔγινε ἀνεξάρτητος.

γ) Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα. Ἐχει ἑκτασιν 700.842 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 20 ἑκατ. Πρωτεύουσα Χανόϊ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς Γαλλικὰς ἀποικίας Τογγίνον, Ἀνάμ, Λάος, Καμπότζα καὶ Κοχιγκίνα. Εἶναι εὐφορωτάτη. Παράγει ρύζι, καουτσούκ, γαιάνθρακας, πιπέρη καὶ ψευδάργυρον. Τὰ τελευταῖα χρόνια γίνεται σκληρὸς πόλεμος εἰς αὐτὰς τὰς χώρας.

ΜΑΛΑ-Ι-ΚΑ ΚΡΑΤΗ

Τὰ Μαλαϊκὰ κράτη εὐρίσκονται εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς χερσονήσου Μαλάκκας καὶ διαίρουνται εἰς ὁμόσπονδα καὶ προτεκτοράτα. Ἐχουν συνολικὴν ἑκτασιν 132.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 2,5 ἑκατ. κατοίκους. Πρωτεύουσα τῶν ὁμοσπόνδων κρατῶν εἶναι ἡ Κουάλα Λάμπουρ. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῶν Μαλαϊκῶν κρατῶν εἶναι τὸ καουτσούκ καὶ ὁ κασιτέρος. Ἡ παραγωγὴ καουτσούκ ἀνέρχεται στὰ 40 ἑκατοστὰ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς, τοῦ δὲ κασιτέρου εἰς τὸ 1/3 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ὅλα τὰ Μαλαϊκὰ κράτη εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. Ἡ σπουδαιότερα ὁμως Ἀγγλικὴ ἀποικία εἶναι ἡ Σιγγαπούρη, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν νῆσον Σιγγαπούρη καὶ

τὰς γύρω νήσους. Ἡ ἀποικία αὐτὴ παράγει ἑλαστικὸν κόμμι, κασιότερον, βαμβάκι, ρύζι καὶ βενζίνην. Ἀλλὰ ἡ μεγάλη τῆς ἀξία εὑρίσκεται εἰς τὸν πορθμόν, πού εἶναι μεταξύ τῆς χερσονήσου Μαλάκκας καὶ τῆς νήσου Σουμάτρας. Ἐδῶ οἱ Ἄγγλοι ἔχουν φτιάξει ἕνα ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ναυστάθμους τοῦ κόσμου. Ὁ ναύσταθμος αὐτὸς ἀποτελεῖ ναυτικὴν βάσιν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Ἰνδιῶν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν συγκοινωνιῶν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἦδη ὁμως οἱ κάτοικοι ἔχουν ἐξεγερθῆ καὶ ζητοῦν τὴν ἀνεξαρτησίαν τους.

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ ἢ ΜΑΛΑΙΣΙΑ

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστὸν τὸ μεγαλύτερον νησιωτικὸν σύμπλεγμα τοῦ κόσμου. Εὑρίσκεται νοτιοανατολικά τῆς Ἀσίας καὶ βορειοδυτικὰ τῆς Αὐστραλίας. Λέγεται καὶ Μαλαϊκὸν Ἀρχιπέλαγος

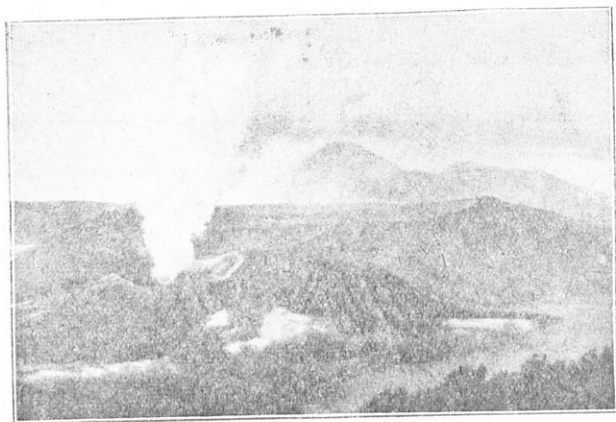

Σχ. 42. — Ἰνδονησία.

καὶ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαί. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς νήσους Σουμάτραν, Ἰάβαν, Βόρνεο, Κελέβην, Μολούκαν, Τιμόρ καὶ Φιλιππίνας.

ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ ὀλική ἔκτασις τοῦ νησιωτικοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος ἀνέρχεται σέ 2.200.000 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὀρεινὸν καὶ ἠφαιστειογενές, ὑπάρχουν δὲ πολλὰ κοραλλιογενῆ νησιά. Ἀνάμεσα ὅμως στὰς διακλαδώσεις τῶν ὀρέων ὑπάρχουν πολλὰ κοιλάδες πολὺ εὐφοροί. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Ἀπ' ἐδῶ περνάει ὁ Ἰσημερινός. Ἡ Ἰνδουησία εἶναι περίφημη γιὰ τὰ παρθένα δάση της (ζοῦγκλες), ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ φθάνουν ὡς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Οἱ ζοῦγκλες αὐτὲς ἀποτελοῦνται ἀπὸ φοίνικες, μπαμπού, ροδόδενδρα καὶ ἄλλα καρποφόρα καὶ ἀρωματικά

Εἰκ. 43. — Ἐνεργὰ ἠφαιστεια στὴν Ἰάβα.

φυτὰ (καμφορόδενδρο, γουταπέρκα, σιδηρόξυλο), γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζονται « μурωμένα νησιά ». Στὶς ζοῦγκλες αὐτὲς ζοῦν ὅλα τὰ ἀγρια θηρία (τίγρεις, ἐλέφαντες, πάνθηρες, ρινόκεροι, πίθηκοι κλπ.) καὶ διάφορα ἔντομα.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ἡ μεγάλη ζέστη, ἡ λάβα τῶν ἠφαιστειῶν καὶ αἱ πολλὰ βροχαὶ κάνουν τὰς Ἰνδικὰς νήσους πολὺ εὐφόρους, γι' αὐτὸ τὸ ἔδαφος τῆς Μαλαισίας εἶναι ἀπ' τὰ εὐφορώτερα τοῦ κόσμου. Σὲ πολλὰ μέρη τὸ μάζεμα τῶν προϊόντων γίνεται δύο καὶ τρεῖς φορές τὸ ἔτος. Παράγει δὲ πολὺτιμα προϊόντα, ζακχαροκάλαμον, καφέ, τσαί, καουτσούκ, κινίνη, κανέλλα, πιπέρι, βανίλλια, μοσχοκάρυδο, γουταπέρκα, καμφορά, πολλὰ δημητριακά, πετρέλαιον, γαιάνθρακας καὶ κασσίτερον. Στὴν παραγωγὴ ζακχαροκάλαμου ἔρχεται δευτέρα στὸν κόσμον, ἐνῶ στὴν παραγωγὴ κινίνης ἔρχεται πρώτη.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Πολύ ανεπτυγμένη διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰνδονησίας ἀνέρχεται εἰς 100 ἑκατ. κατοίκους ἰθαγενεῖς καὶ ἄρκετους Εὐρωπαίους. Τοὺς περισσότερους κατοίκους ἔχει ἡ Ἰάβα (35 ἑκατ.), ποὺ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πλεόν πυκνοκατοικημένα μέρη τοῦ κόσμου. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν νήσων ὑπάρχουν ἀκόμη ἄγριοι ἰθαγενεῖς, ἀνθρωποφάγοι. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι ἡ Βαταβία, πρωτεύουσα τῆς Ἰάβας, Παλεμβάγγ, πρωτεύουσα τῆς Σουμάτρας, καὶ Μπρύνεϋ, πρωτεύουσα τῆς Βόρνεο.

Εἰκ. 44. — Χωριὸ στῆ Βόρνεο πάνω στὰ νερά.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Αἱ νῆσοι Σουμάτρα, Ἰάβα, Κελέβη, Μολούκαι καὶ μισὴ Βόρνεο ἀνήκον εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ ἀποτελοῦσαν τὰς Ὀλλανδικὰς Ἰνδίας. Ἡ Τιμόρ ἀνῆκε εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ἡ μισὴ Βόρνεο εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ αἱ Φιλιππῖναι εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Τὸ 1949 ὅμως ἐλευθερώθησαν καὶ αἱ μὲν ἄλλαι νῆσοι ἀπετέλεσαν τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἰνδονησίας, μὲ πληθυσμὸν 80 ἑκατ. κατοίκους, αἱ δὲ Φιλιππῖναι, ποὺ ἀνήκον εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, εἶχον ἀποτελέσει χωριστὸν ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1945.

ΦΙΛΙΠΠΙΝΑΙ

Αἱ Φιλιππῖναι ὀφείλουσαν τὸ ὄνομά τους εἰς τὸν βασιλέα Φίλιππον τῆς Ἰσπανίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκον ἄλλοτε. Τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Φιλιππίνων ἐκτείνεται ὡς τόσον ἀνατολικῶς τῆς Ἰνδοκίνας καὶ νοτιῶς τῆς Ἰαπωνίας. Περιλαμβάνει δὲ δύο μεγάλας νήσους, τὴν Λουζὸν καὶ τὴν Μιντανάο, καὶ ἓνα ἄθροισμα πολλῶν ἄλλων νήσων μικρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότεραι εἶναι αἱ νῆσοι Σουλοϋ.

ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ ἑκτασις τῶν Φιλιππίνων ἀνέρχεται εἰς 300.000 τ.χ.
ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῶν νήσων εἶναι ὄρεινόν καὶ ἠφαιστειογενές.
ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῶν Φιλιππίνων εἶναι τροπικόν.

ΠΡΟ-ΪΟΝΤΑ. Παράγουν ρύζι, βαμβάκι, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, κανάβι, κοκκοφίνικας καὶ ἔχουν πλούσια μεταλλεῖα σιδήρου καὶ γαιάνθρακος.
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς των ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκατ. κατοίκους.
Πρωτεύουσα Μανίλα. Οἱ κάτοικοι εἶναι δραστήριοι καὶ ἐπιδέξιοι τεχνίται.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ. Αἱ Φιλιππῖναι ἀνεκαλύφθησαν ἀπὸ τὸν Μαγγελάνον τὸ 1521. Κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἀποικία τῆς Ἰσπανίας. Μετὰ τὸν Ἰσπανοαμερικανικὸν ὁμως πόλεμον τοῦ 1898, περιήλθον εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. ἤδη εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τὸ 1945.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Ν. Ἀσίας καὶ χωρίσατέ τον εἰς τὰς χώρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται.
- 2) Φέρετε περισσότερας πληροφορίας διὰ τὸν Κωνστ. Γεράκην.
- 3) Ποῖον εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς Βιρμανίας;
- 4) Ποῦ παράγεται πολὺ καουτσούκ καὶ ποῦ κασίτερος;
- 5) Γιατί ἡ Ἰάβα ἔχει πικρὸν πληθυσμὸν;
- 6) Γιατί ἡ Μαλαισία εἶναι εὐφορος;
- 7) Ποῖον ὄπὸ τὰ κράτη τῆς Ν. Ἀσίας εἶναι μεγαλύτερον καὶ ποῖον ἴσον μετὰ τὴν Ἑλλάδα; (*Ἄν μάθετε νὰ διαβάζετε τὸν γεωγρ. χάρτην, εἶναι εὐκολόν νὰ τὸ βρῆτε).
- 8) Συγκρίνατε τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν νήσων τῆς Ἰνδουνησίας μετὰ τὴν Ἑλλάδα.
- 9) Φέρετε πληροφορίας διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς κινίνης καὶ τῶν μπαχαρικῶν.

Γ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἀσία περιλαμβάνει τὴν Κίναν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Κορέαν.

ΚΙΝΑ

Ἡ Κίνα εἶναι τὸ μεγαλύτερον κράτος τοῦ κόσμου εἰς ἑκτασιν καὶ πληθυσμὸν. Μέχρι τοῦ 1912 ἦταν αὐτοκρατορία, μετὰ πρωτεύουσαν τὸ Πεκίνο. Ἀπὸ τότε ὁμως ἔγινε Δημοκρατία. Εἰς τὴν Κινεζικὴν γλῶσσαν ἡ Κίνα ὀνομάζεται « Τὰ Τσοῦγκ Χούα Μινκοῦ », ποῦ σημαίνει: Μεγάλῃ Κινεζικῇ Δημοκρατίᾳ. Τὸ ὄνομα Κίνα τῆς τὸ ἔδωσαν πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι ἐξερευνηταί. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν ὀνόμαζαν Σηρικὴν, δηλ. χώραν παραγωγὸν μεταξίης.

ΕΔΑΦΟΣ. Εἰς τὸ ἔσωτερικὸν τῆς Κίνας καὶ περισσότερον εἰς τὰ δυ-

τικά, τὸ ἔδαφος εἶναι μᾶλλον ὀρεινόν. Ὅσον προχωρεῖ κανεὶς ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς, τόσοσιν καὶ ἀνεβαίνει ὑψηλότερα ὄρη, πού σχηματίζουν μεγάλας ὄρσειράς, αἱ ὅποια εἶναι διακλαδώσεις τῶν Ἰμαλαίων. Αἱ ὄρσειραι αὐταὶ διαχωρίζονται ἀπὸ μεγάλους ποταμούς καὶ εὐρείας κοιλάδας καὶ πεδιάδας. Αἱ σπουδαιότεραι πεδιάδες εἶναι ἡ πεδιάς τῆς Καντῶνος καὶ ἡ μεγάλη Σινικὴ πεδιάς, ἡ ὅποια ἔχει μῆκος 1000 καὶ πλάτος 500 χιλιομέτρων, καλύπτει δὲ ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν

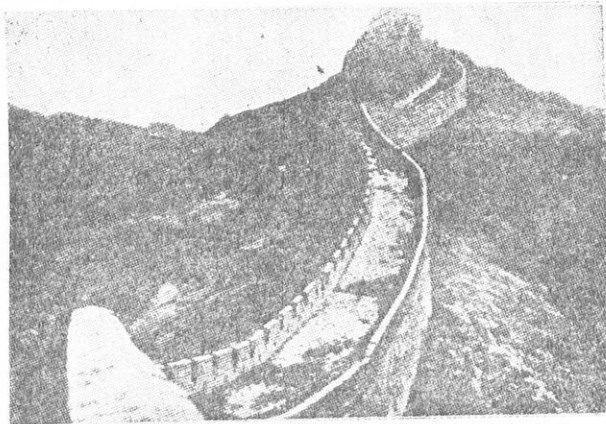
Σχ. 45. — Ἀνατολικὴ Ἀσία.

τῆς Κίνας. Εἰς τὴν πεδιάδα αὐτὴν, πού εἶναι ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας τοῦ κόσμου, κατοικεῖ τὸ ἡμισυ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κίνας (250 ἑκατ.).

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Ἡ Κίνα ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ Κυανοῦς καὶ ὁ Κίτρινος. Ὁ Κυανοῦς ὀνομάζεται «κατάρτα τῆς Κίνας», διότι πλημμυρίζει συχνὰ καὶ κάνει μεγάλας καταστροφάς. Οἱ δύο αὐτοὶ ποταμοὶ συνδέονται μὲ μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας διώρυγας τοῦ κόσμου, τὴν «αὐτοκρατορικὴν διώρυγα». Ἡ Κίνα ἔχει καὶ πολλὰς λίμνας, αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων

είναι γεμᾶτες ψάρια. Αί σπουδαιότεραι είναι ἡ Λὸ μ π - Ν ὀ ρ καὶ ἡ Κο υ κ ο ὺ - Ν ὀ ρ. Εἰς τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν ἐπάνω εἰς κορμούς δένδρων ἢ εἰς σχεδίας ὑπάρχουν ὀλόκληρα χωριά. Πολλοὶ Κινέζοι δὲν ἔχουν σπίτια στὴν ξηρὰ καὶ κατοικοῦν μέσα σὲ βάρκες ἢ ποταμόπλοια.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς Κίνας παρουσιάζει πολλὰς ἀντιθέσεις. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ θερμοκρασία κατέρχεται εἰς 15^ο κάτω τοῦ μηδενὸς καὶ τὸ θέρος 40^ο ἄνω τοῦ μηδενός. Γενικῶς ὁμως μπορούμε νὰ εἰπώμεν ὅτι εἰς μὲν τὰ νότια, ποὺ πλησιάζουν εἰς τὴν δια-

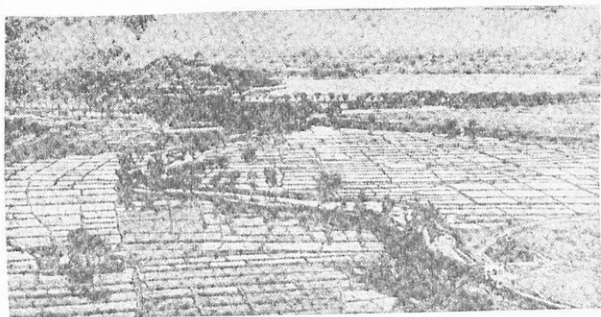
Εἰκ. 46. — Σινικὸν τείχος.

Ἔχει μῆκος 2.500 χλμ. περίπου, ὕψος 8-10 μέτρα καὶ πλάτος ἀρκούν διὰ νὰ κυκλοφοροῦν οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἄμαξες. Κατεσκευάσθη πρὸ 500 ἐτῶν πρὸς προστασίαν τῆς Κίνας ἀπὸ τὴν ἐισβολὴν τῶν Μογγόλων.

κεκαυμένη ζώνην, τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, εἰς δὲ τὰ βόρεια, ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν εὐκρατον, τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικόν καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά θαλάσσιον.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ Κίνα εἶναι γεωργικὴ χώρα, οἱ δὲ Κινέζοι εἶναι ἄριστοι γεωργοί. Κυριώτερον προϊόν εἶναι τὸ ρύζι, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν τροφήν τῶν κατοίκων. Ἄλλα προϊόντα εἶναι τὸ βαμβάκι, τὸ σιτάρι, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ τσάι καὶ ὁ καπνός. Ἔχει ἐπίσης μεγάλην παραγωγὴν μετάξης. Ἡ Κίνα, ἐκτὸς τῆς μετάξης, ἔχει καὶ μεγάλην παραγωγὴν βάμβακος. Εἰς τὴν παραγωγὴν βάμβακος ἔρχεται τρίτη εἰς τὸν κόσμον. Κτηνοτροφίαν μεγάλην δὲν ἔχει, μόνον ἡ πτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη. Μία ἀπὸ τὰς κυριωτέρας πηγὰς πλοῦτου εἶναι ἡ ἄλιεία, ἡ

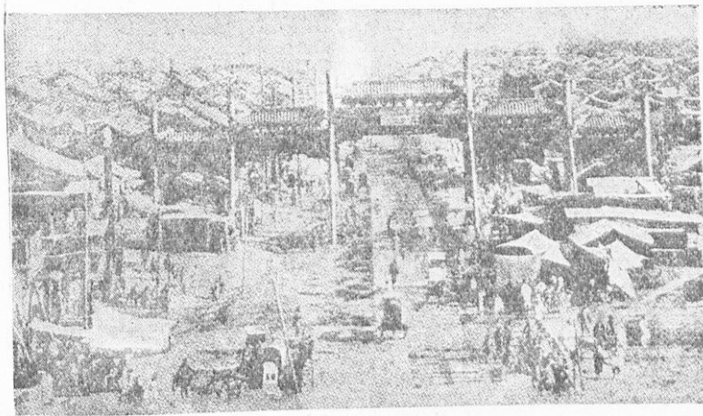
ὁποία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Ὅρυκτὰ ἔχει σίδηρον, ἄργυρον, χρυσὸν καὶ ἀπέραντα στρώματα γαιανθράκων. Ἐπίσης εἶναι ἡ κυριώτερα παρα-

Εἰκ. 47. — Καλλιέργεια ρυζιοῦ κοντὰ στὸ Πεκίνο.

γωγὸς ἀντιμονίου καὶ τόγκεν (μέταλλον ποὺ χρησιμοποιεῖται εἰς τοὺς ἠλεκτρικοὺς λαμπτήρας).

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ Κίνα ἦταν κλειστὴ εἰς τὸ

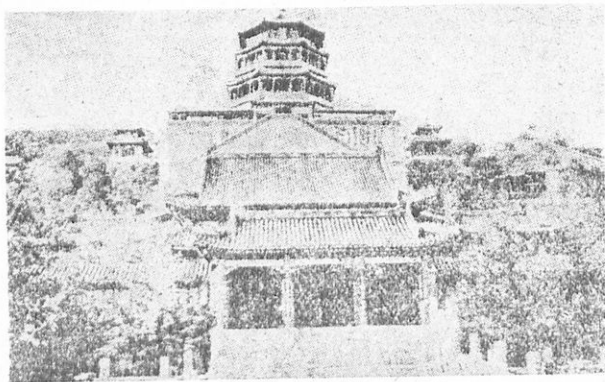

Εἰκ. 48. — Πεκίνο.

ξένον ἐμπόριον. Ἀπὸ τότε ὅμως, εἴτε βιαίως, εἴτε μὲ συνθήκας, ἀνοίξαν τὰ ἱλιμάνια τῆς εἰς τὸ ξένον ἐμπόριον καὶ ἡ κίνησις τους εἶναι ζωηροτάτη.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἡ συγκοινωνία γίνεται διὰ τῶν ποταμῶν τῆς, ποὺ εἶναι πλωτοί. Σιδηρόδρομοι ὑπάρχουν μόνον στὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς χώρας. Τὰ τελευταῖα χρόνια ἔγιναν πολλοὶ αὐτοκινήτοδρομοὶ καὶ λειτουργοῦν ἐροπορικαὶ γραμμαί.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ ἑκτασίς τῆς εἶναι 8 ἑκατ. τ.χ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται εἰς 465.000.000 κατοίκους. Οἱ Κινέζοι ἀνήκουν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν καὶ εἶναι ἀνθρώποι μικρόσωμοι, ἐργατικοί, λιτοδίαιτοι, ἡμεροὶ καὶ μαλακοί.

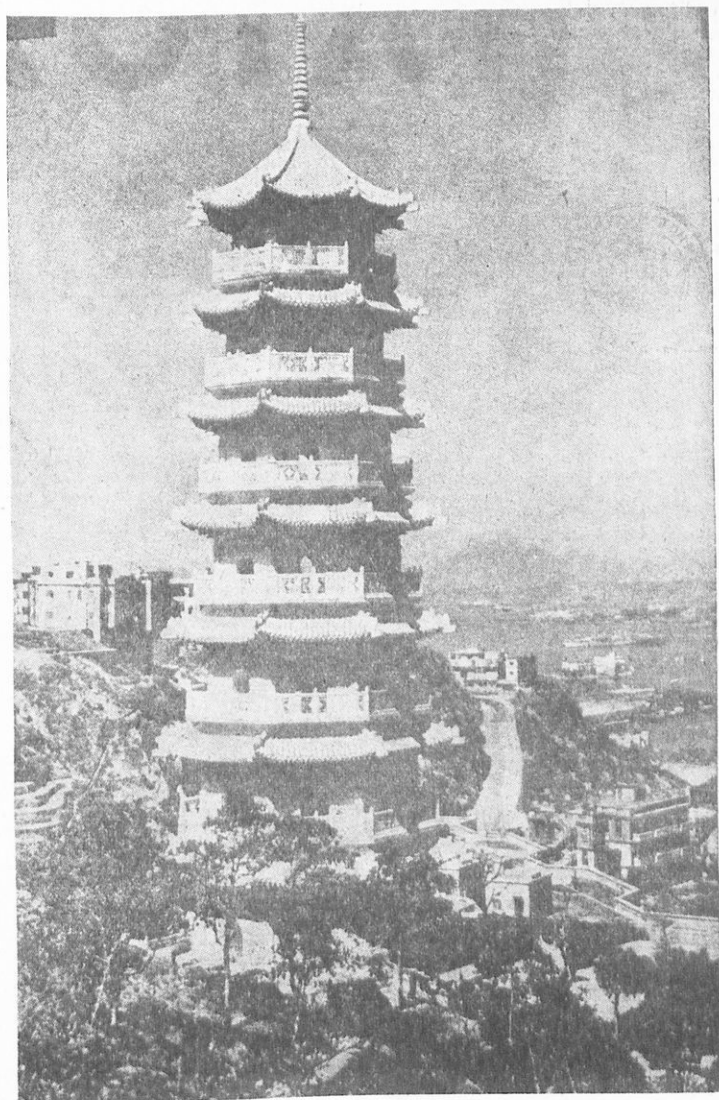

Εἰκ. 49. — Ναὸς τοῦ Βούδα στὸν κήπο τῶν ὀνακτῶρων τοῦ Πεκίνου.

ΠΟΛΕΙΣ. Πεκίνον, πρωτεύουσα, Νανκίν, Σαγγάη (3,5 ἑκ.), ὁ μεγαλύτερος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Ἀσίας, Καντὼν κλπ.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ὅπως ὅλοι οἱ ἀνατολικοὶ λαοί, καὶ οἱ Κινέζοι εἶναι φανατικοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τους. Ἡ ἐπικρατεστέρα θρησκεία εἶναι ὁ Κομφουκισμός. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ Μωαμεθανοί, Βουδισταὶ καὶ χριστιανοί.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ. Ἡ ἱστορία τῆς Κίνας καλύπτεται ἀπὸ μυθικὸν πέπλον. 2000 χρόνια πρὸ Χριστοῦ εἶχαν ἀναπτύξει σπουδαῖον πολιτισμὸν, πολλοὶ δὲ ἐφευρέσεις σπουδαῖαι ὀφείλονται σ' αὐτούς, ὅπως π.χ. ἡ τυπογραφία καὶ ἡ πυρῖτις. Ἐπειδὴ ἡ Κίνα εἶναι πλουσία χώρα, ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ποὺ ἀνταγωνίζονται ποῖα νὰ ἐπικρατήσῃ. Ἀπὸ τοῦ 1931 ἡ Ἰαπωνία κατέλαβε τὴν Μαντζουρίαν καὶ ἐπὶ 10ετίαν ἡ Ἰαπωνία ἔκαμε σκληρὸν πόλεμον διὰ νὰ κατακτήσῃ τὴν Κίνα, ἠττηθεῖσα ὅμως στὸν τελευταῖον πόλεμον ἀπὸ τοὺς συμμάχους.

Εικ. 50. — Ωραιότατη Κινεζική παγόδα.

(Άγγλία - Ρωσία - Ἀμερική), ὑποχρέωθηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κίνα. Σήμερον ἡ Κίνα ἀποτελεῖ Λαϊκὴν Δημοκρατίαν (κομμουνιστικὴν) καὶ μόνον ἡ νῆσος Φορμόζα ἀποτελεῖ τὴν ἐθνικιστικὴν Κίνα, ὑπὸ τὸν Τσαγκ-Κάι-Σέκ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ. Οἱ Κινέζοι εἶναι λαὸς ἐξυπνος, φιλομαθῆς καὶ γενναῖος. Ἡ ἐκπαίδευσίς δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ πολλοὶ Κινέζοι εἶναι ἀγράμματοι. Στὴν Κίνα τιμοῦν πολὺ τοὺς μορφωμένους.

Σχ. 51. — Οικονομικὸς χάρτης τῆς Κίνας.

Γι' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου θεωρεῖται τιμητικόν. Ἡ σχολικὴ ἐργασία ἀρχίζει πολὺ πρῶτ καὶ διαρκεῖ ὡς τὸ βράδυ, διακόπτεται δὲ μόνον γιὰ φαγητὸν καὶ γίνεται χειμῶνα καλοκαίρι. Ἐχουν ὁμως περιέργια ἤθη καὶ ἔθιμα. Ἔνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὅτι φοροῦν στὰ κοριτσάκια μικρὰ ξύλινα παπούτσια, ποῦ δὲν τὰ βγάζουν παρά ὅταν γίνουσι γυναῖκες, γιὰ νὰ κά-

Εικ. 52. — Βάρκα - σπίτι στην Καντώνα.

Σχ. 53. — Ένας περίπατος στη Σαγκάη.

μουν μικρά πόδια. Οί Κινέζοι είναι εργατικώτατοι, μπορούν να εργάζονται άπ' τ'ο πρωί ως τ'ο βράδυ σαν μηχανές. Άλλο εξαιρετον χαρακτηριστικόν τών Κινέζων είναι ή μεγάλη απάθεια· δέν εκνευρίζονται ποτέ, σαν να μην έχουν νεύρα.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ή Ίαπωνία είναι μία πολύ όμορφη χώρα, γνωστή ως ή χώρα τών χρυσανθέμων ή ή χώρα του « Άνατέλλοντος Ήλιου ».

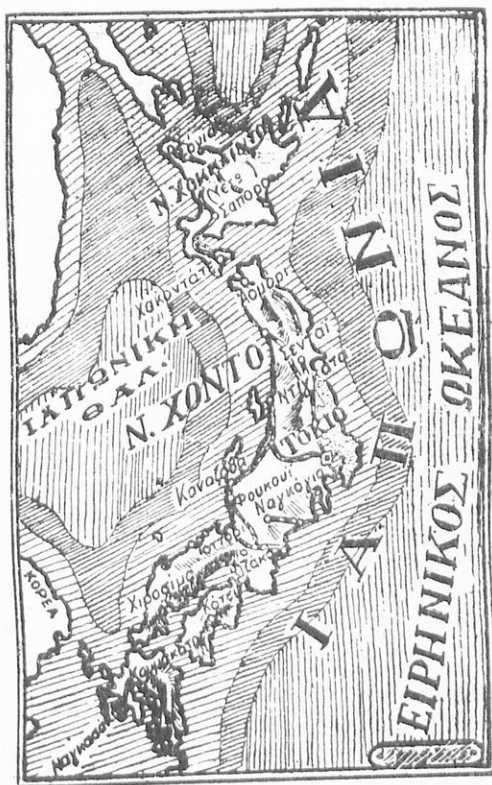
ΘΕΣΙΣ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Ή Ίαπωνία είναι νησιωτικόν κράτος και αποτελείται από πολλὰς μικράς και μεγάλας νήσους, αί όποιαί όμοιάζουσαν σαν μια άλυσίδα ή όποια έκτείνεται εις μήκος 4.700 χιλιομέτρων, απέναντι τών ανατολικών άκτων της Άσίας. Αί πολυάριθμοί αύται νήσοι σχηματίζουν τρεις καμπύλας, που όμοιάζουσαν ως τόξα, που καθένα περιβάλλει μια μεγάλη θάλασσα : τήν Όχοτσικήν, τήν Ίαπωνικήν και τήν Σινικήν. Τό κεντρικόν τόξον άποτελεί τήν κυρίως Ίαπωνίαν και περιλαμβάνει τὰς 4 μεγάλας νήσους : Ύέζο, Νιπόν, Σίκοκου και Κίου Σίου. Έκ τών δύο άλλων τ'ο βόρειον περιλαμβάνει τὰς Κοουρίλας νήσους και τ'ο νότιον τὰ νησιά Ρίου Κίου. Ή έκτασίς της είναι 368.600 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Τό έδαφος είναι όρεινόν και έχει πολλά ήφαιστεια, εκ τών όποιων τ'ο ύψηλότερον είναι τ'ο Φούτζι Γιάμα. Έχει εν όλω περί τὰ 165 ήφαιστεια, εκ τών όποιων 54 εν ενεργεία. Άλλη πληγή της Ίαπωνίας είναι οί σεισμοί, που είναι συχνοί και καταστρεπτικοί. Ένεκα τών σεισμών και τών ήφαιστειών, ή Ίαπωνία έχει πολλὰς θερμάς Ιαματικές πηγὰς. Πεδιάδας μεγάλας δέν έχει, έχει όμως πολλὰς μικράς και εύφορτάτας. Έπειδή τ'ο μήκος τών νησιών της δέν είναι μεγάλο, δέν έχει μεγάλους ποταμούς, έχει όμως τούς περισσοτέρους από κάθε άλλην χώραν. Έχει επίσης πολλὰς και γραφικάς λίμνας.

ΚΛΙΜΑ. Ή Ίαπωνία, επειδή βρέχεται από θερμόν θαλάσσιον ρεύμα, έχει κλίμα θερμόν και γλυκύν χειμώνα, θεωρείται δε από τὰς πλέον βροχέρὰς χώρας του κόσμου.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ή Ίαπωνία φημίζεται διά τήν μεγάλην ποικιλίαν και τόν πλοϋτον του φυτικού της κόσμου. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία άνθέων, ιδίως χρυσανθέμων. Ή μεγάλη δε άγάπη τών κατοίκων σ' αύτὰ έγινε άφορμή να όνομασθῆ ή Ίαπωνία « Χώρα τών χρυσανθέμων ». Άλλά και καρποφόρα δένδρα, ιδίως κερασιές και ροδακινιές, άφθουούσ τήν Ίαπωνίαν. Επίσης πολλὰ και πυκνά δάση. Έκ τών άγρίων ζώων ζούσαν : άρκουδες, άλπεϋδες, πίθηκοι, αντιλόπτες και έλάφια. Επίσης άφθουούσαν τὰ πολύχρωμα πουλιά, φασιανοί, παγώνια, έρωδιοί.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ γλυκὺ κλίμα καὶ οἱ ἀφθονοὶ βροχῆς βοηθοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ εἶναι ὀλίγη, καλλιεργεῖται ἐντατικά, ἔτσι ποὺ οὔτε σπιθαμὴ δὲν μένει ἀκαλλιέργητη. Τὰ κυριώτερα

Σχ. 54. — Ἰαπωνία.

προϊόντα εἶναι τὸ ρύζι, τὸ τσαΐ καὶ ὁ καπνός. Πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ σηροτροφία. Ἡ παραγωγή τῆς μετάξης ἀνέρχεται εἰς τὰ 58 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ἄλλη πηγὴ πλούτου εἶναι ἡ ξυλεία. Ὄρυκτὰ βγάξε χαλκόν, χρυσόν, ἄργυρον, κασίτερον, ψευδάργυρον καὶ γαϊάνθρακας. Ὑπάρχουν καὶ κοιτάσματα πλατίνης, ὕδραργύρου, μαγνησίου καὶ πυρίτου.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπὸ τὰς βιομηχανικωτέρας χώρας τοῦ κόσμου. Ἔχει περὶ τὰ 50.000 ἐργοστάσια. Αἱ σπουδαιότεραι βιομηχανία εἶναι ἡ ὑφαντουργία, χαρτοποιία, μεταλλουργία, ναυπηγική, ἡ βιομηχανία χημικῶν προϊόντων καὶ ἡ βιομηχανία παιδικῶν παιχνιδιῶν.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπὸ τὰς ἐμπορικωτέρας χώρας τοῦ κόσμου. Τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν τῆς ἐμπορίου εὐρίσκειτο πρὸ τοῦ πολέμου εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι καὶ ἡ ναυτιλία. Τὰ

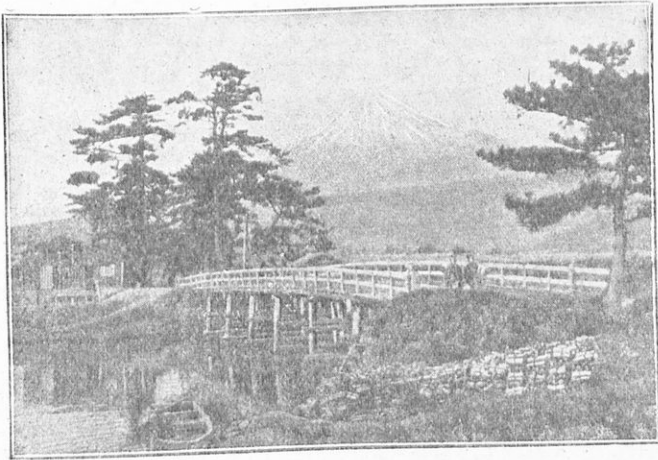
Εἰκ. 55. — Κορίτσια τῆς Ἰαπωνίας μαζεύουν τσαΐ.

Ἰαπωνικὰ προϊόντα συναγωνίζονται τὰ προϊόντα ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ φθηνά, καὶ τοῦτο διότι τὰ ἡμερομίσθια εἶναι μικρὰ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΠΟΛΕΙΣ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνίας ἀνέρχεται εἰς 78 ἑκατ. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τόκιο (6 ἑκατ.), ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Ἀσίας. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Γιοκοχάμα, τὸ Κιότο, ἡ Νάρα καὶ ἡ Ὄζάκα. Οἱ Ἰάπωνες εἶναι μίγμα Μογγολικῆς καὶ ἄλλων φυλῶν, ἔχουν χρῶμα κίτρινον καὶ εἶναι μικρόσωμοι, ἀλλὰ πολὺ εὐφρεῖς, δραστήριοι καὶ ἐργατικοί.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οἱ Ἰάπωνες ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, βιομηχανίαν, σπηροτροφίαν, ἀλιείαν καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Ὑπάρχουν

Εικ. 56. — Ήλιωτικό τοπίο με τὸ ἠφαίστειο Φούτζι Γιάμα στὸ βάθος.

Εικ. 57. — Ήλιωτικό ἐργαστήριο ἀγγείων.

πολλοί σιδηροδρομικοί γραμμαί, πολλοί αυτοκινητόδρομοι και πολλοί αεροπορικοί γραμμαί.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Στην 'Ιαπωνία υπάρχει θρησκευτική ελευθερία, γι' αυτό υπάρχουν πολλοί θρησκειάι: Σιντοϊσμός, Βουδισμός, Κομφουκισμός, Χριστιανισμός.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Αυτόκρατορία. 'Ο αυτόκράτωρ λέγεται Μικάδος. 'Η 'Ιαπωνία ήτο μία από τας μεγάλας δυνάμεις του κόσμου, με ισχυρόν στρατόν και στόλον. Είς τόν τελευταίον πόλεμον όμως έπολέμησε με τας χώρας του 'Αξονος κατά τών συμμάχων και ήττηθείσα κατελήφθη στρατιωτικώς υπό τής 'Αμερικής.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΙΑΠΩΝΩΝ. Οί 'Ιάπωνες διακρίνονται διά τήν μεγάλην τους φιλοπατρίαν, τήν γενναιοότητα και τήν περιφρόνησιν πρὸς τὸν θάνατον. Είς τὸν τελευταίον πόλεμον εἶχαν αεροπλάνα αυτοκτονίας, με τὰ ὁποῖα ἔπεφταν στὰ ἐχθρικά πλοῖα γιὰ νὰ τὰ βυθίσουν. Παροιμιώδης εἶναι ἡ εὐγένεια καὶ ἡ φιλοξενία τῶν 'Ιαπῶνων. 'Εντύπωσιν ἐπίσης προξενεῖ ἡ ἀγάπη τους πρὸς τὰ ζῶα. Εἰς τὴν πόλιν Νάρα συναντᾶται κανεὶς στοὺς δρόμους ἐλάφια, πού τὸν κουτουλᾶνε ἐλαφρὰ γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ τροφήν, τόσο εἶναι ἐξημερωμένα. Γενικῶς ἡ 'Ιαπωνία εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς πιὸ ὁμορφες χῶρες τοῦ κόσμου. Τὴν 'Ιαπωνίαν ἐτραγούδησε με τὰ ποιήματά του ἕνας μεγάλος ποιητής, ὁ Λευκάδιος Χέρν, πού εἶχε πατέρα 'Αγγλον καὶ μητέρα 'Ελληνίδα. Οἱ 'Ιάπωνες ἀγαποῦν πολὺ τὰ παιδιὰ, γι' αὐτὸ ἡ 'Ιαπωνία ὀνομάζεται «Παράδεισος τῶν παιδιῶν». 'Η μεγάλη ἀγάπη τους στὰ παιδιὰ, τὰ χρυσάνθεμα καὶ τίς ἀνθιμένες κερασιές, εἶναι τὰ τρία χαρακτηριστικὰ τῆς 'Ιαπωνίας.

ΚΟΡΕΑ

'Η Κορέα εἶναι μία χερσόνησος μεταξύ τῆς 'Ιαπωνίας καὶ τῆς Κιτρίνης θαλάσσης. 'Εχει ἕκτασιν 221.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 25 ἑκατ. κατοίκους. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ ἔχει κλίμα ἡπειρωτικὸν στὸ ἐσωτερικὸν με πολλὰς βροχάς. Οἱ κάτοικοί της ἀσχολοῦνται με τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν. 'Εχει ὁμως καὶ πλοῦσια ὀρυκτὰ, ἀνθρακας, σίδηρον, γραφίτην καὶ χρυσόν.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα ἡ Σεούλ (400 χ. κ.).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. 'Η Κορέα ἀνῆκε ἄλλοτε εἰς τὴν Κίναν, πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῆς 'Ιαπωνίας. Τώρα εἶναι διηρημένη εἰς δύο κράτη, τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον Κορέαν. Τελευταίως ἡ Βόρειος Κορέα, πού εἶναι κομμουνιστικὴ, ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ βιαίως καὶ τὴν Νότιον, καὶ τότε αὕτη ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Ο.Η.Ε.

Όλα τὰ ἐλεύθερα κράτη, καὶ ἡ Ἑλλάς, ἔστειλαν στρατὸν πρὸς βοήθειάν της. Οἱ Ἕλληνες στρατιῶται ἐπέδειξαν ἀφάνταστον ἡρωϊσμόν καὶ ἐτίμησαν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα εἰς τὴν μακρυνὴν αὐτὴν χώραν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, χωρίσατέ του στὰ κράτη ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται.
- 2) Φέρετε πληροφορίας διὰ τὴν Κίναν.
- 3) Ποῖον εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς Ἰαπωνίας;
- 4) Τί γνωρίζετε διὰ τὴν Κορέαν;
- 5) Κάμετε μίαν ἐκθεσιν διὰ τὴν Ἰαπωνίαν.
- 6) Φέρετε πληροφορίας διὰ τὸν ἡρωϊσμόν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Κορέαν.

Δ'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ

Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν περιλαμβάνονται ἡ Μογγολία, τὸ Θιβέτ καὶ τὸ Ἀνατολικὸν Τουρκεστάν.

Πολλοὶ συγγραφεῖς ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Κεντρικὴ Ἀσία εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐξεκίνησαν τὰ πρῶτα μεταναστευτικὰ κύματα, πού κατέκτησαν τὴν Ἀσίαν, τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν. Ὅπως δὲποτε σ' αὐτὴν ἐζησαν καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐξεκίνησαν, γιὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ κόσμου, δύο πανίσχυροι φυλαί, οἱ Μογγόλοι (ἢ Τάταροι) καὶ οἱ Τοῦρκοι.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ

ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ Μογγολία συνορεύει πρὸς Β. μετὴν Σιβηρίαν, πρὸς Α. μετὴν Μαντζουρίαν, πρὸς Ν. μετὴν Κίναν καὶ πρὸς Δ. μετὸ Τουρκεστάν. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 1.629.000 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Μογγολία ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τοῦ μεγάλου ὄροπεδίου πού καταλαμβάνει τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν καί, ὅπως παραδέχονται πολλοί, ἦταν ἄλλοτε θάλασσα ἀποξηραυνθεῖσα ἀπὸ πολλῶν αἰώνων. Τὸ ἔδαφος τῆς Μογγολίας εἶναι στεπιπῶδες, μετὰ μεγάλας ἐρημικὰς ἐκτάσεις, πού διακόπτονται ἀπὸ ὄροπέδια μέσου ὕψους 1000 μέτρων. Τὸ κέντρον τῆς χώρας καταλαμβάνει ἡ μεγάλη ἐρημος Γκόμπι. Οἱ ποταμοὶ τῆς Μογγολίας εἶναι μικροὶ καὶ χάνονται μέσα εἰς τὰς ἀμώδεις ἐκτάσεις. Αἱ λίμναι εἶναι ἄλμυραί, πρᾶγμα πού ἀποδεικνύει ὅτι ἡ χώρα ἦτο ἄλλοτε θάλασσα.

ΚΛΙΜΑ. Ἡπειρωτικὸν καὶ ξηρότατον μετὰ σπανίας βροχάς.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ βλάστησις εἶναι μικρὴ· ὑπάρχουν ἐλάχιστα δάση στὰ ὄρη καὶ ἀφθονες βοσκὰς γιὰ βόδια, ἄλογα, πρόβατα καὶ καμή-

λες. Ἀπ' τὰ ἄγρια ζῶα ζοῦν ἄρκοῦδες, ἀντιλόπες, ἄγρια ἄλογα καὶ ἐλάφια.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Μεγάλῃ κτηνοτροφίᾳ καὶ ὄρुकτά, γαϊάνθρακες, γραφίτης, χρυσός, ἄργυρος, μόλυβδος καὶ ὄρुकτὸ ἄλατι.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Διατηρημένων κρεάτων καὶ βυρσοδεψία.

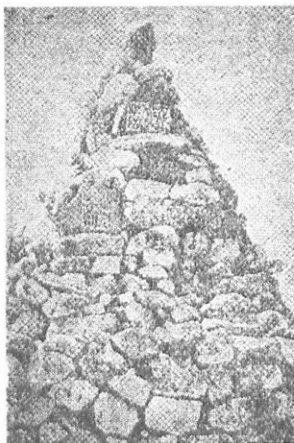
ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Εἶναι ζωηρόν καὶ γίνεται μὲ ἀνταλλαγὴν κτηνοτροφικῶν προϊόντων, μὲ γεωργικά καὶ βιομηχανικά προϊόντα τῶν γειτονικῶν χωρῶν.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἡ συγκοινωνία διεξάγεται μὲ καραβάνια καμήλων.

Τελευταίως ἔγιναν εἰς μερικά σημεῖα αὐτοκινητόδρομοι. Σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία ὑπάρχει μία διακλάδωσις τοῦ Ὑπερσιβηρικοῦ, ἡ ὁποία φθάνει μέχρι τῆς πρωτεύουσας Οὐργκας, καὶ ἕτέρα διακλάδωσις ἀπὸ τὸ Πεκίνον, ἡ ὁποία φθάνει μέχρι τῆς πόλεως Κάλγκαν.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Στατιστικὴ δὲν ὑπάρχει. Ὁ πληθυσμὸς ὑπολογίζεται εἰς 2 ἑκατ. Οἱ κάτοικοι εἶναι νομάδες καὶ ζοῦν εἰς σκηνάς. Οἱ Μογγόλοι ἔχουν χρῶμα κίτρινον πρὸς τὸ χαλκῶδες, ἀνάστημα μικρόν, μαῦρα μαλλιά καὶ χεῖλη πλατεῖα. Πρωτεύουσα Οὐργκα.

Ἡ Μογγολία διαιρεῖται εἰς τὴν Ἐσωτερικὴν ἢ Κινεζικὴν Μογγολίαν καὶ τὴν Ἐξωτερικὴν ἢ Ρωσικὴν Μογγολίαν.

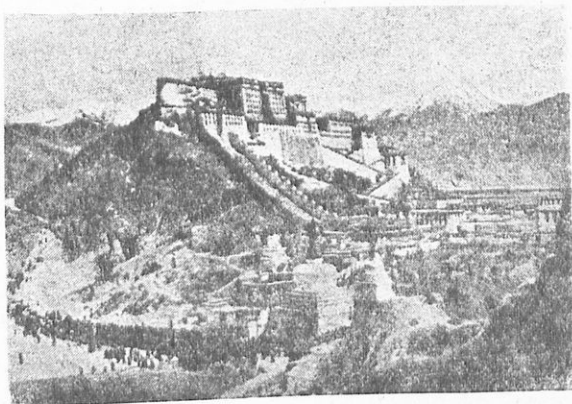

Εἰκ. 58.— Μνημεῖον τῶν ἀπολεσθέντων ἐξερευνητῶν εἰς τὰ Ἰμαλαῖα.

ΘΙΒΕΤ

Τὸ Θιβέτ εἶναι μία ἀνεξερεύνητος χώρα καὶ ἀποτελεῖ ἓνα περιεργον θρησκευτικὸν καὶ ἱερατικὸν κράτος. Εἶναι χώρα ὄρεινὴ καὶ φράσσεται πρὸς Ν. ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν ὄρουμερὰν τῆς γῆς, τὰ Ἰμαλαῖα. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀπομονωμένη ἀπ' τὸν ἄλλον κόσμον, δὲν ἐσημείωσε καμίαν πρόοδον. Οἱ κάτοικοι τοῦ Θιβέτ εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὴν χειροτέραν εἰδωλολατρείαν. Ἐπειδὴ δηλ. δοκιμάζονται ἀπὸ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, βλέπουν παντοῦ δαίμονας καὶ κακὰ πνεύματα, ἐναντίον τῶν ὁποίων ἀμύνονται μὲ ξόρκια καὶ ἄλλα μαγικά. Ἡ χώρα εἶναι στὰ χεῖρια τῆς μεγάλης

οργανώσεως του Λαμαϊσμού, η οποία αριθμεί χιλιάδας καλογήρους και εκατοντάδες πανίσχυρα μοναστήρια. Στα χέρια των πανισχύρων αυτών καλογήρων είναι όχι μόνο η θρησκευτική, αλλά και η κοσμική εξουσία

Εικ. 59. — Λάσσα, η πρωτεύουσα του Θιβέτ, η ιερή πόλις του Βουδισμού.

και όλα τα εισοδήματα της χώρας χρησιμοποιούνται δια την συντήρησιν των μοναστηρίων. Ἀρχηγός της είναι ο Δαλάι Λάμα (ώκεανός ἀρετῶν), πού εἶναι κυρίαρχος τῆς χώρας, ὅταν πλησιάσῃ δὲ ὁ θάνατός του, ὑποδεικνύει τὸν διάδοχόν του, πού εἶναι συνήθως ἕνα μικρὸ παιδάκι, τὸ ὁποῖον ἀνατρέφεται καταλλήλως γιὰ νὰ διαδεχθῇ τὸν Δαλάι Λάμα.

Εικ. 60. — Γιὰκ: τοῦ Θιβέτ.

ΕΔΑΦΟΣ - ΕΚΤΑΣΙΣ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ χώρα εἶναι ἕνα μεγάλο ὄροπέδιον ὕψους 4-5.000 μ., πού διασχίζεται ἀπὸ ὄροσειράς, τῶν ὁποίων

τὸ ὕψος κυμαίνεται ἀπὸ 6-8.000 μέτρα. Στὸ Θιβέτ ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ λίμναι· μία ἀπ' αὐτῆς, ἡ Χὰρ-πὰ-τσό, ἡ εἶναι ὑψηλότερα τοῦ κόσμου.

Εύρίσκεται εις ὕψος 5.460 μ. Στὸ Α. Θιβέτ υπάρχουν καὶ πολλὰ ποτάμια. Ἡ ἔκτασις του ὑπολογίζεται σὲ 2 ἑκ. τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς του εἰς 5 ἑκατ. κατοίκους. Πρωτεύουσα Λάσσα.

ΚΛΙΜΑ. Ἡπειρωτικόν, ψυχρὸν τὸν χειμῶνα καὶ θερμὸν τὸ καλοκαίρι.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ βλάστησις εἶναι μικρῆ. Ζῶα ζοῦν ἄφθονα, ἡμερα καὶ ἄγρια, πρόβατα, λύκοι, πάνθηρες καὶ γιάκ, εἶδος βουβάλου, ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς φορτηγόν.

ΠΡΟ-Ϊ-ΟΝΤΑ. Γεωργία ἀσήμαντη. Κτηνοτροφία μεγάλη. Ὑπάρχει καὶ βιομηχανία ταπήτων καὶ μαλλίνων ὕφασμάτων.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Γίνεται μὲ ζῶα (γιάκ).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Τὸ Θιβέτ ὑπάγεται εἰς τὴν Κίνα.

ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Τὸ Τουρκεστάν εἶναι ἡ πατρίς τῶν Τούρκων.

ΘΕΣΙΣ - ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Εύρίσκεται πρὸς Β. τοῦ Θιβέτ καὶ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Σιβηρίαν, πρὸς Α. μὲ τὴν Μογγολίαν, πρὸς Ν. μὲ τὸ Θιβέτ, Ἰνδία, Ἀφγανιστάν καὶ Περσίαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν. Ἡ ἀπέραντη αὐτὴ χώρα κατοικεῖται ἀπὸ διαφόρους λαούς, ποὺ ποτὲ δὲν ἀπέκτησαν ἐνιαίαν διοίκησιν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Κίνα καὶ ἓνα μικρὸ μέρος εἰς τὸ Ἀφγανιστάν. Ἡ ἔκτασις τῆς χώρας ὑπολογίζεται εἰς 2.200.000 τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς εἰς 10 ἑκατ. κατοίκους.

Τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν πρὸς Β. μὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους καὶ στέππας, πρὸς ΝΑ. δὲ εἶναι ὄρεινόν. Τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸν καὶ αἱ βροχαὶ ἐλάχισται, συχνὰ δὲ σύννεφα ἄμμου μεταφέρονται ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος στὸ ἄλλο καὶ δημιουργοῦν ἀποπνικτικὴν ἀτμόσφαιραν. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος τῆς ἐλλείψεως προόδου εἰς τὴν χώραν. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ εἰς τὰς ὁάσεις μὲ τὴν γεωργίαν. Τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν περιλαμβάνει τὰς δημοκρατίας τῶν Κιργισίων, τοῦ Οὐζμπεκιστάν, τοῦ Τουρκεστάν καὶ τοῦ Τουρκμενιστάν.

ΠΟΛΕΙΣ. Σαμαρκάνδη, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τοῦ Ταμερλάνου, Τασκέντ καὶ Βουχάρα, ἡ ὀνομαστὴ γιὰ τὰ χαλιά της.

Σινικὸν Τουρκεστάν. Εἶναι χώρα ὄρεινὴ καὶ πολὺ ἀραιοκατωκημένη (1 κατ. κατὰ τ.χ.). Στὸ Σινικὸν Τουρκεστάν ὑπάγεται καὶ ἡ Τζουγκαρία, μεγάλη καὶ ὁμορφὴ κοιλάδα, τὴν ὅποιαν διαρρέει ὁ ποταμὸς Ἰλί καὶ παράγει ἄφθονα δημητριακά.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Στὸ Τουρκεστάν διεπλάσθη ὁ ἀρχαιότερος ἀνθρώπινος πολιτισμὸς. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι ἦσαν Ἄριοι, τοὺς ὁποίους ἔδιωξαν οἱ Οὐννοὶ τὸν 2ον π.Χ. αἰῶνα καὶ τούτους οἱ Κινέζοι. Κατόπιν κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Μογγόλους καὶ ὕστερα ἀπὸ τοὺς Κινέζους. Οἱ Ρῶσοι κατέλαβον τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν τὸ 1865.

ΝΕΠΑΛ

Νοτιώτερον τοῦ Θιβέτ, πίσω ἀπὸ τὰ Ἴμαλάια, εὐρίσκεται τὸ ἀνεξάρτητον κράτος τοῦ Νεπάλ, τὸ ὁποῖον ἀνῆκε ἄλλοτε εἰς τὴν Κίναν. Ἔχει ἑκτασιν 140.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 7.000.000 κατοίκους. Τὸ Νεπάλ θεωρεῖται πατρίδα τῆς Βουδιστικῆς θρησκείας, πού πρωτοφάνηκε στὸν κόσμον πεντακόσια χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸν. Πρωτεύουσα Κ α τ μ α ν τ ο Ὡ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ χωρίσατέ τον εἰς τὰ κράτη ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται.
- 2) Διατί οἱ κάτοικοι τοῦ Θιβέτ δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένοι ;
- 3) ἘΧΕΤΕ ἀκούσει τίποτε γιὰ τοὺς μεγάλους Μογγόλους κατακτητῆς, Ταμερλάνον καὶ Τσεγγίς - χάν ;
- 4) Πότε ἀνεφάνησαν οἱ Τοῦρκοι καὶ πότε ἤρχισαν ἐνοχλοῦντες τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ;

Ε'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

ΣΙΒΗΡΙΑ

Τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἀσίας ἀποτελεῖ ἡ Σιβηρία, ἡ περίφημος χώρα τῶν αἰωνίων πάγων, ἡ χώρα τῶν στεππῶν καὶ τῶν μεγάλων ποταμῶν. Ἡ Σιβηρία κατεῖχτο ἀπὸ διαφόρους Τουρκικὰς καὶ Μογγολικὰς φυλάς. Τὸ 1580 ὅμως ὁ Κοζάκος Ἐρμὰκ ἐπέρασε τὰ Οὐράλια καὶ κατέλαβε τὴν πόλιν τῶν Τατάρων Σιβίρ, ἀπ' τὴν ὁποίαν πῆρε τὸ ὄνομα ὅλη ἡ χώρα.

ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ Σιβηρία ἔχει ἑκτασιν ὅσῃν ἡ Εὐρώπη, ἡ Μ. Ἀσία καὶ ἡ Περσία μαζί. Ἀρχίζει ἀπὸ τὰ Οὐράλια ὄρη καὶ ἐκτείνεται εἰς μῆκος 7.000 χιλιομέτρων ὡς τὸν Εἰρηνικὸν καὶ ἀπὸ τὸν Βόρ. Παγωμένον Ὠκεανὸν ὡς τὴν Κίναν. Ἡ ἑκτασίς της εἶναι 16,5 ἑκατ. τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῆς Σιβηρίας εἶναι μάλλον πεδινὸν καὶ διαιρεῖται εἰς ζώνας βλαστήσεως. Εἰς τὸ Ν. καὶ ΝΔ. τμήμα ὑπάρχουν ἀπέραντοι στέππαι, εἰς τὰς ὁποίας τὴν ἀνοιξιν βόσκουν χιλιάδες γιδοπρόβατα καὶ ἄλογα, γιὰ τὸν ἄλλον καιρὸν ἡ βλάστησις ξηραίνεται ἀπ'

τὴν μεγάλην ζέστην τοῦ καλοκαιριοῦ ἢ σκεπάζεται ἀπὸ χιόνια. Βορειότερα εἶναι ἡ ζώνη Τάϊγκα (βόρειο δάσος), δάση μὲ κωνοφόρα δένδρα. Καὶ ἀκόμη βορειότερα συναντᾶμε τὶς τοῦ νδρες, ἑλώδεις παγωμένες ἐκτάσεις.

ΠΟΤΑΜΟΥΣ ἔχει μεγάλους, οἱ σπουδαιότεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Λένας, ὁ Ὄβις, ὁ Ἰενεσεῆς καὶ ὁ Ἀμούρ.

Σχ. 61. — Χάρτης τῆς Βορείου Ἀσίας.

ΛΙΜΝΑΣ ἔχει τὴν Βαϊκάλην, τὴν Ἀράλην καὶ τὴν Κασπίαν.

ΝΗΣΟΥΣ. Νέα Σιβηρία, Βράγγελ καὶ Σαχαλίν. Πρὸ τοῦ πολέμου τὴ μισὴ Σαχαλίν τὴν κατεῖχε ἡ Ἰαπωνία. Τώρα κατέχεται ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν Ρωσίαν.

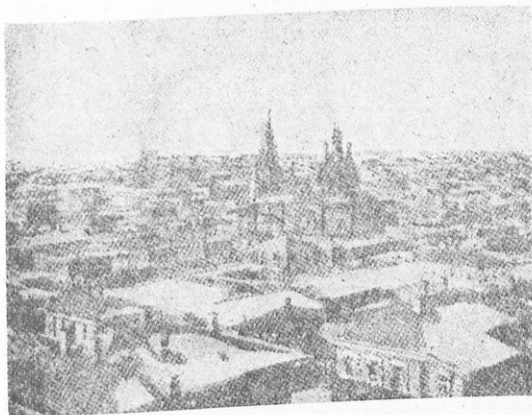
ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικόν, θερμὸν τὸ καλοκαίρι καὶ ψυχρὸν τὸν χειμῶνα. Ἡ Σιβηρία σκεπάζεται τὸν περισσότερον καιρὸν ἀπὸ χιόνια καὶ εἶναι τὸ ψυχρότερον μέρος τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν πόλιν Βερχόγιανσκ τὸ κρῦο φθάνει στοὺς 69^ο κάτω τοῦ μηδενός.

ΠΡΟ-Ι-ΟΝΤΑ. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα είναι τὰ δημητριακά και ἡ κτηνοτροφία. Τρέφουν τάρανδους, δλογα, πρόβατα και ἐξημερωμένα ἐλάφια. Ἄλλα προϊόντα είναι ἡ ξυλεία και τὰ ὄρυζα: χρυσός, ἄργυρος,

Εἰκ. 62. - Κιργίσιοι στὶς στέππες τῶν.

χαλκός, ψευδάργυρος, ἀλάτι και πετρέλαιον. Σπουδαῖον πλοῦτον διὰ τὴν χώραν ἀποτελεῖ και τὸ κυνήγιον τῶν ἀγρίων ζώων. Ζοῦν δὲ εἰς τὴν Σι-

Εἰκ. 63. - Ἡ Τόμσκη τῆς Σιβηρίας.

βηρίαν γαλάζιες ἀλεπουῦδες, κουνάβια, ζαρκάδια, τάρανδοι, τίγρεις και πάνθηρες.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 12.5 ἑκατ. κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν και τὸ κυνήγιον.

ΠΟΛΕΙΣ. Αί σπουδαιότεραι είναι αἱ ἑξῆς: Τόμσκ, Ὁμσκ, Ἴρκούτσκη καὶ Βλαδιβοστόκ, ὁ σπουδαιότερος ἔμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμὴν.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ τὸν Ὑπερσιβηρικὸν σιδηρόδρομον, τοὺς πλωτοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ ἔλκηθρα.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ διαιρεῖται σὲ 6 αὐτόνομους δημοκρατίας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΤΗΣ ΣΙΒΗΡΙΑΣ. Οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας κάνουν κατάχρησιν δυνατῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ποὺ καταστρέφουν τὸν ὄργανισμόν των. Ἀναφέρονται παραδείγματα ὀλοκλήρων χωριῶν ποὺ κατεστράφησαν ἀπὸ τὸ ποτόν. Πολλοὶ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας ἔχουν γιὰ ἐπάγγελμα τὸ κυνήγιον ἀγρίων ζῶων. Ὀλόκληρα χωριά ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐπικερδές, ἀλλὰ ἐπικίνδυνον αὐτὸ ἐπάγγελμα. Οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας εἶναι πολὺ φιλόξενοι. Ἡ φιλοξενία θεωρεῖται ἱερὰ ὑποχρέωσις. Στὴν Καμτσιάτκα μάλιστα ὑπάρχουν καταφύγια στὰ βουνὰ καὶ στὰ δάση, δηλ. μικραὶ καλύβαι, ὅπου εὐρίσκει κανεὶς ξύλα καὶ εἰδικὰς πέτρες, μὲ τὰς ὁποίας ὁ ταξιδιώτης μπορεῖ νὰ ἀνάψῃ φωτιά καὶ νὰ ζεσταθῆ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ποῦ βρίσκεται ἡ Ἀσία; Σὲ ποῖον κόσμον ἀνήκει; Ποῖα εἶναι τὰ μεγαλύτερα κράτη τῆς Ἀσίας; Πῆς ὁ,τι ξέρεις διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ καθενός. Πῆς τίς πρωτεύουσες τῶν μεγαλύτερων κρατῶν τῆς Ἀσίας. Ποῖα εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα καθενός; Μὲ ποῖα κράτη ἔχει μεγάλην σχέσιν ἡ Ἑλλάς; Ποῖα εἶναι τὰ μεγαλύτερα ὄρη τῆς Ἀσίας; Ποῖο εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς; Πῶς μπορεῖ νὰ πάῃ ἓνας Ἕλλην εἰς τὴν Παλαισίτην; Πῶς εἰς τὴν Ἰαπωνίαν; Ποῖα ἦταν αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Ἀσίαν στὰ παλιὰ χρόνια καὶ ποῖα σήμερα; Εἰς ποῖαν χώραν τῆς Ἀσίας ὑπάρχει Ἑλληνικὸν Πατριαρχεῖον;

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Ἀσίας καὶ χωρίσατέ τον εἰς τὰ κράτη ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται.

2) Σημειώσατε ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν πορείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν μεγάλαί μάχαι.

3) Κάμετε ἓνα φανταστικὸν ταξίδι εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἶπετε τί θὰ συναντήσετε εἰς κάθε χώραν. Πῶς ζοῦν οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων χωρῶν; Πῶς θὰ ταξιδεύσετε εἰς κάθε χώραν; Εἰς ποῖας χώρας θὰ συναντήσετε Ἕλληνας; Ποῖα προϊόντα παράγει κάθε χώρα; Τί εἶδους ζῶα θὰ συναντήσετε; Ποῦ πρέπει νὰ κάμετε προσκύνημα; Ποῦ θὰ ἀγοράσετε ἔξαιρετικὸν καφέν; Ποῖαί χώραι συνδέονται μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν καὶ πῶς;

4) Ποῖον κράτος τῆς Ἀσίας εἶναι τὸ ἀρχαιότερον καὶ ποῖον τὸ νεώτερον; Ποῖα χώρα τῆς Ἀσίας εἶναι πικνότερον κατοικημένη; Καὶ ποῖα ἀραιότερον καὶ γιατί; Εἰς ποῖαν χώραν τῆς Ἀσίας ἀσκοῦν ἐπίδρασιν οἱ μουσῶνες;

5) Κάμετε σύγκρισιν τῆς Κίνας καὶ τῆς Σιβηρίας, ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰ προϊόντα, καὶ ἐξηγήσατε τοὺς λόγους τῆς διαφορᾶς.

6) Ποία χώρα της 'Ασίας έχει την μεγαλύτεραν βιομηχανικήν ανάπτυξιν; 'Ονομάσατε τὰς μεγαλύτερας λίμνας τῆς 'Ασίας.

7) Νὰ εὑρετε εἰς ποίους παραλλήλους ἐκτείνεται ἡ 'Ασία καὶ ἀνάμεσα εἰς ποίους μεσημβρινούς. Κάμετε σύγκρισιν τῶν χωρῶν ποῦ εὐρίσκονται εἰς τοὺς δύο παραλλήλους.

8) 'Ἦμπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν 'Ασίαν εἰς τὴν 'Αμερικὴν χωρὶς νὰ χρησιμοποίησῃ πλοῖον;

Π Ι Ν Α Ξ

ΕΜΦΑΙΝΩΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ ΤΩΝ

Κράτη 'Ανεξάρτητα	'Εκτασις εἰς τ.χ.	Πληθυσμὸς	Πυκνότης πληθ. κατὰ τ. χ.
'Αραβικὰ κράτη :			
- 'Ακτὴ Πειρατῶν.....	16.000	85.000	5
- Κουατάρ.....	20.000	30.000	1,5
- Κουβάιτ.....	5.000	110.000	22
- 'Ομάν - Μουσκάτ.....	210.000	550.000	2,5
- Μπάχρεϊν.....	550	150.000	272
Σαουδικὴ 'Αραβία.....	240.000	6.500.000	27
'Υεμένη.....	194.000	3.500.000	18
'Υπεριορδανία.....	90.000	500.000	9
'Αφγανιστάν.....	647.000	12.000.000	18
Βιρμανία.....	660.000	18.000.000	27
'Ινδία.....	2.954.000	338.000.000	112
Πακιστάν.....	935.000	72.000.000	77
'Ινδονησιακὴ Δημοκρατία.....	565.000	55.000.000	97
'Ιράκ.....	453.000	4.800.000	10
'Ισραήλ.....	26.000	1.500.000	57
Κίνα.....	8.000.000	463.000.000	57,8
Λίβανος.....	10.000	1.200.000	120
Μπουταν.....	46.000	300.000	6,5
Νεπάλ.....	140.000	7.000.000	50
Περσία ('Ιράν).....	1.645.000	17.000.000	10
Σιάμ (Ταϊλάνδη).....	513.000	18.000.000	35
Συρία.....	187.000	3.600.000	19
Τουρκία (ὀλόκληρος).....	763.000	20.000.000	26
Φιλιππῖναι.....	299.000	19.500.000	65
'Ιαπωνία.....	368.000	78.000.000	211
Κορέα.....	221.000	25.000.000	11

97

Γεωγραφία τῶν 'Ηπειρῶν τῆς Ε' τάξ.

7

Χώροι μη άνεξάρτητοι:

Ίνδοκίνα.....	2.200.000	47.000.000	21,3
Μογγολία.....	1.621.000	2.000.000	1,2
Τουρκεστάν.....	2.200.000	10.000.000	4,6
Σιηρία.....	16.500.000	12.500.000	1,32

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ

Πόλεις	Πληθυσμός	Κράτος εις ὃ ἀνήκει ἡ πόλις
Τόκιο.....	6.800.000	Ίαπωνία
Σαγκάη.....	3.800.000	Κίνα
Όζάκα.....	3.250.000	Ίαπωνία
Βαταβία.....	2.000.000	Ίνδουησία
Καλκούτα.....	2.500.000	Ίνδοστάν
Βομβάη.....	2.800.000	»
Καράτσι.....	1.200.000	Πακιστάν
Καντών.....	1.400.000	Κίνα
Σεούλ.....	1.150.000	Κορέα
Πεκίνον.....	1.600.000	Κίνα
Τιέν - Τσιν.....	1.700.000	»
Τεχεράνη.....	850.000	Περσία
Δελχί.....	900.000	Ίνδία
Δαμασκός.....	250.000	Συρία
Βαγδάτη.....	250.000	Ίράκ
Βηρυττός.....	160.000	Λίβανος
Καβούλ.....	150.000	Ίαφγανιστάν
Ίερουσαλήμ.....	100.000	Παλαιστίνη
Τυφλίς.....	200.000	Καυκασία
Τασκένδη.....	500.000	Τουρκεστάν
Άγκυρα.....	225.000	Τουρκία
Κωνσταντινούπολις.....	900.000	»

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Όρη	Ύψος	Όρη	Ύψος
Ήμαλάια (Έβερεστ)	8.882 μ.	Άλτάϊα	4.550 μ.
Άραράτ	5.170 »	Καύκασος (Έλμπρούζ)	5.630 »
Λίβανος	3.360 »	Καρακορούμ	8.620 »
Ταΰρος	3.600 »	Ήνδοκούχ	7.760 »

Ποταμοί	Μήκος	Ποταμοί	Μήκος
Ήνδος	2.900 χιλιόμε.	Ήνεσεές	5.200 χιλιόμε.
Κυανούς	5.300 »	Εϋφράτης	2.720 »
Άμούρ	4.500 »	Μενγκόκ	4.200 »
Κίτρινος	4.150 »	Λένας	4.600 »
Γάγγης	2.600 »	Σαγγάριος	600 »
Τίγρις	1.870 »	Ήορδάνης	220 »
Όβις	5.300 »		

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Λίμναι	Έκτασις εις τ. χ.	Λίμναι	Έκτασις εις τ. χ.
Κασπία	438.500	Βάν	6.000
Άράλη	63.000	Ούρμιά	3.000
Βαϊκάλη	33.000	Νεκρά Θάλασσα	1.000

Β'. ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἀφρική εἶναι μία ἡπειρος μυστηριώδης. Εἰς τὴν περίφημον αὐτὴν «Μαύρην ἡπειρον» ὑπάρχουν ἐκτάσεις ἀνεξερεύνητοι, εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατεῖ ἀκόμη ἡ ἀνθρωποφαγία. Μὲ τὴν ἡπειρον αὐτὴν εἶχε συνδεθῆ πολὺ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἀλλὰ καὶ ἡ νεωτέρα ἔχει στενοὺς δεσμούς, διότι ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἐκεῖ ἀκμάζουσαι Ἑλληνικαὶ παροικίαι. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν ἐγνώριζον παρὰ μόνον τὰ παράλια καὶ τὴν ὠνόμαζον Λιβύην. Τὸ ὄνομα Ἀφρική τὸ ἐπῆρε ἀπὸ τοὺς Ἀφρικούς, μίαν φυλὴν ἰθαγενῶν, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσαν εἰς τὴν σημερινὴν Τύνιδα, κατὰ τὸν 2ον π.Χ. αἰῶνα.

ΘΕΣΙΣ. Ἡ Ἀφρική εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον, μεταξὺ Ἀσίας, Εὐρώπης, Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἔχει σχῆμα ἀχλαδιοῦ ἀναποδογυρισμένου.

ΕΚΤΑΣΙΣ. Εἶναι ἡ τρίτη κατὰ σειράν ἡπειρος τῆς γῆς ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν. Μετὰ τῶν νήσων τῆς δὲ ἔχει ἔκτασιν 30.500.000 χλμ.

ΘΑΛΑΣΣΑ. Ἄλλοτε ὁ ἰσθμὸς τοῦ Σουέζ ἤνωνε τὴν Ἀφρικὴν μὲ τὴν Ἀσίαν. Σήμερον ὅμως εἶναι διῶρυξ, ποῦ ἐνώνει τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν μὲ τὴν Ἐρυθρὰν. Τώρα ἡ Ἀφρική μὲ τὴν διῶρυγα τοῦ Σουέζ εἶναι πλέον μία τεραστία νῆσος. Αἱ ἀκταὶ τῆς ὅμως δὲν παρουσιάζουν μεγάλας κολπώσεις. Πρὸς Β. βρίσκεται ἡ Μεσόγειος, ἡ ὁποία ἐνώνεται διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβλαρτάρ μὲ τὸν Ἀτλαντικόν.

Ὁ Ἀτλαντικὸς πάλιν σχηματίζει μόνον ἓνα μεγάλο κόλπον τῆς Γουϊνέας καὶ εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ἐνούται μὲ τὸν Ἰνδικόν.

Ὁ Ἰνδικὸς σχηματίζει τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, ἡ ὁποία ἐπικοινωνεῖ πλέον μὲ τὴν Μεσόγειον.

ΝΗΣΟΙ. Ἡ Μαδαγασκάρη, ἡ Ἀγία Ἐλένη, Ἀζόραι, Κανάριοι, Πράσινου Ἀκρωτηρίου, Ἀγ. Θωμᾶς κλπ.

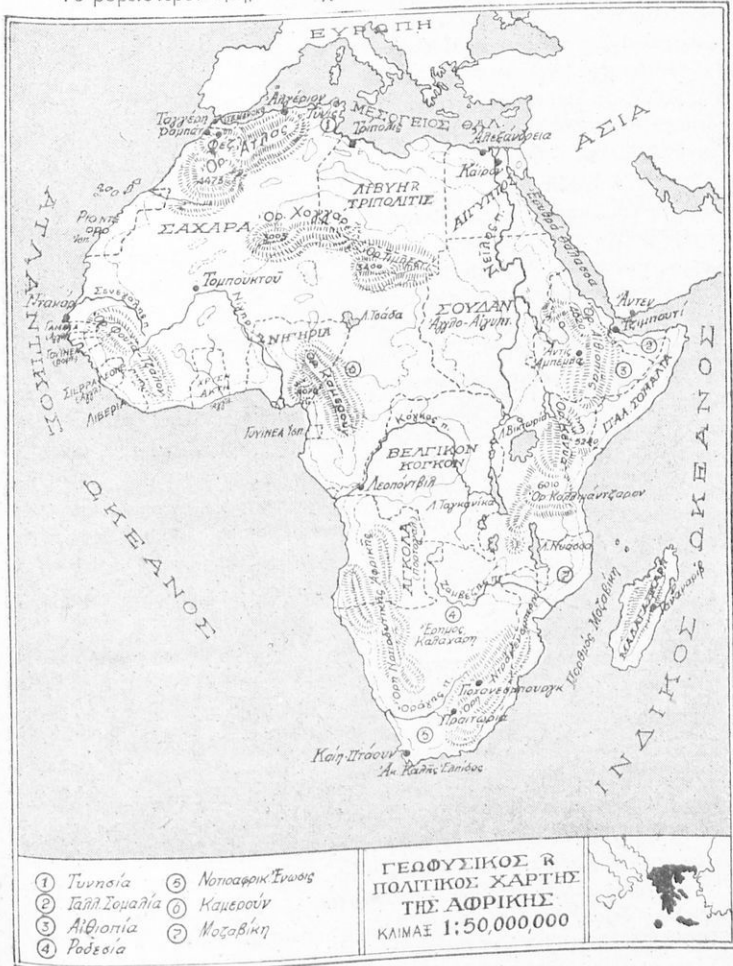
ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ. Τὰ σπουδαιότερα ἀκρωτήριά της εἶναι: Τὸ Πράσινον πρὸς Δ. καὶ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος πρὸς Ν.

ΠΟΡΘΟΜΟΙ. Τὸ Γιβλαρτάρ καὶ Βάβ-Ἐλ-Μανδέβ (εἰς τὴν ἐξοδον τῆς Ἐρυθρᾶς πρὸς τὸν Ἰνδικόν).

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Ἀφρική εἶναι ἓνα μεγάλο ὄροπέδιον. Πρὸς τὰ βόρεια

φθάνει εις ύψος 3-4 χιλιάδων μέτρ. Προχωρεί προς τὰ νότια, επίμηκες, ἐνῶ συνεχῶς χαμηλώνει. Πρὸς Α. ἀπολήγει εις στενάς παραλίους πεδιάδας, ὅπως καὶ πρὸς Δ.

Τὸ βορειότερον τμήμα κατέχει ὁ Ἄτλας (4.500 μ.). Εἰς τὰ ἀνατολικά

Σχ. 64. — Ἀφρική.

υψώνονται τὰ ὄρη τῆς Ἀβησσυνίας (4.600 μ.), πού προχωροῦν πρὸς Ν. Συνεχίζει τὸ ὄρεινόν συγκρότημα Ρουβεντζόρι (5.110 μ.) καὶ ἀπομωνωμένος ὁ ὄγκος τοῦ ἠφαιστείου Κιλιμάντζαρο, μὲ ὑψηλότεραν κορυφὴν τὸν κρατῆρα Κίμπο (6.010 μ.). Συνεχίζει ἡ Κέννα (5.400 μ.) πού ἡ κορυφὴ τῆς καλύπτεται ἀπὸ μεγαλοπρεπῆς δάσος κέδρων. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν ἀξιολογώτεροι ὄροσειραὶ εἶναι τοῦ Καμερούν (4.150 μ.).

Ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν μέχρι τῆς Αἰγύπτου ἀπλώνεται ἡ μεγαλύτερα ἔρημος τοῦ κόσμου Σαχάρα, ἴση μὲ τὴν ἔκτασιν τῆς Εὐρώπης. Ἀνατολικώτερον αὐτῆς ἡ Λιβυκὴ ἔρημος καὶ εἰς τὰ νότια τῆς Ἀφρικῆς ἡ ἔρημος Καλαχάρη.

ΥΔΑΤΑ - ΑΝΕΜΟΙ. Ἡ ζέστη τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀραιώνει τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ διαρκῶς πνέουν ἄνεμοι πρὸς αὐτόν, οἱ ἀληγεῖς (δὲν λήγουν ποτέ). Καθὼς κινοῦνται πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, διέρχονται ἀπὸ βάλτους, λίμνας, ποταμούς κλπ. καὶ παρασύρουν μεγάλην ποσότητα ὕδατων, πού συγκεντρώνονται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Συμπυκνώνονται τότε, σχηματίζουν σύννεφα καὶ προκαλοῦν βροχάς. Παρόμοια βροχὰὶ πίπτουν καὶ εἰς τὰ παράλια ἀπὸ τοὺς ὕδατους τῶν ὠκεανῶν.

Αἱ ἄφθοιοι βροχὰὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ σχηματίζουν πολλὰς καὶ μεγάλας λίμνας (Νυάσσα, Βαγκουέλα, Ταγκανίκα, Βικτωρία, Τάνα, Τσὰδ κλπ.), καθὼς καὶ πολλὰ καὶ ἀπέραντα ἔλη. Ὑπάρχουν καὶ τέλματα μὲ ἄλμυρόν νερό, πού λέγονται σ ὀ τ.

Ἀπὸ τὰς λίμνας σχηματίζονται μεγάλοι ποταμοί, οἱ ὅποιοι συγκεντρώνουν καὶ ὅλα τὰ ὕδατα τοῦ ἐσωτερικοῦ. Τοιοῦτοι εἶναι ὁ Νεῖλος, ὁ Σενεγάλης, ὁ Νίγηρ, ὁ Κόγκο, ὁ Ὁράγγης, ὁ Ζαμβέζης κλπ.

ΚΛΙΜΑ. Λόγω τῆς ἐκτάσεως τῆς ἡπείρου, τὸ κλίμα εἶναι ποικίλον, ἦτοι :

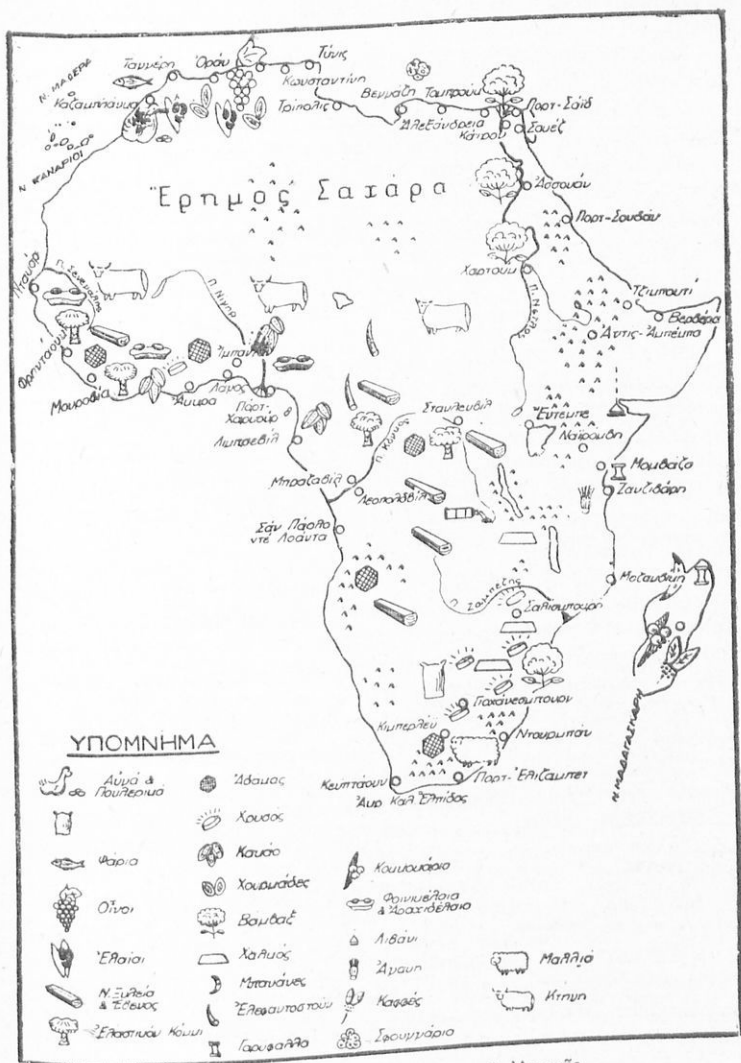
α) **Εὐκρατον**, εἰς τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια ἄκρα, μὲ βροχὰς βραχείας διαρκείας, ἀλλὰ καταρρακτώδεις, κατὰ τὴν χειμερινὴν ἰδίαν περίοδον.

β) **Θερμόν** καὶ ὑγρὸν περὶ τὸν Ἰσημερινόν, μὲ βροχὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Καὶ

γ) **Υποτροπικόν** πρὸς Β. καὶ Ν., πρὶν φθάσωμεν εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην, μὲ τὰς ἐρήμους Σαχάραν (πρὸς Β.) καὶ Καλαχάρην (πρὸς Ν.), ὅπου ἐπικρατεῖ μεγάλη ζέστη καὶ δὲν βρέχει καθόλου.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΖΩΑ. Τὸ βόρειον τμῆμα περιλαμβάνει ζῶα ὅμοια μὲ ἐκεῖνα τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἦτοι πρόβατα, βόδια, ἄλογα κλπ. Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην ἀπαντῶνται ζῶα ἄγνωστα εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους, ὅπως ἡ λεοπάρδαλις, ἡ ζέβρα, ὁ ἵπποπόταμος, ὁ ρινόκερος, ἡ ἀντιλόπη, ἡ γαζέλλα κλπ.

Χαρακτηριστικὰ ζῶα τῆς Ἀφρικῆς, καίτοι ὑπάρχουν παρόμοια καὶ

Σχ. 65. — Χάρτης τών προϊόντων τής 'Αφρικής.

εις άλλας ήπειρους, είναι οί έλέφαντες, οί λέοντες, λεοπαρδάλεις, ύαιναι, πίθηκοι και ή κάμηλος.

Χαρακτηριστικά πτηνά είναι οί στρουθοκάμηλοι, οί παπαγάλλοι, τὰ παραδείσια πτηνά κλπ.

*Αφθονα έξ άλλου είναι και τὰ έρπετά, ώς οί κροκόδειλοι, οί δηλητηριώδεις όφεις κλπ., και τὰ έντομα (μύγα τσέ-τσέ, τερμίται κλπ).

ΦΥΤΑ. Όλα τὰ παράλια τής Άφρικής παράγουν δημητριακά. Είς τήν Αίγυπτον παράγεται βαμβάκι και λαχανικά. Είς τας ευκράτους ζώνας (Βόρειον και Νότιον) συναντώνται φυτά άνάλογα μέ τὰ τής Νοτίου Εύρώπης (πεύκα, βελανιδιές, κέδροι, φοίνικες κλπ.).

*Η τροπική ζώνη, ιδίως ή Δυτική, χαρακτηρίζεται άπό πυκνά παρθένα δάση (ζουγκλες). Φύονται επίσης ζακχαρακάλαμον, καφέα, άρτόδενδρον, βανανέα κλπ.

ΟΡΥΚΤΑ. Η Άφρική έχει μέταλλα συνήθη, άλλα και σπάνια. Είς τήν Β. ύπάρχουν κοιτάσματα φωσφορούχων ύλικών Είς τήν Κεντρικήν και Νότιον, άδάμαντες, χρυσός, ούράνιον κλπ.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οί Άφρικανοί είναι γεωργοί, που καλλιεργούν τήν γήν μέ πρωτόγονα μέσα, επίσης άσχολούνται μέ κτηνοτροφίαν και έλάχιστοι μέ τήν βιομηχανίαν, ή όποία έχει μικράν ανάπτυξιν και εύρίσκεται είς χείρας τών Εύρωπαίων.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Είς τας έρήμους και στέππας ή συγκοινωνία γίνεται μέ τò « πλοίον τής έρήμου », τήν κάμηλον. Είς τὰ άλλα μέρη διεξάγεται μέ πρωτόγονα άμάξια. Είς τὰ ποτάμια και λίμνας μέ μονόξυλα. Τοπικά σιδηροδρομικά γραμμάι δημιουργούνται έδω και εκεί, μέ σπουδαιότεραν τήν γραμμήν του Ύπεραφρικανικού σιδηροδρόμου (Άλεξάνδρεια - Άκρωτήριον). Η έξωτερική συγκοινωνία γίνεται μέ πλοία.

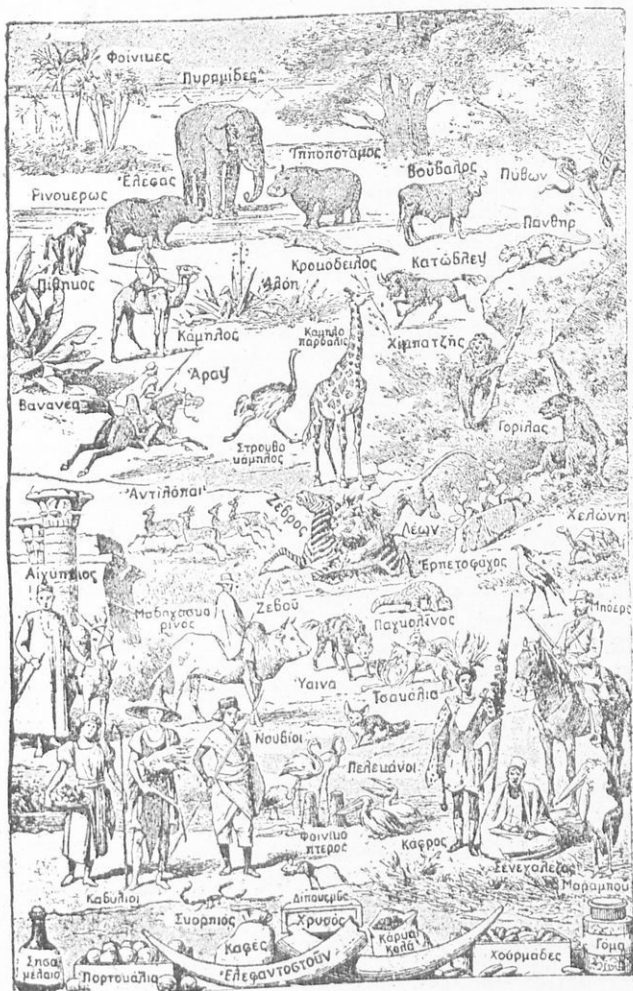
ΚΑΤΟΙΚΟΙ. Ύπολογίζεται σήμερα ότι κατοικούν είς τήν Άφρικήν περί τὰ 170 εκατ. κατοίκων, έκ τών όποίων μόνον 3 εκατ. είναι λευκοί και οί ύπόλοιποι μαύροι και μελαφοί. Άνήκουν δέ είς διαφόρους φυλάς, Νέγροι, Κάφροι, Άβησσουοί, Βέρβεροι κλπ. και όλίγοι Εύρωπαιοι.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Κυριώτερα θρησκεία τών Άφρικανών είναι ό Φετιχισμός, δηλ. ή λατρεία τών ειδώλων. Κατά δεύτερον λόγον είναι μωαμεθαιική και χριστιανική (αί περισσότερον άνεπτυγμένοι φυλαί).

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ. Η Άφρική διαιρείται είς Βόρειον, Δυτικήν, Κεντρικήν, Άνατολικήν και Νότιον.

Η ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ. Κατά τήν άρχαίαν έποχήν, άπό τήν Άφρικήν έγνωρίζον μόνον τὰ βόρεια παράλια. Τò έσωτερικόν τής ήπειρου και αί δυτικά και νότια περιοχάι ήσαν άγνωστοι διά τόν κόσμον εκείνον.

Οί Αίγύπτιοι είχον συνάψει σχέσεις μέ τήν Αίθιοπίαν, ίσως και νά

Σχ. 66. — Ζωα, κάτοικοι και προϊόντα της 'Αφρικής.

ἐπροχώρησαν ἀκόμη περισσότερο, ἀνέθεσαν δὲ εἰς τοὺς Φοίνικας τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ περίπλου τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ Φοίνικες ὁμως ἱδρυσαν ἐμπορικοὺς σταθμοὺς ἐπὶ τῶν Μεσογειακῶν ἀκτῶν, χωρὶς νὰ εἰσδύσουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Εἰς τὰς ἀκτὰς περιωρίσθησαν καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι.

Οὕτω ἡ Ἀφρική παρέμενε εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ἰδίως τοῦ Μεσαίωνος, ὡς ἡ χώρα τοῦ μυστηρίου.

Ἐκυκλοφόρουν ἀπίστευτοι πληροφορίαί, ὅτι δηλ. ἐκεῖ ὑπάρχουν πτερωτοὶ ὄφεις, δράκοντες, σιδηρᾶ πτηνὰ κλπ., ὥστε ἐλάχιστοι εἶχον τὸ θάρρος νὰ τὴν ἐξερευνήσουν.

Ἐπὶ ἓνα περίπτου αἰῶνα ἐκράτησαν μονοπωλιακῶς οἱ Πορτογάλοι τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀκτῶν τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, ἐνῶ προσεπάθουν νὰ εἰσδύσουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἀλλὰ καὶ νὰ περιπλεύσουν τὴν ἠπειρον.

Τὸ 1482 ἔφθασε μία ἀποστολὴ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κογκό, τὸ δὲ 1488 ὁ Βαρθολομαῖος Ντιάζ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῶν «Θυελλῶν», τὸ ὅποῖον ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας ὠνόμασε ἀκρωτήριον τῆς «Καλῆς Ἐλπίδος». Ὁ Βάσκο ντὲ Γάμα προσήγγισε κατόπιν εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς Ἀφρικῆς, ὅταν ἔκαμε τὸ ταξιδίον του πρὸς τὰς Ἰνδίας. Τὸν περίπλου συνεπλήρωσε τὸ 1520 ὁ Ντιέγκο Λοπέθ. Ἦκολούθησε κατόπιν ἡ ἐξερεύνησις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀπὸ διαφόρους Εὐρωπαίους μὲ σκοπὸν τὸ κυνήγιον «μαύρων σκλάβων», διὰ νὰ ἐπανδρώσουν τὴν νεοανακαλυφθεῖσαν Ἀμερικὴν. Διότι οἱ Εὐρωπαῖοι ἀπέθνησκον ἐκεῖ, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐγκλιματισθοῦν.

Τέλος ἐπραγματοποιήθησαν ἐξερευνήσεις συστηματικαὶ ἀπὸ τὸν Ἄγγλον Μπρους (1770), τὸν Γάλλον Καγιῶ (1820), Γερμανὸν Μπάρτ (1850), Ἄγγλον Λίβιγκστον (1860), Ἀμερικανὸν Στάνλεϋ (1870) κλπ.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν Ἀγαθοκλῆς (317 π.Χ.) ἐπεχείρησε πρῶτος ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Καρχηδόνος. Οἱ Ῥωμαῖοι, κατόπιν, εἶχον μεγάλον ἀγῶνα μὲ τοὺς Καρχηδονίους.

Οἱ Ἄγγλοι ἐπολέμησαν τοὺς Ἀθησσυνοὺς (1868) καὶ τοὺς Μπόερς (1900). Κατὰ τὸ 1914 δὲ (Ἀ' Παγκόσμιον πόλεμον) οἱ Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι ἐπολέμησαν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ κατέλαβον τὰς Γερμανικὰς ἀποικίας (Καμερόν κλπ.).

Τέλος οἱ Ἴταλοὶ, ἀποφασισμένοι νὰ ἱδρύσουν μέγα ἀποικιακὸν κράτος, ἐπολέμησαν μὲ τοὺς Ἀθησσυνοὺς καὶ ἠττήθησαν, ἀλλὰ κατέλαβον τὴν Ἐρυθραίαν καὶ τὴν Σομαλίαν. Κατὰ δὲ τὸ 1936 ὁ Μουσσολῖνι κατέλαβε ὀλόκληρον τὴν Ἀθησσυνίαν.

Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἡ Βόρειος Ἀφρική ὑπῆρξε θέατρον πολέμου. Οἱ Γερμανοὶ καὶ Ἴταλοὶ ἀπὸ τὴν Τύνιδα, Τριπολίτιδα καὶ Λιβύην ἐφθασαν μέχρι τῶν προθύρων τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ τελικῶς ἠττήθησαν.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

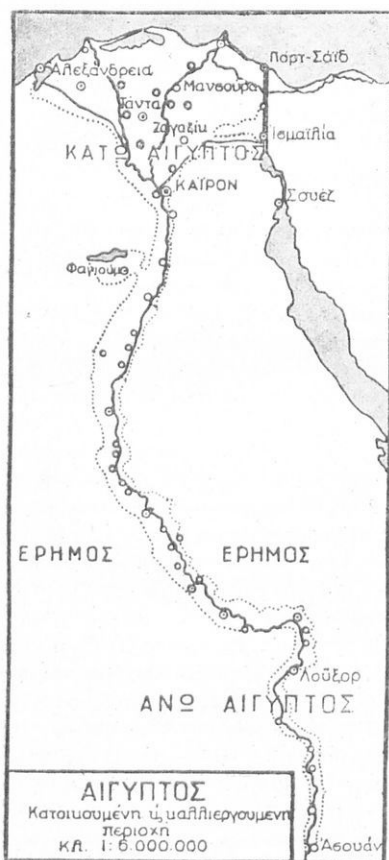
1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι μία χώρα γνωστή εἰς τὸν κόσμον, ἀπὸ τὸν περίφημον ποταμὸν τῆς, τὸν Νεῖλον, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλει τὴν εὐφορίαν τῆς, ἀπὸ τὰς Πυραμίδας τῆς καὶ ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν τῆς, πού φθάνει 7-15 χιλ. χρόνια π.Χ. Εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι γνωστή ἀπὸ τὰς ἀκμαζούσας ἐκεῖ Ἑλληνικὰς παροικίας καὶ θὰ μείνη ἀξέχαστη, διότι ἐκεῖ κατέφυγε ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησίς μας, κατὰ τὴν κατοχήν.

ΘΕΣΙΣ - ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Ἡ Αἴγυπτος καταλαμβάνει τὴν ΒΑ. γωνίαν τῆς Ἀφρικῆς καὶ συνορεύει πρὸς Δ. μὲ τὴν Τριπολίτιδα, πρὸς Ν. μὲ τὸ Σουδάν, πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν καὶ πρὸς Α. ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Ἡ ἑκτασίς τῆς ἀνέρχεται εἰς 999.000 τ.χ., ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 32.000 τ.χ. εἶναι παραγωγικὰ καὶ κατοικήσιμα. Ἡ ὑπόλοιπος χώρα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους, εἰς τὰς ὁποίας ζοῦν μερικαὶ νομαδικαὶ φυλαί. Διαιρεῖται εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον, πού εἶναι τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου, καὶ εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνήκει καὶ ἡ χερσόνησος τοῦ Σινᾶ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Αἰγύπτου καλύπτεται ἀπὸ ἐρήμους καὶ μόνον μία ἑκτασίς 1.500 χιλιομέτρων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ Νείλου εἶναι καλλιεργημένη καὶ εὐφορος. Ὁ Νεῖλος εἶναι ὁ δεύτερος εἰς Νεῖλου εἶναι καλλιεργημένη καὶ εὐφορος. Ὁ Νεῖλος εἶναι ὁ δεύτερος εἰς ἑκτασίαν ποταμὸς τῆς γῆς. Πηγάζει ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Αἰθιοπίας καὶ τὴν λίμνην Βικτωριανὰ καὶ χύνεται εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν. Κατὰ μῆκος τοῦ Νείλου ἔχουν κατασκευασθῆ μεγάλα φράγματα, οἱ περίφημοι Νειτοφράκται, διὰ τῶν ὁποίων προλαμβάνονται αἱ πλημμύραι καὶ ἀρδεύεται κανονικὰ ἡ πεδιάς. Ἀπὸ τὸ Κάιρον καὶ κάτω ὁ Νεῖλος χωρίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ περίφημον Δέλτα τοῦ Νείλου, πού εἶναι τὸ εὐφορότερον τμήμα τῆς Αἰγύπτου, ἀληθινὸν « Δῶρον τοῦ Νείλου ». Ἡ Αἴγυπτος λοιπὸν ὀφείλει τὴν ζωὴν τῆς εἰς τὸν Νεῖλον, τοῦ Νείλου ». Ἡ Αἴγυπτος λοιπὸν ὀφείλει τὴν ζωὴν τῆς εἰς τὸν Νεῖλον, ἄνευ τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο μία ἀπέραντος ἐρημος. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι τὸν θεωροῦσαν πατέρα τους καὶ τὸν ἐλάτρευον ὡς θεόν. Ἐργημοί. Τὸ ὑπόλοιπον τμήμα τῆς Αἰγύπτου ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους. Μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐκτείνεται ἡ Ἀραβία

κή ἔρημος, ἀνώμαλος καὶ πετρῶδης. Εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ ἔκτεινεται ἡ ἔρημος Ἐλ-τιχ καὶ ὑψώνεται τὸ ὄρος τοῦ Μωϋσέως,

Σχ. 67. — Ἡ Αἴγυπτος.

Χρωματίστε πράσινη τὴν καλλιεργημένην ἔκτασιν, ὄχρ-
κίτρινη τὴν ἔρημὸν καὶ γαλάζια τὴν θάλασσαν.

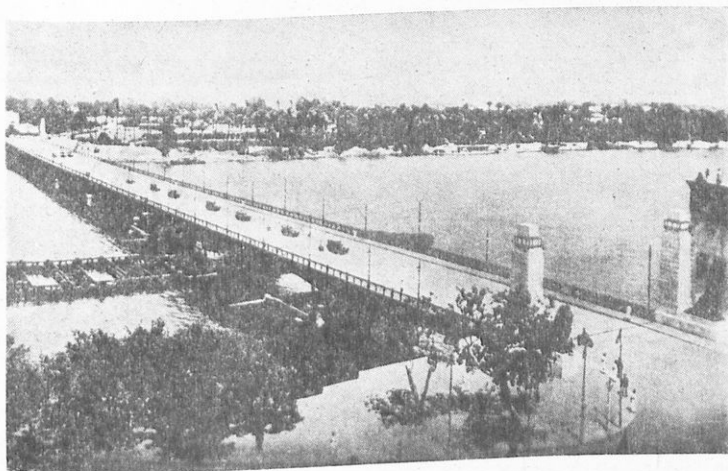
καὶ θολώνει, διὰ τοῦτο ὀνομάζεται «Κυανοῦς Νεῖλος». Αἱ σπουδαιότεραι λίμναι τῆς Αἴγυπτος εἶναι ἡ Ἀμπουκίρ, ἡ Μεντζόλα καὶ ἡ Μαριούτ.

ὅπου εὐρίσκεται ἡ ἱστορικὴ Βυζαντινὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Πρὸς Δ. τοῦ Νείλου ἀπλώνεται ἡ μεγάλη Λιβυκὴ ἔρημος, ἡ ὁποία ἔχει πολλὰς ὄασεις, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Σίβα, ὅπου ὑπάρχουν ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ «Ἀμμωνος Διός», τὸν ὁποῖον ἐπισκέφθη ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. Δυτικῶς τῶν ὄασεων ὑπάρχουν ἀπέραντοι θῖνες κινουμένης ἄμμου, πού πολλάκις σκεπάζουν ὁλόκληρα καρβάνια. Διὰ τοῦτο ἡ συγκοινωνία Αἴγυπτου-Τριπολίτιδος εἶναι ἐπικίνδυνος.

ΟΡΗ. Ἡ Αἴγυπτος δὲν ἔχει μεγάλα ὄρη. Μόνον δύο χαμηλαὶ ὄροσειραί, ὕψους 150-200 μ. ὑπάρχουν, πού προχωροῦν κατὰ μήκος τοῦ Νείλου.

ΥΔΑΤΑ. Ἡ Αἴγυπτος ἔχει ἓνα μόνον ποταμόν, τὸν Νεῖλον, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλει τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς. Ἐπὶ χιλιετηρίδας δὲν ἐγνώριζον τὰς πηγὰς του. Σήμερον ὅμως εἶναι γνωστὸν ὅτι πηγάζει ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Ἀβησσυνίας καὶ τὴν λίμνην Βικτωριαν. Καὶ κατ' ἄρχαίς μὲν τὰ νερά του εἶναι καθαρὰ καὶ ὀνομάζεται «Λευκὸς Νεῖλος», καθ' ὁδὸν ὅμως δέχεται τὰ νερά τῆς Ἀβησσυνίας

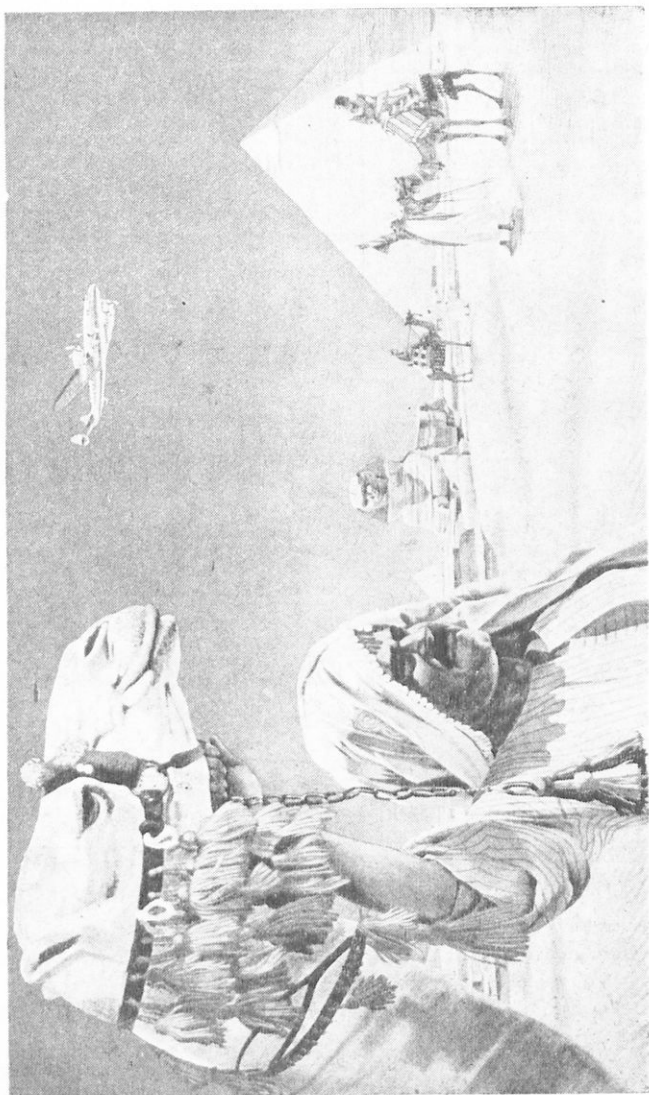
ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν, αἱ δὲ βροχαὶ εἶναι σπάνιαι. Μόνον εἰς τὴν παραλιακὴν ζώνην βρέχει κάποτε. Εἰς τὸ ἄλλο τμῆμα τῆς χώρας δὲν βρέχει σχεδὸν ποτὲ καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐπικρατεῖ μεγάλη ζέστη, τὴν δὲ νύκτα δυνατὸ ψῦχος. Εἰς τὴν Αἰγύπτου φυσοῦν συχνὰ οἱ φοβεροὶ ἄνεμοι «Σιμουὺν» καὶ «Χαμσίν», ποὺ σηκώνουν λεπτὰ σύννεφα σκόνης καὶ κάνουν τὴν ἀτμόσφαιραν ἀποπνικτικὴν. Ὅταν φυσοῦν οἱ ἄνεμοι αὐτοί, τὰ δένδρα σχίζονται, τὰ χεῖλη τῶν

Εἰκ. 68. — Γέφυρα στὸ Νεῖλο.

ἀνθρώπων σκάζουν, ὁ οὐρανὸς φαίνεται κίτρινος καὶ ὁ ἥλιος μόλις διακρίνεται. Ἐξ αἰτίας τῆς σκόνης αὐτῆς οἱ ἀνθρώποι ὑποφέρουν ἀπὸ τραχώματα. Ἐπίσης εἰς τὴν Αἰγύπτου ἐνδημοῦν καὶ ἄλλαι ἀσθένειαι, πανώλης, χολέρα, τυφὸς, δυσεντερία κλπ.

ΠΡΟ-Ϊ-ΟΝΤΑ. Ἡ εὐφορὸς γῆ, ἡ θερμότης καὶ τὰ ἄφθονα νερά τοῦ Νεῖλου συντελοῦν εἰς τὴν παραγωγὴν πλουσίων προϊόντων. Ἡ γῆ καλλιεργεῖται πολλὰς φορὰς τὸ ἔτος. Κυριώτερα προϊόντα εἶναι τὸ βαμβάκι. Εἰς τὴν παραγωγὴν βάμβακος ἔρχεται τρίτη εἰς τὸν κόσμον, μετὰ τὴν Ἄ-μερικὴν καὶ τὰς Ἰνδίας. Παράγει ἐπίσης λαχανικά, χουρμάδες, μπανάνες, φρούτα, ὄρυζαν, ζάκχαριν, σιτηρὰ καὶ καπνόν. Ἡ βιομηχανία ἀναπτύσσεται συνεχῶς. Ἐχει ἐργοστάσια ζακχάρεως, οἰνοπνευματοποιίας, ὑφαντουργίας καὶ καπνοβιομηχανίας.

Εικ. 69.—Αι Πυραμίδες, ἡ Σφιγξ, Ἄραβες με καμηλοῦς.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Είναι πολύ ανεπτυγμένη εις τὴν κυρίως Αἴγυπτον (Δέλτα). Εἰς τὰ ἄλλα μέρη γίνεται μὲ καμήλους.

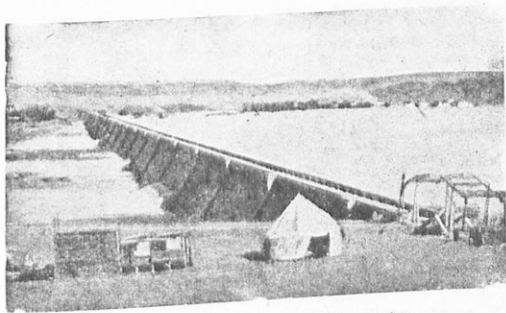
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αἴγυπτου ἀνέρχεται εἰς 19 ἑκατ. κατοίκους. Οἱ Αἰγύπτιοι ἀνήκουν εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν, ἂν καὶ πολλοὶ ἔχουν μελαφὸν χρῶμα καὶ φαίνονται σὰν μαῦροι.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Κάϊρον (1.300.000 κ.), μὲ με-

Εἰκ. 70.—Αἱ Πυραμίδες καὶ ὁ Νεῖλος.

γάλας πλατείας, πολλοὺς κήπους, ἐκπαιδευτήρια, ναοὺς κλπ. Πλησίον τοῦ Καΐρου εὐρίσκονται τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Μέμφιδος, ὅπου ἔμεναν οἱ Φαραῶ, αἱ Πυραμίδες, ἡ Σφίγγα κλπ.

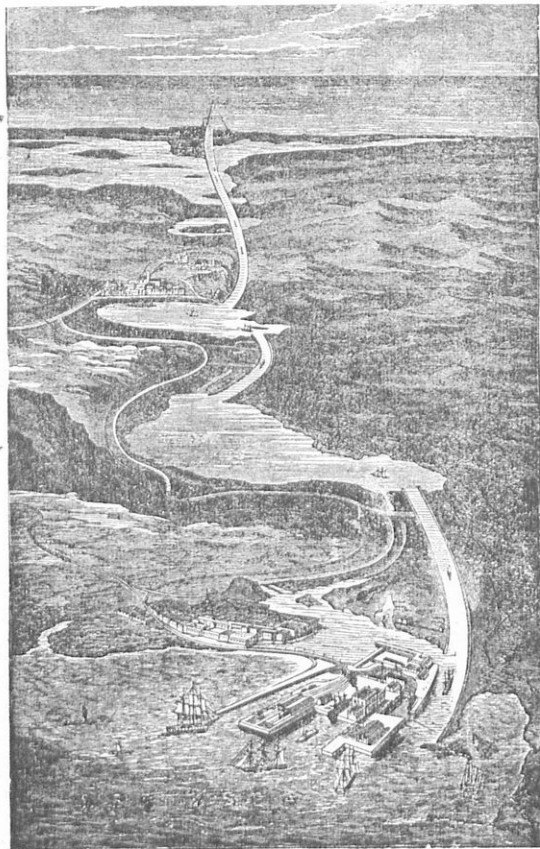

Εἰκ. 71.—Τὸ φράγμα τοῦ Ἀσσουάν.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια (680.000), ποὺ ἔκτισεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὁ κυριώτερος λιμὴν τῆς Αἴγυπτου καὶ ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέροις τῆς Με-

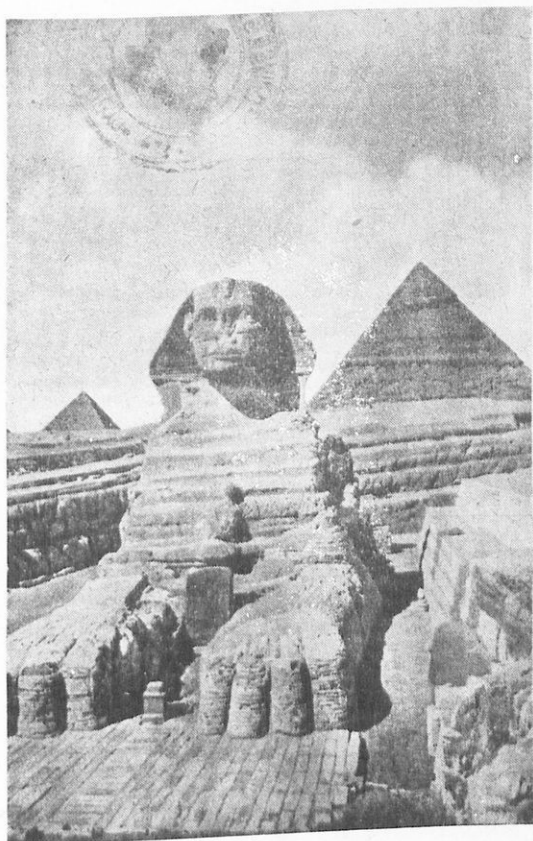
σογείου. Ἐδῶ μένουσιν πολλοὶ Ἕλληνες, με πλουσιωτάτην παροικίαν καὶ θαυμάσια ἐκπαιδευτήρια. Εἶναι ἔδρα τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριάρχου.

Σχ. 72.—Ἡ Διώρυγὸς τοῦ Σουέζ ἐνώνει τὴν Μεσόγειον μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ νεώτερα θαύματα τοῦ κόσμου. Ἐχει μῆκος 160 χιλιομέτρων, πλάτος 100 καὶ βάθος 10 μέτρων. Ἡ κατασκευὴ τῆς ἤρχισε τὸ 1858 καὶ ἐπερατώθη τὸ 1869 ὑπὸ τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ Λεσέψ.

Πόρτ-Σάϊντ καὶ Σουέζ, εἰς τὰ ἄκρα τῆς διώρυγος, Τάντα, Μανσούρα, Ζαγαζίκ κλπ.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. Ἐκπαίδευσις ὑπὸ ἀνάπτυξιν. Θρησκεία μωαμεθανική, ὑπάρχουν ὁμως καὶ μερικοὶ Αἰγύπτιοι χριστιανοί. Νόμισμα Αἰγυπτιακὴ λίρα. Γλῶσσα ἀραβική. Γενικῶς ἡ Αἴγυπτος μόλις ἀφυπνίζεται καὶ

Εἰκ. 73.— Ἡ Σφιγξ καὶ αἱ Πυραμίδες.

ζητεῖ νὰ ἀνεύρη τὴν ἀρχαίαν τῆς δόξαν. Ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς κατάστασις δὲν εἶναι σταθερά. Μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ βασιλέως Φαρούκ, διοικεῖται ἀπὸ ἐπαναστατικὴν κυβέρνησιν καὶ φαίνεται ὅτι βαδίζει πρὸς τὴν δημοκρατίαν.

113

ΙΣΤΟΡΙΑ. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεπτύχθη εἰς τῶν πρώτων πολιτισμῶν τοῦ κόσμου. Πρὸ 15.000 ἐτῶν οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον κατοικίας, ἐκαλλιέργουν τὴν γῆν καὶ ἔτρεφον ζῶα. Κατεσκεύασαν ἔκτοτε λαμπρὰ ἀνάκτορα, ναοὺς, ἀγάλματα, ὄπλα, χάρτην, γράμματα. Ὑπάρχουν πολλὰ ἐρεῖπια ποῦ ὁμιλοῦν διὰ τὸν πανάρχαιον πολιτισμὸν των. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι αἱ περίφημοι Πυραμίδες, ποῦ εἶναι τάφοι ἀρχαίων βασιλέων, καθὼς

Εἰκ. 74. — Ἐποψὶς τοῦ Καίρου.

καὶ ἡ Σφίγξ, ποῦ ἔχει πρόσωπον ἀνθρώπου καὶ σῶμα λέοντος καὶ συμβολίζει τὴν ἐξυπνάδα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν δύναμιν τοῦ λέοντος.

Ἡ Αἴγυπτος κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ κατόπιν ὑπὸ

Εἰκ. 75. — Ἀγάλματα ἀρχαίας Αἴγυπτου.

τῶν Ῥωμαίων. Κατὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους (395 μ.Χ.) περιήλθεν εἰς τὸ Ἀνατολικόν. Ἀκολούθως κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ Τούρκων. Τὸ 1798 τὴν κατέλαβε ὁ Μ. Ναπολέων. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ἀπέκτησε ἀνεξαρτησίαν καὶ συνειργάσθη μετὰ τῶν

Τούρκων δια την κατάπιξιν της (Ιμπραήμ εις την Πελοπόννησον).

Με την κατασκευήν τῆς διώρυγος ἀπέβη τὸ κλειδί τῶν συγκοινωνιῶν καὶ προσέιλκυσε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Θαλασσοκρατείας Ἀγγλίας. Με ἀφορμὴν ἐσωτερικῆς ἐριδας, τὴν κατέλαβε (1881) καὶ τὴν κατείχε οὐσιαστικῶς μέχρι πρό τινος. Σήμερον ἀπέκτησε πλήρη ἀνεξαρτησίαν.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐπαιξε σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Πτολεμαίων, ἀλλὰ καὶ ἐνωρίτερα. Λέγεται ὅτι, ὅταν ἕνας ἡγεμὼν τῆς Αἴγυπτου, ὁ Ψαμμήτιχος, ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, κατέφυγε εἰς τοὺς Ἑλληνας πειρατὰς, με τὴν βοήθειαν τῶν ὁποίων ἀνέκτησε τὸν θρόνον του. Τότε ἀντήμειψε τοὺς Ἑλληνας καὶ πολλοὺς πῆρε σωματοφύλακάς του καὶ ἄλλους ἐγκατέστησε εἰς τὴν χώραν του. Ἀπὸ τότε οἱ Ἑλληνες ἐπαιξαν μέγαν ρόλον ὡς πολιτικοί, ναυτικοί καὶ ἔμποροι. Ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκυριάρχησε εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐγένε κέντρον Ἑλληνικῆς παιδείας. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεκράτησε παντοῦ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς διεδόθη. Ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτήρ τῆς Ἀλεξανδρείας διατηρήθηκε καὶ εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐποχὴν καὶ πολλοὶ σοφοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀνεφάνησαν, ὡς ὁ Μ. Ἀθανάσιος. Στὰ νεώτερα χρόνια πολλοὶ Ἕλληνες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ προώδευσαν προστατευθέντες ἀπὸ τὸν Χεβίδη Μεχμέτ Ἀλῆν, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν Καβάλλαν. Πολλοὶ μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς ἔγιναν ἔθνικοι εὐεργεταί, ὡς ὁ Ἀβέρωφ, ὁ Τσιτίσας, ὁ Μπενάκης, ὁ Στουρνάρας, ὁ Κότσικας κλπ. Σήμερον ζοῦν εἰς τὴν Αἴγυπτον περὶ τὰς 200.000 Ἑλληνες καὶ ὑπάρχουν ἀνθοῦσαι Ἑλληνικαὶ κοινότητες εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Κάϊρον, Πόρτ - Σάϊντ κλπ., με λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, με φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἐφημερίδας κλπ. Ὑπάρχει ἐπίσης Ἑλληνικὸν Πατριαρχεῖον εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Ποῖον εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς Αἴγυπτου;
- 2) Τί γνωρίζετε διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ Διὸς Ἄμμωνος;
- 3) Τί γνωρίζετε διὰ τὸ βασίλειον τῶν Πτολεμαίων καὶ τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας;
- 4) Γνωρίζετε τί εἶναι αἱ Πυραμίδες;
- 5) Ποῦ ἐγένε ἡ μεγάλη μάχη διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν με τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔλαβον μέρος καὶ οἱ Ἕλληνες;

2. ΛΙΒΥΗ ἢ ΚΥΡΗΝΑ·Ι·ΚΗ

(Ἐκτασίς 738.000 τ.χ. - Κάτοικοι 1 ἑκατομμύριον.)

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς πρώην Ἰταλικὰς ἀποικίας τῆς Κυρηναϊκῆς καὶ

Τριπολίτιδος. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ φθάνει μέχρι τῆς Τυνησίας. Τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους καὶ μόνο τὰ πρὸς τὴν Μεσόγειον παράλια κατοικοῦνται ἀπὸ Ἀραβας καὶ Βερβερίνους, Μωαμεθανούς τὸ θρήσκευμα.

Εἰκ. 76. — Ὁάσις στὴν Τυνησία.

Τὸ ἐσωτερικὸν δὲν παράγει σχεδὸν τίποτε. Εἰς τὰ παράλια εὐδοκίμοῦν τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ εἰς τὴν θάλασσαν οἱ σπόγγοι.

Πρωτεύουσα ἡ Βεγγάζη (50.000). Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Τρίπολις (100.000), Ντέρνα, Τομπρούκ κλπ.

Ἡ Λιβύη ἀνεκηρύχθη τὸ 1949 ἐλεύθερον κράτος, ὑπὸ τὸν βασιλεῖα Ἴντρις, χωρὶς ὅμως νὰ ἀναγνωρισθῆ ἀκόμη ἀπὸ ὅλα τὰ κράτη.

3. ΓΑΛΛΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Γαλλικὴ Βόρ. Ἀφρικὴ εὐρίσκεται πρὸς Δ. τῆς Λιβύης καὶ περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς χώρας: Τυνησίαν, Ἀλγερίαν καὶ Μαρόκον, πού λέγονται μὲ ἓνα ὄνομα καὶ « Χῶραι τοῦ Ἀτλαντος », ἀπὸ τὸ ὄρος Ἀτλας πού τὰ διασχίζει. Ἐκ τῶν χωρῶν τούτων μόνον ἡ Ἀλγερία ἀνήκει ἀκόμη εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐλευθερίαν της. Αἱ ἄλλαι χῶραι ἔγιναν ἀνεξάρτητοι.

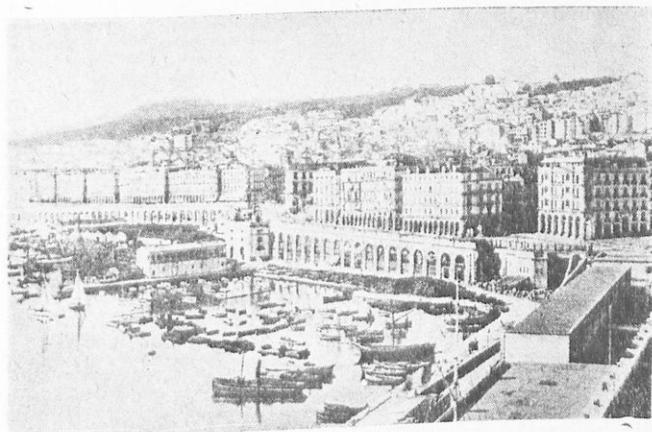
α) ΤΥΝΗΣΙΑ. (Ἐκτασίς 125.000 τ.χ. - Κάτοικοι 3.250.000). Ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰς καὶ εὐφόρους πεδιάδας πρὸς τὰ παράλια, ἐνῶ τὸ

έσωτερικόν καλύπτεται ἀπὸ ἔλη καὶ ἀπὸ τὰς τελευταίας ὄροσειρὰς τοῦ Ἄτλαντος (ὑψος 1.295 μ.).

Παράγει σιτηρὰ, ἔλαιον, φοίνικας, οἶνον, μεταλλεύματα κλπ.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Τύνις (365.000). Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Μπιζέρτα, τὸ Σφάξ, τὸ Γκαμπές κλπ.

β) ΑΛΓΕΡΙΑ. (*Ἐκτασίς 2.200 τ.χ. - Κάτοικοι 8.500.000). Καλύπτεται περὶ τὸ κέντρον ἀπὸ τὸν Ἄτλαντα (Σαχαριανόν), ποῦ ἐδῶ φθάνει τὸ ὑψος τῶν 2.328 μ., ἐνῶ πρὸς τὰ παράλια σχηματίζονται εὐφοροί

Εἰκ. 77. — Τὸ Ἀλγέρι.

πεδιάδες καὶ πρὸς Ν. σχηματίζονται ἄλμυραὶ λίμναι καὶ λιβάδια. Κατόπιν ἀπλώνεται ἡ Σαχάρα. Ἐξαπλώνεται διαρκῶς πρὸς Βορρᾶν καὶ τὸ σάβανον τῆς ἄμμου τῆς καλύπτει ἐτησίως ἀπὸ ἓνα χιλιόμετρον. Ἔτσι κινδυνεύουν αἱ σήμερον ἀνθοῦσαι Γαλλικαὶ ἀποικίαι, ἂν δὲν ληφθοῦν μέτρα.

Παράγει δημητριακά, γεώμηλα, καπνόν, ἔλαιον καὶ περιέχει διάφορα μεταλλεύματα.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Ἀλγέριον (360.000), μὲ τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν κατοίκων του Εὐρωπαϊούς. Ἄλλαι πόλεις εἶναι τὸ Ὅραν (250.000), μέγας λιμὴν. Ἡ Κωνσταντίνη (120.000), ἡ Μπὸν (80.000) κλπ.

γ) ΜΑΡΟΚΟΝ. (*Ἐκτασίς 520.000 τ.χ. - Κάτοικοι 9.000.000). Περιλαμβάνει τὸν ὑψηλότερον ὄρεινόν ὄγκον τοῦ Ἄτλαντος (ὑψος 4.167), μὲ κοιλάδα πρὸς τὰ παράλια.

Προϊόντα γεωργικά, κτηνοτροφικά, δέρματα, αύγα, ξια, φωσφορικά άλατα.

Πρωτεύουσα είναι τó Ραμπάτ (150.000). Άλλαι πόλεις είναι ή Καζαμπλάνκα (550.000), Μαρακές (250.000), Φέζ (225.000) κλπ.

Θρησκεία ή μωαμεθανική. Γλώσσα ή Άραβική. Νόμισμα τó Γαλλικόν φράγκον.

4. ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι τó Ίσπανικόν Μαρόκον ή Ριφ παρά τó Γιβλαλτάρ. Έχει έκτασιν 30.000 τ.χ. και πληθυσμόν 1 εκατ. Πρωτεύουσα ή Τετουάν (75.000) και άλλαι πόλεις ή Σεούτα, Μελίνα κλπ. Σήμερα τó Ίσπανικόν Μαρόκον είναι πλέον άνεξάρτητον.

5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΖΩΝΗ ΤΑΓΓΕΡΗΣ

Είναι ή πόλις Ταγγέρη, με μικράν περιοχήν, χαρακτηρισθεΐσα ώς Διεθνής Ζώνη, με πληθυσμόν 100.000.

Β'. ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΓΑΛΛΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

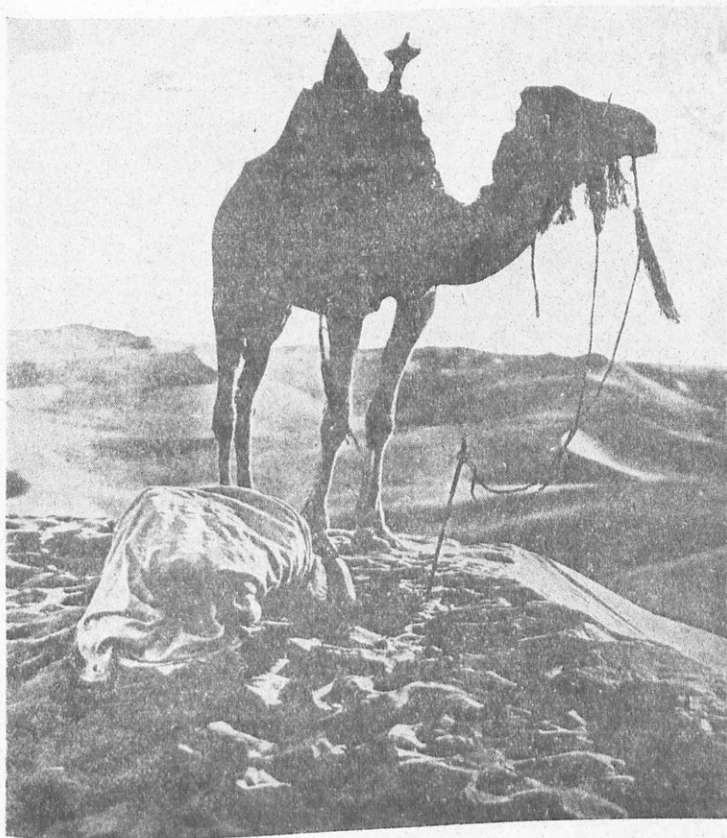
Ή Γαλλική Δ. Άφρική άποτελείται άπό διαφόρους άποικίας, αΐ όποΐαι συνολικώς έχουν έκτασιν τ.χ. 4.700.000 και πληθυσμόν 16 εκατ. Είναι δέ αΐ έξής :

α) ΣΑΧΑΡΑ. Είναι ή μεγαλυτέρα έρημος τού κόσμου. Εΐς έκτασιν καταλαμβάνει χώρον όσον και ή Εύρώπη. Γεωγραφικώς κατανέμεται μεταξύ τών Γαλλικών άποικιών και κυρίως μεταξύ τής Βορείου, Δυτικής και Κεντρικής Άφρικής.

Ή υπολογίζεται ότι πρό 10.000 έτών ή Σαχάρα δέν ήτο έρημος. Ήκμαζον έκει οΐ Γάραμαντες, οΐ πρόγονοι τών τωρινών κατοίκων τής. Διάφοροι κλιματολογικαι συνθήκαι, όμως, έπέδρασαν και τήν μετέβαλον εΐς έρημον.

Ής κυρίαν αίτίαν θεωρουν τó Γκόλφ Στρήμ. Πιστεύουν δηλ. ότι τούτο δημιουργεί και θερμά ρεύματα άέρος, τά όποΐα πλανώνται υπεράνω τών χωρών. Καΐ, αν μέν αΐται είναι ψυχραι, τά ρεύματα ταΐτα είναι ευεργετικά. Αν δέ είναι θερμαΐ, τότε αΐτα συντελοΐν εΐς τήν έλλειψιν βροχών. Ή έλλειψις δέ αΐτή σιγά-σιγά δημιουργεί έρήμους, αΐ όποΐαι σιγά-σιγά έπεκτείνονται. Έτσι έγινε και ή Σαχάρα, ή όποΐα είναι σήμερον

μία άπέραντος θάλασσα άμμου. Ή άτμόσφαιρά της δέν έχει καθόλου ύδρατμούς, διά τοϋτο αϊ άκτίνες τοϋ ήλιου φλογίζουη τήν άμμου και κάνουν τή ζέστη άνυπόφορη. Άν φυσήξη άέρας, σηκώνει τεράστια σύννεφα άμ-

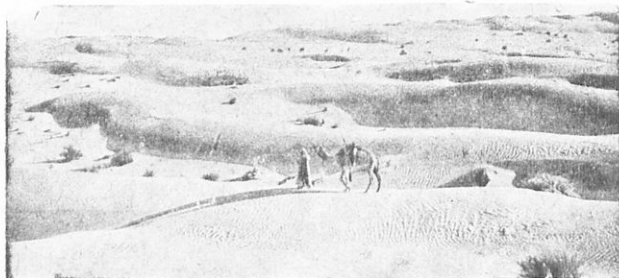

Είκ. 78.— Προσευχή στην έρημο.

μου και σχηματίζει λόφους εκεί πού δέν υπήρχον άλλοτε. Διά τοϋτο ή συγκοινωνία είναι πολύ επικίνδυνη, διότι πολλάκις δλόκληρα καραβάνια θάπτονται κάτω από βουνά άμμου, ιδίως όταν φυσάη ό τρομερός σι-
μ ο ύ ν, πού είναι θερμός και ξηρός.

Ἐπί αἰῶνας ἡ Σαχάρα ἔχει στρωθῆ με λευκάζοντα κόκκαλα ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι περιεπλανήθησαν παρασυρθέντες ἀπὸ ἀπατηλὰ ὀράματα, πού δημιουργεῖ ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἐρήμου. Ἐνόμιζον ὅτι ἐβλεπτον δροσερὰς λίμνας καὶ μαγικὰς ὁάσεις. Ἄντι δὲ νὰ φθάσουν εἰς αὐτάς, εὗρισκον τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο οἱ Γάλλοι ἔχουν κάμει φάρους μέσα εἰς τὴν ἄμμον, διὰ νὰ βοηθοῦν τοὺς ταξιδιώτας νὰ εὗρισκουν τὸν δρόμον.

Μὲ τὴν βαθμιαίαν ἐπέκτασιν τῆς ἐρήμου, αἱ παλαιαὶ ὁάσεις φθίνουσι, διότι ἀποξηραίνονται ἀπὸ τὸν λίβαν. Τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα διαρκῶς

Εἰκ. 79. — Ἡ Σαχάρα.

στερεοῦν. Εἶναι ζήτημα χρόνου ὁ ἐνταφιασμός τοῦ ὀλίγου πρασίνου, πού ἐξασφαλίζει εἰς τὴν πυριφλεγῆ αὐτὴν ἔκτασιν τὴν ζωὴν.

Ἐδρολογικαὶ Γαλλικαὶ ἀποστολαὶ ἀνεκάλυψαν τὴν ὑπαρξιν ὑπογείου λίμνης, μεταξύ Ἄτλαντος καὶ Λιβύης, ἱκανῆς νὰ δημιουργήσῃ 1.500 ὁάσεις. Λόγω ὅμως τοῦ τελευταίου πολέμου, τὸ σχέδιον δὲν κατωρθώθη νὰ πραγματοποιηθῆ ἔξ ὀλοκλήρου.

Ἡ Σαχάρα εἶναι ἀπέραντον ὄροπέδιον με ἄμωδῆ ἔκτασιν, ἄγονον καὶ γυμνὴν. Εἰς τὸ κέντρον ὑψώνονται γυμναὶ ὄροσειραὶ ὕψους 3.000 μ. καὶ πλέον. Ἡ βροχὴ εἶναι σπάνιον φαινόμενον. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν ὁάσεις, πού ἀποτελοῦν σταθμούς διὰ τὰ καραβάνια καὶ ἔχουν κατοίκους τοὺς Τουαρέγκ, Τιμποῦ καὶ Βεδουίνους.

Οὗτοι εἶναι ἀνυπότακτοι καὶ συχνὰ ἐπαναστατοῦν κατὰ τῶν Γάλλων. Εἶναι ἐξοχοὶ καβαλλάρηδες καὶ ἀσχολοῦνται με τὴν κτηνοτροφίαν, ἀλλὰ συχνὰ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν καραβανιῶν διὰ νὰ τὰ ληστεύσουν.

β) ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ. Καταλαμβάνει μικρὸν τμήμα τῆς ἀκτῆς ἐπὶ τοῦ Ἄτλαντικοῦ καὶ μέγα τμήμα τοῦ ἐσωτερικοῦ (Σαχάρας). Εἶναι σχεδὸν ἀκατοίκητος, με ὀλίγους κατοίκους συγκεντρωμένους γύρω ἀπὸ τὸν λιμένα Πόρτ - Ἐτιέν.

γ) ΣΕΝΕΓΑΛΗ. Διαρρέεται από τους ποταμούς Σενεγάλην και Γαμβιάν. Καλύπτεται υπό έλῶν και είναι χώρα αφιλόξενος διά τους Ευρωπαίους. Παράγει φιστίκια και πολλά κτηνοτροφικά προϊόντα. Πρωτεύουσαν έχει τὸν Σαϊν-Λουίς (50.000). Ἐδῶ εὐρίσκεται και ἡ πόλις Ντακάρ (130.000), πού είναι πρωτεύουσα ὀλοκλήρου τῆς Δυτικῆς Γαλλικῆς Ἀφρικῆς. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἔγινε ἡ ἀπόβασις τῶν συμμάχων κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, διὰ νὰ διώξουν τοὺς Γερμανοῖταλους ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν.

δ) ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΟΥΪ-ΝΕΑ. Διαθέτει σιδηροδρομικὴν γραμμὴν 600 χλμ. μεταξὺ τῆς πρωτεύουσῆς Κονακρὺ (10.000) και Κανκάν.

ε) ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ. Διαθέτει ἐπίσης σιδηροδρομικὴν γραμμὴν 300 χλμ. Πρωτεύουσα ἡ Ἀμπιτιάν (45.000).

στ) ΔΑΧΟΜΕΝ. Ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Πόρτο Νόβο, μὲ 30.000 κατοίκους.

ζ) ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ. Μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μπαμακό (40.000 κάτοικοι), πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Νιγηρίας.

η) ΑΝΩ ΝΙΓΗΡΙΑ. Πρωτεύουσα ἡ Νιαμέυ.

θ) ΤΟΓΚΟ. (Ἔκτασις 53.000 τ.χ. — Κάτοικοι 1 ἑκατ.). Ἄλλοτε Γερμανικὴ ἀποικία, ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν. Εἰς τὰς πεδιάδας του φύεται βαμβάκι. Ἐξάγει ἐπίσης φοινικέλαιον. Πρωτεύουσα ἡ Λομὲ (30.000).

Αἰ περὶ τὸν Νίγηρα Γαλλικαὶ ἀποικίαι ἔχουν σημαντικὴν βλάστησιν, ἀλλὰ κλίμα νοσηρὸν. Τὰ προϊόντα των εἶναι βαμβάκι, καουτσούκ, φοίνικες, καρποὶ ἀρτοδένδρων κλπ.

2. ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἰσπανικὴ Δυτικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὸ Ρίο-ντ-ὄρο και τὰς Καναρίους νήσους.

α) ΡΙΟ-ΝΤ-ΟΡΟ. (Ἔκτασις 280.000 τ.χ. — Κάτοικοι 100.000). Ἐρημος και ἀφιλόξενος χώρα. Οἱ ὀλίγοι κάτοικοι τῆς ζοῦν ἀπὸ τὴν ἀλιείαν. Πρωτεύουσα ἡ Βίλλα-Θινιέρος, ἀεροπορικὴ βάσις, πού χρησιμεύει ὡς σταθμὸς τῶν ὑδροπλάνων, τὰ ὀποῖα ἐκτελοῦν τὴν συγκοινωνίαν τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς.

β) ΚΑΝΑΡΙΟΙ ΝΗΣΟΙ. Ἑπτὰ μεγάλοι και πέντε μικραὶ νῆσοι τῆς Ἰ. Δ. Ἀφρικῆς, μὲ ἑκτασιν 7.270 τ.χ. και 500.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα ἡ Σάντα Κρούζ, ἐπὶ τῆς νήσου Τενερίφης.

3. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Πορτογαλική Δ. Ἀφρική περιλαμβάνει τὰς Ἀζόρας νήσους, τὴν νῆσον Μαδέραν, τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου καὶ τὴν Πορτογαλικὴν Γουϊνέαν.

α) ΑΖΟΡΑΙ ΝΗΣΟΙ. Εἶναι ἓνα σύμπλεγμα νήσων ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς. Ἔχουν συνολικῶς ἑκτασίαν 2.390 τ.χ. καὶ 290.000 κατ. Εἶναι ἠφαιστειογενεῖς καὶ παράγουν ἀνανάδες, μπανάνες, καφέν, τείον, καπνὸν κλπ. Πρωτεύουσα Ἀγκρα (12.000 κάτοικοι).

β) ΜΑΔΕΡΑ. Νῆσος ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς, μὲ ἑκτασίαν 813 τ.χ. καὶ 250.000 κατ. Παράγει οἶνον καὶ ξυλείαν. Πρωτεύουσα Φουνσάλ (40.000 κάτοικοι).

γ) ΝΗΣΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ. Εἶναι 14 νῆσοι ὄρειναι, μὲ ἀνθυγιεινὸν κλίμα. Ἐκτασίς 3.845 τ.χ. καὶ 160.000 κάτοικοι. Πρωτεύουσα Πράϋα (20.000 κάτ.).

δ) ΓΟΥΪΝΕΑ. Εὐρίσκεται παρὰ τὴν Γαλλικὴν Γουϊνέαν. Ἔχει ἑκτασίαν 35.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 350.000. Παράγει καουτσούκ, κηρόν, ἑλεφαντόδοντον, δέρματα κλπ. Πρωτεύουσα ἡ Μπολάμα (4.000 κάτ.).

4. ΑΓΓΛΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἀγγλικὴ Δυτικὴ Ἀφρική περιλαμβάνει τὴν Σιέρρα-Λεόνε, τὴν Γαμβίαν, τὴν Χρυσῆν Ἀκτὴν καὶ τὴν Νιγηρίαν.

α) ΣΙΕΡΡΑ-ΛΕΟΝΕ. (Ἐκτασίς 72.000 τ.χ. — Κάτοικοι 1.800.000). Εὐρίσκεται παρὰ τὴν Γαλλικὴν Γουϊνέαν. Πυκνὰ δάση καλύπτουν τὴν χώραν. Ἔχει σιδηροδρομικὰς γραμμὰς 500 χλμ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Φράου με 70.000 κατοίκους.

β) ΓΑΜΒΙΑ. (Ἐκτασίς 10.000 τ.χ. — Κάτοικοι 200.000). Πρωτεύουσα Μπατούρστ (15.000).

γ) ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ. (Ἐκτασίς 204.000 τ.χ. — Κάτοικοι 3.570.000). Πυκνὰ δάση ὑψηλῶν δένδρων καλύπτουν τὴν χώραν. Πρωτεύουσα ἡ Ἀκρα με 70.000 κατοίκους.

δ) ΝΙΓΗΡΙΑ. (Ἐκτασίς 877.000 τ.χ. — Κάτοικοι 22 ἑκατομμύρια). Μὲ πολλὰ πυκνὰ δάση. Ἔχει σιδηροδρόμους 3.000 χλμ. καὶ τακτικὴν ἀτμοπλοικὴν συγκοινωνίαν. Πρωτεύουσα ἡ Λάγκος με 130.000 κατοίκους. Ἄλλη πόλις εἶναι ἡ Κάνο με 100.000 κατοίκους.

5. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΛΙΒΕΡΙΑΣ

Ἡ Δημοκρατία τῆς Λιβερίας ἰδρύθη ἀπὸ Ἀφρικανοὺς μαύρους δούλους πωληθέντας εἰς Ἀμερικανοὺς καὶ ἐλευθερωθέντας ἀπὸ αὐτοὺς.

ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ. Εύρσκεται εις τήν είσοδον τής Γουϊνέας, έχει έκτασιν 111.000 τ.χ. και συνορεύει προς Β. με τήν Γαλλικήν Γουϊνέαν, προς Α. με τήν Γαλλικήν άποικίαν τής Άκτ ής του Έλεφαντόδοτος, προς Ν. με τον Άτλαντικόν και προς Δ. με τήν Άγγλικήν άποικίαν Σιέρρα-Λεόνε.

ΕΔΑΦΟΣ. Το έσωτερικόν τής χώρας δέν έχει τελείως εξερευνηθῆ, διότι αί τοπικαί άρχαί δέν επιτρέπουν τήν είσοδον εις ξένους, φοβούμενοι πολιτικήν άνάμειξιν. Είναι γνωστή μόνον ή παραλιακή χώρα, ή όποία παρουσιάζει πολλὰς έσοχάς, λιμνοθαλάσσας και τέλματα, που σχηματίζονται από τους πολλούς ποταμούς. Οί σπουδαιότεροι ποταμοί είναι ό Μάνο, ό Μάφα, και ό Άγ. Παύλος, όλοι πλωτοί από μικρά πλοία. Εις τό έσωτερικόν τής χώρας υπάρχουν μερικαί όροσειραί, σπουδαιότερα τών όποίων είναι ό Σάτρο.

ΚΛΙΜΑ. Το κλίμα είναι θερμόν και υγρόν.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Η Λιβερία καλύπτεται από πυκνά δάση, τά όποία αποτελούνται από κομμόδενδρα, φοίνικας, ανανάδες, έβένους, καφεόδενδρα και μπαμπού. Ζώα ζούν λέοντες, έλέφαντες, πίθηκοι και άντιλόπες.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Η Λιβερία είναι χώρα εύφορος, αλλά δέν καλλιεργείται συστηματικώς, διότι τό μεγαλύτερον μέρος τών κατοίκων ζούν βίον νομαδικόν και άπολίτιστον. Τά σπουδαιότερα προϊόντα είναι καφές, κακάο, ζαχαροκάλαμον, ρύζι, βαμβάκι και άραβόσιτος.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ο πληθυσμός άνέρχεται εις 2 έκ. κατοίκους, εκ τών όποίων όλίγοι είναι λευκοί και οί υπόλοιποι ίθαγενείς μαυροί. Πρωτεύουσα Μονροβία με 18.000 κατοίκους.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Δημοκρατία.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Μέχρι του 19ου αιώνος ή Λιβερία ήτο γνωστή με τό όνομα « Άκτή τών κόκκων » και ήτο τό κυριώτερον κέντρον του έμπορίου τών δούλων. Το έτος όμως 1821 μερικοί Άμερικανοί φιλόνηρωποι άγόρασαν από ένα ίθαγενή φύλαρχον μίαν μικράν νησίδα εις τας άκτς τής Λιβερίας και εκεί εγκατέστησαν 30 οικογενείας άποίκων μαύρων. Άργότερα ή φιλανθρωπική έταιρεία « Άμερικανική Έταιρεία Άποικισμού » άγόρασε πολλούς μαύρους, τους όποιους άπληλευθέρωσε και εγκατέστησε κατά μήκος τών νήσων τής Λιβερίας. Οί άποικοι αύτοι προσοικειώθησαν τήν νησίδα που εγκατεστάθησαν οί πρώτοι άποικοί έκτισαν μίαν πόλιν, που τήν ώνόμασαν Μονροβία, από τό όνομα του προέδρου τών Η.Π. Μονρόε. Άργότερα όλόκληρος ή χώρα ώνομάσθη Λιβερία, δηλ. χώρα τής έλευθερίας.

Γ'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ

Έχει έκτασιν 2.485.000 τ.χ. και κατοίκους συνολικῶς 4 ἑκατομ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἐξῆς ἀποικίας : Γαλλ. Κογκό, Γκαμπόν, Οὐμπαγκί Σαρί, Τσάδ και Καμερόν.

α) ΓΑΛΛ. ΚΟΓΚΟ. Έχει πολλὰ πυκνὰ δάση, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἰθαγενεῖς ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ὕπνου. Πρωτεύουσα ἡ Μπραζαβίλ (55.000), ἡ ὁποία εἶναι και πρωτεύουσα ὀλοκλήρου τῆς Ἰσημερινῆς Γαλλικῆς Ἀφρικῆς.

Εἰκ. 80. — Μαῦρος τοῦ Κογκό με τροχισμένα δόντια, παλαιὰ συνήθεια τῶν ἀνθρωποφάγων.

β) ΓΚΑΜΠΟΝ, με πρωτεύουσαν τὴν Λίμπρεβίλ, με κατοίκους 13.000 ἐπὶ τῆς ἀκτῆς.

γ) ΟΥΜΠΑΓΚΙ ΣΑΡΙ, με πρωτεύουσαν τὴν Μπαγκουί, με 6.000 κατοίκους.

δ) ΤΣΑΔ, με πρωτεύουσαν τὴν Φόρ-Λαμό, με 16.000 κατοίκους.

ε) ΚΑΜΕΡΟΥΝ. Έκτασις 431.000 τ.χ. Κάτοικοι 2.800.000. Πρώην Γερμανικὴ ἀποικία. Πρωτεύουσα Γιάουντέ. Ἄλλη πόλις εἶναι ὁ λιμὴν Ντουάλα, με 50.000 κατοίκους. Παράγει ἀνανάδες, ξυλείαν, κακάο και καουτσούκ.

2. ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἰσπανικὴ Κεντρικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὴν Ἰσπανικὴν Γουινέα ν με τὴν νῆσον Πώ, εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν. Κάτοικοι 150.000. Παράγει κακάο, καφέ, ἔρια, χρυσόν. Πρωτεύουσα ἡ Σάντα Ἰζαμπέλ, με 9.000 κατοίκους.

3. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Πορτογαλικὴ Κεντρικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὴν νῆσον Ἄγ. Θωμᾶν και τὴν Ἀγκόλαν.

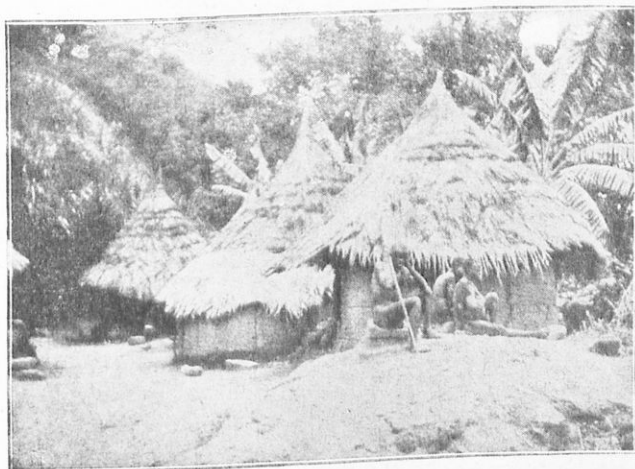
α) ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ. Νῆσος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουίνεας, ἡφαιστειώδης, με ἐπιφάνειαν 929 τ.χ. και 60.000 κατοίκους.

β) ΑΓΚΟΛΑ. Ἐκτασίς 270.000 τ.χ. — Κάτοικοι 5 ἑκατ. Πρωτεύουσα τὸ Σάν Πάολο ντέ Λοάντα, μὲ 40.000 κατοίκους, καὶ ἄλλην πόλιν τὴν Βεγγουέλα, μὲ 10.000 κατοίκους.

Εἶναι χώρα ὄρεινὴ, ποὺ παράγει καφέν, καουτσούκ, ζάχαριν, βαμβάκι, κηρόν, ἔλεφαντόδοντον κλπ.

4. ΑΓΓΛΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἀγγλικὴ Κεντρικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὰς νήσους Ἀνάληψιν καὶ Ἀγίαν Ἑλένην.

Εἰκ. 81. — Χωριὸν Καμερούν.

α) ΑΝΑΛΗΨΙΣ. Νῆσος τοῦ ΒΔ. Ἀτλαντικοῦ, χρησιμοποιουμένη ὡς ἀναρρωτήριον τῶν ἀσθενῶν Ἀγγλων. Ἔχει ἑκτασίαν 100 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 1.000 κατοίκους.

β) ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ. Μὲ ἑκτασίαν 123 τ.χ. καὶ κατοίκους 4.000. Ἐχρησίμωσε διὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος. Ἐμείνεν εἰς αὐτὴν ἐπὶ 6 ἔτη (1815 - 1821), ὅτε ἀπέθανε.

5. ΒΕΛΓΙΚΟΝ ΚΟΓΚΟ

Ἔχει ἑκτασίαν 2.336.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 10.500.000. Μαζὺ μὲ τὰς χώρας Ρουάντα καὶ Οὐρούντι ΒΑ. τῆς λίμνης Ταγκανίκα, ἑκτασίαν συνολικῶς τ.χ. 2.390.000 καὶ πληθυσμὸν 15 ἑκατομμύρια.

Είναι άπέραντος χώρα, πλουσία εις όρυκτά, άδάμαντας και ούράνιον. Πρωτεύουσα είναι ή Λεοπολντβίλ, με 120.000 κατοίκους.

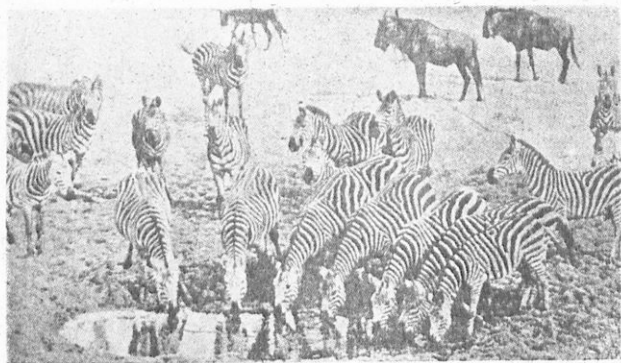
Τό έδαφος τό διαρρέει ό ποταμός Κογκό με τούς παραποτάμους του. Είναι ένα βαθύπεδον με όροσειράς γύρω. Τό Κογκό είναι από τās εύφωρτέρας χώρας του κόσμου. Έχει πυκνά δάση, μέσα εις τās όποια ζοϋν μεγάλα ζώα και παράγει καουτσούκ, μπανάνες, έσπεριδοειδή, λαχανικά και έχει μεγάλην κτηνοτροφίαν.

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΣΟΥΔΑΝ

Έκτείνεται προς Ν. τής Αιγύπτου και φθάνει εις τό Βελγικόν Κογκό. Έχει έκτασιν 2.600.000 τ.χ. και 8.000.000 κατοίκους.

Τό μεγαλύτερον μέρος τής χώρας άποτελείται από άμμόδεις έρήμους. Έδω εύρίσκεται ή μεγάλη έρημος τής Νουβίας και τμήματα τής Σαχάρας

Εικ. 82.— Ζέβροι πίνουν νερό σε μία λίμνη του όροπεδίου τής 'Ανατ. 'Αφρικής.

και τής Λιβυκής έρήμου. Εις τās έρήμους αυτās υπάρχουν πολλai δάσεις, ai όποiai συνδέονται δια καρβανίων με την Λιβύην, την Αιγυπτον και τό Κογκό. Έδω παρατηρείται και τό περίεργον φαινόμενον του άντικατοπτρισμοϋ, κατά τό όποιον βλέπομεν μακρυνά άντικείμενα, που σχηματίζουν τās είδωλά τους άνεστραμμένα. Παρατηρείται επίσης και τό φαινόμενον Χαμποϋμπ, κατά τό όποιον λεπτή σκόνη άμμου σηκώνεται ψηλά μ' ένα έλαφρό φύσημα του άνέμου και κάνει μεγάλας

καταστροφάς. Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης παραλία εἶναι εὐθύγραμμος καὶ ἀλίμενος, μὲ μόνον δύο ὄρμους, Πόρτ - Σουδάν καὶ Σούακίν.

Ἡ βόρειος περιοχή εἶναι ἐκτεταμένη ἔρημος. Τὸ κέντρον εἶναι ἐλώδεις

Εἰκ. 83. — Σουδανὸς ἐργάτης σὲ φυτεία.

περιοχαὶ μὲ χαμηλὰς ὄροσειρὰς καὶ πλουσίαν βλάστησιν. Τὸ ἀνατολικὸν τμήμα διασχιζέται ἀπὸ τὸν Νεῖλον, ποῦ δημιουργεῖ γύρω του μίαν εὐφορον περιοχὴν.

Κυριώτερα προϊόντα του εἶναι τὸ βαμβάκι, ὁ ἀραβόσιτος, σιγάμι, χουρμάδες, ἔβενος, ἐλαστικὸν κόμμι, μπαμποῦ καὶ κτηνοτροφικὰ τινὰ εἶδη.

Πρωτεύουσα τὸ Χαρτούμ μὲ 60.000 κατοίκους. Οἱ Σουδανοὶ εἶναι οἱ περισσότερον πολιτισμένοι μαῦροι.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ χώρα ἕως τώρα ἐδιοικεῖτο ἀπὸ Ἀγγλον διοικητὴν, τὸν ὁποῖον διώριζε ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις. Διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάζετο Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν. Ἀπὸ τοῦ 1956 ὅμως τὸ Σουδάν ἔγινε ἀνεξάρτητον. Εἰς τὸ Σουδάν ζοῦν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πλουτίσει μὲ τὴν τιμίαν ἐργασίαν των.

2. Αἰθιοπία ἢ Ἀβησσυνία

Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι μία χώρα τῆς Ἀφρικῆς, ἡ ὁποία, χάρις εἰς τὸ ἀπρόσιτον ἔδαφος τῆς καὶ τὴν ἀγάπην τῶν κατοίκων τῆς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, οὐδέποτε κατεκτήθη ὀριστικὰ οὔτε ἀπὸ Εὐρωπαίους, οὔτε ἀπὸ βαρβάρους ἐπιδρομείς. Ἡ Ἀβησσυνία (ἡ Αἰθιοπία ὅπως τὴν ὀνομάζουν οἱ κάτοικοί τῆς) μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦταν ἀνεξερεύνητη, γιὰτὶ οἱ κάτοικοί τῆς δὲν ἐπέτρεπαν εἰς ξένους νὰ εἰσχωρήσουν εἰς αὐτήν, φοβούμενοι κατακτητικὰς βλέψεις. Ἀπὸ τὰς περιγραφὰς τολημῶν ἐξερευνητῶν μαθαίνουμε ὅτι ἡ χώρα ἔχει θαυμασίαν φύσιν καὶ ὑπέροχα τοπία, γι' αὐτὸ τὴν ὀνομάζουν « Ἐλβετίαν τῆς Ἀφρικῆς ». Ἡ χώρα αὕτη ἐνδιαφέρει ἐξαιρετικὰ τοὺς Ἕλληνας, γιὰτὶ ἡ νεωτέρα ἱστορία τῆς εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν δρᾶσιν τολημῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι, εἴτε προσκληθέντες, εἴτε μόνοι τους, προσέφεραν μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν χώραν καὶ ἐτίμησαν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα. Γι' αὐτὸ οἱ Ἀβησσυνοὶ ἀγαποῦν ἐξαιρετικὰ τοὺς Ἕλληνας.

ΘΕΣΙΣ - ΕΚΤΑΣΙΣ - ΟΡΙΑ. Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι μεσόγειος χώρα καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ κεντρικὸν τμήμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Περιβάλλεται ἀπὸ κτήσεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, πού τὴν ἀποκλείουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Ἐρυθραίαν καὶ τὴν Σομαλίαν, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ἰταλικὴν Σομαλίαν καὶ τὴν Ἀγγλικὴν Κένυαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Ἀγγλικὴν Οὐγάνδα καὶ τὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι 900.000 τ.χ.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀβησσυνίας εἶναι ὄρεινόν, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓνα μεγάλο ὑψίπεδον πού χωρίζεται ἀπὸ πολλὰ ὄροπέδια. Αἱ κορυφαὶ τοῦ ὑψιπέδου φθάνουν 4.300-4.600 μ. Οἱ πλαγιεῖς τῶν ὄρων κατέρχονται καὶ σχηματίζουν βαθεῖας χαράδρας καὶ κοιλάδας, εἰς τὰς ὁποίας ρέουν ὀρηκτικοὶ χεῖμαρροι. Μεταξὺ τῶν ὄροπεδίων σχηματίζονται εὐφορῶτατα πεδιάδες μὲ πλουσίαν βλάστησιν. Τὰ ὑψηλότερα ὄρη εἶναι τὸ Ρ ἄ σ - Ν τ α σ ἄ ν (4.620 μ.), Ἄ μ π ο - Γ ι ἄ ρ ε τ (3.536 μ.) καὶ Ἀ γ ι α σ ἄ τ ρ α (4.150 μ.).

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Ἡ Ἀβησσυνία ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, οἱ σπουδαιότεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Κ υ α ν ο ὕ σ Ν ε ἰ λ ο ς,

που τὸν λένε Ἀμπάι, ὁ Τζούμπα καὶ ὁ Ὀμπο. Λίμνας ἔχει τὴν Τάνα, τὴν Βικτωρία καὶ τὴν Μαργαρίτα.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἀβησσυνίας ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ εὐχάριστον. Εἰς τὰ ὑψηλά μέρη τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸν, ἀλλὰ μετριά-
ζεται ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ λεκανο-
πέδια ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν, ἐλώδες καὶ ἀνθυγιεινὸν. Εἰς τὴν Ἀβησ-
συνίαν πέφτουν πολλοὶ βροχαί, ἰδίως ἀπὸ τὸν Ἰούνιον ὡς τὸν Σεπτέμ-
βριον.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ Ἀβησσυνία, ἕνεκα τῶν ἀφθόνων βροχῶν καὶ

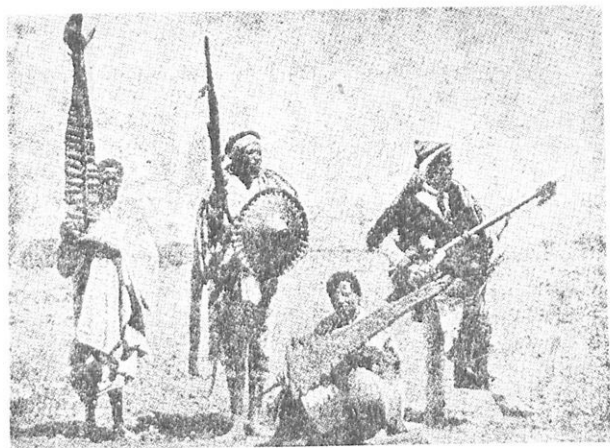
Σχ. 84.—Καμηλοπαρδάεις στὴν περιοχὴ τῶν μεγάλων λιμνῶν.

τῶν πολλῶν ποταμῶν, ἔχει πλουσίαν βλάστησιν. Τὰ δάση τῆς εἶναι ἀπέ-
ραντα, φύονται δὲ δένδρα που δὲν ἀπαντῶνται εἰς ἄλλας χώρας, ὅπως π.χ.
τὸ ν τ ο ὑ κ, ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ ὁποίου βγάζουν λάδι, καὶ τὸ τέ φ ι,
ἀπὸ τὸ ὁποῖον βγάζουν ἀλεύρι, μὲ τὸ ὁποῖον κάνουν τὸ ψωμί τους οἱ
ἰθαγενεῖς. Εἰς τὴν Ἀβησσυνίαν ζοῦν ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ἄγρια θηρία:
λέων, πάνθηρ, ἐλέφας, ἵπποπόταμος, ρινόκερως, τίθηκος κλπ. Ζοῦν ἐπί-
σης παντὸς εἶδους πουλιά καὶ δηλητηριώδεις ὄφεις.

ΠΡΟ-Ϊ-ΟΝΤΑ. Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι ἀπὸ τὰς εὐφωρότερας χώρας
τοῦ κόσμου. Εἰς πολλὰ μέρη οἱ κάτοικοι δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ καλλιερ-
γήσουν, γιατί φύονται μόνα τους ὅλα τὰ προϊόντα που χρειάζονται διὰ
τὴν διατροφήν τους. Ἐκτὸς τοῦ ν τ ο ὑ κ καὶ τοῦ τέ φ ι, παράγεται
ἔξαιρετικὸς καφές, ἰδίως εἰς τὴν περιφέρειαν Κάφα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πῆρε
καὶ τὸ ὄνομα καφές. Παράγονται ἐπίσης δημητριακά, λαχανικά καὶ φρούτα.
Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ πλού-
του τῆς χώρας. Τρέφονται βόδια, πρόβατα, γίδια, ἄλογα καὶ μουλάρια.
Καὶ ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι μεγάλος· ὑπάρχουν κοιτάσματα σιδήρου

καί χαλκοῦ, εἶναι ὁμως ἀνεκμετάλλευτα, γιατί οἱ Ἀθησσυνοὶ φοβοῦνται νὰ παραχωρήσουν τὴν ἐκμετάλλευσιν σὲ ξένους, γιὰ νὰ μὴ δώσουν ἀφορμὴν ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικά τους.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Ἡ Ἀθησσυνία, ἀν καὶ περιβάλλεται ἀπὸ ξένας χώρας καὶ δὲν ἔχει λιμάνια, ἐν τούτοις ἔχει ζωηρὸν ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, ἰδίως κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Ἐξάγει ἀκόμη καφέν, μέλι καὶ ἐλεφαντόδοντας.

Εικ. 85. — Κυνηγοὶ ἐλεφάντων (Ἀθησσυνία).

Ἡ ἐξαγωγή γίνεται ἀπ' τὸν λιμένα τῆς Γαλλικῆς Σομαλίας **Τ ζ ι μ π ο υ τ ῖ**, μὲ τὸν ὁποῖον συνδέεται σιδηροδρομικῶς.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀθησσυνίας ἀνέρχεται εἰς 15 ἑκατ. κατοίκους. Οἱ Ἀθησσυνοὶ εἶναι μῖγμα Σημιτῶν (Ἀράβων) καὶ Χαμιτῶν (ἐντοπιῶν). Πάντως ἀνήκουν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, γι' αὐτὸ οἱ Ἀραβες τοὺς λένε « χαμπέζ », δηλ. ἀνακατεμένους. Χωρίζονται εἰς φυλὰς, αἱ σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ **Γ κά λ α**, οἱ **Σ ο μ α λ ο ῖ** καὶ οἱ **Ν τ α ν α κ ῖ λ**. Ἔχουν ἀνάστημα μέτριον, χρῶμα καστανὸν καὶ μαῦρο, μάτια μαῦρα καὶ χεῖλη παχειά. Εἶναι λιτοδίαιτοι, φιλόξενοι, εὐγενεῖς καὶ γενναῖοι.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα ἡ Ἄντις Ἀμπέμπα. Ἄλλαι πόλεις: Ἀξώμη, Χαράρ, Ντιρεντάουα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἐλλιπτής, μόνο μία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ὑπάρ-

χει, πού συνδέει τήν Ἄντις Ἄμπέμπα μέ τὸ Τζιμπουτί. Στὰ ὑπόλοιπα μέρη ἡ συγκοινωνία γίνεται μέ ζῶα.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Χριστιανοὶ μονοφυσῖται καὶ λίγοι Μωαμεθανοὶ καὶ Ἑβραῖοι.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Αὐτοκρατορία. Ὁ αὐτοκράτωρ λέγεται Νεγκούς Νεγκίστι (Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων). Ἡ χώρα κυβερνᾶται ἀπὸ διοικητὰς τοῦ λέγονται ράς. Ὁ σημερινὸς αὐτοκράτωρ ὀνομάζεται Χαϊλῆ Σελασιῆ καὶ ἀγαπᾷ τοὺς Ἕλληνας. Ἐχει μάλιστα ἐπίσκεφθῆ τὴν Ἑλλάδα.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Οἱ Αἰθίοπες στὰ παλιὰ χρόνια κατοικοῦσαν κοντὰ εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου καὶ ὑπετάγησαν στοὺς Φαραῶ γιὰ λίγον καιρό. Κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους ἔκαμαν δικό τους κράτος, μέ πρωτεύουσαν τὴν Ἀξώμην. Κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ εἶχαν ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικὴν. Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους συνεμάχησαν μέ τὸν Ἰουστινιανὸν ἐναντίον τῶν Ἀράβων. Στὰ νεώτερα χρόνια ἐπολέμησαν ἐπιτυχῶς ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἰταλῶν, τοὺς ὁποίους κατετρόπωσαν ὑπὸ τὸν ἔνδοξον αὐτοκράτορα Μενελικ τὸ 1896. Αὐτὴ τὴ ντροπὴ ἠθέλησε νὰ ξεπλύνῃ ὁ Μουσσολῖνι καὶ τοὺς ἐπέτεθῃ κατὰ τὸ 1936 μέ δηλητηριώδη ἀέρια καὶ κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀβησσυνίαν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Ἰταλῶν ἀπὸ τοὺς συμμάχους, ἡ Ἀβησσυνία ἔγινε καὶ πάλιν ἐλευθέρα.

ΘΗΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ. Οἱ Ἀβησσυνοὶ ἔχουν περιέργα ἦθη καὶ ἔθιμα. Οἱ γυναῖκες ἐργάζονται καὶ οἱ ἄνδρες κάθονται στὰ καφενεῖα ἢ ὑφαίνουν στὸν ἀργαλειό, πού τοὺς ἀρέσει πολὺ. Πολλοὶ περπατοῦν ξυπόλυτοι, γιὰ πιστεύουν πὼς τὸ νὰ φορῆ κανεὶς παπούτσια εἶναι σημεῖον μαλθακότητος. Περιέργη εἶναι καὶ ἡ δικαιοσύνη τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζουν εἰς μερικὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίας. Ἐφαρμόζουν τὸ ρητὸν « ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ... ». Ὅταν π.χ. κλέψῃ κανεὶς, τοῦ κόβουν τὸ χέρι. Ἀπὸ ἡλικίας 10 ἐτῶν ὁ Ἀβησσυνὸς ὀπλοφορεῖ καὶ ἀσκεῖται εἰς τὰ ὄπλα. Ὀπλοφοροῦν ὅμως μόνον οἱ Χριστιανοὶ, πού εἶναι οἱ ἄρχοντες τῆς χώρας. Εἰς τὸν πόλεμον πηγαίνουν μέ χαρὰν, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τὰς γυναῖκας, μητέρας, ἀδελφὰς καὶ παιδιὰ. Οἱ γυναῖκες ἐκτελοῦν βοθητικὰς ὑπηρεσίας καὶ προτρέπουν τοὺς ἄνδρας τῶν νὰ πολεμήσουν γενναῖα. Ἄν δειλιάσῃ κανεὶς τὸν γιουχαῖζουν καὶ ἂν ριξῆ τὰ ὄπλα του τὸν λιθοβολοῦν.

3. ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Γαλλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὴν Γαλ. Σομαλίαν καὶ τὴν νῆσον Μαδαγασκάρην.

α) **ΣΟΜΑΛΙΑ.** Ἐχει ἕκτασιν 20.000 τ.χ., μέ πρωτεύουσαν τὸ Τζιμίμουτί, μέ 80.000 κατ., σπουδαῖον ἐμπορικὸν λιμμένα.

β) ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ. Έχει έκτασιν 600.000 τ.χ. και πληθυσμόν 4 εκατ. Μία κεντρική όροσειρά τήν χωρίζει εις Ἀνατολικήν και Δυτικήν. Ἡ Ἀνατολική ἔχει ἀφθόνους βροχάς, πυκνά δάση και ἀγρια ζῶα. Ἡ Δυτική ἔχει ὀλίγας βροχάς και στέππας, ὅπου βόσκουν πολλά ζῶα. Εἰς τήν Ἀνατολικήν κατοικοῦν Μαλαῖοι και εἰς τήν Δυτικήν Νέγροι. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Τανανάριβη, μέ 200.000 κατοίκους.

Παράγει βάμβακα, ρύζι, καφέν, ζαχαροκάλαμον, πιπέρι, βανίλια και καουτσούκ. Ἐχει δέ και πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου και μολύβδου.

4. ΤΕΩΣ ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

α) ΕΡΥΘΡΑΙΑ. Ἐχει έκτασιν 120.000 τ.χ. και 500 χιλιάδες κατοίκους. Εἶναι χώρα ξηρά και σχεδόν ἔρημος. Πρωτεύουσα ἡ Ἀσμάρα, 15.000 κάτ. Ἄλλη πόλις ἡ Μασαύα. Ἀπό τοῦ 1952 ἡ Ἐρυθραία προσηρτήθη ἀπό τήν Αἰθιοπία.

β) ΣΟΜΑΛΙΑ. Ἐχει έκτασιν 500.000 τ.χ. και 1 εκατ. κατοίκους. Πρωτεύουσα τὸ Μογκατίτσιο, μέ 40.000 κατοίκους. Αἱ χώραι αὐταὶ διοικοῦνται ἤδη ὑπό Ἀγγλων, χωρὶς νὰ ἔχη ἀποφασισθῆ εἰσέτι ἡ τύχη των.

5. ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἐχει έκτασιν 1.800.000 τ.χ. και 13 εκατ. κατοίκους. Ἀποτελεῖται δέ ἀπό τὰς κάτωθι ἐπί μέρους ἀποικίας :

α) ΑΓΓΛΙΚΗ ΣΟΜΑΛΙΑ. Ἐκτασις 175.000 τ.χ., μέ 500 χιλιάδας κατοίκους. Εὐρίσκεται ἔναντι τοῦ Ἄδεν. Τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπό δάση και λιβάδια, ὅπου τρέφονται πολλά ζῶα. Πρωτεύουσα ἡ Μπερμπέρα, μέ 20.000 κατοίκους.

β) ΟΥΓΚΑΝΤΑ. Ἐκτασις 250.000 τ.χ., μέ κατοίκους 4 εκατ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Εντεπε, μέ 10.000 κάτ. ΒΑ. τῆς λίμνης Βικτωρίας.

γ) ΚΕΝΥΑ. Ἐκτασις 583.000 τ.χ., μέ 4 εκατ. κατοίκους, μέ πρωτεύουσαν τὸ Ναϊρόμπι και σημαντικὴν πόλιν τὴν Μομπάζα, μέ 50.000 κατοίκους.

δ) ΤΑΓΚΑΝΙΚΑ. Ἐκτασις 940.000 τ.χ., μέ 5.500.000 κατοίκους. Μεγάλοι ἐκτάσεις τῆς καλύπτονται ἀπό ἀνεξερευνητα εἰσέτι δάση. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Ντάρ-Ἐσ-Σαλάμ, μέ 25.000 κατοίκους. Πόλις ἡ Ζανζιβάρ. Εἶναι παλαιὰ Γερμανικὴ ἀποικία.

ε) ΝΥΩΡ. Ἐκτασις 771.000 τ.χ. Κάτοικοι 5 εκατ. Παράγει ζάχαριν, κακάο, δέρματα. Πρωτεύουσα ἡ Λορέντζα Μαρκέες, μέ 50.000 κατοίκους. Ἄλλη πόλις ἡ Μοζαμβίκη.

Ε'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

ΝΟΤΙΟ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις κατέχει τὸ νοτιώτερον τμήμα τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἔχει ἕκτασιν 1.223.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 12 ἑκατ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰ 2 ἑκατ. εἶναι λευκοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἰθαγενεῖς, Ὅπτεντότοι, Κάφροι καὶ Βουσμάνοι.

Ἡ χώρα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα ὑψίπεδον ὕψους 1.000 - 1.500 μ., ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ τὰ Δρακόντια ὄρη. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέγα μέρος καλύπτει ἡ ἔρημος Καλαχάρη. Τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν διασχίζουν οἱ ποταμοὶ Ὀράγγης καὶ Ζαμβέζης. Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι εὐφορώτατον καὶ ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Παράγει σιτηρὰ, βαμβάκι, ἐσπεριδοειδῆ, φρούτα. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἐπίσης πολὺ ἀνεπτυγμένη, τρέφονται πρόβατα, γίδια, ἄλογα καὶ μουλάρια. Ἀνεπτυγμένη εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ πτηνοτροφία, ἰδίως στρουθοκαμήλων, τὰς ὁποίας τρέφουν διὰ τὰ πτερά τους.

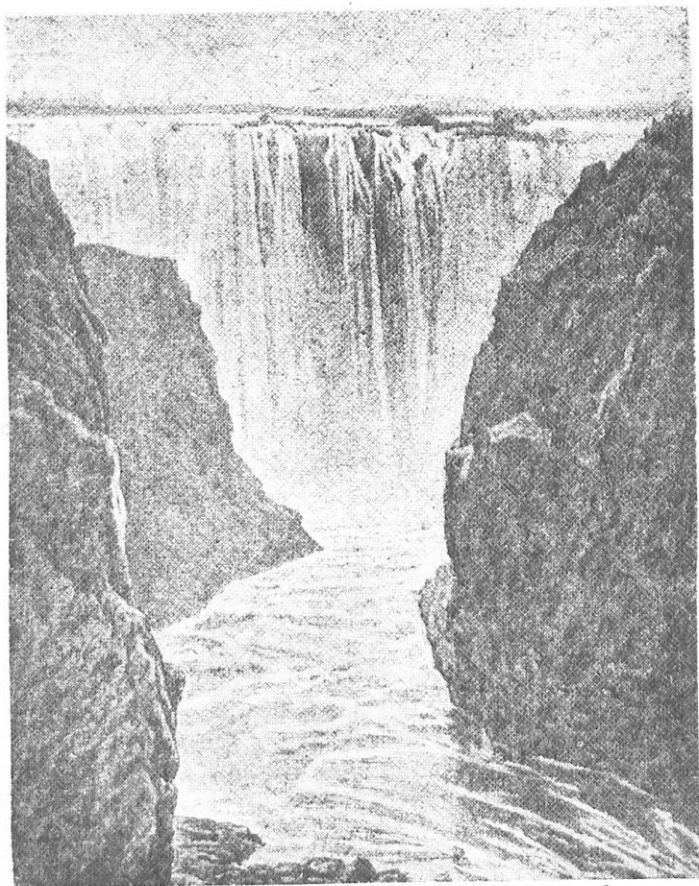
Ἄλλ' ἐκεῖνο ποὺ ἔχει τὴν μεγαλυτέραν σημασίαν καὶ ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς χώρας, εἶναι ὁ ὀρυκτὸς τῆς πλοῦτος. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τρανσβαάλ, πλησίον τῆς πόλεως Γιοχάνεσμποουργκ, εὐρίσκονται τὰ μεγαλύτερα χρυσορυχεῖα τοῦ κόσμου. Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀκρωτηρίου, πλησίον τῆς πόλεως Κιμπερλέϋ, τὰ μεγαλύτερα ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ κόσμου. Ἐχει ἀκόμη καὶ πλούσια μεταλλεῖα γαιανθράκων, χαλκοῦ, σιδήρου, κασσιτέρου καὶ ἀργύρου.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι εὐκρατον εἰς τὰ παράλια καὶ θερμὸν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐχει καλὴν συγκοινωνίαν, μὲ πολλὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς καὶ αὐτοκινητοδρόμους.

Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις εἶναι ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας χώρας τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ κλίμα τῆς εἶναι ὑγιεινόν, προσελκύει κατ' ἔτος καὶ νέους Εὐρωπαίους ἀποίκους. Εἰς τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν ὑπάρχουν πολλὰ ἀνορθῶσαι Ἑλληνικαὶ παροικίαι. Οἱ Νοτιοαφρικανοὶ ἀγαποῦν πολὺ τοὺς Ἕλληνας, ὁ δὲ ἄλλοτε πρωθυπουργὸς στρατάρχης Σμάτς, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἔχομεν δώσει εἰς μίαν ἀπὸ τὰς κεντρικὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἦτο ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους φίλους τῆς Ἐλλάδος. Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις ἀποτελεῖ ὁμοσπονδίαν τῶν πρώην Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν Ροδεσίας, Τρανσβαάλ, Ὀράγγης, Νατάλης καὶ Ἀκρωτηρίου, αἱ ὁποῖαι σήμερον ἀποτελοῦν ἐπαρχίας τῆς Ἐνώσεως. Ἡ Ἐνωσις ἰδρύθη τὸ 1810 καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς Βρεττανικῆς Κοινοπολιτείας. Ἐχει πολίτευμα δημοκρατικόν, θρησκείαν Ἀγγλικανικὴν, γλῶσσαν Ἀγγλικὴν καὶ νόμισμα τὴν νοτιοαφρικανικὴν λίραν.

Αί έπαρχίαι τής Νοτιοαφρικανικῆς Ένώσεως :

α) ΡΟΔΕΣΙΑ. Διαιρείται εις Βόρειον με πρωτεύουσαν τὸ Λί-
βιγκστον καὶ Νότιον με πρωτεύουσαν τὸ Σάλσμπουρ.

Εικ. 86. -Ο καταράκτης τής Βικτωρίας τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη.

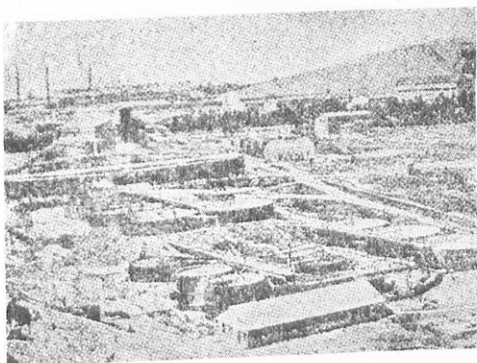
β) ΤΡΑΝΣΒΑΑΛ. Καλύπτεται ἀπὸ δάση καὶ ἔχει πολλὰ λιβάδια.
Έχει τὰ μεγαλύτερα χρυσωρυχεῖα τοῦ κόσμου. Πρωτεύουσα Π ρ α ι τ ω-

ρία, 240.000 κάτ., που είναι και πρωτεύουσα ολοκλήρου της Ένωσης. Άλλη πόλις είναι τὸ Γιοχάνεσμπουργκ, ὅπου μένουσ πολλοὶ Ἕλληνες.

γ) ΟΡΑΓΓΗ. Ἐχει ἀφθονὰ λιβάδια καὶ καλὴν καλλιέργειαν δημητριακῶν. Ἐξάγει χρυσόν, ἀδάμαντας κλπ. Πρωτεύουσα Μπλουμφουντάϊν.

δ) ΝΑΤΑΛΗ. Ἐχει πρωτεύουσαν τὸ Ντῶρμπαν, μὲ 360.000 κατοίκους καὶ σπουδαῖον λιμένα.

ε) ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΝ. Ἐχει πολλὰ δάση εἰς τὰ παράλια, λιβάδια καὶ

Εἰκ. 87.—Χρυσωρυχεῖα στὸ Γιοχάνεσμπουργκ.

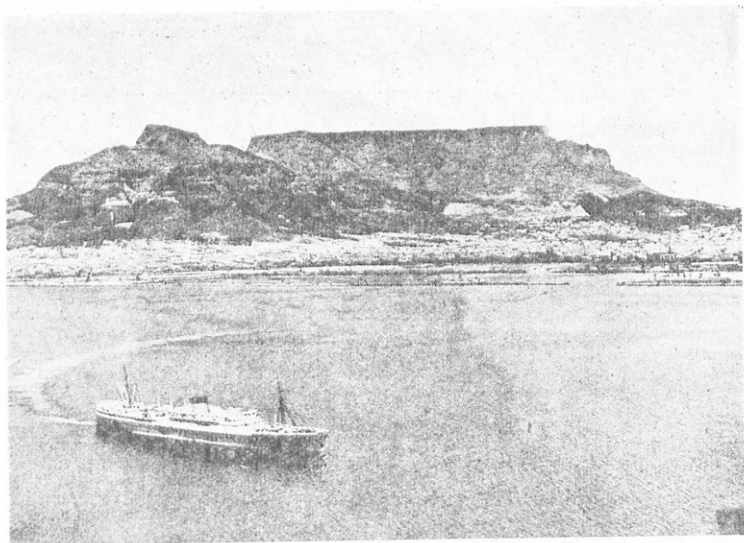
εὐφόρους πεδιάδας εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐδῶ ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ κόσμου. Ἐχει καλὴν σιδηροδρομικὴν συγκοινωνίαν (8.000 χιλ. γραμμαί) καὶ πρωτεύουσαν τὸ Κεῖπτάουν, μὲ 455.000 κατοίκους. Ἄλλη πόλις Πόρτ-Ἐλιζαμπεθ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ. Οἱ πρῶτοι ἀποικοὶ τῶν χωρῶν αὐτῶν ἦσαν Ὀλλανδοί, οἱ ὅποιοι ἀπωθῆθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τελικῶς ὑπέκυψαν. Εἶναι οἱ Μπόερς.

Τὰ χρυσωρυχεῖα τοῦ Γιοχάνεσμπουργκ καὶ τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ Κιμπερλέυ εἶναι τὰ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου.

Οἱ Βουσμάνοι περιφέρονται εἰς τὴν Καλαχάρην καὶ ζοῦν ἀπὸ τὴν θήραν.

Οἱ Ἕλληνες ποὺ ζοῦν εἰς τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν ἴδρυσαν σχολεῖα καὶ ἐκκλησίας.

Εικ. 88.—'Η πόλις τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ τὸ ὄρος τῆς Τραπεζῆς.

Εικ. 89.—Κορίτσια Μαύρων Νοτίου Ἀφρικῆς.

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Όρη	Ύψος	Όρη	Ύψος
Κιλιμάντζαρο...	6.010 μ.	Ρας - Ντασάν	
Κέννα...	5.240 »	(Αιθιοπία)	4.620 μ.
Ρουεντζόρι	5.067 »	Άτλας	4.127 »

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Λίμναι	Έκτασις	Λίμναι	Έκτασις
Βικτώρια	68.500 τ. χ.	Άλβέρτου	5.000 τ. χ.
Ταγκανίκα	35.100 »	Μέρου	4.800 »
Νυάσα	31.000 »	Τσάνα	3.600 »
Τσαδ	18.000 »	Μπαγκουέλο	3.000 »
Ροδόλφου	10.000 »	Κίβου	2.600 »
Λεσπόλδου	8.000 »	Έδουάρδου	2.100 »

ΔΙΩΡΥΞ

Σουέζ, με μήκος 160 χ., πλάτος 22 μ., βάθος 11 μ.
Μηχανικός Λεσσέψ.

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Ποταμοί	Μήκος	Ποταμολεκάνη
Νείλος	6.400	2.900.000 τ. χ.
Κογκό	4.600	3.700.000 »
Νίγηρ	4.200	2.100.000 »
Ζαμβέζης	2.700	1.500.000 »

Π Ι Ν Α Ξ
ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Χώροι	Πληθ. εις έκ.	Έκτασις εις τ.χ.	Πυκν. κατά τ.χ.	Πρωτεύουσαι
Άνεξάρτητοι :				
Αίγυπτος	21	1.000.000	21	Κάιρον
Αιθιοπία.....	15	1.060.000	14	Άδισ Άμπέμπα
Λιβερία.....	1,6	111.000	—	Μονροβία
Λιβύη.....	1,1	1.760.000	1	Βεγγάζη
Μαρόκον.....	8,5	390.000	22	Ραμπάτ
Νοτιοαφ. Ένωσις.....	12,7	1.224.000	10	Πραιτωρία
Τυνησία.....	3,5	156.000	22	Τύνις
Κτήσεις Βελγικαί :				
Κογκό.....	15	2.390.000	5	Λεοπολντβίλ
Γαλλικαί :				
Άλγερία.....	9	2.190.000	4	Άλγέριον
Δυτ. Άφρική.....	17	4.700.000	4	Ντακάρ
Ίσημ. Άφρική.....	4,4	2.510.000	2	Μπαζβίλ
Σομαλία.....	—	22.000	—	Τζιμπουτί
Μαδαγασκάρη.....	4,5	600.000	7	Ταναναρίβη
Πορτογαλικαί :				
Άγκόλα.....	4,5	1.246.000	3	Λουάντα
Μοζαμβίκη.....	5,7	771.000	7	Μαρκές
Γουίνεα.....	0,6	36.000	14	Μπιζάο
Ίσπανικαί :				
Γουίνεα.....	0,2	28.000	—	Ίσαβέλλα
Ρίο ντ' Όρο.....	0,1	270.000	—	Κισνέρος
Μαρόκον.....	1,3	46.000	7	Τετουάν
Άγγλικαί :				
Σιέρρα Λεόνε.....	1,8	72.000	25	Φρητάουν
Γαμβία.....	0,2	10.000	20	Μπατούρς
Χρυσή Άκτή.....	3,5	204.000	17	Άκρα
Νιγηρία.....	22	877.000	27	Λάγκος
Σομαλία.....	0,5	175.000	2	Μπερμπέρα
Άνατολική Άφρική.....	13	1.800.000	3	Ζάνζιβαρ
Κηδεμονία Ήν. Έθνων :				
Καμερούν.....	3	500.000	6	Γιαουντέ
Σομαλία Ίταλ.....	1,2	513.000	2	Μπόγκαντ
Έρυθραία.....	1	124.000	6	Άσμάρα
Συνδιοικήσεις :				
Άγγλο-Αιγ. Σουδάν.....	8,7	2.505.000	2	Χαρτούμ
Ταγγέρη.....	0,2	349	—	Ταγγέρη

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Πόλεις	Πληθυσμός	Πόλεις	Πληθυσμός
Κάιρον	1.300.000	Ἀλγέριον.	360.000
Ἀλεξάνδρεια	680.000	Ντωρμπάν.	360.000
Γιοχάνεσμπουργκ	730.000	Μαρρακές	250.000
Καζαμπλάνκα.	550.000	Ἵοράν.	250.000
Κεϊπτάουν	455.000	Πραιτωρία	240.000
Τύνις.	365.000	Φέζ.	225.000

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ. Εἰς τὴν διώρυγα τοῦ Σουέξ εἰργάσθησαν 20.000 ἔργαται ἐπὶ 10 ἔτη καὶ ἔδαπανήθησαν 19 ἑκατομμύρια λίρες.

Ἡ Σφιγξ παριστᾷ θεὸν καὶ συμβολίζει τὴν ἐξυπνάδα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν δύναμιν τοῦ λέοντος, ὁπότε ὑπάρχει τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς ἀνθρωπίνης ἰσχύος.

Τὸ Χαρτοῦμ εἶναι κέντρον διοργανώσεως κυνηγιῶν κροκοδείλων.

Ἡ πρωτεύουσα Κογκό ἔχει τὸν μεγαλύτερον ὄγκον νερῶν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον.

Οἱ καταρράκται τοῦ Κογκό εὐρίσκονται εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἶναι οἱ μεγαλύτεροι τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ ὁ Κογκό ἀπλώνεται εἰς 35 χλμ. Γίνεται δηλ. μία κινουμένη θάλασσα.

Τὸ τρίτον τῶν ἐλεφάντων ποῦ ἐφονεύοντο προπολεμικῶς, ἐφονεύοντο εἰς τὸ Βελγικὸν Κογκό διὰ τὸν ἐλεφαντόδοντά των.

Ε Ρ Ω Τ Η Σ Ε Ι Σ

Εἰς τὸ Κεϊπτάουν ἔχουν Χριστούγεννα μὲ χιόνια, ὅπως ἡμεῖς ;

Γιατί ὁ Νεῖλος λέγεται « κυανοῦς » καὶ « λευκός » ;

Ποία εἶναι ἡ « Μαύρη ἠπειρος » ; ἢ « Ἀφρικανικὴ Ἑλβετία » ; Τὸ « δῶρον τοῦ Νεῖλου » ;

Τί εἶναι ὁ «Χαμπούμπ» ;

Εἶναι ὁ ἀνεμοστρόβιλος τῆς ἐρήμου, ποῦ τρομοκρατεῖ ὅσους κάθονται γύρω ἀπὸ τὴν Σαχάραν.

Ἐξαφνα ἢ λεία ἐπιφάνεια τῆς ἐρήμου χάνεται. Ἐνα πελώριον τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ τὴν γῆν ἕως τὸν οὐρανόν. Ὡς σάβανον φαντάσματος ἀπλώνεται παντοῦ καὶ ζητεῖ τὰ πάντα νὰ καλύψῃ εἰς τὰς πτυχάς του. Ἄλλοῦ εἶναι καταπύρφρον ὡς αἷμα καὶ ἄλλοῦ μαῦρον ὡσάν τὴν νύκτα.

Στροβιλιζόμενα πορφυραῖ κολῶνες προβαδίζουν μέσα εἰς τὴν σιωπὴν θανάτου. Οὔτε φύλλον δὲν κινεῖται. Ἡ ζωὴ σταματᾷ. Τότε ξεσπᾷ ἄγριος

άνεμος με τρομερόν μουγκρητόν και τρέχει με όρμην άσυγκράτητον. Τά σπύτια τρίζουν ώς νά κινδυνεύουν νά έκτριζωθούν. Τά δένδρα γέρνουν πρós τήν γήν. Τό νερό τών ποταμών και λιμνών σχηματίζει ύγρόν μετέωρον και έκσφενδονίζεται έδω και εκεί.

Τέλος τό μετέωρον κομματιάζεται και εξαφανίζεται, άφού δημιουργήσει άρκετά θύματα.

Ή Άκτή τών Διαμαντιών

Έκει εις τās έκβολάς του Ήράγγη ύπάρχει μία Άκτή τών Διαμαντιών. Μέσα εις όλίγας ώρας ήμπορείς νά μαζεύσης τόσα, ώστε όλην σου τήν ζωήν νά περάσης με πολυτέλεια.

Είναι ένας τόπος άγριος, χωρίς ένα δένδρον ή σκιάν, χωρίς πηγήν. Μερικοί Βουσμάνοι μόνον ζούν εκεί μέσα εις τρύπας. Είναι ή πιό πρωτόγονη φυλή τής Άφρικής.

Τά διαμάντια είναι σκορπισμένα μέσα εις τά χαλίκια και λάμπουν. Συνήθως όμως είναι χωμένα μέσα και πρέπει νά τ' άνακατεύσης επάνω σέ μαύρο μανδήλι διά νά τά ιδής. Εύκολα ήμπορείς μέσα εις όλίγας ώρας νά μαζεύσης όσα θέλεις. Μόνον πού οι φρουροί τής Νοτιοαφρικανικής Ένώσεως θά σου τά πάρουν. Ή άκτή άνήκει εις τό « Συνδικάτον Άδαμάντων Λονδίνου », πού δέν έπιτρέπεται νά εύρεθούν εις τήν άγοράν πολλά διαμάντια, όπότε θά πέση ή τιμή των.

Αί διασκεδάσεις τών Μαύρων

Ή Ναϊρόμπι είναι μία εύρωπαϊκή καθ' όλα πόλις. Άνθισμένοι κήποι, μεγάλα καταστήματα, κομψά καφενεία. Άν έχης χάλκινο σύρμα, ήμπορείς νά πλουτίσης εκεί. Τό αγοράζουν όσο-όσο αί γυναίκες και τά κορίτσια τών ίθαγενών, διά νά κάμουν κρίκους για τόν λαιμό, χέρια κλπ.

Άν μεταβήτε εις ένα από τά πολλά δάση, θά μεθύσετε από τήν μυρωδιά του κέδρου και τής καμφοράς. Άν εύρεθήτε μίαν Κυριακήν πρωί εις τήν Μομπάζα, θά σās ξυπνήσουν ήχοι τυμπάνων. Συγκεντρώνονται αί ένοπλοι δυνάμεις τής Κένυα.

Ή γραμμή Καίρου - Κείπ τάουν

Έχει μήκος 9.000 χλμ. και συνδέει με τά νήματα του πολιτισμού άγριες φυλές και κόσμους.

Κατ' άρχάς διασχίζει κανεις τήν χώραν του Φαραώ, εκεί πού έγεννήθη ο άρχαιότερος πολιτισμός. Κατόπιν φθάνει εις τās λίμνας τής Ίσημερινής Άφρικής. Διασχίζει πυκνά δάση, όπου κατοικούν Πυγμαίοι, περνά από άντρα άγρίων θηρίων. Τά λεοντάρια όρμούν πρós τήν μηχανή ή

θέλουν ν' ἀρπάξουν τὸν μηχανοδηγόν. Οἱ ἵπποπόταμοι καὶ οἱ ρινόκεροι φεύγουν φοβισμένοι. Κατόπιν τὸ τραῖνο τρέχει μέσα εἰς πεδιάδας, ὅπου εἰς τὴν ἡσυχὴ νύκτα ἀκούονται αἱ ὕαι, πού ροκανίζουν τὰ κόκκαλα κάποιος λεοπαρδάλεως. Κάποτε φθάνει τὸ ὕψος τῶν καταρακτῶν τῆς Βικτωρίας, πού ἔχουν ἀνυπέμβλητον μεγαλοπρέπειαν καὶ γραφικότητα.

Προχωρεῖ ὡς τὴν γῆ πού κρύβει εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς τὸ χρυσάφι καὶ τὰ διαμάντια.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ ὕπνου

Ἡ Οὐγκάντα εἶναι ἡ πατρίς τῆς ἀσθενείας τοῦ ὕπνου, πού μεταδίδεται εἰς τὸν ἄνθρωπον μόλις τὸν τσιμπήσῃ ἓνα κουνούπι (μυῖγα τσέ-τσέ). Κατ' ἀρχάς ἀπηγόρευσαν νὰ κατοικήσῃ κανεὶς πλησιέστερον ἀπὸ 3-4 χλμ. εἰς τὴν λίμνην Νυάσα. Κατόπιν ἐφύτευσαν γλυκοπατάτες καὶ κατέστρεψαν τὴν ἐλώδη βλάστησιν, πού ἔκαμνε τὸ ἔδαφος ἀκατάλληλον διὰ τὴν ἐκκόλαψιν τοῦ θανατηφόρου κουνουπιοῦ.

Ἔργα εἰς τὴν Ἀφρικὴν

Αἱ παράκτιοι περιοχαὶ τῆς Λιβύης εἶναι καταπράσινοι, χάρις εἰς τὰς χειμερινὰς βροχὰς πού πίπτουν ἄφθοι καὶ εἰς τὰς ἐλαίας πού ἐφύτευσαν κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν οἱ Ἴταλοί.

Εἰς τὸ Ἀλγέριον καὶ Μαρόκον οἱ Γάλλοι κατασκευάζουν μεγάλας τεχνητὰς λίμνας πού συγκεντρώνουν τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν.

Οἱ Γάλλοι μηχανικοὶ πιστεύουν ὅτι μὲ τὸν Νίγηρα ἡμποροῦν νὰ δημιουργήσουν μίαν νέαν Αἴγυπτον, ἂν κατασκευάσουν ὑδροφράκτας, τεχνητὰς λίμνας καὶ ἠλεκτρικὰ ἔργοστάσια.

Ὁ ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς εἰς τὴν Ἀφρικὴν

Ἡ Ἀλεξάνδρεια πού ἔκτισε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τὸ 331 π.Χ. ἐγίνε πνευματικὴ πρῶτεύουσα τοῦ κόσμου ἐπὶ 1.000 ἔτη.

Ἐπὶ Μεχμέτ Ἀλή, πού ἀγαποῦσε τοὺς Ἕλληνας, ἀνεπήδησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνθούσαι Ἑλληνικαὶ παροικίαι. Ἀλλὰ τὸν πλοῦτον πού ἀπέκτων ἐκεῖ οἱ Ἕλληνες τὸν ἐχρησιμοποιοῦν διὰ νὰ ἀνεγείρουν παντὸς εἶδους καλλιμάρμαρα ἰδρύματα εἰς τὴν ἀγαπημένην των πατρίδα. Σήμερον εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχουν Ἑλληνικαὶ παροικίαι. Ἡ ζωὴ ὁμως τῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι τόσο ἀνετος, μὲ τὴν ἀφύπνισιν τῶν Αἰγυπτίων.

Καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς (Χαρτούμ, Ἀδὶς Ἀμπέμπα, Ἀσμάρ, Ζανζιβάρ, Μπέϊρα, Γιοχάνεσμπουργκ), οἱ Ἕλληνες ἔχουν ἰδρύσει ἀπείρους κοινότητας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Ἀφρικῆς καὶ χωρίσατέ του εἰς τὰ ἀνεξάρτητα κράτη καὶ τὰς κτήσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Χρωματίσατε μὲ ἰδιαίτερον χρῶμα καθένα.
- 2) Ὀνομάσατε τὰς μεγάλας ἐρήμους καὶ τοποθετήσατέ τας εἰς τὸν χάρτην καὶ τὴν θέσιν των. Ἐξηγήσατε τὸν λόγον τῆς δημιουργίας τῶν ἐρήμων.
- 3) Σημειώσατε ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν πορείαν τοῦ Νεῖλου καὶ ἐξηγήσατε τὴν σημασίαν ποῦ ἔχει ὁ ποταμὸς αὐτὸς διὰ τὴν Αἴγυπτον.
- 4) Εἰς ποίας χώρας τῆς Ἀφρικῆς ζοῦν Ἕλληνες ὠργανωμένοι εἰς κοινότητας ;
- 5) Ποίους κινδύνους ἀντιμετωπίζουν τὰ καραβάνια κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ἐρήμων;
- 6) Ποιοὶ ἐξερευνηταὶ μᾶς ἔκαμαν γνωστὴν τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἀπὸ πότε ἤρχισε ἡ ἰδρυσις Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν εἰς αὐτήν ;
- 7) Μὲ ποίαν χώραν τῆς Ἀφρικῆς εἶχε καὶ ἔχει μεγάλας σχέσεις ἡ Ἑλλάς ;
- 8) Κάμετε ἓνα νοερὸν ταξίδιον εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ περιγράψατε τὴν ζωὴν τῶν κατοίκων, τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα καὶ τὰ προϊόντα κάθε χώρας.

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ ὅλας τὰς ἡπείρους. Ὀνομάζεται καὶ Νέος Κόσμος, γιατί ἀνεκαλύφθη τὸ 1492 μ.Χ. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἐγέννησε πολλὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης μαζεύτηκαν ἐκεῖ, βρῆκαν μὴ νέα πατρίδα καὶ ἐδημιούργησαν μὴ νέα ζωὴ καὶ ἓνα νέον πολιτισμόν. Σὲ καμμιά ἄλλη ἡπειροὶ δὲν κατώρθωσαν οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ ἐκτοπίσουν καὶ ἐξαφανίσουν τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ νὰ δημιουργήσουν νέα καὶ ἰσχυρὰ κράτη, σὰν τὰ καλύτερα Εὐρωπαϊκὰ. Ἡ Ἀμερικὴ ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Βόρειον ὡς τὸν Νότιον Πόλον καὶ περνᾷ ἀπ' αὐτὴν ὁ Ἰσημερινός. Παρουσιάζει δὲ τὴν μεγαλυτέραν ποικιλίαν κλίματος ἀπὸ ὅλας τὰς ἡπείρους. Τὸ κλίμα ἔχει ἐπιδράσει καὶ στοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν μεγάλας διαφορὰς καὶ ἀντιθέσεις εἰς τὴν φυσικὴν διάπλασιν, εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν πολιτισμόν. Οἱ ἴδιες διαφορὰς παρατηροῦνται καὶ στὰ φυτὰ καὶ στὰ ζῶα. Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς δὲν ὑπάρχει φυτὸν ἢ ζῶον ποῦ ὑπάρχει εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους καὶ δὲν ἀπαντᾷται εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ὁμοιάζει σὰν ἓνας τεράστιος ζωολογικὸς καὶ βοτανικὸς κῆπος, ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῆ ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα. Ἡ Ἀμερικὴ ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον, ὠνομάσθη δὲ Ἀμερικὴ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀμερικού Βεσπούκη, ὁ ὁποῖος τὴν περιέγραψε εἰς ἓνα βιβλίον του. Ἡ Ἀμερικὴ εὑρίσκειται ὀλόκληρος εἰς τὸ Δυτικὸν ἡμισφαίριον.

ΕΚΤΑΣΙΣ - ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει ἐπιφάνειαν 42 ἑκατ. τ.χ., εἶναι δηλαδὴ ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Ἀσίαν ἡπειρος τῆς γῆς καὶ τετραπλασία τῆς Εὐρώπης, καταλαμβάνει δὲ τὰ 28 ο)ο τῆς στερεᾶς ἐπιφανείας

της γῆς. Στό μήκος εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἥπειρος. Διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα: Τὴν Βόρειον, τὴν Νότιον καὶ τὴν Κεντρικὴν.

Σχ. 90. — Χάρτης τῆς Ἀμερικῆς μετὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν αὐτὴν κλίμακα.

Ἡ Βόρειος καὶ Νότιος ἔχουν σχεδὸν τὴν ἴδιαν ἔκτασιν καὶ ὁμοιάζουν σὰν δύο μεγάλα τρίγωνα. Ἡ δὲ Κεντρική, πού τὰς ἐνώνει, εἶναι ἓνα στενὸν καὶ ἀκανόνιστον τμήμα ξηρᾶς, τὸ ὁποῖον σχηματίζει πρὸς Νότον τὸν Ἴσθμὸν Παναμαῖ, πού ἔχει πλάτος 75 χλμ.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Ἀμερική διασχίζεται εἰς ὅλον τὸ μήκος της ἀπὸ μακρὰν ἄλυσίδα ὄρεων, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται εἰς ὅλον τὸ μήκος τῶν παραλίων τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ ὀνομάζονται εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν Βραχώδη ὄρη (6.238 μ. ὕψος), εἰς δὲ τὴν Νότιον Κορδιλλιέρας τῶν Ἄνδεων (7.025 μ. ὕψ.). Πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὅμως ἐκτείνονται ἀπέραντοι πεδιάδες, διαρρέομεναι ἀπὸ μεγάλους πλωτοὺς ποταμούς, καὶ δὲν ὑπάρχουν παρά μικρὰ ὑψίπεδα, τὰ ὁποῖα εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν λέγονται Ἀπαλλάχια, εἰς δὲ τὴν Νότιον ὀροπέδια τῆς Βραζιλίας. Ἡ Βόρειος Ἀμερική ἔχει τὸν μεγαλύτερον εἰς μήκος ποταμὸν τῆς γῆς, τὸν Μισισσιππῆν, ἡ δὲ Νότιος τὸν πλατύτερον καὶ πολυῦδρότερον, τὸν Ἀμαζόνιον.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ἀμερικῆς εἰς μὲν τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια εἶναι ψυχρότατον (γιατί ;), εἰς δὲ τὸ μέσον θερμότατον (γιατί ;). Πρὸς τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια τῆς θερμῆς ζώνης τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ βλάστησις τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ποικίλη καὶ διαφέρει κατὰ περιοχὰς ἀναλόγως τοῦ κλίματος. Ἡ Νότιος ὑπερέχει ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας χώρας τῆς γῆς εἰς πλοῦτον καὶ πυκνότητα βλαστήσεως. Εἰς τὴν Βόρειον ὑπάρχουν ἄφθονα δάση μὲ γιγαντιαῖα δένδρα. Ἐνῶ εἰς τὴν Κεντρικὴν ὑπάρχει τροπικὴ βλάστησις (φοῖνικες, κακαόδενδρα, ζαχαροκάλαμον κλπ.). Ἡ Ἀμερική εἶναι πατρίδα δύο σπουδαίων φυτῶν : τῆς πατάτας, πού μᾶς ἤλθε ἀπὸ τὴν Χιλήν, καὶ τοῦ ἀραβοσίτου, τοῦ ὁποῖου πατρίδα εἶναι ἡ Παραγουάη. Ἀπὸ τὰ ἄγρια ζῶα ζοῦν ὁ πούας (ἀμερικανικὸς λέων), ὁ ἰαγουάρος, ἡ ἀρκούδα, ὁ πίθηκος κλπ. Τὰ ζῶα καὶ φυτὰ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ὁμοιάζουν μὲ τῆς Εὐρώπης, γιατί, καθὼς λένε, ἦταν κάποτε ἐνωμένες, ἐνῶ τῆς Νοτίου διαφέρουν, γιατί ἦταν ἀπομονωμένη.

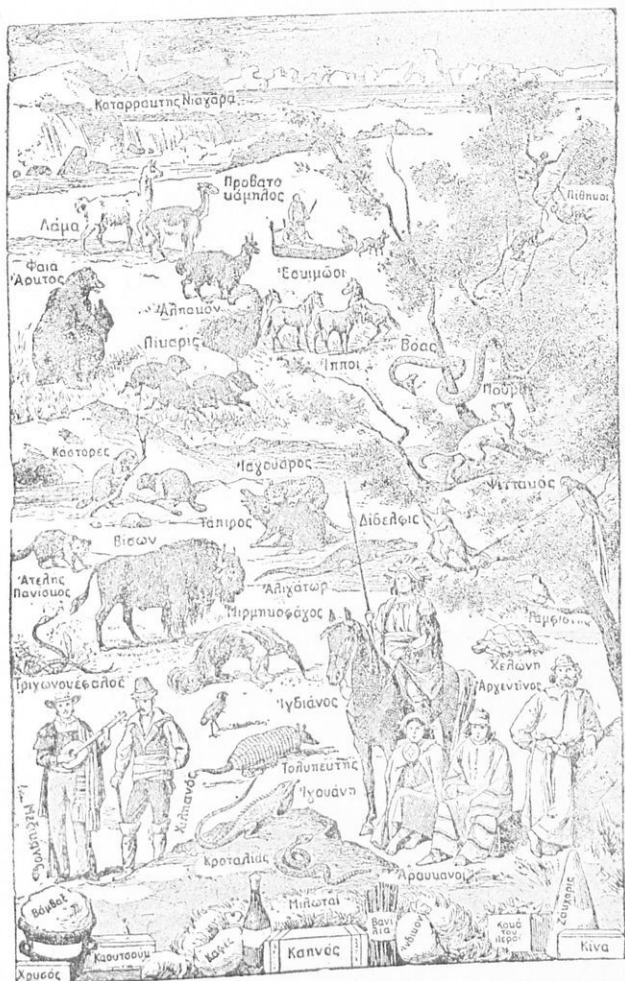
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 250.000.000 κατ., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 70 ἑκατοστὰ εἶναι λευκοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἐρυθρόδερμοι, νέγροι καὶ μιγάδες.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Βόρειος Ἀμερική εἶναι τὸ σπουδαιότερον τμήμα τῆς Ἀμερικῆς, γιατί ἐδῶ ὑπάρχουν τὰ σπουδαιότερα καὶ τὰ πρὸ πολιτισμένα κράτη.

ΕΚΤΑΣΙΣ - ΟΡΙΑ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ Βόρειος Ἀμερική ἔχει σχῆμα τριγωνικόν, τὸ μήκος της ἀπὸ Β. πρὸς Ν. εἶναι 7.500 χλμ. καὶ ἀπὸ Δ.

πρὸς Α. 5.950 χλμ. Ἡ συνολικὴ ἔκτασίς τῆς εἶναι 19.500.000 τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 220.000.000 κατοίκους. Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ

Σχ. 91.—Ζῶα, φυτά, προϊόντα καὶ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς.

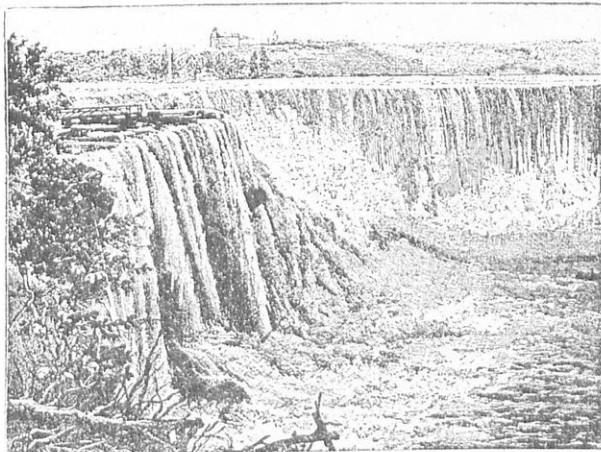
τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. Ἐδῶ εἶναι ὁ Βερίγγειος πορθμός, πού τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀσίαν. Πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τοὺς δύο μεγάλους Ὠκεανούς καὶ στὸ στενότερον μέρος τῆς συνορεύει μὲ τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν. Πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν καὶ πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ εἰς τὸ δυτικόν τῆς μέρος διασχιζέται ἀπὸ δύο μεγάλας ὄροσειράς, τὰ Βραχώδη ὄρη, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τὴν Ἀλάσκαν μέχρι τοῦ Νοτίου Μεξικοῦ. Ἡ ὄροσειρὰ αὕτη ἔχει πολλὰς ὑψηλὰς κορυφὰς καὶ πολλὰ ἠφαιστεια ἐν ἐνεργείᾳ· ἡ ὑψηλότερα τῶν κορυφῶν Μάκ Κίνλεϋ εἶναι 6.250 μέτρα. Ἀνατολικά εἶναι τὰ Ἀπαλάχια. Τὸ ὑψίπεδον αὐτὸ ἔχει μῆκος 2.600 χλμ. Ἡ ὑψηλότερα τοῦ κορυφῆ εἶναι ἡ Μπλάκ Ντὸμ, ὕψους 2.044 μέτρων. Ἀνάμεσα εἰς τὰ Βραχώδη καὶ τὰ Ἀπαλάχια ἀνοίγεται μία μεγάλη καὶ εὐφορος πεδιάς, πού τὴν διαρρέουν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοί, τῶν ὁποίων ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ Μισισσιππῆς, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου, μὲ τοὺς παραποτάμους του, τῶν ὁποίων ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ Μισσούρης. Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς πεδιάδος αὐτῆς εἶναι πέντε μεγάλαί λιμναί: Ἡ Μίτσιγκαν, ἡ Ὀντάριο, ἡ Γιούρον, ἡ Ἄνω Λίμνη καὶ ἡ Ἡρι. Αἱ λιμναὶ αὗται συνδέονται μεταξύ τους καὶ σχηματίζουν τὸν ποταμὸν Ἀγίου Λαυρέντιου, ὁ ὁποῖος, μεταξύ τῆς Ὀντάριο καὶ τῆς Ἡρι, σχηματίζει τοὺς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα, τοῦ ὁποίου τὰ νερὰ πέφτουν ἀπὸ ὕψος 50 μέτρων καὶ κινοῦν ἐργοστάσια παραγωγῆς ἠλεκτροφωτισμοῦ, διὰ τὴν κίνησιν σιδηροδρόμων καὶ τὸν φωτισμὸν πόλεων. Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ Μακένζης, ὁ Κολοράδο καὶ ἄλλοι.

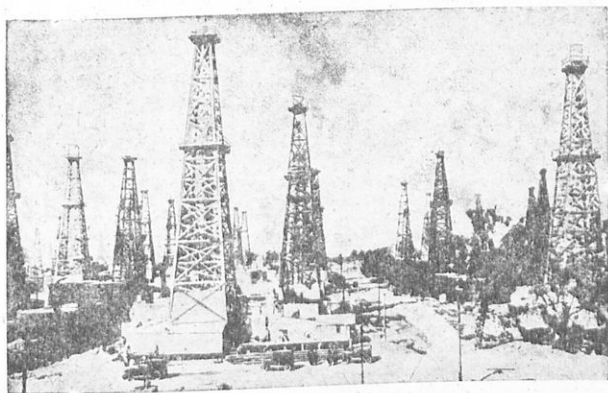
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ - ΝΗΣΙΑ - ΚΟΛΠΟΙ. Αἱ ἄκται τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἔχουν μῆκος 75 χιλιάδες χλμ. Ἡ ἀνατολικὴ παραλία τῆς τελειώνει πρὸς Β. εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Νέας Σκωτίας, ἡ ὁποία περιβάλλει τὸν κόλπον τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου. Πρὸς Ν. εἶναι ἡ χερσόνησος τῆς Φλωρίδος, πού κλείνει τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ. Πρὸς Δ. εἶναι ἡ χερσόνησος τῆς Ἀλάσκας, πού πλησιάζει εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν χωρίζει ὁ Βερίγγειος πορθμός. Πρὸς Ν. εἶναι ἡ ἐπιμήκης χερσόνησος τῆς Καλλιφορνίας. Ἡ βόρειος παραλία τῆς Ἀμερικῆς σχηματίζει τὸν μέγαν κόλπον τοῦ Οὐδωνος καὶ πολλὰς μικρὰς χερσονήσους. Πρὸς τὴν παραλίαν αὐτὴν ὑπάρχουν καὶ πολλὰ νησιά, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἀκατοίκητα, γιατί πλησιάζουν πρὸς τὸν Β. Πόλον. Ἐδῶ εἶναι ἡ Γροιλανδία, ἡ μεγαλύτερα νῆσος τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Αὐστραλίαν.

ΚΛΙΜΑ. Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ δὲν ἔχει παντοῦ τὸ ἴδιον κλίμα. Στὰ βόρεια, πού περνᾷ ὁ Πολικὸς κύκλος, τὸ κλίμα εἶναι ψυχρόν. Στὰ νότια εἶναι θερμὸν καὶ ἀνάμεσα, πού περνᾷ ὁ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου,

τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον. Στὰ παράλια τῆς Καλλιφορνίας καὶ τοῦ Μεξικοῦ τὸ κλίμα μοιάζει μὲ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος.

Εἰκ. 92.—Καταρράκται τοῦ Νιαγάρα.

Εἰκ. 93.—Πετρελαιοπηγές στὴς Ἠνωμένες Πολιτεῖες.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη ἡ γεωργία. Εἰς τὰς εὐφόρους πεδιάδας τοῦ Καναδά καὶ τῶν Ἠνωμένων

Πολιτειῶν εὐδοκίμου ὄλα τὰ εἶδη τῶν σιτηρῶν καὶ τῶν ὀσπρίων. Εἰς τὰ νότια εὐδοκίμου τὸ ζακχαροκάλαμον, τὸ βαμβάκι καὶ ὁ καπνός. Εἰς τὴν Καλλιφόρνιαν παράγονται παντὸς εἶδους ἐκλεκτὰ φρούτα (ἀχλάδια, μήλα, σταφύλια κλπ). Ἀπὸ τὰ ἀπέραντα δάση τῶν Βραχωδῶν ὀρέων ἐξάγεται ἀφθονή ξυλεία. Καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Κοπάδια ἀπὸ χιλιάδες πρόβατα, γίδια, ἄλογα, χοίρους καὶ βόδια τρέφονται εἰς τὰς ἀπεράντους πεδιάδας τῆς.

Πολιτικὴ διαίρεσις

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ περιλαμβάνει: 1) Τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, 2) Τὸ Μεξικόν καὶ 3) Τὴν Βρεττανικὴν Ἀμερικὴν (Καναδᾶς, Νέα Γῆ, Λαβραδὸρ).

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι εἶναι τὸ σπουδαιότερον κράτος τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ ἰσχυρότερα κράτη τοῦ κόσμου. Εἶναι μιὰ χώρα ἣ ὅποια μέσα σὲ λίγα χρόνια ἔκαμε μεγάλας προόδους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ γενικῶς εἰς τὸν πολιτισμόν. Σήμερα θεωρεῖται ἡ πλουσιωτέρα, ἡ πιὸ πολιτισμένη καὶ ἡ πιὸ εὐτυχισμένη χώρα τοῦ κόσμου. Ἀποτελεῖ ὁμοσπονδίαν 48 Πολιτειῶν, πού κάθε μιὰ ἔχει δικό της κυβερνήτη καὶ δικούς της νόμους καὶ ὅλες μαζί κάνουν τὴν πλουσιωτάτην καὶ ἰσχυροτάτην Δημοκρατίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ἡ σημαία τῆς ἔχει 48 ἀστέρια, πού συμβολίζουν τὰς 48 Πολιτείας τῆς.

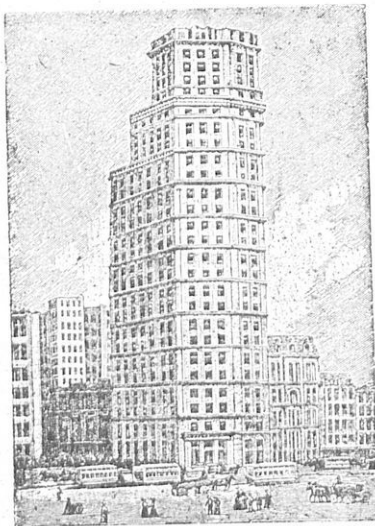
ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΑ. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι καταλαμβάνουν τὸ κεντρικόν τμῆμα τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ὀρίζονται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καναδᾶ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι 7.839.000 τ.χ., ὃ δὲ πληθυσμός τῆς ἀνέρχεται εἰς 157.000.000 κατοίκους.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν διασχιζεται ἀπὸ δύο μεγάλας ὀροσειράς, πού ἐκτείνονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Δυτικά εἶναι ἡ ὀροσειρὰ τῶν Κορδιλλιερῶν μετὰ Βραχώδη, τὴν Σιέρρα Νεβὰδα καὶ τὰ ὄρη τῶν Καταρρακτῶν. Ἡ ἄλυσίδα αὐτῆ τῶν ὀρέων τελειώνει ΝΔ. εἰς μεγάλας παρακτίους πεδιάδας. Ἀνατολικά εὐρίσκεται ἡ ὀροσειρὰ τῶν Ἀπαλλαχίων. Ἀνάμεσα στὰ Βραχώδη καὶ τὰ Ἀπαλλάχια ἀπλώνεται ἡ μεγάλη πεδιάς τοῦ Μισισιπῆ, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Βορ. Παγωμένου Ὠκεανοῦ, πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, κα-

ΚΟΛΠΟΙ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ. Εἰς τὴν ΒΑ. παραλίαν τοῦ Ἀτλαντικοῦ σχηματίζονται πολλοὶ ὄρμοι, πού ἐξυπηρετοῦν τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, οἱ σπουδαιότεροι δὲ εἶναι τοῦ Τσάρλεστον, τῆς Σαβάνας καὶ ὁ κόλπος τοῦ Μεξικοῦ. Εἰς τὰ παράλια τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶναι ὁ κόλπος τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου καὶ ὁ ὄρμος τοῦ Σάν Ντιάγκο.

Ἀπὸ τὰς νήσους αἱ σπουδαιότεραι εἶναι ἡ Μακρὰ Νῆσος, πού μετὸν ὁμώνυμον πορθμὸν τῆς ἐξυπηρετεῖ τὴν Νέαν Ὑόρκην, καὶ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εἰρηνικοῦ ἡ ὁμάς τῶν νήσων τῆς Ἀγίας Βαρβάρας.

Εἰκ. 95.—Οὐρανοξύστης μετ' 25 ὀρόφους.

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Αἱ ἠνωμένα Πολιτεῖαι ἔχουν τοὺς μεγαλυτέρας ποταμοὺς καὶ τὰς μεγαλυτέρας λίμνας τοῦ κόσμου, πού χρησιμεύουν εἰς τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ὁ σπουδαιότερος ὄλων εἶναι ὁ Μισσισιπῆς, ὁ ὁποῖος εἰς ὄλον τὸ μῆκος του (6.800 χλμ.) εἶναι πλωτὸς καὶ ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν ποταμίαν συγκοινωνιακὴν ἀρτηρίαν τοῦ κόσμου, καὶ οἱ παραπόταμοί του Μισούρης, Ὁχάϊο, Ἀρκάνσας καὶ ἄλλοι, πολλοὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐπίσης πλωτοί. Ἄλλοι σπουδαῖοι ποταμοί, πού εἶναι ἐπίσης πλωτοί, εἶναι ὁ Σακραμέντο, ὁ Κολοράδο καὶ ὁ Σάν Ζοακίν. Αἱ σπουδαιότεραι λίμναι εἶ-

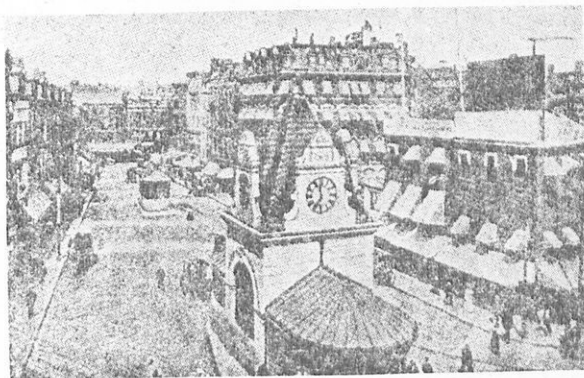
ναι πέντε: Ἡ Μίτσιγκαν, ἡ Γιούρον, ἡ Ἡρι, ἡ Ὀντάριο καὶ ἡ Ἄνω Λίμνη. Αἱ λίμναι αὗται μετ' τεχνητὰ ἔργα ἐνώνουν τὴν κοιλάδα τοῦ Μισσισιπῆ μετὸν Ἀτλαντικόν. Μεταξὺ τῆς Ἡρι καὶ τῆς Ὀντάριο σχηματίζονται οἱ περίφημοι καταρράκτες τοῦ Νιαγάρα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς λίμνας αὐτάς, εἶναι καὶ χιλιάδες ἄλλαι, μερικαὶ τῶν ὁποίων ἔχουν ἄλμυρὸ νερὸ.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς χώρας παρουσιάζει πολλὰς ποικιλίας καὶ ἡ θερμοκρασία μεταβάλλεται κατὰ 30° κάποτε. Καμμιά ἄλλη χώρα δὲν ἔχει τόσο ἐυμετάβλητον καιρὸν. Πάντως τὸ καλοκαίρι εἶναι θερμὸν καὶ ὁ χει-

μών πολύ ψυχρός. Μόνον ή παραλία τής Καλλιφορνίας έχει γλυκό κλίμα, όπως τής πατρίδος μας.

Οικονομική Ζωή

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Η βλάστησις είναι πλουσιωτάτη. Υπάρχουν περί τὰ 400 είδη δένδρων, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων δὲν υπάρχουν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐκ τῶν ἀγρίων ζῶων ζοῦν ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος, ἡ ἀλεπού, ἡ ἔλαφος, τὸ ζαρκάδι καὶ ἄλλα. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ εἶδη ζῶων κινδυνεύουν νὰ

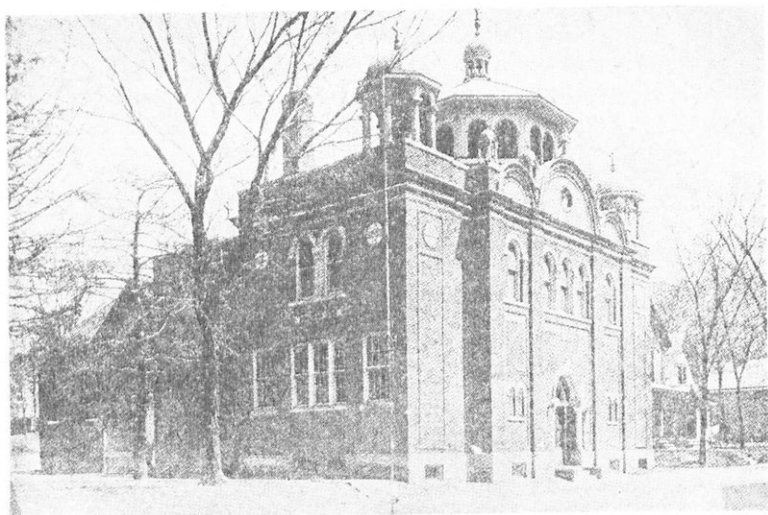

Εἰκ. 96. — Ἡ πλατεία τῶν σχολείων στὴ Βοστώνη.

ἐκλείψουν, οἱ Ἀμερικανοὶ ἐδημιούργησαν τὸ Ἐθνικὸν Δάσος, μίαν ἑκτασίον 10 χιλιάδων τ.χ. περίπου, ὅπου εὐρίσκουν καταφύγιον ὅλα τὰ ζῶα, γιατί ἐκεῖ ἀπαγορεύεται τὸ κυνήγιον. Τὴν ἑκτασίον αὐτὴν διαρρέει ὁ ποταμὸς Ἰέλλοστον, πού ἔχει δώσει τὸ ὄνομά του εἰς τὴν περιοχὴν. Εἰς τὸ Ἰέλλοστον Πάρκ υπάρχουν καὶ πολλοὶ λίμναι, τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι ἡ Ἰέλλοστον, πού εὐρίσκεται εἰς ὕψος 2.360 μέτρων ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ ἔχει ἔμβαδὸν 350 τ.χ. Ἐδῶ υπάρχουν καὶ πολλὰ ἐνεργὰ ἠφαίστεια καὶ θερμοπίδακες, γνωστοὶ μὲ τὸ ὄνομα Γ κ έ ύ ζ ε ρ.

ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ. Ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορώτατον καὶ ἀρδεύεται καλά. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι σιτηρά, βαμβάκι, καπνός, ρύζι, ζάχαρις, φρούτα καὶ ἀφθονὴ ξυλεία. Ἐπικρατεῖ δὲ ἡ μεγάλη καλλιέργεια ὑπάρχουν κτήματα πολλῶν ἑκατοντάδων χλμ., ἰδίως εἰς τὴν εὐφορωτάτην κοιλάδα τοῦ Μισισσιππῆ.

Ἐδῶ τὸ ἔδαφος εἶναι παρθένον καὶ ἡ γῆ ἀποδίδει περισσότερα ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀμερικανὸς γεωργὸς πλουτίζει χωρὶς μεγάλες φροντίδες, ἐνῶ ὁ Εὐρωπαῖος καλλιεργεὶ ἐντατικὰ χωρὶς μεγάλα κέρδη. Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν εἰς τὸν κό-

Εἰκ. 97.—Ἑλληνικὴ ἐκκλησία στὴν Ἀμερική (Ἰλλινόϊς).

σμον βάμβακος καὶ καπνοῦ. Μαζὶ δὲ μὲ τὴν Κούβαν ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν ζαχαρέως ἀπὸ ζαχαροκάλαμον. Παράγουν τὰ 4)5 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς ἀραβοσίτου καὶ τὸ 1)6 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς σίτου. Καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, γιατί ὑπάρχουν ἀπέραντα βοσκοτόπια. Ἐδῶ δὲν εἶναι σπάνιον νὰ ἴδῃς κοπάδια μὲ 10.000 βόδια. Τὰ κοπάδια αὐτὰ βόσκουν ἐλεύθερα καὶ ἐπιβλέπονται ἀπὸ ἐπίππους βοσκούς, τοὺς περιφήμους « Κάου - Μπούς », μέχρις ὅτου ὀδηγηθοῦν στὰ μεγάλα σφαγεῖα τοῦ Σικάγου ἢ τοῦ Κάνσας Σίτυ, ὅπου ὑπάρχουν μεγάλα ἐργοστάσια κονσερβῶν.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι εἶναι μία ἀπὸ τὰς ἐμπορικωτέρας χώρας τοῦ κόσμου. Τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον εἶναι ζωηρότατον. Εἰς τὴν βιομηχανίαν αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν. Ὑπάρχουν χιλιάδες ἐργοστάσια

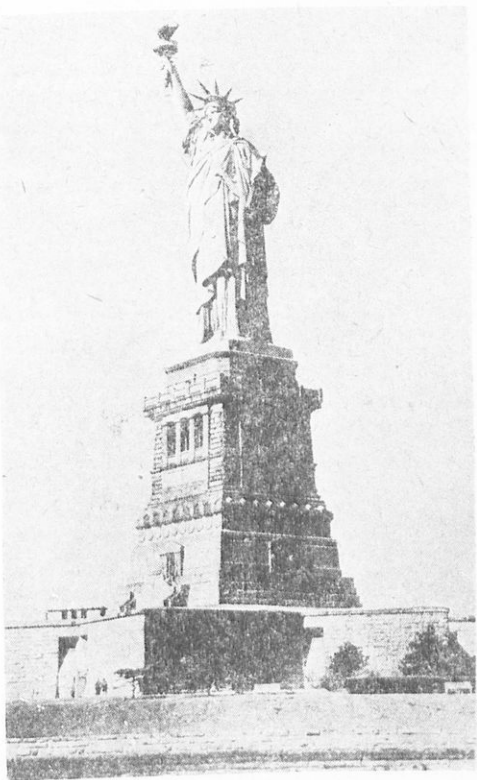
παντός είδους. Περισσότερον ανεπτυγμένοι είναι αί βιομηχανία αυτοκινητών, χημικών προϊόντων, ύφαντουργίας, κονσερβοποιίας κλπ.

ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ. Τό έδαφος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά. Ὑπάρχουν πλούσια ὄρυχέα σιδήρου, χαλκοῦ,

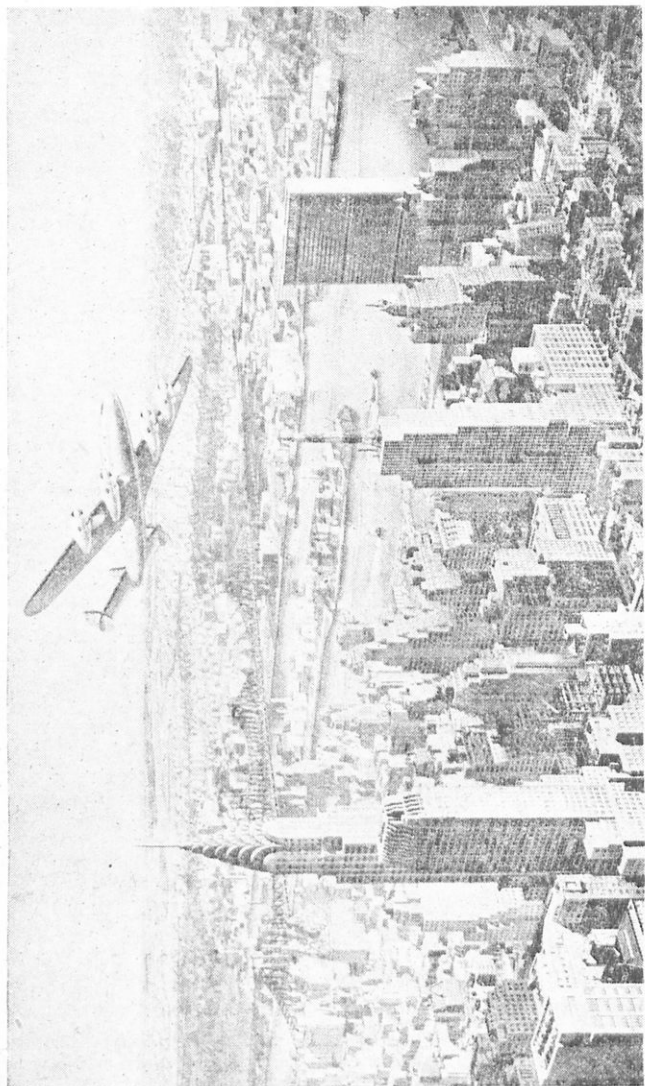
μολύβδου, κασιτέρου, άνθρακωρυχέα κλπ. Αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι ἐξάγουν περισσότερον άνθρακα ἀπό ὅσον ἡ Ἄγγλία, ἡ Γαλλία καί ἡ Γερμανία μαζί. Εἰς τήν παραγωγήν χρυσοῦ ἔρχονται δευτέρα μετὰ τὸ Τρανβαάλ. Εἰς τήν ἐξαγωγήν ἀργύρου δευτέρα μετὰ τὸ Μεξικόν. Εἰς τήν ἐξαγωγήν ὕδραργύρου δευτέρα μετὰ τήν Ἰσπανίαν καί πρώτη εἰς τήν ἐξαγωγήν σιδήρου καί χαλκοῦ. Ἐπίσης ἔρχεται πρώτη εἰς τήν παραγωγήν πετρελαίου. Ἡ παραγωγή τῆς ἀνέρχεται εἰς 253.000.000 τόνους, ἦτοι τὰ 52ο) τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς πετρελαίου.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι ἔχουν τήν τελειοτέραν συγκοινωνίαν ἀπό ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου. Μεγάλο σιδηροδρομικόν δίκτυον, πολλοῦς αὐτοκινητοδρόμους, ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν καί ἀτμοπλοικὴν.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀνήκουν εἰς ὅλας τὰς φυλάς τοῦ κόσμου. Ἡ φήμη τοῦ μεγάλου φυσικοῦ πλοῦτου τῆς

Εἰκ. 98.—Τὸ ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας.

Εικ. 99.—'Η Νέα Υόρκη με τους ουρανοξύστες από έρεοπλάνου.

χώρας ἔκαμε νὰ τρέξουν ἐκεῖ ἑκατομμύρια μετανάσται, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, πρὸς εὐρεσιν τύχης. Γι' αὐτὸ ὁ πληθυσμὸς τῆς μέσα εἰς ὀλίγα χρόνια αὐξήθηκε πολὺ. Ἔτσι, ἐνῶ τὸ 1900 ἦταν 76.000.000, σήμερα εἶναι διπλάσιος. Τόση μάλιστα ἦταν ἡ συρροὴ ξένων, ὥστε ἡ Ἀμερικανικὴ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν μετανάστευσιν. Οἱ περισσότεροι μετανάσται ἐξαμερικανίζονται. Ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς εἶναι ἐργατικὸς καὶ πρακτικὸς. Οἱ νόμοι εἶναι αὐστηροὶ καὶ τοὺς σέβονται ὅλοι. Ἀγαποῦν πολὺ τὴν μεγάλην τους πατρίδα καὶ εἶναι ὑπερήφανοι γι' αὐτήν.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Οὐάσιγκτων (560.000 κάτοικοι). Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Νέα Ὑόρκη, ἡ μεγαλύτερα πόλις τοῦ κόσμου, μὲ 7.835.000 κατοίκους. Ἐδῶ θαυμάζει κανεὶς τοὺς τεραστίους οὐρανοξύστας μὲ 80-90 πατώματα, ποὺ καθένας εἶναι μία ὁλόκληρος πόλις μὲ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα καταστήματα (μπακάλικα, κουρεῖα, μανάβικα κλπ). Ἄλλο ἀξιόθεατον εἶναι ἡ περίφημη κρεμαστὴ γέφυρα τοῦ Μπρούκλιν. Σικᾶγον (3.600.000 κάτοικοι), Φιλαδέλφεια (2.000.000 κάτοικοι), Λὸς Ἄντζελες (1.958.000 κάτ.), Ντητρόιτ (κάτοικοι 1.839.000) κλπ.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οἱ περισσότεροὶ Ἀμερικανοὶ εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, περὶ τὰ 20 ἑκατ. Καθολικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνήκουν εἰς διαφόρους θρησκείας.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἐργατικώτατοι, ἀσχολοῦνται δὲ μὲ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ Η.Π. Οἱ Ἰθαγενεῖς, τοὺς ὁποίους εὗρηκε ὁ Κολόμβος, ἦσαν Ἐρυθρόδερμοι, ἀπ' τοὺς ὁποίους δὲν ζοῦν σήμερα παρὰ 300.000, ἀποτραβηγμένοι στὰ Βραχώδη ὄρη, κοντὰ στὰ σύνορα τοῦ Καναδά, καὶ ζῶντες ἀπὸ τὸ κунήγιον. Ὁ ἀποικισμὸς τῶν Εὐρωπαίων ἤρχισε μετὰ ἕνα αἰῶνα. Πρῶτοι ἔκαμαν ἀποικίαν οἱ Ἰσπανοὶ καὶ ὕστερα οἱ Ἀγγλοὶ κατέλαβον τὴν χώραν καὶ τὴν ἔκαμαν Ἀγγλικὴν ἀποικίαν. Ἀργότερα οἱ κάτοικοι ἐπανεστάτησαν καὶ ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τους. Ἐκαμαν καὶ ἄλλους νικηφόρους πολέμους κατὰ τῶν Ἰσπανῶν καὶ τοῦ Μεξικοῦ. Τὸ 1851 ἔγινε ἐμφύλιος πόλεμος μεταξύ Βορείων καὶ Νοτίων, στὸν ὅποιον ἐνίκησαν οἱ Βόρειοι. Εἰς τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν συμμάχων τους. Σήμερα ἡ Ἀμερικὴ εἶναι τὸ πλουσιώτερον καὶ τὸ ἰσχυρότερον κράτος τοῦ κόσμου καὶ βοηθεῖ τὴν Εὐρώπην, γιὰ νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὰς καταστροφάς. Ἰδιαιτέρως βοηθεῖ τὴν πατρίδα μας, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὴν εὐγνωμονοῦμε. Τελευταίως ἐβοήθησαν τὴν πατρίδα μας καί, χάρις εἰς τὴν βοήθειαν αὐτήν, ἐσώθη ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ κομμουνισμοῦ.

Οί Έλληνες τῆς Ἀμερικῆς

Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Ἀμερικῆς ὑπερβαίνει τὰς 500.000 καὶ εἶναι ἀπ' τὰ πιὸ ἐργατικά καὶ τὰ πιὸ προοδευτικά στοιχεῖα, γι' αὐτὸ οἱ Ἀμερικανοὶ τοὺς ἀγαποῦν ἰδιαίτερος. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι πλοῦστοι, ἄλλοι ἐργάζονται σὲ ἐργοστάσια ἢ ἄλλας ἐργασίας. Ἔχουν ἀνθούσας Ἑλληνικὰς κοινότητες καὶ διατηροῦν Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ Ἐκκλησίας. Ὅλοι ὅμως δὲν ξεχνοῦν τὴν μητέρα πατρίδα καὶ τὴν βοηθοῦν εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς τῆς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς εἶχαν κάμει μίαν θαυμασίαν ὀργάνωσιν, τὴν « Ἑλληνικὴν Πολεμικὴν Περίθαψιν », καὶ μέσῳ τοῦ Δ.Ε.Σ. μᾶς ἔστειλαν πολλὰ τρόφιμα, χωρὶς τὰ ὅποια δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ζήσουμε, καὶ τῶρα ἐξακολουθοῦν νὰ βοηθοῦν τὴν πατρίδα.

ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Αἱ κτήσεις τῶν Η.Π. εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἠπειρον καὶ εἰς τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἶναι ἡ χρυσοφόρος Ἀλάσκκα, μία κατάψυχρη χερσόνησος, ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὸ βορειότερον μέρος τῆς Ἀμερικῆς, κοντὰ εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμόν. Ἡ Ἀλάσκα εὐρίσκεται ΒΑ. τοῦ Καναδά καὶ εἶναι 20 φορές μεγαλυτέρα τῆς Ἑλλάδος. Ἐχει περὶ τὰς 60.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Ἑσκιμῶοι καὶ λίγοι Ἰνδιάνοι καὶ Ἀμερικανοί. Ἀποζοῦν δὲ ἀπὸ τὸ ψάρεμα καὶ τὸ κινήγιον ἀγρίων ζώων γιὰ τὰ γουναρικά τους. Ἄλλας κτήσεις ἔχει τὸ Πόρτο Ρίκο, τὰς Παρθένους νήσους καὶ τὴν Διῶρυγα τοῦ Παναμά. Εἰς τὸν Εἰρηρικόν δὲ τὴν Χαβάην, τὴν Γκουάμ καὶ τὴν Ἄμερ. Σαμόαν.

ΜΕΞΙΚΟΝ

Τὸ Μεξικόν εἶναι γνωστὸν διὰ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἀρχαίων κατοίκων του, τῶν Ἀζτέκων, καὶ διὰ τὰς συχνὰς ἐπαναστάσεις του.

ΕΚΤΑΣΙΣ - ΟΡΙΑ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ ἔκτασίς του εἶναι 2 ἑκατ. περίπου τ.χ. καὶ ὁ πληθυσμὸς του 23 ἑκατ. κάτοικοι. (Βρῆτε στὸν χάρτη μὲ ποίας χώρας συνορεύει).

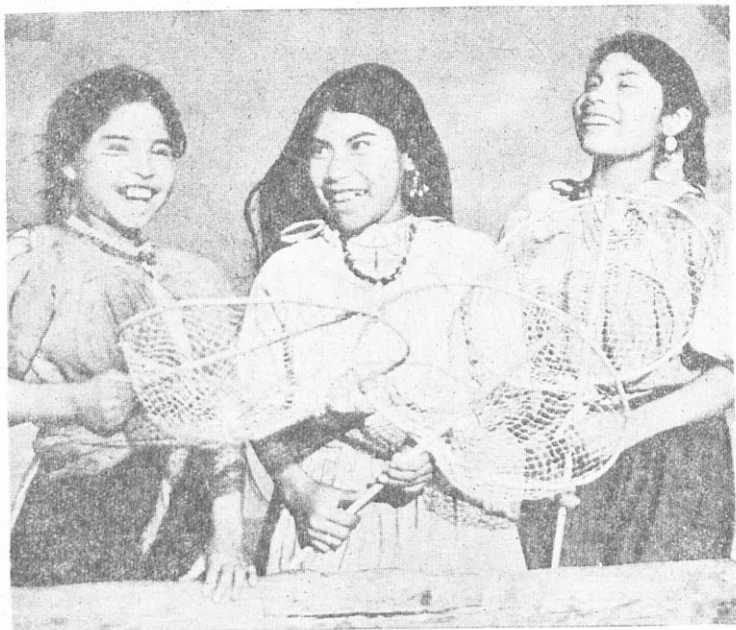
ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ Μεξικόν εἶναι ἓνα μεγάλο ὄροπέδιον καὶ διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλας ὄροσειράς δυτικά καὶ ἀνατολικά, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Σιέρρα Μάντρε εἶναι συνέχεια τῶν Κορδιλλιέρων καὶ ἔχει ὕψος 5.000 μ. Ἀνάμεσα εἶναι ἡ ὁμορφὴ κοιλάδα τοῦ Μεξικοῦ, ποὺ ἔχει πολλὰς λίμνας καὶ διαρρέεται ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Ρίο Γκράντε καὶ Ρίο ντὲ Λέρμα, ποὺ εἶναι πλωτοί. Λίμνας ἔχει τὴν Βέρα Κρούζ καὶ τὴν Ταμπίκο.

Είκ. 100.—Καρποί κακάου.

ΚΛΙΜΑ. Εἰς τὰ παράλια εἶναι ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινὸν καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὐκρατον μὲ πολλὰς βροχάς.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ἀραβόσιτος (ἡ κυριώτερα τροφή τῶν κατοίκων), σιτάρι, ρύζι, καπνός, καφές, ζαχαροκάλαμον, ἔσπεριδοειδῆ καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά. Ἔρχεται πρῶτον εἰς τὸν κόσμον

Εἰκ. 101.—Κορίτσια μιγάδων.

εἰς τὴν ἐξαγωγήν ἀργύρου. Ἐξάγει ἐπίσης χρυσόν, μόλυβδον, ψευδάργυρον, ὑδράργυρον, θειάφι καὶ μεγάλας ποσότητας πετρελαίου.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ἑλληνίης.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Καθολική.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 27 Πολιτεῖες καὶ 4 διαμερίσματα.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ. Κατὰ τὸ 1)10 Εὐρωπαῖοι καὶ κατὰ τὰ 9)10 Ἴνδοι καὶ μιγάδες, οἱ ὅποιοι διαιροῦνται εἰς τοὺς πολιτισμένους (πουέμπλος), ποὺ ἔχουν μόνιμον κατοικίαν, καὶ τοὺς νομάδας, ποὺ γυρίζουν ἀπὸ τόπον

σέ τόπον καί δουλεύουν στά κτήματα τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων. Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἰσπανική.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα **Μεξικό**, μέ 700.000 κατοίκους. Ἄλλα πόλεις **Πουέμπλα**, **Βέρα Κρούζ**.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ. Πολύ πρό τῆς εἰσβολῆς τῶν Εὐρωπαίων, εἰς τὸ Μεξικόν κατοικοῦσαν διάφοροι φυλαὶ ἰθαγενῶν, ἡ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων, οἱ Ἄζτέκοι, εἶχον ἀναπτύξει σπουδαῖον πολιτισμόν, πού τὰ λείψανά του σώζονται ὡς σήμερα. Οἱ Ἰσπανοὶ κατέλαβαν τὸ Μεξικόν τὸ 1521 καὶ ἐκυριάρχησαν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες. Ἐναντίον τῶν Ἰσπανῶν ἔκαμαν πολλὰς ἐπαναστάσεις οἱ Μεξικανοὶ καὶ τέλος τὸ 1831 κατώρθωσαν νὰ ἀπελευθερωθοῦν. Οἱ Μεξικανοὶ εἶναι λαὸς ὑπερήφανος καὶ γενναῖος καὶ ἀγαποῦν τὴν ἐλευθερίαν.

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1) ΚΑΝΑΔΑΣ

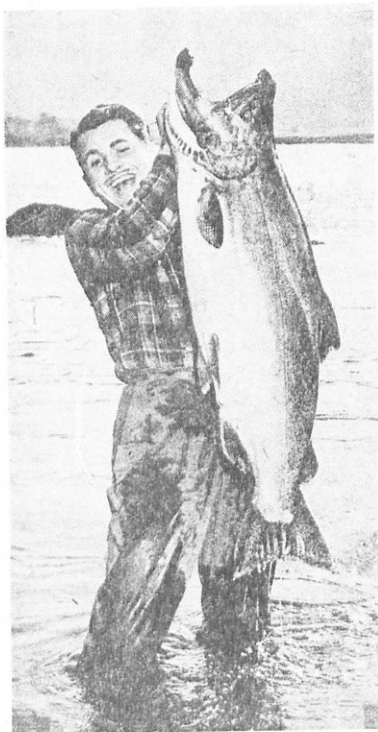
Ὁ Καναδᾶς εἶναι μία πολιτισμένη χώρα μέ ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν καὶ ὀνομαστή διὰ τὰ ἀπέραντα δάση της.

ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Εὐρίσκεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Βορ. Ἀμερικῆς ἔχει ἔκτασιν 9.900.000 τ.χ. καὶ πληθυσμόν 12 ἑκάτ. κατοίκους. (Βρῆτε στὸν χάρτη μέ ποίας χώρας συνορεύει).

ΕΔΑΦΟΣ. Ἀνατολικά εἶναι ἓνα ὄροπέδιον, πού εἶναι προέκτασις τῶν Ἀπαλλαχίων τῶν Η.Π., καὶ δυτικά ἄλλο ὄροπέδιον, πού εἶναι προέκτασις τῶν Βραχωδῶν ὄρέων. Καὶ στὸ μέσον ἔχει ἀπεράντους κυματοειδεῖς πεδιάδας, αἱ ὁποῖαι μποροῦν νὰ διαιρεθοῦν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ ποταμοῦ **Μακένζη**, ὅπου ὑπάρχουν μεγάλα παρθένα δάση, καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν λιμνῶν, πού εἶναι ὁ σιτοβολῶν τοῦ Καναδᾶ καὶ ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιεία. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς περιοχὰς αὐτάς, ὑπάρχουν καὶ πολυάριθμοι νῆσοι καὶ χερσονῆσοι κοντὰ εἰς τὸν Βόρ. Πόλον, πού εἶναι διαρκῶς σκεπασμένα ἀπὸ πάγους καὶ δὲν κατοικοῦνται παρὰ ἀπὸ λίγους Ἔσκιμῶους καὶ φαλαίνοκνηγούς. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος εἶναι τὸ **Λόγκαν** (6.050 μ.).

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Κανένα ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου δὲν ἔχει τόσοσους ποταμούς καὶ τόσοσας λίμνας, ὅσας ὁ Καναδᾶς. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ **Μακένζης**, ὁ **Ἄγ. Λαυρέντιος**, ὁ **Κολούμπια** καὶ ὁ **Νιαγάρας**. Ἀπὸ τὰς λίμνας αἱ σπουδαιότεραι εἶναι αἱ πέντε πού ἀναφέραμε στὶς Η.Π. καὶ πού εἶναι στὰ σύνορα καὶ χιλιάδες ἄλλαι μικρότεραι.

ΠΑΡΑΛΙΑ. Ὁ Καναδᾶς ἔχει πολυσιχιδεῖς ἄκτᾶς καὶ πολλοὺς κόλπους. Ἐπὶ αὐτὰς ὅμως ἐλάχισται εἶναι ἐλεύθεραι ἀπὸ τοὺς πάγους. Ἀπὸ τοὺς δυὸ μεγάλους τοῦ κόλπου ὁ μὲν τοῦ Ἄλγ. Λαυρεντίου εἶναι ἐλεύθερος μόνον πέντε μῆνας τὸ ἔτος, ὁ δὲ τοῦ Οὐδσωνος 3-4 μῆνας τὸ ἔτος.

Εἰκ. 102. — Ψάρεμα σὲ ποτάμι τοῦ Καναδά.

ΚΛΙΜΑ. Εἰς τὰ βόρεια εἶναι ψυχρὸν, εἰς τὰ νότια ἠπειρωτικὸν καὶ μόνον εἰς τὰς ἄκτᾶς τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἶναι γλυκὺ καὶ εὐχάριστον.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ὁ Καναδᾶς παράγει τὰ περισσότερα σιτηρὰ ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου. Παράγει ἐπίσης ἄφθονες πατάτες, κρασί καὶ ζαχαρότευτλα. ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν, ἐξάγει ἄφθονον ξυλείαν ἀπὸ τὰ ἀπέραντα δάση του καὶ πολλὰ ὄρυκτὰ (γαϊάνθρακας, χρυσόν, ἄργυρον, νικελ καὶ πετρέλαιον)· στὸ νικελ ἔχει τὴν πρώτην παραγωγὴν εἰς τὸν κόσμον.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΜΠΟΡΙΟΝ. ἔχει μεγάλην βιομηχανίαν χάρτου, ὑφαντουργίαν, κουσερβοποιίαν καὶ ζωηρότατον ἐμπόριον.

ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΙΟΝ. Λόγῳ τῶν πολλῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν καὶ τῶν ἐκτεταμένων παραλίων του, εἰς τὸν Καναδᾶν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ ἡ ἄλιεια. Ἀλιεύονται ρέγγες, σαρδέλες, βα-

καλάοι, τοὺς ὁποίους παστώνουν, καὶ σολωμοί, τοὺς ὁποίους κάνουν κουσέρβες, φάλαινες κλπ. Σπυδαίαν πηγὴν πλοῦτου ἀποτελεῖ καὶ τὸ κυνήγιον ἀγρίων ζώων, γιὰ τὸ πολύτιμο δέρμα τους, πού γίνεται στὰ βόρεια τοῦ Καναδά. Κυνηγοῦν ἄρκουδες, τάρανδους, ἀλεπούδες κλπ.

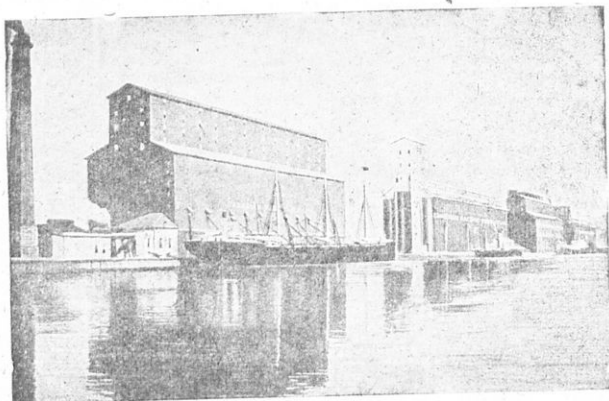
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Πολὺ ἀνεπτυγμένη. Γίνεται μὲ σιδηροδρόμους καὶ μὲ ποταμόπλοια.

Είκ. 103.—'Η πόλις Τορόντο.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Δεν υπάρχει επίσημος θρησκεία: καθένας πιστεύει ό,τι θέλει.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Ο Καναδάς είναι αυτοδιοίκητη επικράτεια της Βρετ. Αυτοκρατορίας. Ανώτατος άρχων είναι ό Γεν. Διοικητής, τόν όποϊον διορίζει ό βασιλεύς της Άγγλίας. Πρωτεύουσα Όττάβα (130.000 κάτ.). Άλλαι πόλεις Μοντρεάλ (1.000.000 κάτ.), Τορόντο, Κεμπέκ, Χάλιφαξ και Βανκοΰβερ, λιμνη εις τόν Ειρηνικόν.

Εικ. 104.—Στό Μοντρεάλ μεγάλες άποθήκεσ άδειάζουν άπό τούσ κρουνοΰσ τόν σιτάρι στόσ πλοία πού έχουν πλευρίσει δίπλα τούσ.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Ο Καναδάς ήτο Γαλ. άποικία, αλλά τόν 1759 τόν πήραν οί Άγγλοι με πόλεμον. Άνεξάρτητοσ χώρα έγινε τόν 1867. Οί κάτοικοι είναι 5 εκατ. Άγγλοι, 2,5 εκατ. Γάλλοι και οί υπόλοιποι ανήκουσ σέ διαφόρουσ φυλάσ. Στόν Καναδά ζούν και πολλοί Έλληνεσ. Οί Καναδοί άγαποΰν τήν Ελλάδα και τήν έβοήθησαν τά τελευταία χρόνια.

2. ΝΕΑ ΓΗ

Η Ν. Γη είναι μία μεγαλόνησοσ, δεκάτη κατά σειράν άπό τάσ νήσουσ του κόσμου. Εΰρίσκειται κοντά εις τάσ άκτάσ του Καναδά και έχει έκτασιν 110.000 τ.χ. και πληθυσμόν 300.000 κατοίκουσ. Τό έδαφοσ της όμοιάζει με του Καναδά. Η κυριωτέρα άσχολία τών κατοίκων είναι ή άλιεία βακαλάου, σολωμοΰ και φώκης. Έχει και πλούσια μεταλλεία χρυσοΰ, σιδήρου, μολύβδου και χαλαζίου.

3. ΛΑΒΡΑΔΟΡ

Είναι μία χερσόνησος του Καναδά που ανήκει εις την 'Αγγλίαν. Έχει έκτασιν 310.000 τ.χ. και πληθυσμόν 4.000 κατοίκους, οι όποιοι ασχολούνται με τὸ κυνήγιον άγρίων ζώων (άρκούδες, λύκοι, άλεπούδες) και τὴν άλιείαν βακαλάου.

Π Ι Ν Α Ξ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ ΤΩΝ

Κράτη	Έκτασις εις τ.χ.	Πληθυσμός
Ηνωμ. Πολιτεΐαι.	7.839.000	157.000.000 κάτ.
Μεξικόν	1.969.000	23.000.000 »
Καναδάς	9.900.000	12.000.000 »
Νέα Γῆ 'Αγγλ. κτ.	110.000	300.000 »
Λαβραδόρ 'Αγγλ. κτ.	310.000	4.000 »

Π Ι Ν Α Ξ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ Β. ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ

Πόλεις	Πληθυσμός
Ν. 'Υόρκη	7.835.000
Σικάγον	3.000.000
Φιλαδέλφεια.	2.000.000
Λός 'Αντζελες.	1.958.000
Ντητρόϊτ	1.839.000
Μοντρεάλ.	1.000.000
Ούάσιγκτων.	500.000
Μεξικόν	700.000
'Οττάβα.	130.000

Π Ι Ν Α Ξ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ Β. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

'Ορη	Ύψος	Ποταμοί	Μήκος
Μάκ Κίνλεϋ	6.250 μ.	Μισισσιπῆς	6.800 χλμ.
Λόγκαν.	6.050 »	Μισούρης	3.250 »
Μάουν 'Ελιζ.	5.489 »	Μακένζης.	4.600 »
Βράγγελ.	5.490 »	Γιοϋκον.	3.300 »
Μπλάνκ Ντόμ.	2.044 »	'Αγ. Λαυρέντιος.	3.800 »

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Πότε αί Η.Π. ήλευθερώθησαν από τους *Αγγλους και ποίος είναι ό Έθνικός των ήρωσ, ό όποίος έπαιξε σπουδαίον ρόλον εις την άπελευθέρωσιν ;
- 2) Ποία χώρα τής Β. *Αμερικής συναγωνίζεται την Έλλάδα εις την σταφίδα ;
- 3) Νά εύρετε τās διαφοράς που ύπάρχουν μεταξύ Η.Π. και Έλλάδος, ώς πρός τό κλίμα, τὰ προϊόντα, την βιομηχανίαν και την γεωργίαν και νά αίτιολογήσετε τās διαφοράς αύτάς.
- 4) Ποίαι σχέσεις ύπάρχουν μεταξύ Έλλάδος και τών χωρών τής Β. *Αμερικής (έμπορικάι, οικονομικάι, πνευματικάι, φιλικαί); Μě ποίαις χώρας συνδέεται ιδιαιτέρως και τί είδους σχέσεις έχουν αναπτυχθῆι;
- 5) Εις ποίαις χώρας τής Β. *Αμερικής ζοϋν Έλληνες και ποίαις σχέσεις διατηροϋν με την μητέρα πατρίδα;
- 6) Ποίους φιλέλληνας *Αμερικανούς γνωρίζετε ;

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ή Κεντρική *Αμερική είναι μιá στενόμακρη χώρα, που ένώνει την Βόρ. με την Νότ. *Αμερικήν. Έχει μήκος 1.900 χλμ. και μέγιστον πλάτος 500 χλμ. Εις τό στενότερον μέρος της, που έχει πλάτος 50 χλμ., εύρίσκεται ό ίσθμός του Παναμά, που με την τεχνητήν διώρυγά του ένώνει τούς δύο μεγάλους ώκεανούς και χωρίζει την *Αμερικήν εις δύο μεγάλα τμήματα, την Βόρειον και την Νότιον. Ή έκτασις της είναι 750.000 τ.χ. Περιλαμβάνει δέ τὰ εξῆς κράτη : α) τās 6 έλευθέρας Δημοκρατίας (Γουατεμάλα, Σαλβατόρ, Όνδούρα, Νικαράγουα, Κόστα Ρίκα, Παναμάς)· β) την *Αγγλικήν άποικίαν τής Όνδούρας και γ) τό *Αρχιπέλαγος τών Άντιλλών.

1. ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ

*Έχει έκτασιν 110.000 τ.χ. και πληθυσμόν 2,5 έκατομ. κατοίκους. Είναι χώρα όρεινή, με πολλά ήφαιστεια, ποταμούς και λίμνας. Έχει κλίμα θερμόν και παράγει καφέν, ζακχαροκάλαμον, μπανάνες, έσπεριδοειδή και έχει πολλά μέταλλα. Πρωτεύουσα Νέα Γουατεμάλα (130.000 κάτ.).

2. ΣΑΛΒΑΤΩΡ

Μικρή αλλά πυκνοκατοικημένη δημοκρατία. Έκτασις 34,5 χιλιάδες τ.χ. και πληθυσμός 1 έκατομμύριον. Παράγει καφέ, ζακχαροκάλαμον και δημητριακά. Πρωτεύουσα Σάν Σαλβατόρ.

3. ΟΝΔΟΥΡΑ

Διαιρείται εις τὴν ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν, ποῦ ἔχει ἑκτασιν 155.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 900.000 κατοίκους, ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ παράγει μπανάνες, καφέ, κακάο, ζαχαροκάλαμον καὶ ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ ὄρυκτά· καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Ὀνδούραν, ποῦ ἔχει ἑκτασιν 22,5 χιλ. τ.χ., κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν, πληθυσμὸν 45.000 κατοίκους καὶ παράγει ἄφθονον ξυλείαν.

4. ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

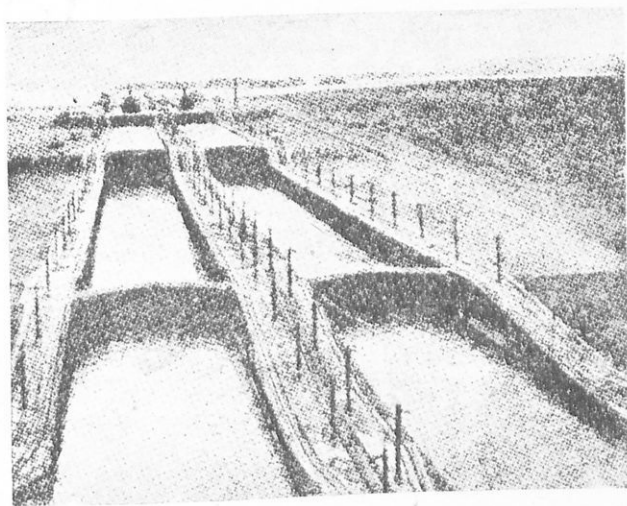
Ἔχει ἑκτασιν 130.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 800 χιλ. κατοίκους, κλίμα εὐκρατον καὶ παράγει μπανάνες, καφέ, ζαχαροκάλαμον, ξυλείαν καὶ πολλὰ ὄρυκτά.

5. ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ

Ἔχει ἑκτασιν 50.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 600.000 κατοίκους, κλίμα ποικίλον καὶ παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμον, κακάο, καπνὸν, κτηνοτροφικά καὶ ὄρυκτά.

6. ΠΑΝΑΜΑΣ

Ἔχει ἑκτασιν 74,5 χιλ. τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 500.000 κατοίκους. Πα-

Εἰκ. 105.— Ἡ διώρυξ τοῦ Παναμά.

ράγει μπανάνες, ζαχαροκάλαμον, καφέ καὶ ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν.

Ἐδῶ εὐρίσκεται ἡ ζώνη τῆς διώρυγος τοῦ Παναμαῆ, ποῦ ἀνήκει εἰς τὰς Η.Π. Ἡ διώρυξ τοῦ Παναμαῆ εἶναι ἓνα τεράστιον τεχνικὸν ἔργον, ποῦ μὲ μεγάλας κλιμακωτὰς δεξαμενὰς περνοῦν τὰ πλοῖα ἀπὸ τὸν ἓνα ὠκεανὸν εἰς τὸν ἄλλον. Ἡ διώρυξ ἔχει μῆκος 81.300 μ. καὶ ἐλάχιστον πλάτος 91,4 μέτρα. Ὁ διάπλους διὰ τῆς διώρυγος διαρκεῖ 7-9 ὥρας.

ΑΝΤΙΛΛΑΙ (Δυτικαὶ Ἰνδίαί)

Αἱ Ἀντίλλαι εἶναι αἱ πρῶται νῆσοι, ποῦ ἀνεκάλυψε ὁ Κολόμβος. Εἶναι πολυάριθμοι νῆσοι, μικραὶ καὶ μεγάλαι, πολλαὶ τῶν ὁποίων εἶναι κοραλλιογενεῖς καὶ ἄλλαι ἠφαιστειογενεῖς. Εὐρίσκονται μεταξὺ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς. Βρέχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν, τὴν θάλασσαν τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὸ Καραβαϊκὸν Πέλαγος (θάλασσα τῶν Ἀντιλλῶν). Τὸ κλίμα τους εἶναι καλύτερον ἀπὸ τῶν ἄλλων τροπικῶν χωρῶν. Ἔχουν δύο ἐποχάς, τῶν βροχῶν, ποῦ ἀρχίζει τὴν ἀνοιξιν καὶ τελειώνει τὸν Αὐγούστον, καὶ τῆς ξηρασίας, ποῦ ἐπικρατεῖ κατὰ τοὺς ὑπολοίπους μηνῶν. Εἶναι πλοῦσαι νῆσοι. Οἱ κάτοικοί τους εἶναι μιγάδες μαῦροι καὶ λίγοι Ἰνδοὶ ἰθαγενεῖς. Διαιροῦνται α) εἰς τὰς Μεγάλας Ἀντίλλας, ποῦ περιλαμβάνουν τὴν Κούβαν, τὴν Ἰαμαϊκὴν, τὴν Αἴτην, τὸ Πόρτο Ρίκο καὶ τὰ γύρω μικρὰ νησάκια, καὶ β) τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας, ποῦ εἶναι πολυάριθμοι μικραὶ νῆσοι καὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς μικροτέρας ὁμάδας.

α) ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ

Ἔχουν συνολικὴν ἑκτασιν 11,5 ἑκατ. τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 10 ἑκατ. περίπου.

ΚΟΥΒΑ. Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅλας, ἔχει ἑκτασιν 114.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 4 ἑκατ. κατοίκους. Πρωτεύουσα Ἀβάνα (450.000 κάτοικοι), ὀνομαστὴ γιὰ τὰ ποῦρα της. Εἶναι ὄρεινὴ στὰ ἄκρα καὶ πεδινὴ εἰς τὸ κέντρον. Ἔχει κλίμα ὑγρὸν. Παράγει ζάχαριν (ἔρχεται πρώτη εἰς τὸν κόσμον), καφέ, κακάο, πατάτες καὶ σιτηρά. Ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, μαγγανίου καὶ χρωμίου. Ἦταν πρῶτα Ἰσπανικὴ ἀποικία καὶ ἐλευθερώθηκε τὸ 1898. Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐταράσσετο ἀπὸ ἐμφυλίους πολέμους. Ἐνας ὅμως πρῶνν λοχίας, ὁ Μπατίαστα, κατέλαβε τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκατέστησε τὴν τάξιν. Τὴν Κούβαν τὴν ἀνεκάλυψε ὁ Κολόμβος καὶ εἰς τὴν Ἀβάναν εὐρίσκεται ὁ τάφος του.

ΙΑΜΑΪΚΗ. Ἔχει ἑκτασιν 11.215 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 1,2 ἑκατ. Προϊόντα: ἔσπεριδοειδῆ, καπνὸς καὶ τὸ περίφημον «Ρούμι Ζαμάικα». Ἔχει γλυκὴν κλίμα καὶ ὥραϊα τοπία, ὥραϊους δρόμους καὶ ξενοδο-

χεία. Χρησιμεύει δὲ ὡς τόπος ἀναφυχῆς. Εἶναι Ἀγγλικὴ ἀποικία. Πρωτεύουσα Κίνγκστον (120.000 κάτοικοι).

Α·Ι·ΤΗ. Ἐκτᾶσις 75.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸς 3 ἑκατομμύρια. Ἐχει ἔδαφος γόνιμον καὶ παράγει ζάχαριν, καφέ, καπνὸν, κακάο, μπανάνες, βαμβάκι. Διαιρεῖται εἰς δύο δημοκρατίας, τῆς Ἀϊτῆς καὶ τοῦ Ἀγ. Δομίγκου, καὶ εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Η.Π. τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ Ἀϊτὴ εἶναι ἡ πρώτη χώρα πού συνεπάθησε τὸν ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των καὶ ἔστειλε τὸ πρῶτον ἔγγραφο εἰς τοὺς ἐπαναστάτας

Εἰκ.106. — Μαζεύουν ζαχαροκάλαμο στὶς Ἀντίλλες.

(1821). Εἰς τὴν Ἀϊτὴν ἓνας Ἕλλην ἐκ Θεσσαλονίκης, ὁ Παῦλος Παναγιώτου, ἐξημέμησε Πρόεδρος τῆς Γερουσίας. Πρωτεύουσα τῆς Ἀϊτῆς Λιμὴν Πρίγκηπος, τοῦ Ἀγ. Δομίγκου Ἅγιος Δομίγκος.

ΠΟΡΤΟ ΡΙΚΟ. Ἐχει ἔκτασιν 8.900 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 1.500.000. Εἶναι χώρα ὄρεινὴ καὶ πλουσία εἰς μεταλλεύματα. Παράγει καφέ, ζάχαριν, καπνὸν καὶ μεταλλεύματα. Πρωτεύουσα Ἀγ. Ἰωάννης (115.000 κάτοικοι). Εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Η.Π.

β) ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ

Εἶναι πολυάριθμοι μικραὶ νῆσοι καὶ διαιροῦνται εἰς τὰς Προσηνέμους καὶ τὰς Ὑπηνέμους. Εἶναι κτήσεις διαφόρων κρατῶν: Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ὁλλανδίας, Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ Βενεζουέλας. Αἱ πλέον γνωσταὶ εἶναι: ἡ Μαρτινίκα, ἡ Γουαδελούπη

και η Σάντα Λουτσιά. Παράγουν τα αυτά προϊόντα με τας μεγάλας 'Αντίλλας. Οί κάτοικοί των είναι μαύροι και μιγάδες κατά 90ο).ο.

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Κράτη	*Εκτασις εις τ.χ.	Πληθυσμός
Γουατεμάλα	110.000	2.500.000
Σαλβατώρ.	34.500	2.000.000
'Ονδούρα	155.000	900.000
Νικαράγουα	130.000	800.000
Κόστα Ρίκα	58.000	600.000
Παναμαῶς.	74.500	500.000
Κούβα	114.500	4.000.000
'Αϊτή	75.000	3.000.000
'Ιαμαϊκή	11.215	1.200.000
Πόρτο Ρίκο	8.900	1.500.000
Βρετ. 'Ονδούρα	22.400	50.000

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Πόλεις	Πληθυσμός	Κράτος εις ὃ ἀνήκει
Ν. Γουατεμάλα	130.000	Γουατεμάλα
*'Αγ. 'Ιωσήφ	50.000	Κόστα Ρίκα
Παναμαῶς.	90.000	Παναμαῶς
'Αβάνα	580.000	Κούβα
Κίγκστον	120.000	'Ιαμαϊκή
Λιμὴν Πρίγκηπος	130.000	'Αϊτή
*'Αγ. 'Ιωάννης.	120.000	Πόρτο Ρίκο

Π Ι Ν Α Ξ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

*Όρη	*Υψος	Ποταμοί	Μήκος
'Ισάλκο.	2.790 μ.	Μοτάγκουα	402 χλμ.
*'Αγ. Μιχαήλ.	2.136 »	Πολοτσιθ	290 »
Σιέρρα Σάντο	3.000 »	Τσαμελικόν.	300 »
Λευκόν Όρος	2.942 »	Σεγκοβίας	789 »
'Ιραχού	3.505 »	Λουγκάνο	192 »
Τουριάμπτα	3.459 »	Ρίο Τσάγκρες	160 »
Πίνκο Μπλάνκο	3.913 »		

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν ὁ θερμότερος μῆν εἶναι ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ ψυχρότερος ὁ Μάιος. Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό;
- 2) Κάμετε σύγκρισιν τῶν προϊόντων τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἐξηγήσατε διατί εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν δὲν παράγεται καφῆς ἢ κακάο;
- 3) Νὰ φέρετε πληροφορίας διὰ τὴν διώρυγα τοῦ Παναμᾶ καὶ νὰ ἐξηγήσετε τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ἐξέλεξαν τὸ μέρος αὐτὸ διὰ νὰ συνδέσουν τοὺς ὠκεανούς.
- 4) Ποία χώρα τῆς Κ. Ἀμερικῆς συνεπάθηκε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων;
- 5) Εἰς ποίαν χώραν παράγεται ἐκλεκτὸ ρούμι καὶ εἰς ποίαν διαλεκτὰ ποῦρα;

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλέον ἐνδιαφερούσας χώρας τοῦ κόσμου, ἀπὸ ἀπόψεως φυσικῶν καλλονῶν καὶ φυσικῶν φαινομένων. Διότι ἔχει τὴν μεγαλυτέραν ὄροσειρὰν τοῦ κόσμου, τὰς Κορδιλλiéρας τῶν Ἀνδεων, τὸν πολυῦδρότερον ποταμὸν τῆς γῆς, τὸν Ἀμαζόνιον, καὶ τὰ μεγαλύτερα δάση τοῦ κόσμου, τὰ περίφημα δάση τῆς Βραζιλίας, μὲ τίς ἀπέραντες καὶ ἀδιαπέραστες ζοῦγκλες τῶν. Μέσα στὶς ζοῦγκλες αὐτῆς ἔχουν διαδραματισθῆ τὰ φρικτότερα καὶ συγκινητικώτερα δράματα τῶν τολμηροτέρων ἐξερευνητῶν, τῶν κυνηγῶν καὶ τῶν μαρτύρων τῆς ἐπιστήμης. Στὴν μυστηριώδη αὐτὴν χώραν εἶχεν ἀκμάσει ἄλλοτε ὁ μέγας πολιτισμὸς τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς, τῶν Ἰνκας. Ἐμπρὸς στὰ εἰρήπια τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ πολιτισμοῦ μένουں κατάπληκτοι οἱ σημερινοὶ Εὐρωπαῖοι. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας ἡ χώρα αὐτὴ ἔχει ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον, γιὰτί ὑπάρχουν ἐκεῖ πολλὰ ἀνθοῦσαι Ἑλληνικαὶ παροικίαι καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα ἐπισκέπτονται συχνὰ τοὺς λιμένας τῆς. Πολλὰκις μάλιστα ἡ Ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ σημαία ἐρχεται πρώτη στοὺς λιμένας τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ὑπερτεροῦσα τὰς σημαίας τῶν μεγάλων ναυτικῶν κρατῶν.

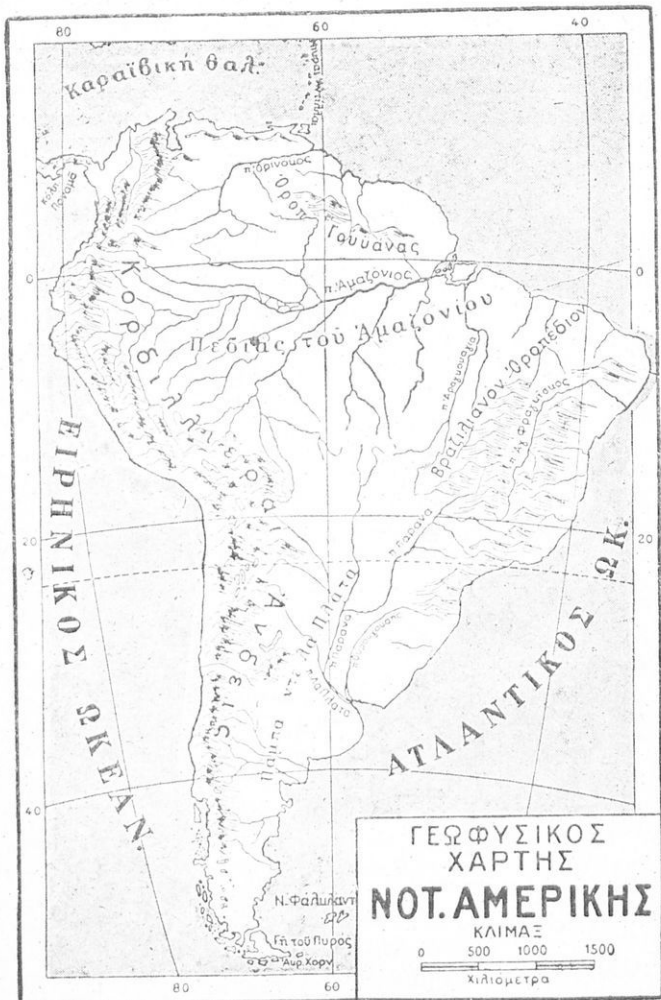
ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ. Ἡ ἑκτασίς τῆς εἶναι 17,5 ἑκατ. τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς 85.000.000 κάτοικοι.

ΕΔΑΦΟΣ. Διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλας ὄροσειράς: τὰς Κορδιλλιέρας τῶν Ἀνδεων καὶ τὰ Βραζιλιανὰ Ὀρη. Καὶ ἀνάμεσα ἀπλώνονται ἀπέραντοι καὶ εὐφοροὶ πεδιάδες, ποὺ διαρρέονται ἀπὸ μεγάλους ποταμούς.

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙ. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ἀμαζόνιος, ὁ πολυῦδρότερος τοῦ κόσμου, καὶ οἱ Λά Πλάτα καὶ Ὀρενόκος. Ἡ σπουδαιότερα λίμνη εἶναι ἡ Τιτικάκα.

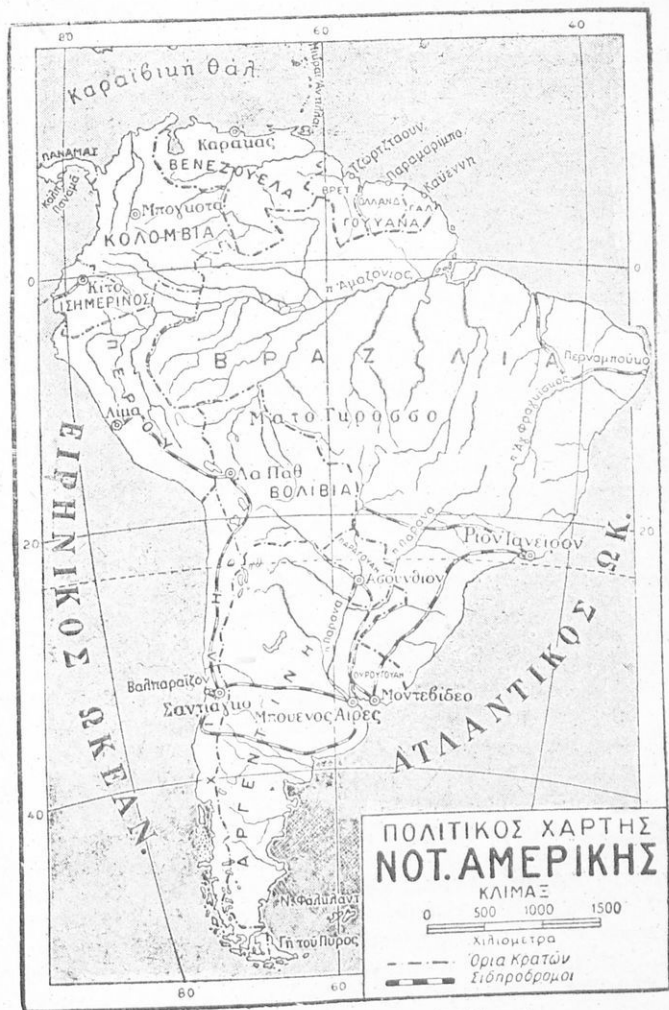
ΠΑΡΑΛΙΑ. Στὰ παράλια τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς δὲν σχηματίζονται μεγάλοι κόλποι, παρὰ μόνον εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν. Ἐχει τρία μεγάλα ἀκρωτήρια, τοῦ Χόρν, τὸ Λευκὸν καὶ τοῦ Ἀγ. Ρόκκου.

ΚΛΙΜΑ. Ἐπειδὴ ἡ Νότιος Ἀμερική εὐρίσκεται κατὰ τὰ 3)4 εἰς τὴν διασκαυμένην ζώνην, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας ἔχει τροπικόν

Σχ. 107.—Γεωφυσικὸς χάρτης Νοτίου Ἀμερικής.

κλίμα με μεγάλην ὑγρασίαν και ἀφθόους βροχάς. Τὴν θερμότητά του μετρίζουν τὰ θαλάσσια ρεύματα και τὰ ἀπέραντα δάση της.

Σχ. 108. — Πολιτικός χάρτης Νοτίου Ἀμερικής.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτάτη καὶ εὐδοκιμοῦν ὅλα τὰ φυτὰ τῶν θερμῶν χωρῶν, ἔχει δὲ καὶ ἀπέραντα παρθένα δάση. Ἐδῶ εὐρίσκεται καὶ ἡ περίφημη ζοῦγκλα Μ α τ ο - γ κ ρ ὁ σ ο, - γιὰ τὴν ὁποίαν διηγοῦνται τρομερὰ πράγματα. Ἀπὸ τὰ ἡμέρα ζῶα ζοῦν βόδια, ἄλογα, πρόβατα καὶ ἀπὸ τὰ ἄγρια λέοντες καὶ τίγρεις. Ζοῦν ἀκόμη ἡ λάμα καὶ ἡ αἶγοκαμήλα, ζῶα ποὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς φορηγὰ. Ζοῦν ἐπίσης τεράστια ὄρνεα καὶ πλῆθος πουλιῶν καὶ ἐρπετῶν.

Πολιτικὴ διαίρεσις

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ κατεκτήθη κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοὺς Ἴσπανοὺς καὶ τοὺς Πορτογάλους, οἱ ὁποῖοι ἱδρυσαν καὶ ἀποικίας. Σήμερα ὅμως εἶναι ἐλευθέρα καὶ διαιρεῖται α) εἰς δέκα ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τὰς ἐξῆς: 1) Βενεζουέλα, 2) Κολομβία, 3) Ἰσημερινός, 4) Περού, 5) Βολιβία, 6) Χιλὴ, 7) Ἀργεντινὴ, 8) Οὐραγουάη, 9) Παραγουάη καὶ 10) Βραζιλία, καὶ β) εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Γουϊάνα, ποὺ διαιρεῖται εἰς Γαλλικὴν, Ἀγγλικὴν καὶ Ὀλλανδικήν.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ

1) ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ. Εὐρίσκεται εἰς τὸ νότ. τμῆμα τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἐχει ἑκτασιν 900.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 2,5 ἑκατ. Τὸ ἔδαφος τῆς διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλας ὄροσειράς, ἀνάμεσα εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν μεγάλα πεδιάδες καὶ διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ὀρενόκον. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι ὑγιεινὸν καὶ παράγει καφέ, κακάο, βαμβάκι, ζάχαρι καὶ ὄσπρια. Ἐχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ πλοῦσια ὄρυκτά. Πρωτεύουσα τὸ Καρακάς (200.000 κάτοικοι).

2) ΚΟΛΟΜΒΙΑ. Εὐρίσκεται πρὸς Ν. Ἐχει ἑκτασιν 1.100.000 τ.χ. καὶ 8 ἑκατ. κατοίκους. Τὸ ἔδαφος τῆς εἶναι εἰς τὰ δυτικὰ ὄρεινὸν καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά πεδινόν. Διαρρέεται ἀπὸ τὸν Ἀμαζόνιον καὶ τὸν Ὀρενόκον. Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ παράγει καφέ, μπανάνες καὶ ζάχαριν. Ἐχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ μεγάλην παραγωγὴν πετρελαίου. Ἐχει ἐπίσης τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν τοῦ κόσμου σὲ πλατίναν καὶ εἶναι ἡ μοναδικὴ σχεδὸν στὴν παραγωγὴν σμαραγδιῶν. Πρωτεύουσα Μπόγκότα (300.000 κάτοικοι).

3) ἸΣΗΜΕΡΙΝΟΣ. Ἡ Δημοκρατία αὐτὴ ὀφείλει τὸ ὄνομά της στὸ ὅτι περνᾷ ἀπ' αὐτὴν ὁ Ἰσημερινός. Συνορεύει μὲ τὴν Κολομβίαν καὶ τὸ Περού. Ἡ ἀκριβὴς ἑκτασίς της δὲν εἶναι γνωστὴ, γιὰ τὸ ὄριά της δὲν εἶναι ἀκριβῶς καθωρισμένα καὶ μεγάλα ἑκτάσεις ἀμφισβητοῦνται καὶ ἀπὸ τὰ τρία κράτη. Ὑπολογίζεται εἰς 450.000 τ.χ. Ἐδαφος ἡφα-

στειογενές και κλίμα θερμόν. Προϊόντα: καφές, κακάο, ζάχαρι, σιτηρά, καουτσούκ, πετρέλαιον και κτηνοτροφία. Ἡ κυριώτερα βιομηχανία του είναι ἡ βιομηχανία τῆς κατασκευῆς τῶν περιφῆμων ψαθίνων καπέλλων (παναμάδες). Πληθυσμός 2.500.000. Πρωτεύουσα Κίτο (100.000 κάτοικοι).

4) ΠΕΡΟΥ. Εὐρίσκεται πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ και τῆς Κολομβίας και ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν ἁκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ἐχει ἑκτασιν 1.300.000 τ.χ. και πληθυσμὸν 7,5 ἑκατ. Τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄρη, πεδία και εὐφόρους κοιλάδας, πού τὰς διαρρέουν πολλοὶ παραπόταμοι τοῦ Ἀμαζονίου. Ἡ μισὴ χώρα καλύπτεται ἀπὸ ἀπέραντα δάση. Ἐχει πολλὰς λίμνας, ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ Τιτικάκα. Τὸ κλίμα στὰ ὄρεινά εἶναι ψυχρὸν και εἰς τὴν περιοχὴν τῶν δασῶν θερμὸν και ὑγρὸν. Παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμον, κακάο, φρούτα και ξυλείαν. Πρωτεύουσα Λίμα (300.000 κάτοικοι).

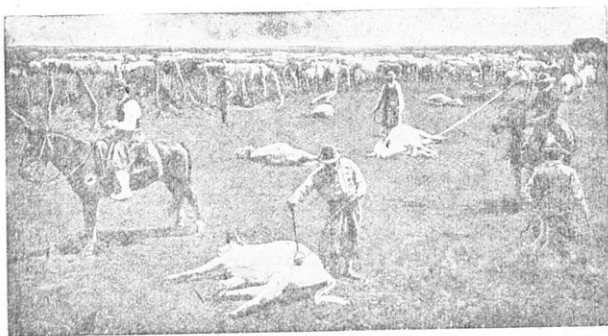
5) ΒΟΛΙΒΙΑ. Εἶναι χώρα μεσογειακῆ. Ἐχει ἑκτασιν 1.000.000 τ.χ. και πληθυσμὸν 3 ἑκατ. κατοίκους. Τὸ μισὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινὸν και τὸ ἄλλο μισὸ πεδινόν. Τὸ δὲ κλίμα στὰ ὄρεινά ψυχρὸν, στὰ πεδινὰ ἡπειρωτικόν. Παράγει καουτσούκ και ἔχει πολλὰ ὄρκα. Τὸ κυριώτερον προϊόν τῆς εἶναι ὁ κασίτερος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξορύσσονται τὰ 25ο) τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ἐχει ἐπίσης μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, ψευδαργύτου, ἀντιμονίου, βισμούθιου, βολφραμίου, χρυσοῦ και μεγάλην κτηνοτροφίαν. Πρωτεύουσα Λά Πάθ (175 χιλ. κάτοικοι).

6) ΧΙΛΗ. Εἶναι ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας δημοκρατίας τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ και συνορεύει μὲ τὴν Βολιβίαν, Ἀργεντινὴν και Περού. Στὴν Χιλὴ ὑπάγονται και αἱ νῆσοι τοῦ Εἰρηνικοῦ Χουάν Φερνάντες, στὰς ὁποίας ἀναφέρεται ἡ ἱστορία τοῦ Ροβινσῶνος Κρούσου, πού ἀσφαλῶς θὰ ἔχετε διαβάσει, καθὼς και αἱ νῆσοι τοῦ Πάσχα και Γκόμες. Ἡ ἑκτασίς τῆς εἶναι 760.000 τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς 4,5 ἑκατ. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας εἶναι ὄρεινόν. Εἰς τὸ κέντρον ὁμως ὑπάρχουν πλούσια κοιλάδες. Εἰς τὰς κοιλάδας αὐτὰς γίνονται τὰ ἐκλεκτότερα κρασιά τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ κλίμα εἶναι ποικίλον, ἀλλὰ ὑγιεινόν. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα εἶναι τὰ ὄρκα. Παράγει νίτρον και χαλκὸν εἰς μεγάλας ποσότητας. Ἐχει και μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου και θείου. Πρωτεύουσα Σαντιάγο (750.000 κάτοικοι). Στὴ Χιλὴ ζοῦν περὶ τοὺς 1.000 Ἑλληνας ἐργαζόμενοι καλὰ και διατηροῦντες σχολεῖον. Ἡ Ἑλλὰς εἰσάγει ἐκ τῆς Χιλῆς νιτρικὸν νάτριον πρὸς κατασκευὴν χημικῶν λιπασμάτων και ἐξάγει εἰς αὐτὴν ἐλαίαν και ἔλαια.

7) ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ. Ἡ Ἀργεντινὴ εἶναι ἡ πιὸ γνωστὴ μας χώρα τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς. (Βρῆτε στὸ χάρτη μὲ ποίαν χώραν συνορεύει). Ἡ ἑκτα-

σίς της είναι 2.800.000 τ.χ., ό δέ πληθυσμός της 14 έκατ., έκ τών όποίων 2 έκατ. είναι ξένοι, κυρίως Ίταλοι και Ίσπανοί.

Έδαφος. Η Άργεντινή έχει τās πλέον μεγάλας πεδιάδας και τὰ πιό ύψηλά όρη τοῦ νέου κόσμου. Τό δυτικόν μέρος τῆς χώρας καλύπτει ἡ όροσειρά τών Άνδεων με τās διακλαδώσεις της. Τό δέ υπόλοιπον μέρος τῆς χώρας άποτελεΐται άπό άπεράντους πεδιάδας, τās όποιās διαρρέουν πολλοί ποταμοί, σπουδαιότεροι τών όποίων είναι ό Λα Πλάτας και ό Παράνας. Τό άνατολικόν μέρος καλύπτεται σχεδόν έξ όλοκλή-

Εικ. 109.—Σφραγίζουν βόδια στην Άργεντινή.

ρου άπό τās άπεράντους π ά μ π α ς, στεππώδεις πεδιάδας, με άπέραντα λιβάδια, όπου τρέφονται έκατομμύρια ζώων. Έχει και πολλούς κόλπους και λιμένες. Κλίμα. Τό βόρειον τμήμα τῆς χώρας εύρίσκεται εις τήν τροπικήν ζώνην και τό υπόλοιπον εις τήν εύκρατον. (Βρῆτε λοιπόν τί κλίμα έχει). Η βλάστησις είναι πλουσία. Υπάρχουν άπέραντα δάση με παντός είδους φυτά. Προϊόντα. Τά σπουδαιότερα προϊόντα είναι ἡ κτηνοτροφία και τὰ σιτηρά. Εις τήν παραγωγήν σιτηρών είναι ἡ έκτη χώρα τοῦ κόσμου, έξάγει πετρέλαιον και άλλα όρυκτά και έχει μεγάλην βιομηχανίαν κατεψυγμένων κρεάτων. Πρωτεύουσα Μπουένος Άϊρες (2,5 έκατ. κάτοικοι), έκ τών ώραιότερων πόλεων τῆς Άμερικῆς. Στην Άργεντινήν ζοῦν πολλοί Έλληνες.

8) ΟΥΑΡΑΓΟΥΑΝ. Είναι ἡ μικροτέρα δημοκρατία τῆς Νοτ. Άμερικῆς, με έκτασιν 180.000 τ.χ. και πληθυσμόν 1.850.000 κατοίκους. Τό έδαφος της εις μέν τὰ βόρεια άποτελεΐται άπό βραχώδεις χαμηλάς όροσειράς, διακοπτομένης άπό εύφόρους κοιλάδας, εις δέ τὰ νότια άπό πεδιάδας και λιβάδια, που διαρρέονται άπό πολλούς ποταμούς, τών ό-

ποιών σπουδαιότερος είναι ὁ Οὐραγουάης. Κλίμα εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν. Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτάτη, ὑπάρχουν περὶ τὰ 500 εἶδη φυτῶν καὶ πολλὰ ζῶα. Προϊόντα. Παράγει σιτηρά, κρασί καὶ χορτονομές. Ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ πλούσια ὄρυκτά, χρυσόν, ἄργυρον, ἀδάμαντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Ἀνεπτυγμένη πολὺ ἡ βιομηχανία διατηρημένων κρεάτων. Πρωτεύουσα Μοντεβίδεο (800.000 κάτοικοι).

9) ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ. Εἶναι μικρὴ μεσογειακὴ δημοκρατία. Ἔχει ἑκτασίν 250.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 1 ἑκατομ. κατοίκους. Ἔδαφος. Ὁ-

Εἰκ. 110. — Μαζεύουν καφέ.

ροπέδιον με βαθείας κοιλάδας. Κλίμα. Τροπικὸν με πολλὰς βροχὰς. Προϊόντα. Τσάι, βαμβάκι, καπνός, ζάχαρι, φρούτα καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Πρωτεύουσα Ἀσονσιὸν (60.000 κάτοικοι).

10) ΒΡΑΖΙΛΙΑ. Εἶναι τὸ μεγαλύτερον κράτος τῆς Ν. Ἀμερικῆς. (Βρῆτε στὸ χάρτη με ποίας χώρας συνορεύει). Ἡ ἑκτασίς της 8,5 ἑκατ. τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς της 55.000.000. Ἔδαφος. Ἡ Βραζιλία χωρίζεται εἰς δύο μεγάλα τμήματα πρὸς Ν. εἶναι τὸ Βραζιλιανὸν ὄροπέδιον καὶ πρὸς Β. αἱ πεδιάδες τοῦ Ἀμαζονίου. Αἱ πεδιάδες αὐταὶ ὁμοιάζουν σὰν χωνὶ καὶ στενεύουν εἰς τὰς ἑκβολὰς τοῦ Ἀμαζονίου, ἔχουν δὲ ἑκτασίν 4,5 ἑκ. τ.χ. καὶ εἶναι ἐλώδεις. Στὴ Βραζιλία ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα δάση τοῦ κόσμου, οἱ περίφημὲς της ζουγκλες εἶναι ἀνεξερεύνητες. Σ' αὐτὲς ζοῦν πολλὰ ἄγρια θηρία. Πολλοὶ ἐξερευνηταὶ ἔχουν ἐξαφανισθῆ προσπαθώντας νὰ τὰς ἐξερευνήσουν. Ποταμοί. Ἀμαζόνιος, ὁ πολυῦδρο-

τερος ποταμός του κόσμου πηγάζει από το Περού και χύνεται εις τον Ἄτλαντικόν ἔχει δὲ περί τούς 200 παραποτάμους. Τὸ πλάτος του εἶναι 5-10 χιλίομ. καὶ τὸ βάθος του 70-185 μέτρα. Κλίμα. Εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἀμαζονίου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν, ἐνῶ εἰς τὰ ὄρηπέδια τὸ κλίμα εἶναι ποικίλον καὶ ξηρὸν. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἀγ. Ρόκκου τὸ κλίμα ὁμοιάζει μὲ τὸ κλίμα τῶν ἐρήμων, εἶναι δηλ. χωρὶς βροχᾶς καὶ πολλὰς φορὰς τὰ ζῶα ψοφοῦν ἀπὸ τὴν δίψαν. Στὰ νότια τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον. Προϊόντα. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι γεωργικά. Ἡ καλλιέργεια

Εἰκ. 111. — Ρίο Ἰανέιρο.

γίνεται εἰς μεγάλας ἐκτάσεις, ὅπου ἐργάζονται μαῦροι. Παράγει βαμβάκι, καπνόν, ζαχαροκάλαμο, κακάο καὶ ρύζι. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως προϊόν εἶναι ὁ περίφημος καφὲς Βραζιλίας. Πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιεία. Ἔχει καὶ μεγάλην παραγωγὴν ξυλείας. Ἡ Βραζιλία εἶχε ἄλλοτε μεγάλην παραγωγὴν καουτσούκ, τελευταῖα ὅμως ἐλαττώθηκε. Ἐξάγει καὶ πολλὰ ὄρυκτά, λιθάνθρακας, χαλκόν, μόλυβδον, χρυσόν καὶ πολυτίμους λίθους. Ἄρκετὰ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ βιομηχανία. Τέλος θεωρεῖται μεταξὺ τῶν πρώτων χωρῶν εἰς τὴν παραγωγὴν σιδήρου. Πρωτεύουσα Ρίο ν Ἰανέιρον, μὲ 1,5 ἑκατ. κατοίκους.

ΓΟΥΙΑΝΑ

Ἡ Γουϊάνα ἢ Γουϊάνη εὐρίσκεται εἰς τὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, μεταξὺ Βενεζουέλας καὶ Κολομβίας. Ἔχει ἔκτασιν 1.800.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 500.000 κατοίκους. Διαιρεῖται εἰς πέντε τμήματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο ἀποτελοῦν τμήματα τῶν Νοτιοαμερικανικῶν δημοκρατιῶν Βενεζουέλας καὶ Βραζιλίας, τὰ δὲ ἄλλα τρία ἀποικίας τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ὀλλανδίας.

ΕΔΑΦΟΣ. Τὸ ἔδαφος εἶναι χαμηλὸν εἰς τὰ παράλια καὶ ὄρεινόν στο ἔσωτερικό. Διαρρέεται ἀπὸ πολλοὺς ποταμούς, πού ἀρδεύουν τὴν χώραν καὶ διευκολύνουν τὴν συγκοινωνίαν. Κλίμα θερμόν.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ὀλλανδικὴ Γουϊάνα ἔχουν κλίμα θερμόν καὶ παράγουν ζάχαρι, κακάο, καφέ, ξυλείαν καὶ σιτηρά. Ἔχουν ἀπέραντα δάση, στὰ ὁποῖα ζοῦν ἰθαγενεῖς εἰς ἡμιαγρίαν κατάστασιν. Ἡ Γαλλικὴ Γουϊάνα ἔχει κλίμα ἀνθυγιεινὸν καὶ παράγει σιτηρά, ζάχαρι, καφέ, ρύζι καὶ ἔχει πολλὰ ὄρυκτά. Ἐκεῖ κοντὰ εὐρίσκεται καὶ ἡ Νῆσος τοῦ Διαβόλου, στὴν ὁποίαν ὑπάρχουν φοβεραὶ φυλακαὶ καταδίκων.

ΓΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Εἰς τὸ τελευταῖον ἄκρον τῆς Ν. Ἀμερικῆς, εἶναι ἓνα συγκρότημα ἀπὸ πέντε νήσους, πού εὐρίσκονται τόσον κοντά, ὥστε νὰ φαίνωνται ὡσάν μία. Αὐταὶ αἱ νῆσοι λέγονται Γῆ τοῦ Πυρὸς καὶ χωρίζονται ἀπὸ τὴν ἡπειρον διὰ τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Μαγγελάνου. Τὸ ἔδαφος τῶν νήσων αὐτῶν εἶναι ὄρεινόν καὶ τὸ κλίμα ὑγρόν. Ὁ οὐρανὸς ποτὲ σχεδὸν δὲν φαίνεται καθαρός. Ἐλάχιστα ζῶα καὶ πουλιὰ ζοῦν ἐκεῖ καὶ ἔχουν τὴν φωλεάν των εἰς τὸ σκοτεινὸν δάσος. Εἰς τὴν θάλασσαν ὁμως ζοῦν πολλὰ ψάρια καὶ θαλασσοπούλια. Οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς εἶναι ἄγριοι καὶ ζοῦν μὲ ψάρια καὶ θαλασσινὰ πουλιὰ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Πότε ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀμερικὴ ; Σὲ τί διαιρεῖται ; Ποῖα εἶναι τὰ πλουσιότερα κράτη τῆς Βορ. Ἀμερικῆς ; Πῶς ὁ, τι ξέρεις γιὰ τὴν ἱστορίαν καθενός. Σὲ ποῖα κράτη ζοῦν Ἕλληνες ; Ποῖα εἶναι αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ; Πῶς ὁ, τι ξέρεις γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων στὰς Ἡν. Πολιτείας.

Ποῖα τὰ σπουδαιότερα κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς ; Ποῖα εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Ν. Ἀμερικῆς ; Σὲ ποῖα κράτη ζοῦν Ἕλληνες ; Πῶς μπορεῖ ἓνας Ἕλληνας νὰ πάη εἰς τὴν Ἀμερικὴν ;

Κάμετε τὸν χάρτην τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ χωρίσατέ τον εἰς τὰ κράτη ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται.

Κάμετε σύγκρισιν τῶν προϊόντων τῆς Β. καὶ τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ ἐξηγήσατε πῶς ὀφείλονται αἱ διαφοραί.

Νὰ εὑρετε τὰ κοινὰ χαρακτηριστικά τῶν χωρῶν τῶν τριῶν Ἠπείρων (Ἀσίας - Ἀφρικῆς - Ἀμερικῆς), διὰ τῶν ὁποίων διέρχεται ὁ Ἰσημερινός.

Εἰς ποίας χώρας τῆς Ν. Ἀμερικῆς ζοῦν Ἕλληνες;

Εἰς ποίους λιμένας τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἔρχεται πρώτη ἡ Ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ σημαία;

Ποία χώρα τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου ἔχει μεγαλύτερον πλοῦτον καὶ πολιτισμόν;

Κάμετε τὸν πίνακα τῶν πρώτουςσων τῶν κρατῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου, κατὰ σειρὰν ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ ΤΩΝ

Κράτη	*Εκτασις εἰς τ.χ.	Πληθυσμός
Βενεζουέλα	6.900.000	2.500.000
Κολομβία	1.100.000	8.000.000
Ἰσημερινός	450.000	2.500.000
Βολιβία	1.000.000	3.000.000
Χιλὴ	760.000	4.500.000
Περὺ	1.300.000	7.000.000
Ἀργεντινὴ	2.800.000	14.000.000
Οὐραγουάη	180.000	1.800.000
Παραγουάη	250.000	1.300.000
Βραζιλία	8.500.000	40.000.000
Γουιάνα	430.000	500.000

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Πόλεις	Πληθυσμός	Κράτος εἰς ὃ ἀνήκει
Μπουένος Ἀϊρες	2.500.000	Ἀργεντινὴ
Ρίον Ἰανέιρον	1.500.000	Βραζιλία
Μοντεβιδεο	800.000	Οὐραγουάη
Σαντιάγκο	750.000	Χιλὴ
Μπογκότα	300.000	Κολομβία
Λὰ Πάθ	175.000	Βολιβία
Λίμα	300.000	Περὺ
Καρακάς	200.000	Βενεζουέλα
Κίτο	100.000	Ἰσημερινός
*Ασουσιόν	60.000	Παραγουάη

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ			
*Ορη	*Υψος	Ποταμοί	Μήκος
*Άγκουάουα.	6.950 μ.	*Αμαζόνιος.	6.400 χλμ.
Ούασκαράν.	6.750 »	*Ορενόκος	2.200 »
*Ίλιμάνι.	6.450 »	Παραγουάης	2.200 »
Κατοπάχι.	5.950 »	Παράνας.	3.000 »
Χιμπουράγο	6.350 »	Λά Πλάτα.	4.200 »
*Όλα αυτά είναι κορυφαί τῶν Κορ- διλλιέρων τῶν *Ανδεων.		Ούραγουάης	1.690 »

Ω Κ Ε Α Ν Ι Α (ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ)

Ἡ Ὁκεανία εἶναι ἡ μικροτέρα ἡπειρος τῆς γῆς. Ἡ ἡπειρος αὐτὴ θεωρεῖται ἡ νεωτέρα, γιὰτὶ ἀνεκαλύφθη καὶ ἐξερευνήθη τελευταία ἀπὸ ὄλας. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἔγινε τὸν 16ον αἰῶνα, ἀλλὰ μόλις τὸν 18ον αἰῶνα ἤρχισε ἡ συστηματικὴ τῆς ἐξερεύνησις. Ἡ ὀλικὴ τῆς ἔκτασις ἀνέρχεται σὲ 8.600.000 τ.χ., ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς σὲ 12 ἑκατ. κατοίκους. Ἀποτελεῖται α) ἀπὸ τὴν Α ὕ σ τ ρ α λ ί α ν καὶ β) τὰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ.

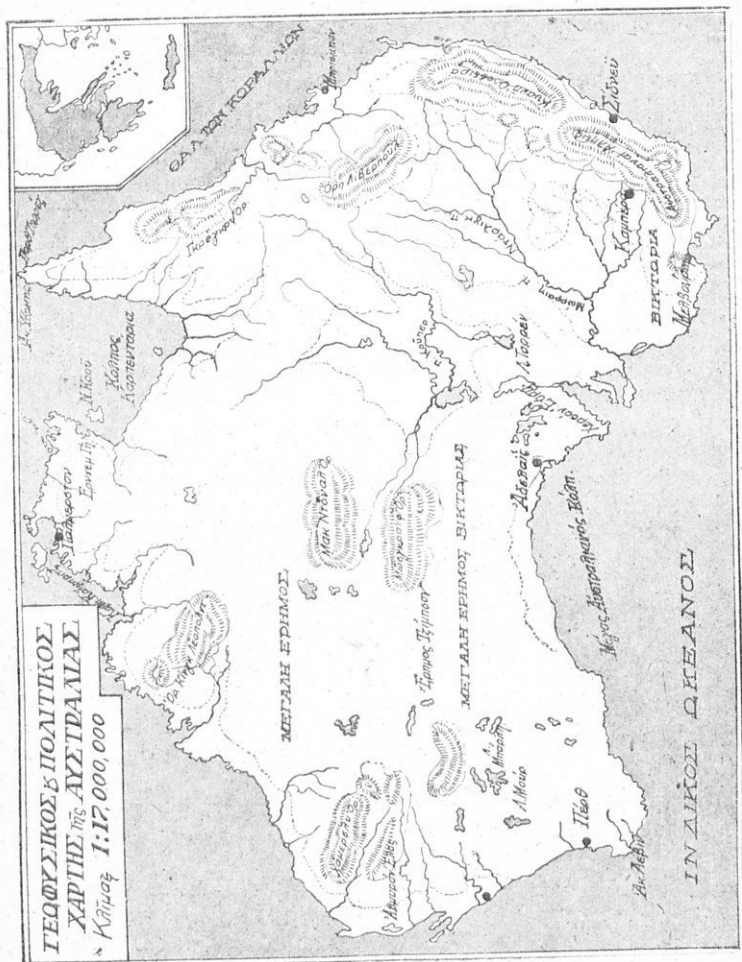
1. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς γῆς. Ἐχει ἔκτασιν 7.631.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸν 10 ἑκατ. περίπου. Εἶναι δηλ. ἡ πιὸ ἀραιοκατοικημένη χώρα τοῦ κόσμου. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς εἶναι 1 κάτοικος κατὰ τ.χ. περίπου.

ΕΔΑΦΟΣ. Ἐχει χαμηλὰ ὄρη. Στὸ Α. μέρος ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ τῶν Α ὕ σ τ ρ α λ ι α ν ὶ ν *Α λ π ε ω ν, τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ εἶναι 2.241 μ. Εἰς τὰ δυτικὰ ἐκτείνεται ἡ χαμηλότερα ὄροσειρὰ Ν τ ᾶ ρ λ ι γ κ. Ἡ κεντρικὴ ὁμως περιοχὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ πεδιάδας. Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους, ὅπως ἡ Με γ ᾶ λ η *Ε ρ η μ ο ς, ἡ *Ε ρ η μ ο ς τ ῆ ς Β ι κ τ ω ρ ί α ς καὶ ἄλλαι.

ΚΛΙΜΑ. Τὸ κλίμα τῆς Αυστραλίας εἶναι ποικίλον. Στὰ βόρεια ἐπικρατεῖ τροπικὸν κλίμα, ὅσον ὁμως προχωροῦμεν πρὸς Ν. ἡ θερμοκρασία ἐλαττοῦται. Ἐδῶ ὁ θερμότερος μῆν εἶναι ὁ Ἰανουάριος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ θερμοκρασία φθάνει τοὺς 31^ο, καὶ ψυχρότερος ὁ Ἰούλιος, ὅπότε ἡ θερμοκρασία φθάνει τοὺς 9^ο. Εἰς τὴν παραλιακὴν ζώνην ἐπικρατεῖ σχετικὴ ὑγρασία, ἐνῶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐπικρατεῖ μεγάλη ξηρασία καὶ αἱ βροχαί

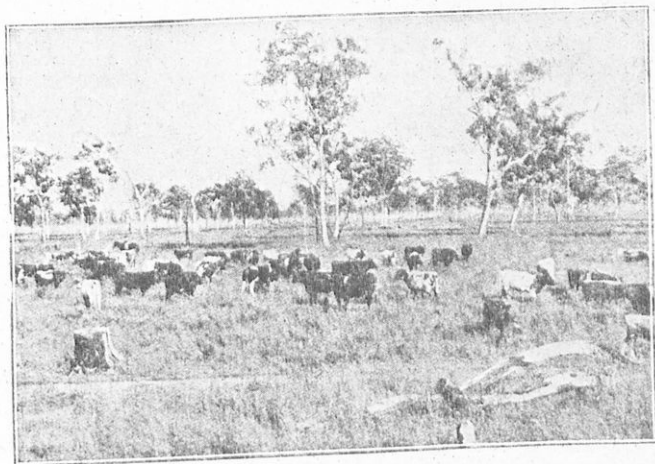
είναι σπάνια. Ποταμούς έχει τον Μούρεϋ και τον Ντάρλιγκ. *Έχει και πολλές μικρές λίμνες και έλη.

Σχ. 112. - Χάρτης τής Αυστραλίας με τήν Έλλάδα υπό τήν αὐτήν κλίμακα.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ. Ἡ βλάστησις εἶναι μεγάλη εἰς τὰ βόρεια καί εἰς τήν παραλιακήν ζώνην, ἐνῶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν σπανίζει καί μόνον φυτὰ

συνηθισμένα εις τὴν ξηρασίαν εὐδοκιμοῦν, ὅπως τὸ δένδρον φιάλη, πού ἔχει ἓνα ἐξόγκωμα εἰς τὸν κορμόν του, εἰς τὸ ὅποιον διατηρεῖ τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν ζωὴν του νερό. Εἰς τὰς ἄλλας ζώνας φύονται φοινίκες, βανανιές, μπαμπού καὶ εὐκάλυπτοι, πού εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν δένδρον τῆς Αὐστραλίας καὶ φθάνει εἰς μέγα ὕψος. Ἀπὸ τὰ ζῶα ζοῦν ὁ κροκωτῶ, ὁ ὀρνιθόρυγχος καὶ ὁ ντίγκ (ἄγριος σκύλος) καὶ

Εἰκ. 113. Λιβάδι εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

ἀπὸ τὰ πουλιὰ ὁ παπαγάλος, ἡ λύρα, ὁ μαῦρος κύκνος καὶ ὁ λευκὸς ἀετός. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔφεραν βόδια, ἄλογα, πρόβατα καὶ γίδια, καθὼς καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τοῦ καφέ, τοῦ ἀνανᾶ, τῆς πορτοκαλλέας κλπ.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι κτηνοτροφικά, ἐπίσης τὰ σιτηρά, κρασί, σταφίς, ὄρυζα, ζαχαροκάλαμον, ξυλεία καὶ ὄρυκτά, χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, σίδηρος καὶ γαιάνθρακες. Ἐξάγει κυρίως σιτηρά, μαλλιά καὶ σταφίδα.

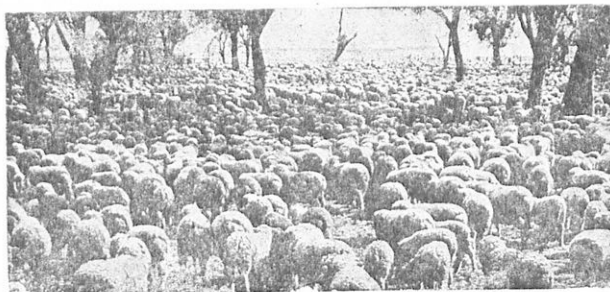
ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Χριστιανικὴ (Ἀγγλικανοί).

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Ἡ Αὐστραλία ἀποτελεῖ Συμπολιτείαν ἀποτελουμένην ἀπὸ 6 πολιτείας καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κοινοπολιτείαν.

ΠΟΛΕΙΣ. Πρωτεύουσα Καμπέρα, Σίδνεϋ 1,5 ἑκατ., σπουδαῖος λιμὴν. Μελβούρνη (1 ἑκατ.), Ἀδελαΐς, Πέρθ κλπ.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Αὐστραλίας ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν τὸ 1606 μ.Χ., ὁ πρῶτος πού τὴν ἐξερεύνησε ἦταν ὁ Ἀγγλος

πλοίαρχος Κούκ. Οί πρώτοι άποικοί τών Άγγλων ήσαν κατάδικοί. Μετά τήν ανακάλυψιν όμως χρυσοῦ, έτρεξαν εκεί άποικοί από όλον τόν κόσμον.

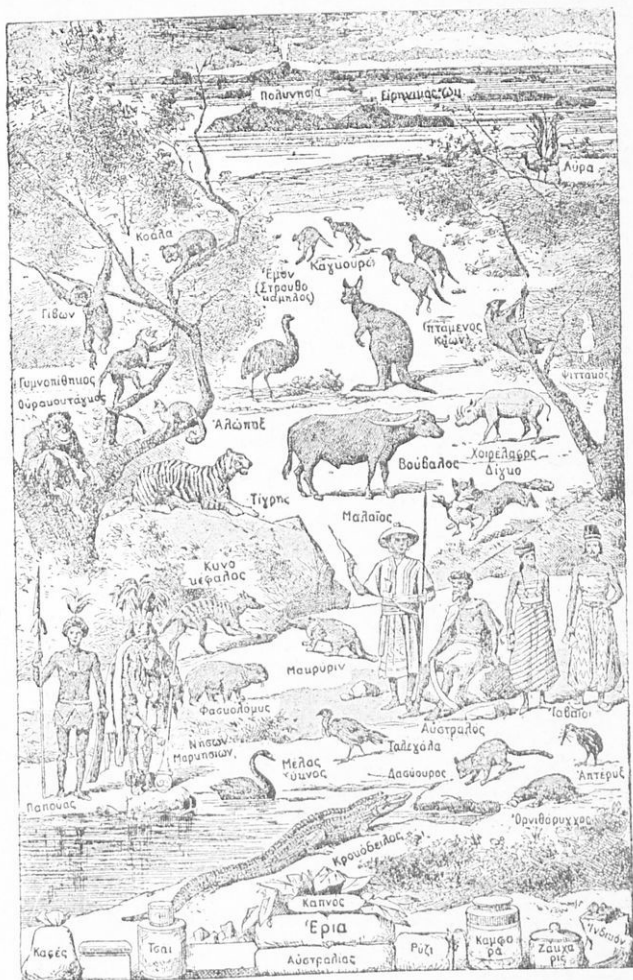
Εικ. 114, - Πρόβατα μερινός.

Οί ιθαγενείς τούς όποιους εύρηκαν ζούσαν εις πρωτόγονο κατάστασιν, σχεδόν γυμνοί, και κυνηγοῦσαν πουλιά και ψάρια με τό μ π ο υ μ π ε ρ ά κ,

Σχ, 115, - Παρθένον δάσος εν Αυστραλία.

ένα είδος κυρτού ξύλου. Σήμερα οί ιθαγενείς άνέρχονται εις 50.000 και ζοῦν εις τό έσωτερικόν τής χώρας. Εις τήν Αυστραλίαν ζοῦν και πολλοί Έλληνες. Εις τήν Αυστραλίαν υπάγονται και αί νήσοι Τασμανία και Νέα Ζηλανδία.

Σχ. 116.—Ζώα, φυτά, προϊόντα και κάτοικοι τῆς Αυστραλίας.

ΤΑΣΜΑΝΙΑ

Εύρσκεται απέναντι του ΝΑ. άκρου τής Αύστραλίας, έχει έκτασιν 70.000 τ.χ. και πληθυσμόν 250.000 κατοίκους, όλους Άγγλους. Έχει έδαφος όρεινό με πυκνά δάση και κλίμα εύκρατον και υγιεινό. Παράγει σιτηρά, πατάτες, βάμβακα και διάφορα όπωρικά. Έχει επίσης κτηνοτροφίαν και όρυκτόν πλούτον. Πρωτεύουσα Χόβερτ (70.000 κατοίκους). Έγπάγεται εις τήν Άγγλίαν.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

Η Ν. Ζηλανδία άποτελείται από δύο νήσους, τήν Βόρειον και τήν Νότιον, και πολλά μικρά νησάκια, κατοικημένα και άκατοίκητα. Έχει έκτασιν 250.000 τ.χ. και πληθυσμόν 1,5 εκατ. κατοίκους. Το έδαφος της είναι όρεινό, με πολλές κοιλάδας που έχουν πλούσια λιβάδια. Το κλίμα είναι εύκρατον. Παράγει σιτηρά, όσπρια, πατάτες και φρούτα. Έχει μεγάλην κτηνοτροφίαν και πολλά όρυκτά, κυρίως χρυσόν και άνθρακας. Πρωτεύουσα Ούέλιγκτων (150.000 κάτοικοι). Η Ν. Ζηλανδία είναι αυτόνομον κράτος, έχει όμως Άγγλον Διοικητήν.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Όταν άπεβιβάστησαν οι Άγγλοι εις τήν Ν. Ζηλανδίαν, οι ίθαγενείς Μασορί τους έπολέμησαν σκληρά. Σήμερα δέν ζούν παρά μόνον 50.000 ίθαγενείς. Οι Νεοζηλανδοί έπολέμησαν κατά τόν τελευταίον πόλεμον με τους συμμάχους. Νεοζηλανδικός δέ στρατός έπολέμησε και εις τήν Έλλάδα έναντίον των Γερμανών.

2. ΑΙ ΑΛΛΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ

Έκτός από τήν Αύστραλίαν, τήν Τασμανίαν και τήν Ν. Ζηλανδίαν, εις τόν Ειρηνικόν υπάρχουν πολυάριθμοι άλλαι νήσοι, που διαιροϋνται εις τό Άνατολικόν τμήμα, που λέγεται Πολυνησία, και εις τό Δυτικόν, που χωρίζεται εις δύο τμήματα, τήν Μικρονησίαν και τήν Μελανησίαν.

α) ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ. Λέγεται έτσι από τα πυκνά δάση των νήσων της και τό μελανωπό χρώμα των κατοίκων της. Άποτελείται από τας εξής νήσους: Νέα Γουινέα, Νέα Καληδονία, νήσοι του Βίσμαρκ, νήσοι του Σολομώντος, Έβρίδες και Φίτζι. Η σπουδαιότερα είναι η Ν. Γουινέα, που είναι άνεξερευνητη. Έχει μεγάλα δάση και κλίμα θερμόν και παράγει ζαχαροκάλαμον, βάμβακα, καπνόν, κακάο, ρύζι και φοίνικας. Η Ν. Γουινέα άνεκαλύφθη από τόν Πορτογάλον Μενεσές τό 1516. Οι ίθαγενείς Παπούα είναι άγριοι

καὶ μισοῦν τοὺς ξένους. Ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ὅπως καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Σολομῶντος καὶ τοῦ Βίσμαρκ. Οἱ Ἑβρίδες ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ ἡ Ν. Καληδονία εἰς τὴν Γαλλίαν.

β) ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰς νήσους, ποὺ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀγγλίαν (Μάριαν, Γκουάμ, Καρολίνα κλπ.)

γ) ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ. Σ' αὐτὴν ὑπάγονται αἱ νῆσοι Χαβάϊ, Σαμόα, Ἑταιρείας κλπ. Ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ Χαβάϊ, μετὴν ὀνομαστήν πρωτεύουσάν της Χονολουλού. Εἰς τὰς ὠραίας αὐτὰς νήσους ἐπικρατεῖ αἰώνια ἀνοιξίς. Οἱ κάτοικοί της ὑποδέχονται τοὺς ξένους μετὰ χαρῆς καὶ τραγούδια, εἶναι πραγματικοὶ ἐπίγειοι παράδεισοι. Ἀνήκουν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Ἀπὸ ποίας χώρας ἀποτελεῖται ἡ Ὠκεανία; Ποία εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Αὐστραλίας; Ποία νησιά εἶναι κοντὰ στὴν Αὐστραλίαν; Ποία ζῶα ζοῦν εἰς τὴν Αὐστραλίαν; Ποῖαι εἶναι αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Αὐστραλίας; Πῆς τὰ μεγαλύτερα νησιά τῆς Μελαυησίας. Ποῖον εἶναι τὸ ὁμορφότερο νησί τῆς Πολυνησίας καὶ τί ξέρετε γι' αὐτό;

Συγκρίνατε τὴν Αὐστραλίαν μετὴν Ἀσίαν ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν.

Ἡ Αὐστραλία εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ 10ου παραλλήλου καὶ 40ου νοτίου πλάτους. Νὰ εὑρετε τὰς χώρας αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τοὺς ἰδίους παραλλήλους τοῦ Βορ. ἡμισφαιρίου.

Ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος νὰ εὑρετε εἰς ποῖαν ζώνην εὐρίσκεται ἡ Αὐστραλία.

Ἡ Ἀγγλία ἔχει τὴν ἰδίαν ἑκτασιν μετὴν Ν. Ζηλανδίας, ἀλλ' ἡ Ἀγγλία ἔχει 50 ἑκατ. κατοίκους, ἐνῶ ἡ Ν. Ζηλανδία ὕστερεῖ. Διατί τάχα;

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ (ΩΚΕΑΝΙΑΣ) ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ

Κράτη	Ἐκτασίς εἰς τ.χ.	Πληθυσμὸς
Αὐστραλία (ἀνεξ.)	7.631.000	10.000.000
Ν. Ζηλανδία (ἀνεξ.)	250.000	1.500.000
Τασμανία (κτῆσις Ἀγγλ.)	70.000	250.000
Ν. Γουίνεα (κτῆσις Αὐστρ.)	770.000	1.000.000

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ (ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ

Πόλεις	Πληθυσμός
Σίδνεϋ.	1.500.000
Μελβούρνη.	1.000.000
Καμπέρα.	100.000
*Αδελαΐς.	350.000
Ουέλιγκτων.	150.000

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

*Όρη	*Υψος	Ποταμοί	Μήκος
Αυστραλιανὰ *Άλπεις :			
κορυφή (Τουσσέντ) . . .	2.241 μ.	Μούρεϋ	3.500 χλμ.
Ντάρλιγκ :			
κορυφή (Μπράϊς). . . .	1.140 »	Ντάρλιγκ.	1.140 »

ΠΟΛΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

Είπαμε εις προηγούμενον μάθημα, ότι τὰ δύο ἀκρινὰ σημεῖα τοῦ ἄξονος τῆς γῆς λέγονται Πόλοι, Βόρειος ἢ Ἀρκτικός καὶ Νότιος ἢ Ἀνταρκτικός. Αἱ χώραι ποῦ εἶναι ἐπάνω ἢ γύρω ἀπὸ τοὺς πόλους λέγονται Πολικαὶ χώραι. Αἱ χώραι αὗται μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦσαν τελείως ἀγνωστοί. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη πολλοὶ τολμηροὶ ἐξερευνηταὶ ἔφθασαν ὡς ἐκεῖ καὶ μᾶς μετέδωσαν σπουδαίας πληροφορίας. Χάρις σ' αὐτοὺς γνωρίζομεν σήμερα πῶς εἶναι οἱ Πόλοι, ποῖαι χώραι εὐρίσκονται ἐκεῖ, ποῖαι θάλασσαί τὰς περιβάλλουσι, τί εἶδους φυτὰ καὶ ζῶα ζοῦν ἐκεῖ, τί εἶδους ἄνθρωποι κλπ. Εἰς τὸν Βόρειον Πόλον ὁ ἥλιος μένει τὸν μισθὸν χρόνον (6 μῆνες) διαρκῶς εἰς τὸν ὀρίζοντα, στὸ διάστημα δὲ αὐτὸ εἰς τὸν Νότιον Πόλον δὲν ἀνατέλλει καθόλου. Τοὺς δὲ ἄλλους 6 μῆνες συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Κατὰ τὴν μακρὰν χειμερινὴν περίοδον παρατηρεῖται ἐπίσης εἰς τοὺς Πόλους τὸ λαμπρὸν φαινόμενον τοῦ Πολικοῦ φωτός, ποῦ ὀνομάζεται σέλας. Εἰς τὰς πολικὰς χώρας εὐρέθησαν ἀπολιθωμένα λείψανα φυτῶν, ποῦ ἀποδεικνύουσιν ὅτι εἰς τὰς περιοχὰς αὐτάς, ποῦ σήμερα σκεπάζονται ἀπὸ αἰωνίους πάγους, ἐπικρατοῦσε ἄλλοτε θερμοκρασία ὁμοία μὲ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης. Αἱ

Πολικαὶ χῶραι διαιροῦνται εἰς Βορείους Πολικὰς ἢ Ἀρκτικὰς καὶ Νοτίους Πολικὰς ἢ Ἀνταρκτικὰς.

ΑΡΚΤΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

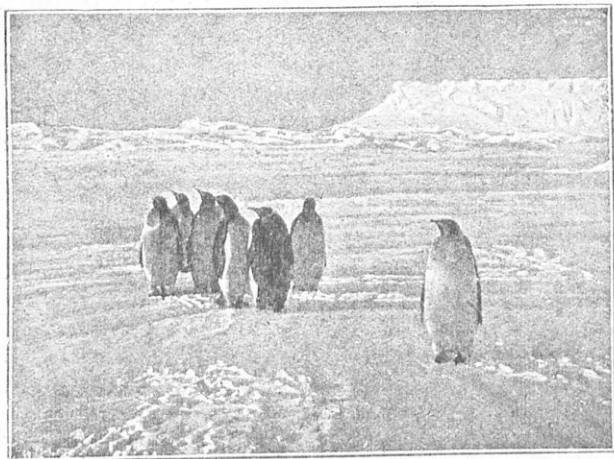
Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Βορείου Πόλου καλύπτει ὁ Βόρειος Παγωμένος Ὠκεανός, πού ἔχει ἕκτασιν 13 ἑκατ. τ.χ. Εἶναι μία κλειστὴ θάλασσα περιβαλλομένη γύρω ἀπὸ ξηρὰν καὶ μόνον μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Γροιλανδίας ὑπάρχει ἓνα ἄνοιγμα 1.500 χλμ. Στὴ βαθειὰ αὐτὴ θάλασσα, πού τὸ βάθος τῆς φθάνει τὰ 4.000 μέτρα, πλέουν παγόβουνα καὶ γύρω τους

Εἰκ. 117. — Ἐσκιμῶι φτιάχουν τὰ σπιτία τους μὲ κομμάτια πάγου.

ἔκτείνονται αἱ βόρειοι ἄκται τῶν τριῶν μεγάλων Ἠπείρων, Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀμερικῆς. Αἱ ἄκται αὐταὶ σχηματίζουν ὠραιότατα Φιόρδ. Εἰς τὸν Ἀρκτικὸν Ὠκεανὸν ὑπάρχουν καὶ μερικαὶ νῆσοι, αἱ ὁποῖαι καλύπτονται ἀπὸ πάγους καὶ χιόνια. Ἡ βλάστησις τῶν πολικῶν περιοχῶν εἶναι πτωχὴ. Φύονται μερικὰ ἄνθη μὲ ζωηρὰ χρώματα ὅσον διαρκεῖ τὸ καλοκαίρι. Ἄλλα φυτὰ μεγάλα δὲν μποροῦν νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ μόνον βρύα καὶ λειχήνες ὑπάρχουν. Καὶ εἰς τὰ ζῶα εἶναι πτωχεὶ αἱ Πολικαὶ περιοχαί· ζοῦν μόνον ἡ λευκὴ ἄρκτος, ἡ λευκὴ ἄλεπού, ὁ τάρανδος καὶ ὁ Πολικὸς λαγός. Ἀπὸ τὰ πουλιὰ ζοῦν ἡ Πολικὴ κότα, τὸ θαλάσσιον χελιδόνι καὶ ἡ ἄλκη. Ἡ θάλασσα ὅμως εἶναι πλουσία εἰς θηλαστικὰ καὶ ψάρια. Ζοῦν φάλιναι, δελφίνια, φῶκαι, καρχαρία καὶ ρέγγες. Ἀπὸ τὰς νήσους τοῦ Βορείου Πόλου ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ Γροιλανδία, πού εἶναι ἡ

δευτέρα εις μέγεθος νήσος τῆς γῆς. Κατοικείται ἀπὸ 26.000 Ἑσκιμώους. Μία πρωτόγονη φυλὴ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν σὲ καλύβες καμωμένες ἀπὸ πάγον καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀλίειαν καὶ τὸ κυνήγιον. Εἶναι ντυμένοι μὲ δέρματα ἄρκτου ἢ φώκης καὶ αὐτὰ τοὺς χρησιμεύουν γιὰ στρῶμα καὶ γιὰ σκέπασμα. Οἱ βάρκες τους εἶναι φτιασμένες ἀπὸ δέρμα φώκης καὶ ἔλα τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ὄπλα τους ἀπὸ κόκκαλα. Ἡ ζωὴ τους

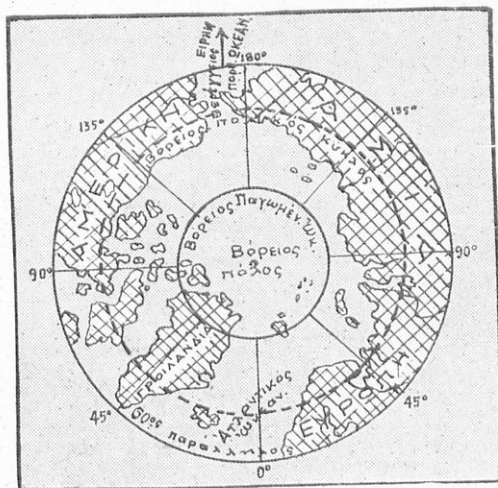
Εικ. 118. — Πιγκουῖνοι σὲ πολικὴ περιοχή

εἶναι ἓνας ἀδιάκοπος σκληρὸς ἀγὼν γιὰ νὰ βροῦν τὴν τροφὴν τους καὶ νὰ μὴν ξεπαγιάσουν ἀπὸ τὸ κρύο.

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

Ἐνταρκτικὴ λέγεται ἡ περὶ τὸν Ν. Πόλου περιοχή τῆς ὑδρογείου. Ὠνομάσθη Ἐνταρκτικὴ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν περιοχήν τοῦ Β. Πόλου, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ἀρκτική. Ἐνῶ δὲ ἡ περιοχή τοῦ Β. Πόλου ἀποτελεῖται ἀπὸ θάλασσαν περιβαλλομένην ἀπὸ ξηράν, ἡ Ν. Πολικὴ περιοχή ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν μεγάλην ξηράν, ἡ ὁποία περιβάλλεται ἀπὸ θάλασσαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχουν μερικαὶ νῆσοι. Πρῶτοι οἱ ἄρχαιοι Ἕλληνες εἶχαν διατυπώσει τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι περὶ τὸν Ν. Πόλον θὰ ὑπῆρχε μεγάλη παγωμένη ἔκτασις. Αἱ θετικαὶ ὁμως πληροφορίαι περὶ τῆς Ἐνταρ-

κτικῆς ὀφείλονται εἰς τὰς ἐξερευνησεις τῶν τριῶν τελευταίων αἰῶνων. Ὁ πρῶτος ἐξερευνητής, ὁ ὁποῖος ἐξεκίνησε διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν γῆν τοῦ Νότου, ἦτο ὁ Γάλλος ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ Μπουβέ, ὁ ὁποῖος καὶ ἀνεκάλυψε τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν γῆν τοῦ Μπουβέ, ἐπὶ τοῦ 55ου

Σχ. 119. — Χάρτης τῆς Ἀρκτικῆς.

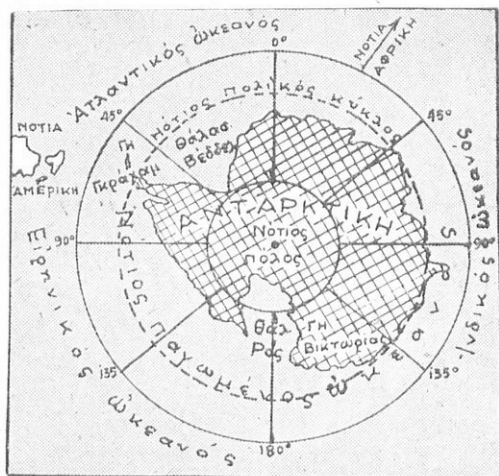
παραλλήλου, τὸ 1739. Ἀργότερον ἐπραγματοποιήθησαν πλείστα ἐξερευνητικὰ ἀποστολαὶ εἰς τὴν Ἀνταρκτικὴν καὶ πολλοὶ τολμηροὶ ἐξερευ-

Εἰκ. 120. — Σκυλιὰ τῶν Ἑσκιῶνων σύρουν τὰ ἔλκηθρα πάνω στους πάγους.

νηταὶ ἐτάφησαν εἰς τοὺς αἰώνιους πάγους, προσπαθοῦντες νὰ ἐξερευνηθοῦν τὴν νέαν ἡπειρὸν. Αἱ σπουδαιότεραι τούτων ἦσαν τοῦ Νορβηγοῦ Ἀμοῦδсен τὸ 1911, τοῦ Ἀγγλοῦ Σκῶτ 1912 καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ Μπέρντ

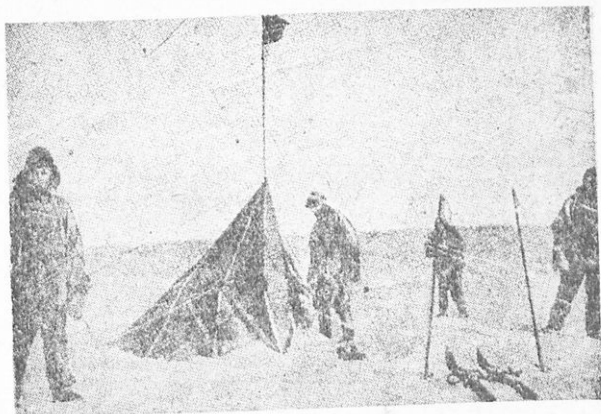
1928, 1934, 1946, 1949. Ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις τῶν τολημῶν αὐτῶν ἐξερευνητῶν, κατωρθώθη νὰ σχηματισθῆ μία ἀρκετὰ σαφὴς εἰκὼν τῆς Ἀνταρκτικῆς, χωρὶς φυσικὰ νὰ εἶναι πλήρης. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ συνεκέντρωσε ἡ ἀποστολὴ Μπέρντ, ἡ Ἀνταρκτικὴ εἶναι μία μεγάλη ἠπειρος ἐκτάσεως 14 ἑκατ. τ.χ. περίπου. Ἐκτείνεται γύρω ἀπὸ τὸν Ν. Πόλον καὶ κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νοτιωτάτου ἄκρου τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ἀπὸ τὴν Ν. Ἀμερικὴν τὴν χωρίζει ὁ πορθμὸς τοῦ Ντρέικ, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον εὐρί-

Σχ. 121. — Χάρτης τῆς Ἀνταρκτικῆς.

σκονται αἱ νῆσοι Σέττλαντ, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος προεκτάσεως τῆς Ἀνταρκτικῆς πρὸς τὴν Ἀμερικὴν. Φαίνεται ὅτι ἡτο ἠνωμένη μετ' αὐτῆς εἰς παλαιότεραν γεωλογικὴν περίοδον. Διὰ τὴν γεωγραφικὴν διαίρεσιν τῆς Ἀνταρκτικῆς, ἔχουν προταθῆ διάφορα συστήματα, ἀλλὰ κανένα δὲν ἔγινε δεκτόν. Γενικῶς τὴν ὑποδιαιροῦν εἰς τρία μεγάλα τμήματα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουν μὲ τὸ ὄνομα τῆς ἠπείρου ποὺ εἶναι ἀπέναντί των. Ἔτσι ἔχομεν τὴν Ἀμερικανικὴν Ἀνταρκτικὴν, τὴν Ἀφρικανικὴν καὶ τὴν Αὐστραλιανὴν. Τὰ τρία αὐτὰ μεγάλα τμήματα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἄλλα μικρότερα, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἐξερευνηταὶ ἔδωσαν διάφορα ὀνόματα, π.χ. Γῆ Βικτωρίας, Γῆ Ἀλεξάνδρου, Γῆ Ἀμοῦσεν κλπ. Εἰς τὴν Ἀνταρκτικὴν ὑπάγονται καὶ ὠρισμένα νῆσοι· ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων εἶναι αἱ Σέττλαντ. Ἡ Ἀνταρκτικὴ σκεπάζεται διαρκῶς ἀπὸ πάγου, τῶν ὁποίων τὸ στρώμα ὑπολογίζεται εἰς 500 - 700 μέτρα. Ἐχει διαπιστωθῆ ἡ ὑπαρξις

εις αυτήν δύο όροσειρών ύψους 4.500 μέτρων περίπου. Ἡ υπόλοιπος δὲ χώρα φαίνεται ὅτι εἶναι ὑψίπεδον 2 - 3 χιλιάδων μέτρων ὕψους. Ἡ Ἄνταρ-

Εικ. 122. — Ἐξερευνητικὴ ἀποστολὴ στὸ Ν. Πόλο.

κτικὴ εἶναι πτωχὴ εἰς βλάστησιν, μόνον βρύα καὶ λειχήνες ὑπάρχουν. Ἀπὸ τὰ ζῶα ἀξιόλογον εἶναι ὁ πιγκουῖνος, ἓνα περιέργον ζῶον, τοῦ, ὅταν εἶναι ὄρθιον, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπον τοῦ φορεῖ φράκον.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Ποῖα λέγονται Πολικαὶ χώραι καὶ ποῦ βρίσκονται ;
- 2) Ποῖα λέγονται Ἀρκτικαὶ καὶ ποῖα Ἀνταρκτικαὶ χώραι καὶ πῶς εἶναι ;
- 3) Τί εἶδους ζῶα καὶ φυτὰ ζοῦν εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας ;
- 4) Ποῖα μεγάλη νῆσος εὐρίσκεται ἐκεῖ ;
- 5) Τί εἶδους ἄνθρωποι ζοῦν, τοῦ κατοικοῦν καὶ πῶς τρέφονται ;
- 6) Ποῖα ἐξερευνητικὰ ἀποστολαὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀνταρκτικὴν ;
- 7) Ποῖα εἶναι αἱ σπουδαιότεραι ἐξερευνητικὰ ἀποστολαὶ τοῦ μᾶς ἕκαμαν γνωστὴν τὴν Ἀνταρκτικὴν ;

Ποῖα βιβλία ἤμπορεῖτε νὰ Διαβάσετε.

- 1) Ὁ Γῦρος τοῦ κόσμου (Ἀκροπόλεως).
- 2) Στὰ βᾶθη τῶν χρόνων (Δ. Δημητράκου).
- 3) Ξηρὰ καὶ θάλασσα (Δ. Δημητράκου).
- 4) Πῶς γνωρίσαμε τὴ Γῆ μας (Δ. Δημητράκου).
- 5) Οἱ μεγάλοι ἐξερευνηταὶ καὶ θαλασσοπόροι (Βίβλος).
- 6) Ταξιδεύοντας στὶς νότιες θάλασσες (Κοντογιάννη).
- 7) Ὁ Οὐρανὸς (Σ.Π.Ω.Β.)
- 8) Ἡ Γῆ »
- 9) Ἡ Αἴγυπτος »
- 10) Ἡ Ἀμερικὴ »
- 11) Ὁ Κολόμβος »
- 12) Τὰ παιδιὰ τῆς Πάμπας (Παιδικὸς Κόσμος).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η ΓΗ :	Σελ.
*Ηπειροι	9
*Ωκεανοί.....	11
Κύκλοι τής Γῆς.....	15
Ζώναι τής Γῆς.....	18
*Ατμόσφαιρα.....	20

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Α Σ Ι Α :	
Γενική ἐπισκόπησις.....	26
Μικρά Ἀσία.....	34
Κύπρος.....	40
Ἀραβία.....	42
Συρία.....	46
Λίβανος - Παλαιστίνη.....	47
Ἰράκ.....	51
Περσία.....	53
Ἰνδία.....	60
Ἰνδοκίνα - Ἰνδουήσια.....	70
Φιλιππίναι.....	75
Κίνα.....	76
Ἰαπωνία.....	84
Κορέα.....	88
Μογγολία - Θιβέτ - Τουρκεστάν - Σιβηρία.....	89
Α Φ Ρ Ι Κ Η :	
ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ :	
Αίγυπτος.....	107
Λιβύη.....	115
ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ :	
Εὐρ. Ἀποικία.....	118
Λιβερία.....	122
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ :	
Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικία.....	124
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ :	
Σουδάν.....	126
Αἰθιοπία.....	128
Γαλλικαὶ καὶ Ἀγγλικαὶ ἀποικία.....	131
ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ :	
Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις.....	133
Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η :	
Γενικὴ ἐπισκόπησις.....	142
ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	
Ἡνωμέναι Πολιτεία.....	148
Μεξικόν.....	156
Καναδάς.....	159
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ :	
Κράτη Κεντρικῆς Ἀμερικῆς.....	164
ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	
Κράτη Νοτίου Ἀμερικῆς.....	172
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (ΩΚΕΑΝΙΑ)	
ΠΟΛΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ	186
ΑΡΚΤΙΚΗ - ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ	187

0020660483

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

75

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 87594

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰουνίου 1956

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ.

Ἄλέξ. Μπάμπαλην

Λαζαράδων 17 (Κυψέλη)

Ε Ν Τ Α Υ Θ Α

Ἀνακοινούμεν ὑμῖν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 124005/20/10/55 πράξεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κ.Γ.Δ.Σ.Ε. ἐνεκρίθη διὰ μίαν διετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους 1956 - 57 τὸ ὑποβληθέν εἰς τὸν διενεργηθέντα σχετικὸν διαγωνισμὸν βιβλίον σας « Γεωγραφία » ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας διὰ τὴν Ε' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου.

Παρακαλοῦμεν ὄθεν, ὅπως προβῆτε εἰς τὴν διάρθρωσιν τοῦ βιβλίου σας κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν οἰκείων Ἐπιτροπῶν καὶ μετὰ τὴν θεώρησιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου ἐκτυπώσῃτε τοῦτο, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἔγκρισις αὕτη παρέχεται ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς διορθώσεως τῶν σφαλμάτων καὶ δύναται νὰ ἀνακληθῇ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν.

Πᾶν βιβλίον μὴ φέρον αὐτολεξεί τὴν παρούσαν δὲν εἶναι ἐγκεκριμένον.

Ἐντολῇ Ὑπουργοῦ
Ὁ Διευθυντῆς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ